

Institutul pentru
Dezvoltare și Inițiativă
Socială (IDIS) „Viitorul”
www.viitorul.org

GHIDUL ALEGĂTORULUI

Ghid pentru formatori de opinie și cetățeni cu privire
la instituțiile publice centrale și viziunea concurenților
electorali pentru viitorul Moldovei pe 4 ani

GHIDUL ALEGĂTORULUI

Ghid pentru formatori de opinie și cetățeni cu privire la instituțiile publice centrale și viziunea concurențelor electorale pentru viitorul Moldovei pe 4 ani

Acest material apare în cadrul Proiectului „Stimularea responsabilității civice în cadrul campaniei electorale din 2009”, implementat de IDIS „Viitorul”, cu susținerea financiară a Delegației Comisiei Europene în Republica Moldova, prin intermediul Instrumentului European pentru Democrație și Drepturile Omului. Conținutul acestui material reprezintă în exclusivitate părerea autorilor și nu reflectă în niciun fel opinia Uniunii Europene.

Sumar

Introducere	3
I Putere, stat, societate	4
II Instituțiile Statului	6
a. Parlamentul	6
b. Președinția	10
c. Guvernul	12
d. Procesul Electoral	12
III Accesul cetățenilor la instituțiile publice	19
IV 11 Întrebări privind accesul la informație	20
IV Platformele electorale ale candidaților pentru alegerile parlamentare	22
Platforma electorală a Partidului Social Democrat	23
Platforma electorală a Partidului Liberal	33
Platforma electorală a Alianței „Moldova Noastră”	48
Platforma electorală a Partidului Popular Creștin Democrat	52
Platforma electorală a Partidului Comuniștilor din Republica Moldova	61
Platforma electorală a Partidul Liberal Democrat din Moldova	64
Platforma electorală a Partidului Democrat din Moldova	68
Platforma electorală a Uniunii Centriste din Moldova (ucm)	79
Platforma electorală a miscării social-politice “Acțiunea Europeană” (mae)	94
Platforma electorală a Partidului Dezvoltării Spirituale “MOLDOVA UNITĂ”	117
Platforma electorală a Partidului Conservator	123
Platforma electorală a candidatului independent în Parlamentul Republicii Moldova, Sergiu Banari	124
Programul electoral al candidatului independent la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, Ștefan Urîtu	126
Platforma electorală a Partidului ecologist „Alianța Verde” din Moldova	127
Tezele principale a programului Uniunea Muncii „Patria-Родина”	129
Programa electorală a Partidului Republican din Moldova	130
Spicuiuri din programul electoral al candidatului independent Valentina Cușnir	133
Anexa nr. 1 Glosar Electoral	134
Lista actelor legislative consultate:	136

Introducere

La 5 aprilie 2009, în Republica Moldova vor avea loc pentru a alegeri parlamentare pentru a cincea oară după proclamarea independenței Republicii Moldova. Interesul pentru acest scrutin este deosebit de mare, întrucât din 2000 Republica Moldova este o țară parlamentară, în care instituția legislativă joacă un rol primordial în fixarea pe viitor a direcțiilor și politicilor de dezvoltare.

Acest ghid prezintă informații de bază despre instituțiile publice centrale: Parlamentul, Președinția, Guvernul, procesul electoral, precum și modalitatea de solicitare de către cetățeni a informațiilor publice de la diferite instituții. În final, acest ghid include și platformele electorale ale concurenților electorali, oferind cetățenilor perspectiva de comparare a sarcinilor instituției publice și platformele electorale ale candidaților înscriși pentru scrutinul din 5 aprilie 2009. În contextul scăderii ratei de participare la alegeri din mai multe cauze, este imperativ de a oferi cetățeanului speranța că fiind bine informat el este cel mai important decident în țara asta, iar scrutinul nu este un simplu ritual, ci mai degrabă un angajament civic prin care oferi un vot de încredere, iar mai apoi fiind informat, ceri dare de seamă de la acel pe care l-ai ales. Una din cauzele absenteismului electoral este infiriparea greoaie a culturii politice la cetățeni și a culturii civice, necunoașterea rolului instituției legislative în societate și care ar fi rolul cetățenilor la construirea instituțiilor democratice, nu doar la consumarea roadelor democrației.

Scopul acestui ghid este de a oferi informație cetățenilor și de a cultiva cetățeni informați și interesați de procesele social-politice, cetățeni responsabili. Este o contribuție directă în susținerea instituțiilor democratice și un îndemn spre susținerea participării politice.

I Putere, stat, societate

Puterea de stat nu poate fi concepută în afara societății. Ea se manifestă sub forma autorității publice, ceea ce presupune că această putere este recunoscută de către membrii unei anumite colectivități, fiind chemată să asigure armonizarea aspirațiilor individuale și colective. Numai datorită calității sale de autoritate publică, puterea de stat este capabilă să impună membrilor comunității pe care o reprezintă un grad necesar și suficient de loialitate, care alimentează puterea sa de coeziune și legitimitatea de care se bucură.

Statul reprezintă un anumit cadru instituțional, în interiorul căruia puterea își găsește influență și aplicare. Menționăm că autoritatea este atribuită, în mod generic, instituțiilor statului și nu celor care sunt aflați la guvernare. Este adevărat că adeseori, puterea instituită se asociază cu ceva artificial, chiar detestabil. La fel de adevărat este că utilitatea acestei Puteri se resimte mai ales atunci când ea lipsește, fiind chiar și pentru cei mai sceptici critici ai săi un rău cunoscut, dar necesar. Este dificil uneori să vorbești despre puterea de stat fără a defini sau măcar a caracteriza statul. De cele mai multe ori, statul este caracterizat drept o ordine juridică de constrângere, văzută ca o putere de comandă și ca o voință distinctă de cea a indivizilor. Doctrinile politice cunoscute pornesc de la premise diferite atunci când definesc un stat în plan conceptual. Totuși, pentru a evita o abordare unilaterală, se impune a trata statul modern ca pe o entitate istorică, politică și juridică. Ne vom referi, în continuare, la etapa modernă de constituire a statului și la valorile pe care se întemeiază loialitatea cetățenilor față de stat.

Statul modern s-a constituit ca o consecință a revoluțiilor burgheze din Europa, impulsionate de schimbările social-economice produse către sfârșitul secolului XVIII - începutul secolului XIX. Aceste revoluții burgheze pot servi drept un bun reper pentru o perspectivă istorică, deoarece fiecare dintre ele a fost precedată de eșecul moral al ordinii anterioare și, respectiv - de pierderea autorității de către putere. Ulterior, această putere a fost schimbată și întemeiată pe valorile proclamate de o serie de personalități ilustre (după cum au fost: T. Hobbes, J. Locke, J.J. Rousseau, Ch. L. Montesquieu). Menționăm doar că aceste valori au fost expuse sintetic în Declarația Drepturilor Omului și Cetățeanului, adoptată la 26 August 1789 de către reprezentanții poporului francez în cadrul Adunării Naționale. Încă din 1789, această Declarație-document insera principiile fundamentale pe care le putem găsi și astăzi în constituțiile statelor democratice moderne.

Printre aceste principii se numărau valori politice, care au rămas drept repere juridice și morale până astăzi:

1. oamenii se nasc și rămân liberi și egali în drepturi;
2. orice suveranitate emană de la popor; scopul oricărei comunități politice este asigurarea drepturilor naturale și inalienabile ale cetățenilor, adică a libertății, proprietății, securității;
3. libertatea constă în a face orice nu dăunează altuia, iar limitele în care se realizează libertatea fiecăruia dintre noi fără a dăuna libertăților altora sunt stabilite de lege;
4. legea este expresia voinței comune, toți cetățenii au dreptul să participe personal sau prin reprezentanții săi la elaborarea legilor; pentru garantarea drepturilor omului și cetățeanului este necesară exercitarea puterii de stat, această putere se instituie în interesele tuturor, și nu în interesele particulare ale celor cărora le este fidelă;

5. pentru întreținerea puterii de stat și a administrării treburilor publice este necesară de a colecta impozite publice;
6. toți cetățenii au dreptul, personal sau prin reprezentanții lor să se convingă de necesitatea impozitelor publice, modul de cheltuire și volumul acestora;
7. societatea este în drept să-i ceară oricărui funcționar public o dare de seamă asupra administrării treburilor publice ce-i revin.

Acest set de principii oferă câteva instrumente teoretice esențiale pentru înțelegerea modului de funcționare a statului. Statul are de îndeplinit, de aici încolo, trei funcții de bază:

- (a) funcția legislativă, ea reprezentând prerogativa de adoptare a legilor cu caracter obligatoriu pentru toți cetățenii și instituțiile statului;
- (b) funcția executivă, aplicarea și executarea legilor;
- (c) funcția jurisdicțională, rezolvarea litigiilor care apar în procesul de aplicare a legilor.

Pentru exercitarea fiecărei dintre aceste funcții este nevoie de o putere distinctă: Puterea legislativă care aparține adunării reprezentative (Parlamentului); Puterea executivă - șeful statului și guvernului; Puterea judecătorească - organelor judecătorești. Numai prin atingerea unui anumit echilibru între aceste puteri, prin distribuirea atribuțiilor și înzestrarea fiecăreia cu mijloace eficiente de cooperare cu ceilalți, statul poate stăvili eventualele abuzuri și poate garanta asigurarea respectării drepturilor cetățenilor. De fapt, puterea de stat este unică, în sensul că ea emană de la o singură sursă - poporul suveran. Se poate vorbi, de aceea, mai degrabă despre necesitatea păstrării unui echilibru în exercițiul puterii, autorităților care îndeplinesc cele trei funcții, decât de o separație mecanică a puterilor de stat.

Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Conform Constituției Republicii Moldova, cetățenii acesteia au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv, excepție făcând cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege. Dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.

Fiecare ființă umană este înzestrată atât cu o varietate de distincții biologice și socio-culturale, cât și cu o istorie individuală care îl deosebește de orice altă persoană. Participarea la vot le permite cetățenilor să se identifice unul cu celălalt și astfel să contribuie împreună la formarea unui viitor comun.

2009

NIMENI MAI PRESUS DE LEGE.

Democrația te ajută să fi un bun cetățean, protejată de puterea justă și independentă și imparțială.

Votează contra abuzurilor și injustiției!

ЗАКОН ПРЕВЫШЕ ВСЕГО.

Демократия позволяет тебе быть добросовестным гражданином, защищенным независимой и беспристрастной судебной системой.

Голосуй против произвола и беззакония!

OSCE EU UN

Asistat financiar de Uniunea Europeană și de Consiliul Europei

II Instituțiile Statului

a. Parlamentul

Potrivit Constituției Republicii Moldova, Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului. Fiind compus din 101 deputați, Parlamentul este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat de către toți cetățenii cu drept de vot. Alegerile deputaților în Parlament se desfășoară în cel mult 3 luni de la expirarea mandatului Parlamentului precedent. Parlamentul este ales pentru un mandat de 4 ani, care poate fi prelungit, prin lege organică, în caz de război sau de catastrofă.

Parlamentul se consideră legal constituit din data ședinței de constituire. În termen de 10 zile după constituirea legală a Parlamentului, se constituie fracțiunile parlamentare care funcționează în baza propriului regulament. Președintele fiecărei fracțiuni parlamentare prezintă Parlamentului componența numerică și nominală a fracțiunilor.

Parlamentul poate include atât majoritate parlamentară, cât și opoziție parlamentară. Majoritatea parlamentară este considerată fracțiunea sau coaliția fracțiunilor, anunțată prin declarație, cuprinde mai mult de jumătate din deputații aleși. Opoziție parlamentară este considerată fracțiunea sau fracțiunile care nu fac parte din majoritatea parlamentară și care s-au declarat în opoziție față de aceasta.

• Atribuțiile Parlamentului:

- adoptă legi, hotărâri și moțiuni;
- declară referendumuri;
- interpretează legile și asigură unitatea reglementărilor legislative pe întreg teritoriul țării;
- aprobă direcțiile principale ale politicii interne și externe a statului;
- aprobă doctrina militară a statului;
- exercită controlul parlamentar asupra puterii executive, sub formele și în limitele prevăzute de Constituție;
- ratifică, denunță, suspendă și anulează acțiunea tratatelor internaționale încheiate de Republica Moldova;
- aprobă bugetul statului și exercită controlul asupra lui;
- exercită controlul asupra acordării împrumuturilor de stat, asupra ajutorului economic și de altă natură acordat unor state străine, asupra încheierii acordurilor privind împrumuturile și creditele de stat din surse străine;

Structura Parlamentului:

- Conducerea Parlamentului
- Președintele Parlamentului;
- 2 vicepreședinți;
- Biroul Permanent;
- Comisiile Parlamentului
- Comisiile permanente;
- Comisii speciale;
- Comisii de anchetă;
- Fracțiunile Parlamentare
- Deputații.

- alege și numește persoane oficiale de stat;
- aprobă ordinele și medaliile Republicii Moldova;
- declară mobilizarea parțială sau generală;
- declară starea de urgență, de asediu și de război;
- inițiază cercetarea și audierea oricăror chestiuni ce se referă la interesele societății;
- suspendă activitatea organelor administrației publice locale, în cazurile prevăzute de lege;
- adoptă acte privind amnistia;
- îndeplinește alte atribuții, stabilite prin Constituție și legi.

Aparatul Parlamentului asigură asistența organizatorică, informațională și tehnică a activității Parlamentului, Biroului permanent, comisiilor permanente, fracțiunilor parlamentare și a deputaților. Structura și statul de personal ale Aparatului Parlamentului sunt aprobate de Parlament. În statele de personal ale Aparatului Parlamentului sunt 194 de funcționari.

• Structura Aparatului Parlamentului:

- Director general
  - Secția relații cu mass-media
  - Direcția informațional-analitică
  - Secția resurse umane
  - Secția petiții și audiențe
  - Direcția documentare parlamentară
  - Direcția generală administrativă
  - Direcția finanțe, buget și contabilitate
  - Direcția juridică
  - Direcția relații parlamentare externe.
- Organizarea și dirijarea activității întregului Aparat al Parlamentului Republicii Moldova este asigurată de Directorul general.

• Sesiunile parlamentare

Parlamentul se întrunește în două sesiuni ordinare pe an. Prima sesiune începe în luna februarie și nu poate depăși sfârșitul lunii iulie. A doua sesiune începe în luna septembrie și nu poate depăși sfârșitul lunii decembrie.

Parlamentul își desfășoară activitatea sub formă de ședințe în plen și de ședințe ale comisiilor permanente.

Caracterul public al ședințelor Parlamentului. Ședințele Parlamentului sunt publice, în afara cazurilor în care, la cererea Președintelui Parlamentului, a unei fracțiuni parlamentare sau a unui grup din cel puțin 5 deputați, se hotărăște, cu votul majorității deputaților prezenți, ca acestea să fie închise.

Ședințele în plen ale Parlamentului, cu excepția celor închise prevăzute mai sus, pot fi transmise în direct la posturile publice naționale de radio și televiziune în conformitate cu prevederile Codului audiovizualului al Republicii Moldova, precum și la inițiativa Parlamentului, prin decizie adoptată cu votul majorității deputaților prezenți. Stenogramele ședințelor publice sunt plasate pe web site-ul oficial al Parlamentului. Comunicatele oficiale despre ședințele Parlamentului se fac publice numai prin intermediul serviciului de presă al Parlamentului.

• Persoanele care pot asista la ședințele Parlamentului.

La ședințele publice ale Parlamentului pot asista reprezentanții misiunilor diplomatice, avocații parlamentari, reprezentanți ai mijloacelor de informare în masă și, după caz, funcționari ai Aparatului Parlamentului, precum și alte persoane, în baza autorizației sau invitației, în condițiile stabilite de Biroul permanent.

Persoanele care asistă la ședință trebuie să păstreze liniștea și să se abțină de la orice manifestare de aprobare sau dezaprobare, în caz contrar fiind eliminate din sală.

• **Fracțiunile Parlamentare.**

În vederea formării organelor de lucru și organizării activității Parlamentului, deputații constituie fracțiuni parlamentare alcătuite din cel puțin 5 deputați aleși în baza de liste ale concurenților electorali, precum și fracțiuni parlamentare cu aceeași componență numerică din deputați independenți. Fracțiunile parlamentare se constituie în termen de 10 zile după constituirea legală a Parlamentului și funcționează în baza regulamentului propriu.

Biroul permanent al Parlamentului este organul de lucru al acestuia, și se formează, ținându-se seama de reprezentarea proporțională a fracțiunilor în Parlament. Din el fac parte, din oficiu, Președintele Parlamentului și vicepreședintele. Componența numerică și nominală a Biroului permanent se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, la propunerea fracțiunilor parlamentare.

• **Atribuțiile Biroul permanent al Parlamentului:**

- propune Parlamentului data convocării sesiunii și durata acesteia;
- supune spre aprobare Parlamentului componența numerică și nominală a delegațiilor parlamentare permanente la organizațiile internaționale;
- pregătește și asigură desfășurarea lucrărilor Parlamentului;
- propune Parlamentului spre aprobare componența nominală a comisiilor permanente, conform deciziilor fracțiunilor parlamentare și solicitărilor deputaților;
- coordonează activitatea comisiilor permanente;
- întocmește, de comun acord cu președinții fracțiunilor parlamentare și ai comisiilor permanente, proiectul ordinii de zi a ședințelor Parlamentului și îl prezintă Parlamentului spre aprobare;
- stabilește modul de dezbatere publică a proiectelor de acte legislative, de acumulare, examinare și dezbatere a propunerilor prezentate în legătură cu acestea;
- asigură controlul plasării la timp pe web site-ul Parlamentului a proiectelor de acte legislative, a ordinii de zi, a stenogramelor ședințelor plenare, precum și a altei informații pasibile de a fi publicată;
- aprobă Regulamentul privind acreditarea reprezentanților mijloacelor de informare în masă pe lângă Parlament;
- stabilește obligațiunile membrilor biroului;
- stabilește structura și statul de personal ale Aparatului Parlamentului și le prezintă Parlamentului spre aprobare;
- elaborează proiectul bugetului Parlamentului și îl prezintă Parlamentului spre aprobare, împreună cu o notă de fundamentare, iar, în caz de necesitate, modifică bugetul în limita unui trimestru și a mijloacelor aprobate;
- îndeplinește alte atribuții prevăzute de prezentul Regulament sau însărcinările date de către Parlament.

Biroul permanent adoptă hotărâri, în limita competenței prevăzute de Regulament, cu votul majorității membrilor lui.

Comisiile permanente sunt organe de lucru ale Parlamentului. Comisiile permanente răspund în fața Parlamentului și îi sunt subordonate. Statutul și modul de funcționare a comisiilor permanente se stabilesc prin Regulament. Comisiile permanente se aleg pe întreaga durată a legislaturii. Numărul comisiilor, denumirea, componența numerică și nominală a fiecărei comisii se va hotărî de Parlament, la propunerea Biroului permanent.

Participarea deputaților la ședințele comisiei este obligatorie. Orice deputat al unei comisii are dreptul să participe la lucrările altor comisii. Ședințele comisiei sunt deliberative, cu participarea majorității membrilor ei. Deciziile comisiei se adoptă cu votul majorității membrilor ei. Deciziile comisiilor se adoptă, de regulă, prin vot deschis.

• **Comisiile Permanente sunt următoarele:**

- Comisia juridică, pentru numiri și imunități
- Comisia pentru politică economică, buget și finanțe

- Comisia pentru securitatea națională, apărare și ordinea publică
- Comisia pentru politica externă și integrare europeană
- Comisia pentru drepturile omului
- Comisia pentru administrația publică, ecologie și dezvoltarea teritoriului
- Comisia pentru cultură, știință, învățământ, tineret, sport și mijloace de informare în masă
- Comisia pentru agricultură și industria alimentară
- Comisia pentru protecție socială, sănătate și familie

• **Atribuțiile comisiilor permanente:**

- comisiile permanente examinează proiecte de acte legislative și propuneri legislative;
- elaborează rapoarte sau avize, efectuează anchete parlamentare;
- dezbat și hotărăsc asupra altor probleme;
- probleme ce țin de domeniul lor de activitate, comisiile permanente pot fi consultate de organele administrației publice, de alte organe sau întreprinderi, instituții și organizații.

• **Caracterul public al ședințelor comisiilor permanente.**

Ședințele comisiilor sunt publice. La ședințele publice ale comisiei pot fi prezenți reprezentanți ai mijloacelor de informare în masă acreditați la Parlament. Informațiile oficiale despre lucrările comisiei se dau publicității și se plasează pe web site-ul Parlamentului. Comisia poate hotărî, la propunerea unuia din membrii săi, ca ședința ei să se desfășoare în mod închis.

Membrii Guvernului și conducătorii altor autorități ale administrației publice au acces la lucrările comisiilor. Aceștia sunt informați despre data și ora la care are loc ședința. În cazul în care comisia îi invită la ședința sa membri ai Guvernului și/sau conducători ai altor autorități ale administrației publice, sunt obligați să fie prezenți la ședință.

• **Participarea altor persoane la ședințele comisiilor permanente.**

Comisia poate invita la ședințele sale persoane interesate și specialiști din partea unor autorități ale administrației publice, organizații specializate, precum și specialiști din Direcția juridică a Aparatului Parlamentului și din secretariatele comisiilor permanente.

• **Dezbaterea proiectelor de legi pe lecturi.**

Proiectele de legi, înscrise pe ordinea de zi a ședinței Parlamentului, se dezbat, de regulă, în două lecturi. Proiectele de legi ordinare, la decizia Parlamentului, pot fi adoptate într-o singură lectură. Proiectele de legi organice se adoptă numai după dezbaterea lor în a două lectură. Proiectele de legi constituționale, proiectele de legi organice în problemele bugetului, finanțelor, economiei care necesită considerabile cheltuieli financiare, proiectele de legi complexe, precum și proiectele de legi în alte probleme importante, la decizia Parlamentului, pot fi supuse dezbaterii și în a treia lectură.

• **Dezbaterea proiectului de lege în prima lectură constă în:**

- prezentarea de către autor a proiectului;
- audierea raportului comisiei permanente sesizate în fond;
- luările de cuvânt ale deputaților cu respectarea obligatorie a ordinii acordării de cuvânt reprezentanților tuturor fracțiunilor parlamentare.

• **Dezbaterea proiectului de lege în a doua lectură constă în:**

- audierea raportului comisiei sesizate în fond;
- dezbaterea proiectului pe articole;
- votarea proiectului pe articole și, după caz, în ansamblu, dacă Parlamentul nu va hotărî altfel.

• **Dezbaterea proiectului de lege în a treia lectură constă în:**

- transmiterea amendamentelor prevăzute mai sus comisiei permanente sesizate în fond sau altei comisii competente și Guvernului spre examinare și prezentarea raportului și

- avizului, în termen de 3 săptămâni;
- b) efectuarea, la decizia Parlamentului, a expertizei economico-financiare imparțiale asupra amendamentelor în cauză;
- c) discutarea raportului comisiei permanente sesizate în fond, a avizului Guvernului și a rezultatelor expertizei.

Adoptarea actului legislativ în lectură finală. În cazul în care, la dezbaterile proiectului de act legislativ în ultima lectură, Parlamentul poate decide transmiterea acestuia pentru redactare în comisia sesizată în fond și prezentare spre adoptare în lectură finală. Pentru proiectele de legi complexe și de coduri, lectura finală este obligatorie. Termenul de redactare se stabilește de Parlament, dar nu poate depăși 30 de zile lucrătoare. Legilor complexe și codurilor, pot fi redactate cel mult 3 luni.

Proiectele de acte legislative sunt considerate respinse de Parlament dacă la votarea în ansamblu nu s-a obținut majoritatea respectivă de voturi. Proiectele de legi și hotărârile respinse de Parlament nu pot fi readuse, de regulă, în discuția acestuia în decursul aceleiași sesiuni.

În ultimă instanță, Legea se trimite de către Președintele sau de către unul dintre vicepreședinții Parlamentului spre promulgare Președintelui Republicii Moldova. Președintele Republicii Moldova este în drept să o trimită Parlamentului spre reexaminare în termen de cel mult 2 săptămâni de la primirea ei. Președintele este obligat să promulge legea în termen de cel mult 2 săptămâni de la data înregistrării legii în Aparatul Președintelui.

• Regimul de lucru al Parlamentului

Parlamentul își desfășoară activitatea conform următorului program:

- a) luni - lucrul cu alegătorii (zi de audiență, deplasări în teritoriu);
- b) marți - ședințe ale fracțiunilor parlamentare;
- c) miercuri - ședințe ale comisiilor permanente;
- d) joi și vineri - ședințe în plen.

Joi, în ultima oră de lucru a Parlamentului, se examinează întrebările deputaților. Ședința din ultima joi a lunii, în a doua jumătate a zilei, este consacrată interperlarilor.

b. Președinția

Președintele Republicii Moldova este șeful statului. El reprezintă statul și este garantul suveranității, independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării.

Președintele Republicii Moldova este ales de Parlament prin vot secret. Poate fi ales Președinte al Republicii Moldova cetățeanul cu drept de vot care are 40 de ani împliniți, a locuit sau locuiește permanent pe teritoriul Republicii Moldova nu mai puțin de 10 ani și posedă limba de stat. Este ales candidatul care a obținut votul a trei cincimi din numărul deputaților aleși.

• Incompatibilitățile și imunitățile Președintelui Republicii Moldova.

Calitatea de Președinte al Republicii Moldova este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite. Președintele Republicii Moldova se bucură de imunitate. El nu poate fi tras la răspundere juridică pentru opiniile exprimate în exercitarea mandatului. Parlamentul poate hotărî punerea sub acuzare a Președintelui Republicii Moldova, cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților aleși, în cazul în care săvârșește o infracțiune. Competența de judecată aparține Curții Supreme de Justiție, în condițiile legii. Președintele este demis de drept la data rămânerii definitive a sentinței de condamnare.

În cazul imposibilității formării Guvernului sau al blocării procedurii de adoptare a legilor timp de 3 luni, Președintele Republicii Moldova poate să dizolve Parlamentul. Parlamentul poate fi dizolvat dacă nu a acceptat votul de încredere pentru formarea Guvernului în termen de 45 de zile de la prima solicitare și numai după respingerea a cel puțin două solicitări de investitură. În cursul unui an, Parlamentul poate fi dizolvat o singură dată. Parlamentul nu poate fi dizolvat în ultimele 6 luni ale mandatului Președintelui Republicii Moldova, cu excepția cazului prevăzut la articolul 78 alineatul (5) al Constituției, și nici în timpul stării de urgență, de asediu sau de război.

• Atribuțiile Președintelui Republicii Moldova în domeniul politicii externe:

- a. Președintele Republicii Moldova poartă tratative și ia parte la negocieri;
- b. încheie tratate internaționale în numele Republicii Moldova și le prezintă, în modul și în termenul stabilit prin lege, spre ratificare Parlamentului;
- c. la propunerea Guvernului, acreditează și recheamă reprezentanții diplomați ai Republicii Moldova și aprobă înființarea, desființarea sau schimbarea rangului misiunilor diplomatice;
- d. primește scrisorile de acreditare și de rechemare ale reprezentanților diplomați ai altor state în Republica Moldova.

• Atribuțiile Președintelui Republicii Moldova în domeniul apărării:

- a. Președintele Republicii Moldova este comandantul suprem al forțelor armate;
- b. Președintele Republicii Moldova poate declara, cu aprobarea prealabilă a Parlamentului, mobilizarea parțială sau generală;
- c. Președintele Republicii Moldova poate lua și alte măsuri pentru asigurarea securității naționale și a ordinii publice, în limitele și în condițiile legii.

• Alte atribuții ale Președintelui Republicii Moldova:

- a) conferă distincții și titluri de onoare;
- b) acordă grade militare supreme prevăzute de lege;
- c) soluționează problemele cetățeniei Republicii Moldova și acordă azil politic;
- d) numește în funcții publice, în condițiile prevăzute de lege;
- e) acordă grațiere individuală;
- f) poate cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința asupra problemelor de interes național;
- g) acordă ranguri diplomatice;
- h) conferă grade superioare de clasificare lucrătorilor din procuratură, judecătoria și altor categorii de funcționari, în condițiile legii;
- i) suspendă actele Guvernului, ce contravin legislației, până la adoptarea hotărârii definitive a Curții Constituționale;
- j) exercită și alte atribuții stabilite prin lege.

În exercitarea atribuțiilor sale, Președintele Republicii Moldova emite decrete, obligatorii pentru executare pe întreg teritoriul statului. Decretele se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Decretele emise de Președinte în exercitarea atribuțiilor sale se contra-semnează de către Primul-ministru.

Resursele financiare ale aparatului Președintelui Republicii Moldova se aprobă, la propunerea acestuia, de către Parlament și se includ în bugetul de stat. Indemnizația și alte drepturi ale Președintelui Republicii Moldova se stabilesc prin lege.

c. Guvernul

Guvernul asigură realizarea politicii interne și externe a statului și exercită conducerea generală a administrației publice. Guvernul se conduce de programul său de activitate, acceptat de Parlament.

Guvernul este alcătuit din Prim-ministru, prim-viceprim-ministru, viceprim-miniștri, miniștri și alți membri stabiliți prin lege organică.

• Procedura de investire a Guvernului.

După consultarea fracțiunilor parlamentare, Președintele Republicii Moldova desemnează un candidat pentru funcția de Prim-ministru. Candidatul pentru funcția de Prim-ministru va cere, în termen de 15 zile de la desemnare, votul de încredere al Parlamentului asupra programului de activitate și a întregii liste a Guvernului. Programul de activitate și lista Guvernului se dezbate în ședința Parlamentului. Acesta acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților aleși. În baza votului de încredere acordat de Parlament, Președintele Republicii Moldova numește Guvernul. Guvernul își exercită atribuțiile din ziua depunerii jurământului de către membrii lui în fața Președintelui Republicii Moldova. În caz de remaniere guvernamentală sau de vacanță a funcției, Președintele Republicii Moldova revocă și numește, la propunerea Prim-ministrului, pe unii membri ai Guvernului.

Funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite. Alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică.

Funcția de membru al Guvernului încetează în caz de demisie, de revocare, de incompatibilitate sau de deces.

Prim-ministrul conduce Guvernul și coordonează activitatea membrilor acestuia. În cazul imposibilității Prim-ministrului de a-și exercita atribuțiile sau în cazul decesului acestuia, Președintele Republicii Moldova va desemna un alt membru al Guvernului ca Prim-ministru interimar până la formarea noului Guvern. Interimatul pe perioada imposibilității exercitării atribuțiilor încetează dacă Prim-ministrul își reia activitatea în Guvern. În cazul demisiei Prim-ministrului, demisionează întregul Guvern.

Guvernul adoptă hotărâri, ordonanțe și dispoziții. Hotărârile se adoptă pentru organizarea executării legilor. Hotărârile și ordonanțele adoptate de Guvern se semnează de Prim-ministru, se contrasemnează de miniștrii care au obligația punerii lor în executare și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Nepublicarea atrage inexistența hotărârii sau ordonanței. Dispozițiile se emit de Prim-ministru pentru organizarea activității interne a Guvernului.

d. Procesul Electoral

Cetățeanul Republicii Moldova participă la alegeri prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, participarea la alegeri fiind liberă (benevolă). Nimeni nu este în drept să exercite presiuni asupra alegătorului cu scopul de a-l sili să participe sau să nu participe la alegeri, precum și asupra exprimării de către acesta a liberei sale voințe. Cetățenii Republicii Moldova care domiciliază în afara țării beneficiază de drepturi electorale depline. Misiunile diplomatice și oficiile consulare sunt obligate să creeze condiții pentru ca cetățenii să-și exercite liber drepturile lor electorale.

Cetățenii Republicii Moldova pot alege și pot fi aleși fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială. În

cadrul oricărui scrutin, fiecare alegător are dreptul la un singur vot. Fiecare vot are putere juridică egală. Alegătorul votează personal, votarea în locul unei alte persoane este interzisă. Votarea la alegeri și/sau referendum este secretă, excluzându-se astfel posibilitatea influențării voinței alegătorului. Nimeni nu este în drept să exercite presiuni asupra alegătorului pentru a-l face să voteze sau să nu voteze, precum și pentru a-l împiedica să-și exprime voința în mod independent.

Alegerile au loc într-o singură zi, de duminică sau în oricare altă zi indicată în actul de stabilire a alegerilor, pe întreg teritoriul țării sau al localității respective. Dreptul de vot se exercită în localitatea în care alegătorul își are domiciliul. În cazul în care alegătorul are și domiciliu, și reședință, în perioada valabilității reședinței, el votează în localitatea în care își are reședința.

În cadrul unui scrutin, alegătorul votează pentru un singur concurent electoral, iar în cadrul unui referendum, el se pronunță asupra unei singure opțiuni.

Dreptul de a fi aleși îl au cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care întrunesc condițiile prevăzute în Codul Electoral.

• Nu pot fi aleși:

- militarii cu serviciul în termen;
- persoanele care, pe lângă cetățenia Republicii Moldova, dețin și cetățenia unui alt stat pentru funcția de deputat, în condițiile art. 75 a Codului Electoral;
- persoanele care sunt condamnate la privațiune de libertate prin hotărâre judecătorească definitivă și își ispășesc pedeapsa în locuri de detenție sau care au antecedente penale nestinse pentru comitere de infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave; persoanele private de dreptul de a ocupa funcții de răspundere prin hotărâre judecătorească definitivă.

Cetățenii Republicii Moldova care dețin următoarele din momentul înregistrării lor în calitate de concurenți electorali, își suspendă activitatea în funcția pe care o dețin:

- miniștrii;
- conducătorii autorităților publice centrale;
- președinții și vicepreședinții raioanelor;
- primarii și viceprimarii;
- pretorii și vicepretorii.

Dreptul de a alege îl au cetățenii Republicii Moldova care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani, cu excepția celor privați de acest drept în modul stabilit de lege.

• Nu au dreptul de a alege persoanele:

- care nu întrunesc condițiile prevăzute mai sus;
- care sunt recunoscute incapabile prin hotărâre definitivă a instanței de judecată;
- persoanele condamnate la privațiune de libertate prin hotărâre judecătorească definitivă pentru infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave.

• În scopul organizării și desfășurării alegerilor, se constituie:

- Comisia Electorală Centrală;
- consiliile electorale de circumscripție;
- birourile electorale ale secțiilor de votare.

Comisia Electorală Centrală este organ de stat constituit pentru realizarea politicii electorale, organizarea și desfășurarea alegerilor. Comisia Electorală Centrală este persoană juridică, are buget propriu, cont bancar și sigiliu cu imaginea stemei de stat. Comisia Electorală Centrală este constituită din 9 membri cu vot deliberativ: un membru este desemnat de către Președintele Republicii Moldova, un membru - de către Guvern și 7 membri - de către Parlament, inclusiv 5 de către partidele de opoziție, proporțional numărului de mandate deținute

de acestea. Membrii Comisiei Electorale Centrale nu pot fi membri ai partidelor și ai altor organizații social-politice. Componența nominală a comisiei se confirmă prin hotărârea a Parlamentului cu votul majorității deputaților aleși.

Cheltuielile legate de pregătirea și desfășurarea alegerilor le suportă statul. Autoritățile administrației publice locale, întreprinderile, instituțiile și organizațiile pun la dispoziția consilierilor și birourilor electorale localurile și echipamentul necesar pentru organizarea, desfășurarea și totalizarea rezultatelor alegerilor. Mijloacele de informare în masă finanțate de la buget publică gratuit declarațiile și materialele prezentate de consiliile electorale, programele prelectorale ale concurenților electorali și alte materiale referitoare la alegeri, inclusiv cele ce țin de educația civică și de informarea alegătorilor despre alegeri.

Se interzic finanțarea directă și indirectă, susținerea materială sub orice formă a campaniilor electorale ale candidaților la alegeri și ale concurenților electorali de către alte state, de către întreprinderi, instituții și organizații străine, internaționale și mixte, precum și de către persoane fizice care nu sunt cetățeni ai Republicii Moldova. Sumele astfel primite se confiscă și se fac venit la buget.

Votarea propriu-zisă se realizează prin intermediul buletinelor de vot. Fiecare alegător votează personal. votarea în locul altor persoane nu se admite. Biroul electoral al secției de votare înmânează alegătorului buletinul de vot, conform listei electorale, numai la prezentarea actului de identitate. La primirea buletinului, alegătorul semnează în lista electorală în dreptul numelui. Alegătorii din raza secției de votare care nu sunt înscrși în listele electorale se înscriu într-o listă suplimentară la prezentarea documentului ce atestă domicilierea lor în perimetrul secției de votare în cauză. În aceeași listă suplimentară, se înscriu și alegătorii care au venit la secția de votare cu certificatul pentru drept de vot. Certificatul pentru dreptul de vot rămâne la biroul secției de votare și se anexează la lista suplimentară. Alegătorii care nu au fost înscrși în listele electorale întocmite la secțiile de votare constituite în afara Republicii Moldova pot fi înscrși în listele suplimentare, care vor conține:

- numele și prenumele alegătorului;
  - data și locul nașterii;
  - ultimul loc de domiciliu în Republica Moldova.
- Se declară nevalabile buletinele:
- în care numărul de identificare al circumscripției și numărul de identificare al biroului de votare nu corespund cu cel al circumscripției și al biroului de votare respectiv;
  - de alt model decât cel stabilit;
  - în care a fost aplicată ștampila cu inscripția "Votat" în mai multe patrulete;
  - în care nu a fost aplicată ștampila cu inscripția "Votat" în nici un cerc din niciun patrulete;
  - în care alegătorii au înscris denumiri sau nume suplimentare ale concurenților electorali;
  - care au fost deformat sau măzgălite, astfel încât nu este clară opțiunea alegătorului.

• Reflectarea alegerilor în mijloacele de informare în masă.

În perioada electorală, mijloacele de informare în masă reflectă desfășurarea alegerilor conform regulamentului aprobat în acest scop de către Comisia Electorală Centrală. Reprezentanții mijloacelor de informare în masă se bucură de aceleași drepturi ca și observatorii acreditați. În perioada electorală, orice sondaje de opinie privind preferințele politice ale alegătorilor pot fi efectuate numai cu condiția înștiințării prealabile a Comisiei Electorale Centrale. Rezultatele acestor sondaje pot fi date publicității cel târziu cu 5 zile înainte de ziua alegerilor.

În ziua alegerilor, până la închiderea secțiilor de votare, se interzice a da publicității în mijloacele de informare în masă materiale, inclusiv interviuri cu alegătorii, despre numărul de

voturi întrunite de concurenții electorali pe parcursul zilei și despre șansele lor, inclusiv rezultatele exit-poll-urilor. Organizațiile calificate care intenționează să organizeze exit-poll-uri își vor coordona activitatea cu Comisia Electorală Centrală, care va elabora regulile generale în domeniu. Mijloacele de informare în masă vor difuza, la solicitarea Comisiei Electorale Centrale, spoturi sociale și de educație civică și electorală, vor desfășura campanii de informare a alegătorilor despre procedura de vot și despre alte particularități ale votării. Instituțiile publice ale audiovizualului sunt obligate, iar cele private sunt în drept, la cererea Comisiei Electorale Centrale, să organizeze, pe parcursul întregii campanii electorale, dezbateri publice în condiții echitabile, pentru toți concurenții electorali. Acestora li se oferă nu mai puțin de 90 de minute pe zi, timp care poate fi utilizat pentru una sau mai multe emisiuni. Instituțiile audiovizualului sunt în drept să aleagă formatul dezbaterilor, cu condiția respectării, în ansamblu, a egalității, pentru toți concurenții electorali, a timpului acordat pentru participare la dezbateri.

• Alegerile Parlamentului.

Parlamentul se alege prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat pentru un mandat de 4 ani. Alegerile Parlamentului se efectuează într-o singură circumscripție electorală națională, în care se alege 101 deputați.

Candidați la funcția de deputat în Parlament pot fi persoanele cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani, dețin cetățenia Republicii Moldova, au domiciliul în țară și întrunesc condițiile prevăzute de prezentul cod. La momentul înregistrării sale în calitate de candidat la funcția de deputat, persoana care deține cetățenia altui stat declară, pe proprie răspundere, deținerea cetățeniei altui stat sau faptul depunerii documentelor pentru obținerea cetățeniei altui stat. La momentul validării mandatului de deputat, persoana trebuie să confirme documentar renunțarea sau inițierea procedurii de renunțare la cetățenia altui stat ori retragerea cererii privind obținerea cetățeniei altui stat. Nedeclararea deținerii cetățeniei altui stat la momentul înregistrării în calitate de candidat la funcția de deputat sau dobândirii acesteia în perioada exercitării mandatului este considerată temei pentru anularea validării mandatului de deputat de către Curtea Constituțională la sesizarea Comisiei Electorale Centrale.

• Data alegerilor parlamentare.

Alegerile deputaților în Parlament se desfășoară în cel mult 3 luni de la expirarea mandatului Parlamentului. Data alegerilor Parlamentului se stabilește prin hotărârea a Parlamentului cu cel puțin 60 de zile înainte de ziua alegerilor. În cazul dizolvării Parlamentului, prin același decret al Președintelui Republicii Moldova, se stabilește data alegerii noului Parlament. Alegerile anticipate vor avea loc în termen de cel mult 45 de zile de la data intrării în vigoare a decretului.

• Desfășurarea campaniei electorale pentru alegerile Parlamentului.

Concurenții electorali participă, pe bază de egalitate, la campania electorală, beneficiază de drepturi egale în folosirea mijloacelor de informare în masă, inclusiv a radioului și televiziunii, finanțate de la buget. Tuturor concurenților electorali li se oferă posibilități egale în asigurarea tehnico-materială și financiară a campaniei electorale.

Candidații, pe durata campaniei electorale, beneficiază de dreptul de a fi degrevați de atribuțiile de la locul de muncă permanent fără menținerea salariului. În cazul alegerilor parlamentare, candidații au dreptul la călătorie gratuită cu orice tip de transport public (cu excepția taximetrelor) pe întreg teritoriul țării, iar în cazul alegerilor locale acest drept poate fi exercitat doar în raza circumscripției electorale respective.

Pe durata perioadei electorale, candidații nu pot fi concediați ori transferați la o altă muncă sau funcție fără acordul lor, precum și nu pot fi trași la răspundere penală, arestați, reținuți sau supuși unor sancțiuni administrative fără consimțământul organului electoral care i-a înregis-

trat, cu excepția cazurilor de infracțiuni flagrante.

Cetățenilor Republicii Moldova, partidelor și altor organizații social-politice candidaților și persoanelor de încredere ale candidaților li se oferă dreptul de a supune discuțiilor libere și sub toate aspectele programele electorale ale concurenților electorali, calitățile politice, profesionale și personale ale acestora, precum și de a face agitație în favoarea sau în defavoarea candidaților în cadrul adunărilor, mitingurilor, întâlnirilor cu alegătorii, prin intermediul mijloacelor de informare în masă sau altor forme de comunicare ce exclud încălcarea ordinii publice și normelor etice.

Agitația electorală în favoarea concurentului electoral se admite numai după înregistrarea acestuia de către organul electoral. Instituțiile publice ale audiovizualului acordă gratuit concurenților electorali timp de antenă pentru dezbateri publice în perioada campaniei electorale în limitele stabilite de Comisia Electorală Centrală. Pentru publicitate electorală contra plată, fiecărui concurent electoral i se acordă timp de antenă ce nu va depăși 2 ore pe întreaga perioadă a campaniei electorale, inclusiv nu mai mult de 2 minute pe zi la fiecare instituție.

Instituțiile private ale audiovizualului pot organiza, în condiții echitabile pentru toți concurenții electorali, dezbateri în cadrul meselor rotunde, cu invitarea reprezentanților tuturor concurenților electorali, toți împreună sau în grupuri formate conform anumitor criterii anunțate în prealabil de Comisia Electorală Centrală.

În perioada desfășurării dezbaterilor electorale, în afara timpului de antenă gratuit, nu se admite difuzarea materialelor publicitare despre activitatea concurenților electorali sau cu participarea acestora și a persoanelor lor de încredere, a reportajelor televizate sau radiofonice de la întâlnirile concurenților electorali cu alegătorii, despre vizitele de lucru ale concurenților din rândul conducătorilor de rang republican sau raional în colectivele de muncă. Niciun concurent electoral nu va avea priorități în virtutea funcției pe care o ocupă.

Răspunderea pentru conținutul materialelor electorale publicitare, difuzate sau publicate, o poartă concurentul electoral. Fiecare material publicitar trebuie să includă denumirea concurentului electoral, data tipăririi, tirajul materialului și denumirea tipografiei care l-a tipărit. Instituțiile audiovizualului, publice și private, vor crea tuturor concurenților electorali condiții egale la procurarea timpului de antenă, stabilind taxe egale.

Autoritățile administrației publice locale sunt obligate ca, în termen de 3 zile de la data înregistrării concurentului electoral, să stabilească și să garanteze un minim de locuri speciale de afișaj electoral, să stabilească un minim de localuri pentru desfășurarea întâlnirilor cu alegătorii. Deciziile (dispozițiile) respective sunt afișate imediat la sediul acestor autorități și aduse la cunoștință subiecților interesați prin intermediul mijloacelor de informare în masă, al altor mijloace de comunicare disponibile. În ziua alegerilor și cea precedentă ei nu se admite niciun fel de agitație. Publicitatea electorală în rețeaua internet și prin intermediul telefoniei mobile este asimilată publicității electorale în presa scrisă.

• **Pragul de reprezentare.**

Pragul minim de reprezentare constituie următoarele proporții din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară: pentru un partid, o organizație social-politică - 6 la sută. Partidele, alte organizații social-politice care au întrunit un număr mai mic de voturi decât cel specificat mai sus se exclud, prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale, din operația de atribuire a mandatelor.

• **Calcularea mandatelor obținute de concurentul electoral.**

Numărul de mandate obținut de concurenții electorali se calculează de către Comisia Electorală Centrală prin împărțirea succesivă a numărului de voturi valabil exprimate pentru fiecare concurent electoral, cu excepția candidaților independenți, la 1, 2, 3, 4...etc. până la cifra ce corespunde numărului de mandate stabilit pentru Parlament. Din rezultatele tuturor împărțirilor și din numărul de voturi valabil exprimate pentru candidații

independenți se iau în descrescere atâtea numere, câte mandate urmează să fie distribuite. De câte numere din acest șir descrescător dispune partidul, altă organizație social-politică atâtea mandate i se atribuie. Candidatul independent se consideră ales dacă numărul de voturi valabil exprimate obținut de el constituie cel puțin trei la sută din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară.

• **Procedura de confirmare a rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor de către Curtea Constituțională.**

Comisia Electorală Centrală, în termen de 48 de ore după totalizarea rezultatelor alegerilor, prezintă Curții Constituționale actele menționate în art. 60 a Codului Electoral și listele deputaților aleși și candidaților supleanți. În termen de 10 zile după primirea actelor de la Comisia Electorală Centrală, dar nu mai devreme de soluționarea definitivă de către instanțele de judecată a contestațiilor depuse conform procedurilor stabilite de legislație, Curtea Constituțională confirmă sau infirmă, printr-un avis, legalitatea alegerilor. Concomitent, Curtea Constituțională validează mandatele deputaților aleși și confirmă listele candidaților supleanți. În cazul în care alegerile sunt declarate legale, Comisia Electorală Centrală eliberează legitimații deputaților aleși.

Comisia Electorală Centrală consideră alegerile nevalabile dacă la ele au participat mai puțin de 1/2 din numărul de persoane înscrise în listele electorale.

Dacă Curtea Constituțională stabilește că în procesul alegerilor și/sau la numărarea voturilor au fost comise încălcări ale Codului electoral, rezultatele votării și atribuirea mandatelor, alegerile sunt declarate nule.

• **Alegeri repetate.**

Dacă alegerile au fost declarate nevalabile sau nule, Comisia Electorală Centrală organizează, în termen de 2 săptămâni, votarea repetată, în baza aceluiași liste electorale, pentru aceleași candidaturi și cu aceleași consilii și birouri electorale. Concurenții electorali vinovați de încălcări ale prevederilor Codului electoral se sancționează sau se exclud din buletinele de vot, în baza unei hotărâri judecătorești definitive, iar consiliile și birourile electorale care au comis asemenea încălcări se înlocuiesc. Votarea repetată se consideră valabilă dacă la ea au participat cel puțin 1/3 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale.

Dacă și după votarea repetată alegerile sunt declarate nevalabile sau nule, Comisia Electorală Centrală stabilește data desfășurării alegerilor noi, care au loc peste cel puțin 60 de zile de la data când alegerile sunt declarate nevalabile sau nule.

În cazul alegerilor anticipate, dacă și după votarea repetată, alegerile sunt declarate nevalabile sau nule, Președintele Republicii Moldova, prin decret, stabilește data desfășurării alegerilor noi, ținând cont de termenul indicat la art.76 alin.(3) din Codul Electoral.

Alegătorii și concurenții electorali pot contesta acțiunile (inacțiunile) și hotărârile consiliilor și birourilor electorale, acțiunile (inacțiunile) concurenților electorali în organele electorale, respectând ierarhia sistemului organelor electorale, și în instanțele de judecată. Contestația cuprinde motivele ce o generează, probele, semnătura și datele de identitate ale persoanei care o depune.

Acțiunile și hotărârile organelor electorale pot fi contestate în termen de 3 zile de la data săvârșirii acțiunii sau adoptării hotărârii. Contestațiile privind acțiunile și hotărârile birourilor electorale ale secțiilor de votare și ale consiliilor electorale de circumscripție se depun la instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află biroul sau consiliul respectiv. Contestațiile privind acțiunile și hotărârile Comisiei Electorale Centrale se depun la Curtea de Apel Chișinău.

• **Răspunderea juridică.**

Persoanele care, prin violență, înșelăciune, amenințare, substituie sau prin oricare alte

mijloace, împiedică exercitarea liberă a drepturilor electorale ale cetățenilor, persoanele care răspândesc intenționat date false despre concurenții electorali, săvârșesc oricare alte acțiuni ce lezează onoarea și demnitatea candidaților, fac agitație electorală în ziua alegerilor și cea precedentă ei, împiedică activitatea consiliilor și birourilor electorale sau votarea în secțiile de votare poartă răspundere în conformitate cu legislația în vigoare. Pentru încălcarea prevederilor Codului Electoral, Comisia Electorală Centrală poate aplica sau poate solicita aplicarea față de concurenții electorali a următoarelor sancțiuni:

- a) avertismentul;
- b) anularea înregistrării.

Avertismentul se aplică prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale, iar anularea înregistrării, prin hotărâre judecătorească definitivă. Avertismentul se aplică pentru încălcarea prevederilor codului electoral, cu excepția celor prevăzute la art.70 și 71 a codului electoral.

- **Răspunderea penală.** Se consideră infracțiuni, pentru care se aplică pedeapsă penală, în conformitate cu prevederile Codului penal, următoarele acțiuni:
  - a) împiedicarea prin orice mijloace a exercitării libere a dreptului de vot și de a fi ales, aceeași faptă însoțită de cauzarea leziunilor corporale grave sau de periclitatea vieții oamenilor;
  - b) falsificarea prin orice mijloace a rezultatelor votării;
  - c) deschiderea urnelor de vot înainte de termenul stabilit prin lege pentru încheierea votării;
  - d) atacarea localurilor secțiilor de votare, sustragerea urnelor de vot sau a documentelor electorale.
- **Răspunderea administrativă.** Se consideră contravenții administrative și se pedepsesc în conformitate cu prevederile Codului cu privire la contravențiile administrative dacă, potrivit legislației și art.70 din codul electoral, nu sunt declarate infracțiuni următoarele fapte:
  - a) nefurnizarea de către persoanele cu funcții de răspundere a datelor și materialelor solicitate de organele electorale, precum și neîndeplinirea hotărârilor acestora;
  - b) distrugerea, deteriorarea prin orice mod a listelor electorale sau a afișelor electorale;
  - c) organizarea de către persoanele cu funcții de răspundere a adunărilor electorale cu vânzarea și consumarea băuturilor alcoolice și neluarea unor măsuri pentru buna desfășurare a adunărilor respective;
  - d) înscrierea cu bună știință în listele electorale a persoanelor care nu au drept de vot în conformitate cu Codul electoral, a unor persoane fictive sau înscrierea intenționată a unei persoane în mai multe liste, precum și refuzul nejustificat de a primi și soluționa contestațiile cu privire la operațiunile electorale;
  - e) acceptarea deliberată a persoanei de a fi înscrisă în mai multe liste de candidați;
  - f) neaducerea la cunoștință publică de către membrii organelor electorale a propunerilor de desemnare a candidaților;
  - g) folosirea fondurilor primite din străinătate sau nedeclarate public;
  - h) împiedicarea accesului în localul de votare sau împiedicarea exercitării dreptului de vot în cazul persoanelor investite cu acest drept;
  - i) refuzul de a îndeplini dispozițiile președintelui biroului electoral al secției de votare privind asigurarea ordinii în localul de votare și pe teritoriul din preajma lui;
  - j) neînmânarea nejustificată a buletinului de vot alegătorului înscris în lista electorală sau înmânarea unei singure persoane a mai multor buletine decât este prevăzut de lege;
  - k) părăsirea nemotivată a localului de votare înainte de totalizarea rezultatelor alegerilor și semnarea procesului-verbal de către membrii biroului electoral al secției de votare;
  - l) continuarea agitației electorale în ziua votării și cea precedentă ei;
  - m) scoaterea din localul secției de votare a buletinului de vot înmănat pentru votare;
  - n) falsificarea semnăturilor în listele de subscripție.

III

Accesul cetățenilor la instituțiile publice

Democratizarea vieții societății presupune apropierea instituțiilor publice de cetățeni - nivelul de referință al înțeleșului public pentru procesul administrativ și politic. Accesul cetățenilor la instituțiile publice reprezintă o condiție obligatorie pentru o comunicare eficientă între societatea civilă și instituțiile statului, asigurând o legătură permanentă în cadrul oricărei societăți. Un cadru legislativ democratic trebuie să asigure funcționarea acestui sistem, reglementând căile de comunicare între guvernanți și cei guvernați. Multe dintre instituțiile publice existente nu par să înțeleagă necesitatea unui cadru de dialog cu cetățenii, funcționând de parcă cetățenii ar exista pentru ele și nu invers. Schimbarea regimului politic nu a putut eradică numeroasele clișee ale vechiului regim. Totuși, chiar și astăzi, aceste instituții pot deveni mai „civilizate” ori chiar mai prietenoase față de cetățenii pe care-i servesc.

Un rol important în acest sens îl joacă și funcționarii publici încadrați în procesul de primire a petițiilor și cererilor de la cetățeni. Informarea corectă a cetățenilor și soluționarea eficientă și oportună a sesizărilor venite dinspre public nu poate decât spori substanțial eficacitatea comunicării între cetățeni și instituții publice, consolidând încrederea cetățenilor în reprezentanții puterii de stat. Dintre cele mai cunoscute forme de acces pentru cetățeni spre instituțiile publice sunt: petiționarea și audiența. În unele cazuri, am observat că, sectoarele de relații cu publicul de pe lângă diferite instituții publice nici nu dispun de personal profesionist pentru relații cu publi-

cul, ceea ce determină eschivarea de la contactele cu cetățenii, ferindu-i pe funcționarii „leneși” ori care au motive să nu răspundă la interpelările publicului de responsabilitățile publice pe care le poartă. Un alt viciu cu care ne întâlnim, practic, la fiecare birou pentru relații cu publicul al agențiilor guvernamentale ține de absența documentării (chiar și în cazurile în care interpelările cetățenilor privesc funcții specifice ale departamentului respectiv, iar aceste informații nu pot fi decât publice).

11 Întrebări privind accesul la informație

1) Pe ce se bazează legislația privind accesul la informație?

Legislația privind accesul la informație are la bază Constituția Republicii Moldova, tratatele și acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte, prezenta lege și include prevederile altor acte normative care reglementează raporturile ce țin de accesul la informație. Dacă tratatul sau acordul internațional la care Republica Moldova este parte stabilește alte norme decât cele cuprinse în legislația națională, se aplică normele tratatului sau acordului internațional.

2. Care sunt principiile politicii statului în domeniul accesului la informațiile oficiale?

Oricine, în condițiile prezentei legi, are dreptul de a căuta, de a primi și de a face cunoscute informațiile oficiale. Exercitarea drepturilor prevăzute poate fi supusă unor restricții pentru motive specifice, ce corespund principiilor dreptului internațional, inclusiv pentru apărarea securității naționale sau vieții private a persoanei. Exercitarea drepturilor de acces la informație nu va implica în niciun caz discriminarea bazată pe rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau pe origine socială.

3. În ce constă dreptul la informație?

Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit. Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal. Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a cetățenilor sau siguranța națională. Mijloacele de informare publică, de stat sau private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice. Mijloacele de informare publică nu sunt supuse cenzurii.

4. În ce constă solicitarea acce-

sului la informațiile oficiale?

Informațiile oficiale vor fi puse la dispoziția solicitanților în baza unei cereri scrise sau verbale.

Cererea scrisă va conține:

- detalii suficiente și concludente pentru identificarea informației solicitate (a unei părți sau unor părți ale acesteia);
- modalitatea acceptabilă de primire a informației solicitate;
- date de identificare ale solicitantului.

Cu excepția cazurilor solicitării informațiilor cu caracter personal, solicitantul poate să nu indice în cerere datele sale de identificare. Cererea poate fi înaintată verbal în cazurile în care este posibil răspunsul pozitiv, cu satisfacerea imediată a cererii de furnizare a informației. În cazul în care furnizorul intenționează să refuze accesul la informația solicitată, el va informa solicitantul despre aceasta și despre posibilitatea depunerii unei cereri scrise. Elaborarea și furnizarea unor informații analitice, de sinteză sau inedite pot fi efectuate în baza unui contract între solicitant și furnizorul de informații, contra unei plăți negociabile, dacă furnizorul va fi disponibil și în drept să realizeze o asemenea ofertă.

5. Care sunt modalitățile de acces la informațiile oficiale?

Modalitățile accesului la informațiile oficiale sunt:

- audierea informației pasibile de o expunere verbală;
- examinarea documentului (unor părți ale acestuia) la sediul instituției;
- eliberarea copiei de pe documentul, informația solicitată (de pe unele părți ale acestora);
- eliberarea copiei traducerii documentului, informației (unor părți ale acestora) într-o altă limbă decât cea a originalului, pentru o plată suplimentară;
- expedierea prin poștă (inclusiv poșta electronică) a copiei de pe document, informație (de pe unele părți ale acestora), copiei de pe traducerea documentului, informației într-o altă limbă, la cererea solicitantului, pentru o plată respectivă.

Extrasele din registre, documente, informații (unele părți ale acestora), în conformitate cu cererea solicitantului, pot fi puse la dispoziția persoanei date, într-o formă rezonabilă și acceptabilă pentru aceasta, spre a fi:

- examine la sediul instituției;
- dactilografiate, fotocopyate sau copiate într-o altă modalitate ce ar asigura integritatea originalului;
- înscrise pe un purtător electronic, imprimate pe casete video, audio, alt purtător rezultat din progresul tehnic.

6. Care este limba în care se vor prezenta informațiile solicitate?

Informațiile, documentele, solicitate vor fi puse la dispoziția solicitanților în limba de stat sau în limba în care au fost elaborate. În cazul în care informațiile, documentele au fost elaborate într-o altă limbă decât cea de stat, furnizorul de informații va fi obligat să prezinte, la cererea solicitantului, o copie a traducerii autentice a informației, documentului în limba de stat.

7. Care este procedura de examinarea cererilor privind accesul la informație?

Cererile scrise cu privire la accesul la informație vor fi înregistrate în conformitate cu legislația cu privire la registre și petiționare. Cererile respective vor fi examinate și satisfăcute de funcționarii publici responsabili de furnizarea informațiilor. Deciziile, luate în conformitate cu Legea privind accesul la informație, vor fi comunicate solicitantului într-un mod ce ar garanta recepționarea și conștientizarea acestora. În cadrul satisfacerii cererii privind accesul la informație, furnizorii vor lua toate măsurile necesare pentru ne divulgarea informațiilor cu acces limitat, pentru protecția integrității informațiilor și excluderea accesului nesancționat la ele.

8. Care sunt termenii de satisfacere a cererilor de acces la informație?

Informațiile, documentele solicitate vor fi puse la dispoziția solicitantului din momentul în care vor fi disponibile pentru a fi furnizate, dar nu mai târziu de 15 zile lucrătoare

de la data înregistrării cererii de acces la informație. Termenul de furnizare a informației, documentului poate fi prelungit cu 5 zile lucrătoare de către conducătorul instituției publice dacă:

- cererea se referă la un volum foarte mare de informații care necesită selectarea lor;
- sunt necesare consultații suplimentare pentru a satisface cererea.

Autorul cererii va fi informat despre orice prelungire a termenului de furnizare a informației și despre motivele acesteia cu 5 zile înainte de expirarea termenului inițial.

9. Cum sunt eliberate informațiile oficiale?

Informațiile oficiale, documentele, părțile acestora, extrasele din registre, copiile traducerilor, eliberate conform prezentei legi, vor fi semnate de persoana responsabilă.

10. În ce constă refuzul accesului la informație?

Refuzul de a furniza o informație, un document oficial va fi făcut în scris, indicându-se data întocmirii refuzului, numele persoanei responsabile, motivul refuzului, făcându-se în mod obligatoriu trimitere la actul normativ (titlul, numărul, data adoptării, sursa publicației oficiale), pe care se bazează refuzul, precum și procedura de recurs a refuzului, inclusiv termenul de prescripție. Furnizorii de informații nu pot fi obligați să prezinte probe ale inexistenței informațiilor nedocumentate.

11. Ce reprezintă libertatea opiniei și a exprimării?

Oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil. Libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie. Sunt interzise și pedepsite prin lege contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional.

Platformele electorale ale candidaților pentru alegerile parlamentare

(ordinea enumerării candidaților electorali este în conformitate cu înscrierea acestora în buletinul de vot)

1. Partidul Social Democrat
2. Partidul Politic „Partidul Liberal”
3. Partidul Politic „Alianța MOLDOVA NOASTRĂ”
4. Partidul Popular Creștin Democrat
5. Partidul Comuniștilor din Republica Moldova
6. Partidul Politic „Partidul Liberal Democrat din Moldova”
7. Partidul Democrat din Moldova
8. Partidul Politic „Uniunea Centristă din Moldova”
9. Mișcarea Social-Politică „ACȚIUNEA EUROPEANĂ”
10. Partidul Dezvoltării Spirituale "MOLDOVA UNITĂ "
11. Partidul Conservator
12. Banari Sergiu - candidat independent
13. Urîtu Ștefan - candidat independent
14. Partidul Ecologist "Alianța Moldova Verde"
15. Railean Victor - candidat independent
16. Partidul Politic "PENTRU NEAM și ȚARĂ"
17. Uniunea Muncii "Patria - Родина"
18. Partidul Republican din Moldova
19. Țîmbalist Tatiana - candidat independent
20. Lomakin Alexandr - candidat independent
21. Cușnir Valentina - candidat independent

Platforma electorală a Partidului Social Democrat

• Slogan electoral

Moldovă puternică — Economie puternică — Viață mai bună!

• Partidul Social Democrat va realiza:

- crearea de către stat a nu mai puțin de 100 de mii de locuri de muncă, pentru ca spre finele anului 2012 majoritatea cetățenilor care lucrează peste hotare să se poată întoarce în Patrie;
- reducerea discrepanței dintre bogați și săraci. Salariile și pensiile nu trebuie să fie indexate în procente, deoarece, procedând așa, cei săraci ajung să fie și mai săraci. Vom obține majorarea salariului și pensiei minime până la nivelul minimului de existență;
- stabilirea imediată a salariului minim oficial, inclusiv și pentru bugetari, de la 600 de lei astăzi la nivelul minimului de existență – 1500 de lei. Către anul 2012 – majorarea până la nivelul coșului minim de consum, însă nu mai puțin de 2500 de lei;
- majorarea, în decurs de un an, a salariului mediu, inclusiv pentru bugetari, până la 4000 de lei. Către anul 2012 – până la 10 000 de lei;
- majorarea pensiei minime până la nivelul minimului de existență, dar nu mai puțin de 1500 de lei;
- majorarea pensiei medii până la nivelul coșului minim de consum, dar nu mai puțin de 2500 de lei, cu o indexare ulterioară, corelată la inflație, la salariul mediu și la creșterea prețurilor la serviciile sociale;
- compensarea cu 50% a creșterii prețurilor pentru persoanele cu venituri mai mici decât minimul de existență.

Scopul primordial al politicii PSD este atingerea nivelului mediu european de viață pentru majoritatea absolută a cetățenilor Republicii Moldova.

• Familia – baza societății

Partidul Social Democrat va realiza:

- acordarea Premiului Matern, în mărime de 20 000 de lei, la nașterea celui de-al doilea și al următorului copil;
- majorarea, de 5 ori, a indemnizațiilor lunare pentru îngrijirea copiilor - până la 2000 lei;
- majorarea, minimum de trei ori, adică de la 200 la 600 lei, a alocațiilor acordate mamei singure;
- acordarea salariului al 13-lea mamei singure, care lucrează, pentru copiii de vârstă școlară (până la 16 ani) pentru compensarea cheltuielilor la procurarea rechizitelor școlare;
- majorarea alocațiilor de recalificare pentru părinți ce revin din concediile de îngrijire a copiilor;
- scutirea familiilor cu 4 și mai mulți copii de plata tuturor impozitelor;
- majorarea, de 3 ori, a indemnizațiilor pentru întreținerea copiilor invalizi, precum și pentru întreținerea părinților invalizi;
- elaborarea și realizarea programului de renunțare treptată la sistemul de internate pentru copii orfani, prin stimularea integrării acestora în case de copii de tip familial, familii adoptive și stimularea materială respectivă a acestora.
- asigurarea tratamentului gratuit integral pentru copii.

• Viitorul copiilor – viitorul Moldovei

Partidul Social Democrat va realiza:

- asigurarea fiecărei localități cu instituții preșcolare dotate cu locuri necesare pentru toți

- copiii de vârstă preșcolară. Restabilirea a câte 100 de instituții preșcolare anual;
- asigurarea cu locuințe și ajutor social a familiilor tinere cu doi și mai mulți copii;
- restabilirea sistemului de creație a copiilor în orașele și localitățile sătești, asigurarea lor cu baza tehnico-materială necesară și cu specialiști calificați;
- elaborarea și realizarea acțiunilor urgente și decisive pentru lichidarea vagabondajului juvenil, prevenirea traficului de copii, alcoolismului, narcomaniei și criminalității în rândul copiilor;
- crearea condițiilor maxim favorabile pentru accesul tuturor copiilor la educație de calitate la toate nivelurile;
- crearea condițiilor pentru promovarea modului sănătos de viață la copii și tineri, formarea deprinderilor de practicare a sportului și culturii fizice;
- crearea condițiilor pentru reîntoarcerea părinților plecați la munci peste hotare, prin deschiderea, în acest scop, a câte 100 de mii de locuri de muncă pe an.

• Investiții în viitorul țării

Partidul Social Democrat va realiza:

- adaptarea sistemului și a calității învățământului mediu și superior la standardele europene;
- conferirea statutului de funcționar public lucrătorilor din domeniul educației;
- majorarea salariului minim al pedagogilor și al lucrătorilor din știință până la nivelul salariului mediu pe economie – 3000 de lei, iar către anul 2012 – până la 7000 de lei;
- aplicarea sistemului comenzii de stat pentru instituțiile de învățământ superior în scopul satisfacerii necesităților reale de cadre ale statului. Acordarea de studii superioare gratuite la specialitățile necesare pentru dezvoltarea economiei, a sferei sociale și pentru organele administrării de stat;
- majorarea numărului de locuri bugetare în universități anual cu 2500;
- asigurarea obținerii unei profesii în perioada ultimilor doi ani de studii în școala medie; restabilirea în acest scop a centrelor tehnologice din fiecare raion, în care, venind după ore, elevul ar avea posibilitatea să obțină o calificare profesională;
- rezolvarea problemei angajării absolvenților prin stimularea întreprinderilor care angajează în câmpul muncii tineri specialiști;
- repararea și modernizarea tuturor instituțiilor preșcolare, școlare și profesional-tehnice, conectarea lor la ape ducte, canalizare, rețelele electrice, precum și la sistemele de încălzire sau asigurarea cu sisteme autonome de încălzire;
- participarea în programe internaționale de schimb de elevi, studenți și profesori cu țările Uniunii Europene, CSI și SUA;
- elaborarea și implementarea unui sistem de acțiuni orientat spre dezvoltarea educației la toate nivelurile, în scopul edificării societății informaționale moderne;
- crearea tehnoparcurilor și a incubatoarelor de afaceri studențești;
- majorarea numărului de burse sociale pentru studenții din familiile cu venituri mici;
- majorarea burselor studențești până la 1000 de lei, iar în perspectivă - până la nivelul minimului de existență;
- repararea și înnoirea tuturor căminelor studențești în 4 ani;
- stimularea relațiilor de parteneriat între sectorul economic al țării și universități, colegii, școli profesionale;
- introducerea creditării preferențiale cu dobânzi minime pentru studenții care nu dispun de posibilitatea de a achita contractele de studii;
- anularea limitei de înmatriculare în universități.

• Investiția în tineri

Partidul Social Democrat va realiza:

- inițierea Programului național „Locuință accesibilă”, în cadrul căruia vor fi construite anual până la 1000 de locuințe pentru familiile tinere;

- asigurarea subvenționării de către stat a dobânzilor pentru creditele ipotecare de procurare a locuințelor pentru familiile tinere;
- acordarea de facilități fiscale agenților economici care angajează în serviciu tineri specialiști;
- acordarea pentru tinerii specialiști angajați în localitățile rurale a compensațiilor pentru cărbune, gaz, lemne, cazarea în cămine, precum și acordarea de subvenții pentru construcția de locuințe.

• Medicina pentru toți și pentru fiecare

Partidul Social Democrat va realiza:

- includerea tuturor serviciilor medicale obligatorii în polița de asigurare medicală cu scopul de a permite tuturor accesul la ele;
- crearea, în instituțiile medicale, a funcției de avocat-consultant, care să protejeze și să consulte pacienții din contul CNAM;
- restabilirea sistemului de controale medicale anuale obligatorii și gratuite pentru cetățeni;
- asigurarea localităților rurale cu personal medical și puncte farmaceutice; la prima etapă - formarea echipelor medicale mobile, care se vor deplasa, după un grafic prestabilit, în localitățile rurale, pentru a acorda populației asistență de diagnosticare și tratament gratuit;
- instituirea unui control strict al calității serviciilor medicale și al prețurilor medicamentelor;
- majorarea pachetului de servicii medicale prestate cetățenilor țării fără plată;
- acordarea de către stat a compensațiilor pentru stat pensionari, veterani și invalizi, în volum total, pentru cele mai necesare medicamente;
- crearea Fondului de Stat abilitat cu sarcina de a atrage investiții străine și autohtone pentru înzestrarea cu utilaj medical modern a tuturor instituțiilor medicale, în special, raionale;
- pregătirea specialiștilor pentru sfera ocrotirii sănătății în baza celor mai avansate realizări ale medicinei;
- crearea unui sistem informațional viabil, fapt ce ar permite medicului să acorde mai multă atenție pacientului și acordarea asistenței medicale calitative în orice localitate a țării;
- stimularea activă a asigurărilor medicale private de alternativă;
- majorarea salariilor medicilor până la nivelul salariului mediu pe economie.

• Renașterea culturii, spiritualității, patriotismului

Partidul Social Democrat va realiza:

- elaborarea și adoptarea Strategiei de finanțare bugetară, mecenat și sponsorizare a culturii;
- crearea unor fonduri de stat și publice pentru susținerea culturii autohtone, identificarea diverselor surse de finanțare și asigurare materială a personalităților culturii moldovenești;
- elaborarea unui proiect de lege special privind statutul Artistului în Republica Moldova;
- renașterea reală a Studioului cinematografic “Moldova-Film”. Finanțarea de către stat a peliculelor cu tematică patriotică;
- contribuția activă a statului la reactivarea muzeelor;
- atragerea finanțării de stat, internaționale și interne pentru deschiderea la sate și în centrele raionale a teatrelor, cluburilor, caselor de cultură, cinematografele, bibliotecilor, librăriilor, centrelor de internet.
- introducerea în școli, din contul statului, a obiectului de educație patriotică care să prevadă altoirea sentimentului de respect față de simbolurile de stat ale Republicii Moldova, de mândrie pentru țara natală, introducerea orelor cu tematică patriotică, vizitarea muzeelor, participarea elevilor și studenților în activități legate de restabilirea monumentelor statului moldovenesc, în expediții arheologice, culturale și științifice.

PSD consideră prioritate primordială dezvoltarea idealurilor spirituale și morale ale societății moldovenești, a diversității culturale a țării noastre, colaborarea și parteneriatul statului cu instituțiile angajate în crearea valorilor spirituale (biserica, universitățile, uniunile de creație).

• **Satelor moldovenești – condiții de viață ca la oraș**

Partidul Social Democrat va realiza:

- definitivarea, în 3 ani, a programului de gazificare totală a satelor moldovenești, inclusiv a gospodăriilor individuale, din contul Companiei "Moldova-Gaz";
- asigurarea tuturor satelor moldovenești cu apă potabilă și cu fântâni arteziene;
- construcția a trei uzine de prelucrare a deșeurilor – în Chișinău, Bălți și Comrat; asigurarea tuturor satelor și centrelor raționale cu instalații moderne pentru colectarea și transportarea deșeurilor la aceste uzine;
- crearea, din contul mijloacelor bugetare, a unui Fond special pentru stimularea atragerii de granturi și investiții străine în scopul dezvoltării infrastructurii rurale: drumuri, apeeducte, gazoducte și canalizare;
- crearea, în fiecare raion, cu susținerea statului, a centrelor de păstrare și prelucrare a producției agricole, care va fi achiziționată de la fermierii și producătorii agricoli de pe loc;
- oferirea de către stat a finanțării cu facilități și a utilajului tehnologic întreprinderilor rurale mici, pentru uscarea, congelarea și conservarea producției agricole;
- crearea, cu susținerea statului, a uzinelor de producere a nutrețurilor combinate; crearea de complexe zootehnice pentru asigurarea vânzării producției, în scopul înlocuirii pe piața autohtonă de desfacere a cărnii de import cu carne proprie;
- asigurarea locuitorilor de la sate cu animale de rasă pentru crearea de mici ferme zootehnice;
- crearea unei rețele de piețe agricole de stat, cu oferirea gratuită a locurilor producătorilor rurali.

• **MOLDOVĂ PUTERNICĂ – ECONOMIE PUTERNICĂ**

Partidul Social Democrat consideră necesar adoptarea în regim de urgență, fără a aștepta rezultatele alegerilor, a Programului anticriză, orientat, înainte de toate, spre protejarea cetățenilor și a celor puține întreprinderi autohtone care mai funcționează. PSD consideră că măsurile anticriză imediate urmează să fie adoptate de actualul guvern, continuate de noul guvern, ele fiind susținute de toate forțele politice sănătoase din țară.

Programul anticriză al PSD

• **Lansarea de urgență a unui program de protecție a cetățenilor, inclusiv prin:**

- Extinderea nomenclatorului mărfurilor alimentare asupra cărora se stabilește adaosul comercial maximal admisibil;
- Aplicarea măsurilor pentru diminuarea tarifelor și a prețurilor la produsele alimentare de origine autohtonă și de import - din contul diminuării plăților pentru certificare, cât și a micșorării taxei pe valoarea adăugată până la 5%;
- Aplicarea măsurilor concrete pentru asigurarea accesului liber pe piețele de desfacere a producătorilor autohtoni. Lichidarea practicii de intermediere pe piețele de desfacere;
- Crearea unei Comisii de Stat care să activeze în scopul reducerii prețurilor la produsele petroliere, gazele naturale, serviciile comunale și energia electrică;
- Modificarea legislației cu privire la Banca Națională, care să permită creditarea Guvernului și Fondului Social din rezervele valutare ale BNM, în scopul achitării la timp a salariilor, pensiilor și indemnizațiilor sociale;
- Asigurarea de către organele administrației publice centrale și locale, a plății, în mod automat, integral și neîntârziat, a compensațiilor nominative pentru încălzire, adresate păturilor socialmente vulnerabile.

• **Realizarea măsurilor de salvare a întreprinderilor și ramurilor sectorului real al economiei:**

- Reducerea importurilor prin majorarea temporară a taxelor vamale la mărfurile care se produc și în Republica Moldova;
- Scoaterea barierelor și lichidarea monopolurilor la exportul producției agricole autohtone;
- Admiterea la achizițiile publice doar a întreprinderilor autohtone;
- Inițierea negocierilor cu UE, Rusia, SUA, China, Japonia privind acordarea întreprinderilor moldovenești a unor credite tehnice și financiare, garantate de stat, în condiții preferențiale;
- Stoparea procesului de privatizare a întreprinderilor naționale și a patrimoniului public și adoptarea unui nou model de dezvoltare a țării. Consolidarea rolului statului în economie cu trecerea la investiții active în propria economie;
- Simplificarea sistemului de gestionare a Taxei pe Valoarea Adăugată. Anularea Taxei pe Valoarea Adăugată la importul de utilaje și echipamente și renunțarea la colectarea în avans a TVA. Asigurarea restituirii urgente a TVA exportatorilor.
- Majorarea accizelor la importul și producerea băuturilor alcoolice tari în scopul stimulării realizării producției vinicole autohtone. Pentru susținerea eforturilor de promovare a producției vinicole și a producției ecologice pure sub genericul "Produs în Moldova", statul va acoperi finanțarea integrală a participării producătorilor moldoveni la expozițiile și iarmaroacele internaționale.
- Majorarea semnificativă a accizelor și taxelor vamale de import la produsele de lux, tutun.
- Crearea Companiei de Stat pentru creditarea populației în scopul procurării de locuințe, ca instrument investițional pentru salvarea ramurii de construcții.

• **Prevenirea lichidării locurilor de muncă și crearea locurilor de muncă noi**

- Crearea unui mecanism de facilitare a agenților economici pentru prevenirea lichidării locurilor de muncă și crearea a noi locuri de muncă, inclusiv prin facilități fiscale.
- Identificarea ramurilor și întreprinderilor prioritare cu scopul acordării susținerii directe financiare din partea statului. Reorientarea investițiilor din Bugetul de stat în proiecte de investiții strategice pentru crearea noilor locuri de muncă;
- Inițierea de către guvern, în regim de urgență și în numele statului, a unui program de proiecte investiționale, care ar putea atrage sursele bănești, venite de la cetățenii noștri aflați la muncă peste hotare, în crearea întreprinderilor populare cu garantarea plății dividendelor la nivelul procentului depunerilor bancare;
- Adresarea către UE, SUA, Rusia, Japonia și China pentru a acorda R. Moldova a unui credit de 1 mlrd de dolari în scopul susținerii producătorilor agricoli și a întreprinderilor industriale, care creează noi locuri de muncă.

• **Protecția sistemului financiar-bancar**

- Garantarea integrală (100%) a depozitelor populației în băncile comerciale;
- Activizarea rolului statului în domeniul pieței financiare și a hârtiilor de valoare, pentru a contracara încercările de speculație a cursului monedei naționale și cele îndreptate împotriva activelor statului.
- Rectificarea Bugetului de stat cu scopul finanțării investițiilor de stat strict necesare și urgente și eliminării cheltuielilor nejustificate în perioada de criză. Revizuirea sistemului de subvenționare și de susținere din partea statului a sectorului privat.

• **De la economia de consum - la economia de dezvoltare**

Partidul Social Democrat va realiza:

- dezvoltarea în ritmuri accelerate a industriei, în primul rând, a ramurilor dotate cu tehn-

logii moderne, prin inițierea de către stat a proiectelor de producere prioritare, asigurarea participării statului la aceste proiecte și atragerea investițiilor în acest sector;

- stimularea de către stat a eforturilor de creare a întreprinderilor orientate spre exportul producției în cadrul comerțului asimetric cu Uniunea Europeană și în cadrul comerțului liber cu CSI;
- limitarea importurilor, în primul rând, a produselor alimentare, care pot fi fabricate și în țara noastră. Susținerea reală a producătorilor autohtoni și a exportatorilor;
- crearea complexului agroindustrial modern cu ciclul complet de înaltă valoare, inclusiv prin investirea de către stat în întreprinderile de prelucrare a producției agricole;
- orientarea investițiilor de stat pentru modernizarea centralelor termoelectrice, cu scopul de a reduce de 2,5 ori consumul de gaze, de a reduce pierderile la sistemele de încălzire și de aprovizionare cu apă fierbinte;
- reducerea dependenței energetice prin dezvoltarea producerii pe loc a energiei din contul surselor de alternativă și regenerabile;
- orientarea investițiilor de stat și internaționale pentru construcția de drumuri naționale și regionale moderne;
- construirea centrelor de logistică în localitățile de graniță pentru asigurarea transportului tranzitar internațional al fluxurilor de mărfuri;
- crearea unei Companii naționale pentru locuințe, cu scopul păstrării și dezvoltării ramurii de construcții și de producere a materialelor de construcție;
- dezvoltarea sectorului de comunicații electronice și tehnologii informaționale, cu o pondere înaltă a valorii adăugate în produsul final, cu un grad înalt de aplicare a realizărilor științifice și a forței de muncă calificate;
- dezvoltarea turismului național, promovarea reală a programelor de stat privind turismul rural, vinicol și ecologic.

PSD este convins că doar prin consolidarea rolului statului în economie este posibil de a crea anual nu mai puțin de 100 de mii de noi locuri de muncă, pentru ca în decurs de 4 ani majoritatea cetățenilor care lucrează peste hotarele țării să se întoarcă în Patrie.

• **Producerea agroindustrială modernă „Este bine pentru țaran, este bine pentru țară!”**

Partidul Social Democrat va realiza:

- stimularea de către stat a eforturilor de creare în fiecare raion a centrelor moderne de păstrare și de prelucrare a producției legumicole și pomicole;
- crearea de către stat a întreprinderilor de prăsilă, susținerea de către stat a construcției fermelor zootehnice moderne și a uzinelor de producere a furajelor combinate;
- stimularea dezvoltării ramurilor agricole de producere cu valoare adăugată înaltă (producerea fructelor, legumelor, viticultură), implementarea standardelor internaționale de calitate, a tehnologiilor și soiurilor performante etc.;
- crearea de către stat a unor sisteme moderne de irigare la nivel regional – restaurarea și construcția de noi canale și bazine de apă, modernizarea stațiilor de pompare a apei;
- introducerea creditării preferențiale și de lungă durată pentru producătorii agricoli, inclusiv pentru micșorarea riscurilor, irigare, dezvoltarea comerțului agricol, dezvoltarea infrastructurii agricole;
- subvenționarea la 100% a sumei calculate ca dobândă la credite, oferite cu scopul de a fi investite în agricultură;
- adoptarea de către Guvern a hotărârii privind plata minimală de 1500 de lei la hectar pentru protecția drepturilor deținătorilor de cote și subvenționarea producătorilor agricoli în mărime de 500 de lei pentru fiecare hectar prelucrat, în scopul asigurării unei utilizări eficiente a pământului;
- atragerea investițiilor anuale în sumă de 1 miliard de lei în scopul dezvoltării infrastructurii

de producere, transportării și comercializării producției agricole;

- elaborarea și implementarea, în comun cu partenerii din UE și CSI, a programului național de producere a mărfurilor ecologice;
- stimularea efortului de creare a întreprinderilor mici pentru prelucrarea producției agricole la nivelul de sat;
- crearea piețelor agricole moderne cu infrastructura necesară în fiecare raion, lichidarea monopolului intermediarilor la achiziționarea și comercializarea producției;
- soluționarea problemei achizițiilor de stat, precum și a plății în avans a prețului la produsele agricole;
- majorarea accizelor la importul și producerea băuturilor alcoolice tari în scopul stimulării realizării producției vinicole autohtone. Pentru susținerea eforturilor de promovare a producției vinicole și a producției ecologice pure sub genericul “Produs în Moldova”, statul va acoperi finanțarea integrală a participării producătorilor moldoveni la expozițiile și târgurile internaționale.

Adoptarea acestor măsuri va permite Moldovei trecerea de la sistemul semifeudal al agriculturii la sistemul agroindustrial modern cu ciclul complet de înaltă valoare. Aceasta va asigura crearea a sute de noi locuri de muncă la sate și în micile orașe, vânzarea garantată a producției, produse alimentare accesibile și securitatea alimentară a țării.

• **Stimularea businessului mic și mijlociu**

Partidul Social Democrat va realiza:

- introducerea impozitului unic, cu o administrare simplă;
- aplicarea, pentru întreprinderile mici, a unui sistem de evidență contabilă simplificată, prin utilizarea unui singur formular;
- adoptarea unei hotărâri privind efectuarea dărilor de seamă o singură dată pe an;
- simplificarea accesului la resursele financiare și microcredite din fiecare raion.

PSD consideră aceste direcții ca fiind prioritare pentru asigurarea unei creșteri economice durabile și calitative, pentru trecerea de la economia de consum la economia de dezvoltare.

• **Economiei de dezvoltare - o finanțare reală**

Partidul Social Democrat va realiza:

- determinarea ramurilor prioritare care necesită modernizare și au cel mai înalt potențial pentru export și pentru crearea locurilor de muncă;
- inițierea tratatelor cu guvernele UE, SUA, Rusiei, Chinei și Japoniei cu scopul de a elabora condițiile de acordare a creditelor pentru mărfuri tehnice și tehnologice. Astăzi cele mai dezvoltate state ale lumii depun eforturi colosale pentru susținerea exportului lor. Cu precădere, este stimulat exportul de tehnologii și utilaje, cumpărătorilor fiindu-le propuse credite cu o dobândă de 3-5% anual;
- atragerea pentru plata inițială a cotelor de rambursare a creditelor a unei mici părți din rezervele valutare ale Băncii Naționale, care astăzi alcătuiesc circa 1,7 miliarde de dolari și sunt depuse în bănci străine în hârtii de valoare ce se devalorizează rapid;
- crearea Fondului de Stat pentru Dezvoltare în scopul atragerii directe a economiilor cetățenilor, inclusiv a celor care muncesc peste hotare, în proiecte prioritare. În așa fel, oamenii vor deveni coproprietari ai noilor întreprinderi și concomitent vor primi dividende pentru banii investiți, nu mai mici decât procentul de la depunerile bancare.

Astfel, fiecare 150 milioane de dolari investiți de stat vor permite să realizăm proiecte de 1 miliard de dolari și să creăm 100 000 de noi locuri de muncă.

• **Statul neutru – un stat sigur**

Partidul Social Democrat va realiza:

- promovarea politicii de neutralitate permanentă, care va asigura țării noastre avantajul de a

- dezvolta mult mai sigur relațiile de parteneriat strategic cu UE și Rusia;
- refuzul Republicii Moldova de a participa la blocuri și uniuni militare ca garanție a securității ei și ca posibilitate de a nu fi atrasă în conflicte armate;
- obținerea recunoașterii de către comunitatea internațională a statutului de neutralitate permanentă a RM, fapt ce va spori posibilitățile de „deschidere a Moldovei” pentru capitalul străin, pentru dezvoltarea relațiilor comercial-economice cu alte state;
- afirmarea statutului de neutralitate permanentă a Republicii Moldova ca bază pentru reglementarea problemei transnistrene și unificarea Republicii Moldova.

• O țară, un popor, un destin

Partidul Social Democrat consideră că fără soluționarea conflictului transnistrean, a problemei restabilirii unității politice, economice și teritoriale a țării, Moldova nu are viitor, nu are perspective de a deveni un participant real la procesul de integrare europeană, nu are șanse de a-și consolida statalitatea și națiunea.

Partidul Social Democrat va realiza:

- restabilirea dialogului politic și social între Chișinău și Tiraspol prin implicarea în acest dialog a societății civile de pe ambele maluri;
- elaborarea și adoptarea programului economic de dezvoltare a Republicii Moldova (inclusiv regiunea transnistreană), care va include reintegrarea economică, crearea spațiului economic și financiar unic;
- desfășurarea unei activități comune pentru dezvoltarea democrației atât pe malul stâng, cât și pe malul drept al Nistrului;
- obținerea reintegrării umanitare prin crearea spațiului unic educațional, cultural și informațional;
- obținerea reintegrării juridice prin crearea spațiului juridic comun și apropierea sistemelor de drept;
- obținerea reintegrării politice prin apropierea elitelor politice, unificarea partidelor politice și crearea unui sistem electoral unic.

Realizarea consecventă a acestor măsuri va facilita determinarea statutului regiunii transnistrene în cadrul unei țări integrate.

PSD consideră că doar o afirmare reală a drepturilor și împuternicirilor UTA Gagauz-Yeri prin executarea în volum deplin a Legii privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), va consolida autonomia și va exclude posibilitatea amestecului puterii centrale în treburile interne ale autonomiei.

PSD consideră că numai prin respectarea strictă a principiilor democratice, respectarea drepturilor omului, dezvoltarea justiției libere, a mass-media independente și a societății civile vom putea realiza integrarea țării. În acest proces PSD contează pe ajutorul OSCE, Rusiei, UE, SUA și întregii comunități internaționale.

Consolidarea cetățenilor și reintregirea țării vor crea noi posibilități pentru integrarea europeană a Republicii Moldova și pentru dezvoltarea relațiilor de parteneriat strategic cu Federația Rusă.

• O politică externă pragmatică

Partidul Social Democrat va realiza:

- elaborarea și adoptarea unui concept nou al politicii externe, bazat pe interesul național, patriotism, pragmatism;
- promovarea în politica externă a parteneriatului strategic cu UE și Rusia;
- semnarea unui tratat cu UE privind obținerea de către RM a statutului de membru asociat;
- folosirea la maximum a președinției actuale a RM în structurile CSI, promovarea unei integrări mai strânse în structurile economice ale CSI;

- asigurarea la nivel interstatal a deplasării libere a cetățenilor în țările CSI și a regimului fără vize la intrarea în Uniunea Europeană;
  - folosirea la maximum a regimului comerțului asimetric cu UE și a comerțului liber cu CSI;
  - restabilirea și aprofundarea relațiilor de bună vecinătate cu Ucraina și cu România.
- PSD consideră că o politică externă pragmatică, bazată pe colaborarea reciproc avantajoasă cu UE și CSI, răspunde intereselor naționale ale Republicii Moldova.*

• Vom eradica sărăcia Vom restabili dreptatea socială

Partidul Social Democrat va realiza:

- introducerea unui sistem progresiv de impozitare. Cei bogați vor plăti impozite mai mari pentru venituri mai mari, iar oamenii cu venituri lunare sub minimul de existență (azi aproximativ 1500 lei) vor fi scutiți total de plata impozitelor;
- introducerea impozitelor pe obiecte de lux: case de lux, automobile de lux etc.;
- introducerea legislativă a standardului social de consum;
- reducerea, în regim de urgență, a cheltuielilor de stat neîntemeiate (reducerea considerabilă a automobilelor luxoase, reparațiilor costisitoare, deplasărilor inutile în străinătate, organizarea summit-urilor ineficiente etc.). Respectiv, veniturile bugetare vor fi redirecționate spre majorarea pensiilor, salariilor și investițiilor în capitalul uman și social;
- stabilirea imediată a salariului minim de la 600 de lei astăzi la nivelul minimului de existență, dar nu mai mic de 1500 de lei;
- stabilirea pensiei minime la nivelul minimului de existență – 1500 de lei;
- majorarea pensiei medii până la nivelul coșului minim de consum, dar nu mai puțin de 2500 lei, cu indexarea ulterioară, corelată la inflație, salariul mediu și creșterea prețurilor la serviciile sociale;
- stabilirea pensiei pentru invaliditate nu mai mică decât nivelul minim de existență – 1500 de lei;
- integrarea socială a invalizilor, crearea de întreprinderi pentru invalizi, asigurarea lor cu comenzi de stat pentru achiziționarea producției lor, stabilirea unor cote pentru invalizi;
- elaborarea legii privind inflația socială, care va avea la bază circa 30 de tipuri de mărfuri și servicii de care omul se folosește în fiecare zi;
- introducerea suplimentului demografic la pensie pentru părinții care au educat trei și mai mulți copii;
- acordarea de certificate pentru procurarea spațiului locativ, destinat specialiștilor care lucrează cu îndreptare de stat;
- crearea Companiei de stat pentru locuințe, care va acorda populației credite pentru procurarea locuințelor pe un termen de 30 de ani cu o dobândă de 7% anual;
- instituirea controlului de stat asupra prețurilor în scopul reducerii lor, crearea Agenției naționale pentru protecția consumatorilor de abuzurile monopolizatorilor, structurilor de stat și prestatorilor de mărfuri și servicii;
- introducerea sistemului reglementării de către stat a tarifelor la serviciile comunale și diferențierea acestora pentru diferite tipuri de locuințe.

• Puterea – aleasă de popor și sub controlul poporului

Partidul Social Democrat va realiza:

- ALEGEREA DIRECTĂ a șefului statului – Președintele RM. Funcția președintelui trebuie să fie incompatibilă cu apartenența la un partid pe perioada exercitării mandatului;
- ALEGEREA DIRECTĂ și nominală a majorității deputaților în Parlamentul RM, care vor reprezenta cetățenii din toate unitățile administrativ-teritoriale, nu partide politice;
- ALEGEREA DIRECTĂ a președintelui raionului (șefului puterii executive la nivel local);
- ALEGEREA DIRECTĂ a judecătorilor în cadrul alegerilor locale, în conformitate cu cerințele profesionale;
- ALEGEREA DIRECTĂ a reprezentanților în Consiliul Superior al Magistraturii (organ

care asigură supravegherea asupra exercitării justiției). CSM trebuie format din reprezentanții poporului, aleși pe circumscripții electorale, devenind astfel un organ național reprezentativ, care în deciziile sale va reprezenta voința cetățenilor și nu ale unor clanuri politice și mafiot;

- **ALEGEREA DIRECTĂ** a membrilor Curții de Conturi (organ care asigură controlul asupra respectării legislației și gestionării finanțelor publice). Astfel, sursele financiare nu vor mai fi delapidate, vor fi sub controlul direct al poporului. În așa mod, banii publici vor fi orientați spre cei nevoiași, spre necesitățile reale ale țării;
- **ALEGEREA DIRECTĂ** a membrilor Consiliului Coordonator al Audiovizualului (organ care controlează independența și imparțialitatea mass-media publice) din fiecare circumscripție electorală (raion, sector municipal, autonomie); orice post de radio sau TV cu acoperire națională trebuie să aibă statut de public, indiferent de forma de proprietate.

• **Nu – Corupției!**

- Vom pune o barieră reală și puternică în fața corupției – vom obține alegerea judecătorilor de către popor și instituirea concursurilor deschise pentru ocuparea tuturor funcțiilor de stat;
- Vom reduce numărul organelor de control și al documentelor care reglementează activitatea de antreprenariat (licențe, certificate etc.);
- Vom eficientiza activitatea Curții de Conturi, inclusiv și prin înăsprirea controlului privind cheltuielile publice;
- Vom stabili că Centrul pentru lupta cu corupția și crimele economice va exercita doar funcția de luptă cu corupția în organele puterii centrale și locale;
- Vom introduce practica controlului concomitent al declarațiilor atât pe venit, cât și pe cheltuieli pentru funcționarii de stat, deputați, miniștri.

• **Autonomia locală**

Partidul Social Democrat va realiza:

- asigurarea unei autonomii financiare reale pentru administrația publică locală;
- dezvoltarea autonomiei locale, delimitarea strictă a competențelor și responsabilităților, creșterea rolului comunităților în soluționarea problemelor de ordin social-economic, precum și distribuirea resurselor financiare între autoritățile centrale și locale în favoarea acestora din urmă;
- aplicarea pe larg de către autoritățile locale a formelor „democrației directe” – referendumul local, sondajele realizate în mediul populației, adunările cetățenilor, inclusiv în localități și cartiere - ce le vor permite să ia în considerare, operativ și exhaustiv, opiniile populației în procesul de adoptare a deciziilor importante;
- separarea competențelor executive și deliberative ale puterii raionale prin alegerea directă a președintelui raionului de către cetățeni. Aceasta va asigura transparența în activitatea administrațiilor locale, va spori eficiența ei și va diminua implicarea factorului politic în adoptarea deciziilor;
- afirmarea reală a drepturilor și competențelor autonomiei Unității Teritorial-Administrative Gagauz Eri prin realizarea deplină a prevederilor Legii privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), ajustarea, în conformitate cu legislația în vigoare, a actelor legislative ale Republicii Moldova și ale Gagauz Eri;
- excluderea implicării puterii centrale în treburile interne ale autonomiei;
- asigurarea garantată a reprezentării Gagauz Eri în Parlamentul Republicii Moldova prin sistemul de alegere a deputaților din partea raioanelor; asigurarea garantată a reprezentanților Gagauz Eri în organele centrale ale administrației de stat, precum și în misiunile diplomatice de peste hotare ale Republicii Moldova.

Sursa: <http://www.psd.md/> - site-ul oficial al partidului.

Platforma electorală a **Partidului Liberal**

• **Slogane electorale**

- Schimbarea în bine cu Partidul Liberal vine!
- Votăm împreună pentru viață bună!

Partidul Liberal are două obiective fundamentale: pe plan intern - lichidarea sărăciei - problema principală cu care se confruntă majoritatea populației Republicii Moldova. Sărăcia poate fi lichidată doar prin instaurarea unui climat economic bazat pe libera inițiativă, pe stabilitate legislativă în domeniu, pe reglementări minime din partea statului, prin legi noi care să stimuleze creșterea economică, atragerea investițiilor străine, dezvoltarea infrastructurii economice - în condiții egale pentru toți - și nu o economie doar pentru cei de la putere și pentru clanurile lor. Principalul instrument al statului în politica economică este politica fiscală – impozitele. Numai prin aplicarea unei politici fiscale inteligente, a unor legi de factură europeană, în condițiile unei justiții independente și necorupte, unei guvernări drepte, nepărtinitoare, adică necomuniste, putem lichida sărăcia.

Pe plan extern - aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, care este spațiul de civilizație, democrație, drept, prosperitate, dezvoltare durabilă și securitate. Partidul Liberal va restabili credibilitatea Republicii Moldova în fața organismelor europene și internaționale, va obține pentru cetățenii Republicii Moldova libera circulație în țările UE și simplificarea mecanismului de redobândire a cetățeniei române de către cetățenii în drept.

Partidul Liberal va elimina consecințele negative ale dictaturii comuniste din ultima perioadă, care a afectat profund funcționarea statului de drept, instituțiile centrale ale statului, organismele publice, societatea civilă, libertățile democratice, economia, relațiile externe și, nu în ultimul rând, va lupta pentru stăpînire corupției, fenomen care s-a adâncit tocmai în perioada guvernării comuniste. Partidul Liberal va acționa eficient în vederea capitulării definitive a ideologiei comuniste și a reducerii Republicii Moldova în spațiul civilizației europene.

Programul electoral al Partidului Liberal este realist, aplicat la particularitățile socioeconomice ale Republicii Moldova. Axa principală a Programului este vectorul european pe toate dimensiunile: politică, economică, juridică, educațională, socială, culturală, mediatică. Programul se articulează pe un principiu fundamental: libertatea, inclusiv libertatea alegerii pe care o vor exercita cetățenii atunci când vor decide cui să încredințeze votul în alegerile parlamentare din 2009. Acest program poate fi aplicat în baza unui mandat legislativ oferit PL cu toată încrederea de către alegători.

Programul electoral al Partidului Liberal este programul care va desprinde definitiv Republica Moldova de trecutul comunist totalitar, o va moderniza ca stat, o va așeza pe drumul european al prosperității, îi va oferi omului demnitatea și încrederea într-un viitor bun, pe care le merită.

I. Consolidarea statului de drept

Partidul Liberal, aplicând și respectând aquis-ului comunitar în perspectiva aderării la Uniunea Europeană, își asumă garantarea constituțională a drepturilor omului și crearea unui cadru juridic adecvat statului de drept, care să stimuleze evoluțiile pozitive din sistemul economic în vederea creșterii nivelului de trai. Libertatea mass-media, pluralismul politic, asigurarea funcționării separației puterilor în stat, independența justiției, protejarea intereselor cetățenilor de către organele de drept sunt angajamente ferme, care nu pot fi negociate. Astfel, direcțiile de acțiune ale Partidului Liberal vor fi:

- **Adoptarea unei noi Constituții, pornind de la cadrul constituțional actual, completat cu următoarele principii:**
- Realizarea reformei imunității parlamentare, conform recomandărilor Comisiei de la Veneția;
- Respectarea drepturilor omului, în special a inviolabilității domiciliului și a corespondenței, aplicarea restrângerii acestor drepturi doar în condițiile Constituției și în strictă corespundere cuprevederile Convenției Europene a Drepturilor Omului;
- Consfințirea limbii române ca limbă oficială;
- Integrarea în structurile euroatlantice;
- Asigurarea transparenței formării, administrării și controlului utilizării resurselor financiare publice;
- Reparația de către stat a pagubelor materiale cauzate cetățenilor prin infracțiuni (statul, la rândul său, își va recupera pierderile prin acțiunea de regres împotriva persoanei vinovate);
- Introducerea dreptului la moștenire legală pentru rudele de orice grad, excluzând dreptul de moștenire legală al statului.
- **Independența sistemului judecătoresc**
- Asigurarea independenței activității judecătorilor;
- Modificarea statutului Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) pentru aducerea acestuia în conformitate cu art.1 din Legea cu privire la CSM, conform căreia CSM este organ independent, format în vederea organizării și funcționării sistemului judecătoresc, și este garantul independenței autorității judecătorești;
- Numirea președinților instanțelor de judecată prin concurs de către CSM;
- Restructurarea instanțelor de judecată specializate, prin introducerea unui sistem unic de instanțe de drept comun, evitându-se astfel târăgănarea examinării acțiunilor;
- Lichidarea instituției admisibilității în cadrul proceselor de judecată, care îngrădește dreptul justițiabilului la un recurs efectiv;
- Introducerea unui mecanism transparent de propunere și selectare a candidaților la funcția de judecător în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.
- **Reformarea procuraturii, poliției și a altor servicii**
- Adoptarea unei noi legi cu privire la procuratură, conform standardelor europene;
- Numirea prin concurs a procurorilor de către Consiliul Superior al Magistraturii;
- Acordarea statutului de magistrat procurorilor și demilitarizarea procuraturii;
- Limitarea competențelor procurorului doar la conducerea urmăririi penale și susținerea învinuirii din partea statului în instanțele de judecată;
- Alinierea legii cu privire la poliție și a Serviciului de Informații și Securitate (SIS) la standardele europene;
- Adoptarea legii lustrației și desecretizarea arhivelor SIS;
- Înființarea Departamentului de Studiere a Arhivelor Securității.
- **Eficiențizarea luptei împotriva corupției**
- Verificarea activității de combatere a corupției, desfășurate până în prezent, eficiențizarea și reorganizarea acestei activități;
- Combaterea corupției, în primul rând la nivelul funcționarilor de rang înalt și demnitarilor de stat;
- Combaterea economiei subterane;
- Curmarea practicilor de persecutare a persoanelor fizice și juridice sub pretextul luptei împotriva corupției;
- Publicarea informației complete despre avera deputaților, miniștrilor, a celorlalți funcționari și a familiilor acestora, precum și monitorizarea strictă a averii în perioada mandatului/deținerii funcției;

- Expertizarea marilor contracte de privatizare a bunurilor din patrimoniul statului, realizate în perioada guvernării comuniste.

• **Administrația publică**

- Aplicarea directă a aquis-ului comunitar;
- Optimizarea structurii administrației publice la toate nivelurile, în special la nivel central, în vederea reducerii cheltuielilor inutile pentru aparatul administrației de stat;
- Modificarea legii cu privire la funcționarul public astfel încât dubla cetățenie să nu constituie un impediment pentru ocuparea funcției, iar procedura de angajare să nu fie condiționată de aprobări la nivel de guvern;
- Stabilirea salariului minim garantat pentru funcționarii publici în valoare de 2000 lei, menținerea salariului minim la un nivel cu 25% mai mare decât coșul minim de consum;
- Implementarea și promovarea guvernării electronice în instituțiile administrației publice în vederea facilitării accesului la informație al cetățenilor, fluidizării și raționalizării fluxului de documente etc;
- Excluderea finanțării pe criterii politice a unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi de către unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea și de către guvern, diminuarea controlului de stat în planificarea veniturilor și cheltuielilor în bugetele locale;
- Susținerea implementării de politici investiționale pentru îmbunătățirea oportunităților de dezvoltare a localităților;
- Transmiterea integrală a patrimoniului public local la administrația publică locală;
- Depolitizarea serviciului public prin asigurarea angajării funcționarilor publici în baza concursurilor deschise, asigurându-se astfel transparența și respectarea principiului meritocrației în procesul de selecție.

• **Libertatea de exprimare și independența mass-media**

- Asigurarea independenței mass-media;
- Garantarea reală și efectivă a dreptului fiecărui cetățean la opinie și la libera exprimare, precum și la o informare corectă;
- Garantarea accesului la informație pentru toți ziaristii, indiferent de mediile de informare pe care le reprezintă;
- Crearea condițiilor pentru dezvoltarea presei scrise și electronice;
- Asigurarea independenței editoriale a posturilor publice de radio și televiziune;
- Depolitizarea Consiliului Coordonator al Audiovizualului și asigurarea maximei transparențe în desfășurarea concursurilor de eliberare a licențelor de emisie și a frecvențelor;
- Încurajarea dezvoltării mass-media regionale;
- Crearea unui cadru legislativ și normativ care să garanteze condiții economice egale pentru toți actorii de pe piața mass-media și a activității editoriale, eliminând astfel practicile discriminatorii instituite de regimul comunist;
- Crearea condițiilor pentru dezvoltarea pieței informaționale și a pieței de publicitate;
- Integrarea Republicii Moldova în spațiul informațional european.

II. Dezvoltarea economică

Economia deschisă și liberalizarea tranzacțiilor comerciale reprezintă o componentă esențială a liberalismului economic. Politica economică a Partidului Liberal este orientată spre creșterea economică pe termen lung. Integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană este sarcina de reper în elaborarea strategiilor de dezvoltare economică și în realizarea acțiunilor pentru implementarea acestora. Echilibrarea repartiției veniturilor, îmbunătățirea nivelului de trai al categoriilor de populație defavorizate reprezintă prioritățile sociale de care se ține cont în promovarea politicilor economice ale Partidului Liberal.

• Dezvoltare durabilă prin liberalism economic

- Creșterea nivelului de viață al cetățenilor prin asigurarea condițiilor economice suficiente pentru crearea locurilor de muncă, reducerea șomajului și majorarea consumului intern;
- Stimularea exportului produselor autohtone prin promovarea politicilor fiscale, monetare, informaționale și de protecție a concurenței loiale, în modul în care se ating obiectivele de bază:
- profitabilitatea înaltă a exportului și accesul facil pe piețele externe;
- Creșterea volumului de investiții străine prin generarea interesului economic sporit față de Republica Moldova și prin crearea climatului investițional adecvat așteptărilor investitorilor străini, asigurându-li-se o activitate economică liberă și transparentă;
- Stimularea producătorilor autohtoni, în special a categoriilor de produse și servicii care, în marea majoritate, provin din import;
- Îmbunătățirea cadrului legal economic, având drept obiectiv intensificarea circulației mijloacelor bănești între agenții economici, asigurarea încrederii în relația de parteneriat și în mecanismele financiare implementate de stat;
- Atragerea resurselor financiare ieftine în sistemul bancar prin participarea mai activă a băncilor străine la viața economică a Republicii Moldova;
- Eradicarea corupției.

• Politica bugetar-fiscală stimulatorie

- Echilibrarea repartiției veniturilor, îmbunătățirea nivelului de trai al categoriilor de populație defavorizate;
- Aplicarea instrumentelor fiscale stimulatorii și de motivare a antreprenoriatului activ în vederea creării locurilor noi de muncă și diversificării activităților de producție și prestație, prin acordarea de facilități fiscale;
- Reducerea cotelor TVA și a taxelor vamale în cazul importului de utilaje tehnologice performante, introducerea în lista livrărilor scutite de TVA a pesticidelor și îngrășămintelor;
- Diversificarea facilităților fiscale pentru stimularea gospodăriilor țărănești;
- Asigurarea stabilității prevederilor fiscale prin fixarea termenului de implementare a modificărilor de legislație, evitarea modificărilor legislative în anul de gestiune contabilă;
- Elaborarea mecanismului de redistribuire a încasărilor din TVA între Autoritățile Publice Locale și Autoritățile Publice Centrale;
- Creșterea capacității de administrare fiscală și colectare a impozitelor și taxelor, odată cu reducerea sarcinilor administrative suportate de contribuabili;
- Repartiția uniformă a poverii fiscale pentru contribuabili și echilibrarea structurii cheltuielilor în bugetul de stat;
- Acordarea subvențiilor fiscale persoanelor fizice prin excluderea din venitul impozabil a investițiilor de durată, precum: cheltuielile destinate achiziționării tehnicii de calcul, asigurărilor pe viață (personală și a membrilor de familie), dobânzile achitate pentru creditul imobiliar, cheltuielile destinate achitării taxelor de studii superioare și postuniversitare;

• Politica monetară

- Coordonarea politicii economice și bugetar-fiscale cu politica monetară;
- Diversificarea și adecvarea instrumentelor monetare de țintire a inflației;
- Controlul strict al formării prețurilor pentru serviciile comunale și pentru carburanți;
- Elaborarea metodei oficiale de calcul a prețurilor, în scopul evitării practicilor speculative ale monopolizatorilor naturali;
- Perfecționarea cadrului juridic de reglementare a relațiilor dintre consumatorii și prestatorii de servicii în domeniul respectiv;
- Stabilirea rezervelor de stat la produsele alimentare cu frecvență înaltă de consum și cu impact important asupra indicelui prețului de consum;

- Stimularea dezvoltării pieței obligațiunilor pentru creșterea atractivității climatului investițional și creditarea proiectelor investiționale la dobânzi optime;
- Consolidarea exercițiului de autonomie locală pentru creșterea gradului de accesibilitate a APL la piețele de capital;
- Contribuirea la dezvoltarea sectorului agroindustrial, la intensificarea tranzacțiilor de export.

• Politica de dezvoltare a sectorului agrar

- Crearea unui management integrat la nivel republican pentru asigurarea pieței de desfacere a producătorilor agricoli;
- Conectarea sectorului agricol la sistemul „industrie-distribuție-consum” pentru aprovizionarea pieței interne, dar și la sistemul „industrie de procesare–logistică modernă - export”, în scopul intensificării tranzacțiilor de comerț extern;
- Aplicarea benevolă a celor două forme de organizare a activităților agricole: privat-familială și consolidarea terenurilor, statul acordând sprijin în mod echilibrat tuturor structurilor;
- Alinierea legislației Republicii Moldova la cerințele legislației Uniunii Europene pentru obținerea mărcii europene (ștampila ovală), în scopul exportului de produse din carne și lapte în spațiul Uniunii Europene;
- Subvenționarea agriculturii în proporție de 30% pentru un hectar cultivat, conform mediei de subvenționare agricolă din țările Uniunii Europene;
- Subvenționarea cu 800 de lei de la bugetul de stat și acordarea anuală a unui bonus de 30 l motorină pentru un hectar cultivat;
- Acordarea de suport producătorilor agricoli și investitorilor pentru stimularea reducerii consumului de energie și înlocuirea combustibililor tradiționali cu biocombustibili și surse energetice alternative (eoliană, solară, hidro, biodiesel);
- Promovarea și dezvoltarea agriculturii ecologice;
- Conlucrarea cu producătorii agricoli din spațiul Uniunii Europene la dezvoltarea și producerea materialului semincer de tip „super-elita”, „elita” și „I reproducție”;
- Stimularea reinnoirii prin metode fiscale a parcului de mașini și tractoare și reducerea consumului de la 100 - 110 l motorină la hectar până la 55-60 l la hectar, conform standardelor Uniunii Europene;
- Dezvoltarea zootehniei și creșterea ponderii acesteia în totalul producției agricole până la 50%, în 2013, prin subvenționarea producției zootehnice;
- Susținerea și stimularea investițiilor în renovarea și construcția abatoarelor autorizate;
- Atragerea investițiilor străine și autohtone pentru creșterea animalelor de prăsilă omologate și neomologate pe teritoriul Republicii Moldova;
- Implementarea programului SITA (Sistemul de Identificare și Trasabilitate a Animalelor) până în anul 2012;
- Susținerea și subvenționarea domeniului zooveterinar, prin crearea fermelor familiale, în care fiecare crescător de animale să îngrijească nu mai puțin de 5 bovine și porcine;
- Încurajarea producătorilor autohtoni din domeniul de procesare, uscare și congelare a fructelor și legumelor prin diverse mecanisme legislative și acte normative, precum și protejarea pieței interne de fluxul masiv de nutrețuri combinate din alte țări;
- Dezvoltarea și susținerea Asociațiilor Științifice și de Producție „Secția” și „Porumbeni”, a Institutului de Zootehnie și Medicină Veterinară și Institutului de Viticultură și Vinificație;
- Asigurarea transparenței și echității în gestiunea mecanismului de subvenționare pentru asimilarea totală a resurselor financiare alocate, inclusiv în pomicultură, viticultură, apicultură, pentru terenuri protejate, tehnică și mașini pentru horticultură;
- Promovarea politicilor de consolidare a terenurilor agricole și susținerea renovării sistemelor de irigație, în baza principiilor benevole;
- Elaborarea cadrului legal stimulatoriu privind accesul producătorilor agricoli la suprafețele de comerț organizat și la rețeaua de distribuție activă a produselor agricole;

- Stimularea investițiilor străine în scopul relansării sectoarelor de cultivare a plantelor aromatice și medicinale, pisciculturii și apiculturii;
- Crearea unor centre agroindustriale inovative, care să servească drept model pentru preluarea practicilor internaționale și a tehnologiilor moderne de către asociațiile agricole și gospodăriile țărănești.

• **Silvicultura**

- Încetarea practicii de dare în arendă a suprafețelor de păduri din fondul silvic de stat persoanelor fizice;
- Întreruperea procesului de industrializare a fondului forestier cu valoare de unicat din luncile Prutului, Nistrului și din rezervațiile naturale;
- Extinderea suprafețelor acoperite cu vegetație forestieră din contul terenurilor degradate;
- Conservarea peisajului rural național;
- Asigurarea integrității fondului forestier, protejarea tuturor pădurilor și a vegetației forestiere, în special a perdelelor forestiere de protecție a câmpurilor agricole și a vegetației din luncile râurilor.

• **Dezvoltarea rurală și modernizarea satelor**

- Accelerarea procesului de dezvoltare rurală;
- Asigurarea tuturor localităților cu acces la rețeaua de drumuri publice;
- Construcția drumurilor de ocolire a localităților, în perspectivă strategică;
- Refacerea și dezvoltarea infrastructurii de bază, respectiv, drumuri, apă, canalizare, conectarea localităților la rețelele de gaz și gestionarea deșeurilor;
- Modernizarea și dezvoltarea rețelelor energetice, promovarea utilizării resurselor energetice regenerabile specifice zonei rurale;
- Crearea facilităților pentru tinerii specialiști în scopul încadrării în muncă în mediul rural;
- Direcționarea investițiilor străine și republicane către localitățile rurale;
- Organizarea cursurilor de recalificare gratuite pentru populația rurală, pentru reducerea șomajului și a dependenței de producția agricolă;
- Stimularea diversificării activităților economice, altele decât cele agricole, și a serviciilor din mediul rural;
- Extinderea serviciilor medicale în mediul rural, prin crearea oficiilor pentru medicii de familie și stimularea celor care se stabilesc cu traiul în mediul rural;
- Dezvoltarea agroturismului, ecoturismului, promovarea artei populare și a tradițiilor culturale locale;
- Corelarea politicilor publice de dezvoltare sectorială: infrastructură și transporturi, creșterea ocupării forței de muncă, dezvoltare rurală, educație și sănătate, mediu și promovarea parteneriatului public-privat în scopul excluderii diferenței dintre nivelul de trai din zona rurală și cea urbană;
- Reabilitarea, întreținerea și promovarea siturilor naturale și istorice;
- Realizarea unor asocieri între zonele urbane și cele rurale în scopul valorificării potențialului complementar al acestora.

• **Asigurarea securității energetice**

- Eliminarea monopolului energetic exercitat de Federația Rusă, diversificarea furnizorilor externi;
- Garantarea securității energetice a statului este prioritară pentru dezvoltarea economică și socială a Republicii Moldova. Dezvoltarea durabilă din perspectiva sectorului energetic impune garantarea aprovizionării societății cu resurse energetice la prețuri rezonabile în raport cu tendințele piețelor internaționale;
- Modernizarea sistemului de transport și distribuție, dezvoltarea interconexiunilor și diversificarea surselor de import de gaze naturale și alte resurse energetice;

- Instalarea stațiilor de evidență (contoarelor) în scopul controlului strict al volumelor importurilor de gaze naturale;
- Demonopolizarea și garantarea concurenței loiale pentru desfășurarea tranzacțiilor comerciale și organizarea prestațiilor în domeniu;
- Stimularea dezvoltării energiilor regenerabile: eoliană, solară, biomasă, inclusiv cea a deșeurilor urbane;
- Implementarea unor măsuri orientate spre economia de energie prin conservarea și reducerea cheltuielilor de transport a resurselor energetice către consumatorul final;
- Modernizarea centralelor electrotermice în funcție de viabilitatea lor economică și transferarea CET-urilor în gestiunea Autorităților Publice Locale, excluderea intermediarilor din procesul de livrare a energiei termice consumatorului final;
- Adoptarea metodologiilor de calculare corectă a prețului de vânzare a resurselor energetice și monitorizarea activității importatorilor pentru asigurarea corectitudinii și transparenței;
- Elaborarea unei strategii pentru situațiile de criză energetică în importul de gaze naturale și de alte resurse energetice de alternativă;
- Stabilirea statutului de proprietate pentru investițiile efectuate către consumatorii casnici (3 mlrd lei) la implementarea Programului de Gazificare (din 2001-2002) și legiferarea lor;
- Dezvoltarea infrastructurii și asigurarea stocurilor strategice interne, a interconexiunilor și cooperării cu sistemele energetice regionale, inclusiv construcția gazoductului Iași – Bălți – Drochia;
- Construcția liniei de cale ferată cu ecartament european Chișinău – Ungheni Iași.

• **Politici de stimulare a mediului de afaceri**

- Garantarea dreptului la siguranță personală, proprietate privată, de a încheia liber acorduri și a desfășura activități economice, fără influențe negative din partea statului;
- Stimularea mediului de afaceri bazat pe libera concurență, dezvoltarea întreprinderilor, în speciala celor mici și medii;
- Crearea incubatoarelor de afaceri în baza parteneriatelor dintre centrele universitare și mediul de afaceri, în scopul atragerii, plasării și implementării tehnologiilor performante;
- Asigurarea și menținerea luptei contra tuturor formelor de monopol;
- Promovarea și stimularea exporturilor prin creșterea performanțelor economice, modernizarea produselor, tehnologiilor și racordarea la standardele internaționale;
- Crearea și dezvoltarea alianțelor strategice pentru preluarea și utilizarea de know-how de la firme cu renume internațional pentru menținerea piețelor actuale de desfacere și pătrunderea pe noi piețe;
- Identificarea sectoarelor și domeniilor competitive din industria autohtonă cu scopul extinderii structurii și geografiei exporturilor;
- Elaborarea și realizarea în practică a unei politici economice la nivel național pentru creditarea IMM (întreprinderilor mici și medii), în colaborare cu băncile comerciale, care să propună și proiecte individuale în acest scop;
- Acordarea de subvenții și garanții din partea statului pentru creditarea bancară pe termen lung și la rate ale dobânzilor mai reduse a IMM;
- Dezvoltarea relațiilor de parteneriat dintre stat și organismele financiare internaționale, în cadrul unor proiecte mixte de creditare, garantare a investițiilor străine și subvenționare a mediului de afaceri, preponderent pentru întreprinderile mici și mijlocii;
- Perfecționarea cadrului juridic privind relațiile debitor - creditor, astfel încât contractul de gaj să obțină statutul de titlu executoriu în vederea simplificării procedurilor pentru obținerea de credite de către IMM;
- Atragerea investițiilor străine pentru dezvoltarea industriei agroalimentare prin acordurile în lohn, ceea ce va permite diversificarea produselor și intensificarea tranzacțiilor de export, dezvoltarea pieții muncii;

- Acordarea de credit preferențial și suport financiar pentru conformarea producătorilor autohtoni la standardele internaționale - ISO, încetarea practicii dublării certificatelor europene în Republicii Moldova.

• **Politici de dezvoltare a turismului**

- Perfecționarea cadrului legal și instituțional în domeniul turismului prin implementarea sistemelor de calitate a serviciilor turistice, prin armonizarea legislației turistice cu cea a Uniunii Europene;
- Stimularea investițiilor ce țin de localizarea lanțurilor hoteliere internaționale;
- Dezvoltarea relațiilor de parteneriat cu țările Uniunii Europene pentru promovarea imaginii Republicii Moldova ca destinație turistică internațională;
- Crearea ofertelor de turism receptor bazate pe prestarea serviciilor medicale în domeniul stomatologiei, balneologiei, procedurilor terapeutice ș.a.;
- Extinderea calendarului evenimentelor bazat pe organizarea festivalurilor gastronomice internaționale, în colaborare cu țările dezvoltate din UE, concertelor cu programe artistice speciale, conferințe, congrese ș.a.;
- Valorificarea patrimoniului istoric și cultural și elaborarea itinerariilor turistice transfrontaliere;
- Creșterea gradului de accesibilitate a turiștilor în rezervațiile naturale pentru dezvoltarea turismului ecologic, în conformitate cu normele și limitele de găzduire a turiștilor, ce previn impactul negativ asupra mediului;
- Diversificarea instrumentelor fiscale, financiare, de instruire și consultanță în susținerea IMM din domeniul turismului rural;
- Modernizarea infrastructurii generale în zonele turistice noi, dezvoltarea stațiunilor din perimetrul zonelor de odihnă tradiționale: Vadul lui Vodă, Soroca, Cahul, Călărași ș.a.

• **Politici de dezvoltare a comerțului**

- Corelarea mai eficientă a sferei producției cu cea a consumului, liberalizarea tranzacțiilor comerciale;
- Promovarea unei politici de comerț extern capabile să genereze creșterea economică a industriei agroalimentare, ușoare și de prelucrare;
- Dezvoltarea comerțului intern și pe cale de consecință a multor domenii de activitate și ramuri ale economiei naționale: industria, agricultura, sectorul terțiar;
- Eficientizarea mecanismelor de control ale statului în stabilirea calității bunurilor și serviciilor oferite consumatorilor;
- Organizarea unui sistem de informare util pentru consumatori;
- Asigurarea protecției accesului consumatorului la justiție prin garantarea dreptului de recuperare a contravalorii, în conformitate cu politicile privind protecția consumatorilor din Uniunea Europeană;
- Crearea Agenției de Stat de Protecție a Consumatorului în scopul garantării respectării drepturilor consumatorilor;
- Stimularea dezvoltării comerțului în mediul rural prin organizarea diferitelor forme de comerț cu amănuntul: comerț independent, asociat, integrat;
- Extinderea geografiei exporturilor și crearea reprezentanțelor permanente la cele mai mari târguri și expoziții internaționale pentru organizarea campaniilor de promovare a produselor autohtone în țările cu putere de absorbție înaltă a pieței de consum;
- Susținerea producătorilor din mediul rural prin promovarea tranzacțiilor cu produse ecologice și a tranzacțiilor de export de mărfuri agroalimentare;
- Crearea cadrului de dezvoltare a comerțului cu servicii pe baza principiilor comerțului internațional.

III. Politica externă

Republica Moldova are nevoie de o politică externă ofensivă, de construcția unor alianțe și parteneriate în măsură să garanteze independența, suveranitatea și integritatea teritorială a statului, aderarea la Uniunea Europeană, relații economice reciproc avantajoase și protecția cetățenilor aflați la muncă peste hotare. Direcțiile principale de politică externă ale Partidului Liberal sunt următoarele:

- Îndeplinirea integrală a angajamentelor asumate față de Consiliul Europei și Uniunea Europeană în domeniul consolidării instituțiilor democratice, respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, asigurării independenței mass-media, justiției și autonomiei locale;
- Semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană până în anul 2010;
- Dobândirea dreptului de liberă circulație a cetățenilor Republicii Moldova în țările UE până în anul 2010;
- Aprofundarea Parteneriatului strategic cu SUA și integrarea în structurile euroatlantice;
- Dezvoltarea și aprofundarea relațiilor bilaterale cu România, inclusiv încheierea unui Acord de Parteneriat Strategic pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană;
- Aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană într-un orizont de timp scurt și mediu, prin includerea Republicii Moldova în pachetul țărilor din Balcanii de Vest;
- Întreprinderea unor demersuri diplomatice eficiente pe lângă autoritățile de stat ale României, care să conducă la simplificarea și urgentarea procesului de redobândire a cetățeniei române de către cetățenii în drept ai Republicii Moldova;
- Facilitarea accesului cetățenilor moldoveni în România, inclusiv prin deschiderea consulatelor române la Cahul și Bălți;
- Dezvoltarea unor relații aprofundate cu Ucraina și cooperarea bilaterală în plan regional;
- Construirea unor relații bilaterale pragmatice cu Federația Rusă, plecând de la principiile respectării independenței, suveranității, integrității teritoriale și a caracterului unitar al Republicii Moldova, eliminarea prezenței militare ruse;
- Îeșirea din Comunitatea Statelor Independente;
- Încheierea unor parteneriate politico-diplomatice cu statele membre ale UE ce sprijină perspectivele de aderare ale Republicii Moldova la Uniunea Europeană;
- Valorificarea cadrului regional de cooperare oferit de UE și participarea activă la Sinergia Mării Negre, promovată de România, la inițiativa polono-suedeză privind Parteneriatul Estic și participarea la Programul de Vecinătate al Uniunii Europene;
- Implementarea Planului Individual de Acțiuni NATO - Republica Moldova și începerea negocierilor asupra Planului de Acțiuni privind pregătirea pentru aderare (MAP);
- Semnarea acordurilor bilaterale de protecție a drepturilor cetățenilor Republicii Moldova angajați la lucru în statele UE și Rusia.

IV. Educația și Cercetarea

Partidul Liberal declară educația drept domeniu prioritar și va aplica politici de relansare a educației în scopul dezvoltării durabile a societății în baza cunoașterii și a cercetării. Studiile medii gimnaziale urmează a fi obligatorii, iar studiile preuniversitare (liceale și profesionale) și cele universitare trebuie să fie accesibile tuturor cetățenilor Republicii Moldova.

- Ridicarea statutului social al profesorului prin declararea educației drept sferă prioritară de dezvoltare a societății, alinierea sistemului educațional la normele și valorile europene, pentru integrarea acestuia în spațiul european al cunoașterii;
- Alocarea de la bugetul de stat pentru întreținerea învățământului a minim 10% din PIB, cu o creștere de la 1,8 miliarde de lei, actualmente, la 7 miliarde de lei, conform ultimelor tendințe ale Uniunii Europene; Elaborarea și adoptarea unui nou Cod al Educației, în conformitate cu normele și valorile europene, actele internaționale la care Republicii Moldova este Parte;

- Stabilirea salariului minim garantat, în valoare de 2000 lei, menținerea salariului minim la un nivel cu 25% mai mare decât coșul minim de consum;
- Diminuarea sarcinii didactice a profesorilor din sistemul preuniversitar până la 10-12 ore, în funcție de gradul didactic, și în sistemul universitar până la 6-10 ore, în funcție de gradele didactico-științifice;
- Asigurarea gratuității învățământului finanțat de la bugetul de stat;
- Realizarea reformei complexe a sistemului educațional, inclusiv prin: reglementarea calității educației la toate nivelurile – preuniversitar, universitar; restructurarea sistemului educațional preuniversitar și universitar; înnoirea conținuturilor curriculare și a traseelor educaționale;
- Încurajarea cercetării în instituțiile de învățământ superior în baza priorităților de dezvoltare socioeconomică și relaționarea cercetărilor cu dezvoltarea economică durabilă la nivel republican și regional (diversificarea resurselor energetice; tratarea maladiilor canceroase; tehnologii informaționale și de comunicare; agricultura ecologică, nanotehnologii ș.a.);
- Redefinirea statutului cadrului didactic preuniversitar și a cadrului didactico-științific universitar, ținându-se cont de ponderea educației în dezvoltarea durabilă a societății;
- Modificarea grilei de salarizare a cadrelor didactice și didactico-științifice prin introducerea criteriului de merit și performanțe;
- Redefinirea rolului cercetării științifice conform standardelor Uniunii Europene;
- Reorganizarea Ministerului Educației și Tineretului în Ministerul Educației și Cercetării, investit cu funcția de monitorizare a proceselor în instituțiile (pre) universitare;
- Reconceptualizarea curriculei școlare prin decongestionarea conținuturilor și flexibilizarea traseelor educaționale gimnaziale și liceale în baza adevărului științific;
- Reformarea conceptului de instituție preuniversitară prin plasarea elevului în centrul procesului educațional și crearea condițiilor civilizate de instruire: apă caldă, încălzire autonomă, alimentație sănătoasă, asigurarea serviciilor medicale, inclusiv de asistență psihologică;
- Garantarea de facto a autonomiei universitare și a libertăților academice pentru instituțiile de învățământ superior acreditate, inclusiv descentralizarea sistemului educațional preuniversitar prin acordarea autonomiei instituționale în gestionarea bugetelor, resurselor umane, elaborarea

V. Tineretul și Sportul

Partidul Liberal constată că politicile guvernării comuniste au condus la exodul masiv al forței de muncă tinere peste hotare. Tinerii specialiști nu sunt apreciați la valoarea lor. În condițiile dezechilibrului social și necesității înnoirii clasei politice din Republica Moldova, Partidul Liberal va promova tinerii și va contribui la formarea unei noi generații de politicieni. Partidul Liberal va încuraja autoritățile publice și sfera privată în aplicarea unor politici cu impact în rândul tinerilor. În acest scop, PL are următoarele obiective:

- Majorarea burselor studenților până la minim 50 de Euro;
- Acordarea burselor stimulative pentru elevii și studenții care înregistrează performanțe;
- Încurajarea implicării tinerilor în viața publică, inclusiv în politică, și promovarea lor în funcții executive;
- Aplicarea unor programe de informare și consultanță pentru tineri, precum și crearea unei rețele regionale și republicane de consultanță, în parteneriat cu organizații neguvernamentale;
- Înlesnirea accesului tineretului la surse de creditare a învățământului cu rambursarea după absolvire într-un termen și la o dobândă avantajoasă;
- Adoptarea unui program de construcție a locuințelor pentru tinerii lipsiți de posibilități financiare;
- Aplicarea unui sistem de creditare pentru tinerii, în special din mediul rural, care vor să înceapă o afacere și încurajarea lor prin scutirea de impozite pe termen de 3 ani de la începutul activității;
- Suplimentarea numărului de locuri finanțate de la buget în instituțiile de învățământ superior de stat;

- Asigurarea studenților cu locuri în cămine;
- Renovarea actualelor cămine și construcția căminelor în sistem de parteneriat public-privat;
- Încurajarea și sprijinirea investitorilor pentru construirea unor cămine studențești private;
- Acordarea reședinței în localitățile de studiu pe baza carnetului de student, indiferent dacă locuiesc sau nu în cămine;
- Stabilirea și dezvoltarea de noi parteneriate între universitățile din Republica Moldova și cele din străinătate, astfel încât un număr cât mai mare de studenți să poată avea acces la stagii de formare și de studiu în străinătate, prin introducerea principiului „student cu cel puțin un an de studiu într-o altă universitate europeană”;
- Realizarea unei reforme în domeniul sistemului de burse pentru a încuraja persoanele juridice din sectorul privat să susțină financiar elevii din învățământul profesional, liceal, universitar, precum și doctoranzii;
- Acordarea de sporuri salariale în cazul optării tinerilor specialiști pentru mediul rural;
- Stimularea prin facilități fiscale a agenților economici care angajează tineri specialiști;
- Asigurarea cu transport scolar gratuit a elevilor care frecventează școala din localitatea învecinată;
- Sporirea investițiilor în bazele sportive prin implicarea autorităților Administrației Publice Locale și a întreprinzătorilor autohtoni;
- Dezvoltarea sportului de masă prin promovarea educației fizice în școală, familie, societate;
- Asigurarea accesului gratuit la bazele sportive publice pentru tinerii din familiile cu venituri mici;
- Crearea condițiilor pentru practicarea sportului de către persoanele cu dizabilități, organizarea unor competiții republicane ale sportivilor cu handicap, dezvoltarea sportului de performanță pentru aceste persoane și participarea celor mai buni sportivi la competiții internaționale;
- Susținerea și promovarea tinerilor care înregistrează succese remarcabile în activități sportive pentru a dezvolta sportul de performanță.

VI. Sănătatea

Pornind de la convingerea că, pentru asigurarea progresului economic și social, starea de sănătate a populației are o importanță determinantă, acțiunile PL vor contribui la ameliorarea și fortificarea sănătății populației prin intermediul reformelor în cadrul sistemului, acordându-se o atenție specială ridicării calității serviciilor medicale în comune și sate și asigurării depline cu medici de familie.

- Stabilirea salariului minim garantat, în valoare de 2000 lei, menținerea salariului minim la un nivel cu 25% mai mare decât coșul minim de consum;
- Majorarea alocărilor bugetare pentru sănătate până la 7% din PIB;
- Asigurarea obligatorie de sănătate care va acoperi toate cheltuielile de diagnostic și tratament, cu excepția serviciilor stomatologice și a operațiilor chirurgicale efectuate peste hotare;
- Deschiderea centrelor regionale de diagnostic, înzestrate conform ultimelor standarde tehnice din domeniu;
- Înzestrarea tehnică corespunzătoare a spitalelor și dotarea lor cu mijloace de transport specializat;
- Descentralizarea sistemului de sănătate și creșterea gradului de implicare a administrației publice locale în managementul spitalicesc;
- Schimbarea paradigmei în politicile de sănătate prin transferarea centrului de greutate de la tratament la profilaxia maladiilor și încurajarea unui mod de viață sănătos;
- Declararea prin lege organică a domeniului ocrotirii sănătății drept domeniu de prioritate republicană, în special în sistemul de asistență medicală primară din localitățile rurale;
- Promovarea unei politici transparente și echitabile a medicamentului, în ceea ce privește stabilirea prețului și eficienței;

- Sporirea participării sectorului privat la dezvoltarea serviciilor medicale, în special spitalicești;
- Adoptarea Planului republican de Resurse Umane în domeniul medical;
- Asigurarea resurselor umane necesare desfășurării unui act medical de calitate prin adoptarea măsurilor de creștere a veniturilor personalului medical;
- Remunerarea personalului medical în funcție de eficiența și finalitatea actului medical;
- Stimularea asigurărilor de sănătate private prin delimitarea netă dintre îngrijirile medicale garantate de stat și cele private;
- Asigurarea finanțării de la bugetul de stat a cercetării științifice în domeniul medical;
- Intensificarea măsurilor de medicină preventivă concomitent cu promovarea în rândul populației a programelor de educație pentru sănătate;
- Redimensionarea sistemului de asistență a mamei și copilului vizând sporirea natalității și scăderea mortalității infantile și materne;
- Eradicarea morbidității, maladiilor și invalidității infantile prin programe susținute de stat;
- Înființarea Oficiului pentru promovarea și protecția drepturilor pacienților;
- Înființarea Oficiului pentru promovarea și protecția drepturilor lucrătorului medical;
- Înființarea Oficiului pentru evaluarea tehnologiilor medicale;
- Adoptarea cadrului normativ pentru activitatea medicinei private;
- Dezvoltarea sistemului de management al calității în domeniul ocrotirii sănătății;
- Crearea centrelor de performanță pentru creșterea accesului populației din întreaga republică la asistența medicală înalt specializată;
- Perfecționarea cadrului normativ de evaluare și acreditare în sistemul de sănătate;
- Treccrea în subordinea Ministerului Sănătății a instituțiilor medicale departamentale.

VII. Familia, asistența socială, egalitatea de șanse

Familia are un rol fundamental în construcția unei societăți sănătoase. Partidul Liberal promovează principiul solidarității și coeziunii sociale, considerând că statul este obligat să promoveze politici eficiente de asistență socială. Partidul Liberal pledează pentru promovarea principiului egalității între femei și bărbați și consideră că rolul femeii în viața comunității civice și politice este deosebit de important.

- Promovarea politicii de austeritate bugetară prin reducerea cheltuielilor pentru aparatul administrativ;
- Stabilirea pensiei de vârstă minime în cuantumul minimului de existență, respectiv 1500 de lei;
- Stabilirea pensiei de invaliditate de gr. I în cuantumul minimului de existență, respectiv 1500 de lei;
- Stabilirea salariului minim garantat în cuantum de 2000 de lei și menținerea permanentă a salariului minim garantat cu 25 procente mai mare decât valoarea minimului de existență;
- Stabilirea indemnizației de șomaj în cuantumul minimului de existență, respectiv 1500 de lei;
- Acordarea de alocație unică pentru nașterea primului, al doilea, al treilea și următorilor copii în cuantum de, respectiv, 5000 de lei, 10 000 de lei, 15 000 de lei;
- Stabilirea indemnizației lunare pentru creșterea copilului în cuantum de 50% din venitul mediu din ultimele 6 luni, dar nu mai puțin de 50% din salariul mediu pe economie;
- Înghețarea salariilor funcționarilor publici de rang înalt pe perioada de până la eliminarea discrepanțelor salariale majore din societate;
- Modificarea Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor regimului comunist, în sensul simplificării mecanismului juridic și administrativ de restituire a bunurilor confiscate de statul sovietic;
- Alinierea standardelor și practicilor în domeniul social din republică la standardele și practicile Uniunii Europene;
- Reorientarea cheltuielilor publice în vederea reducerii substanțiale a sărăciei în rândurile

- copiilor și majorării ratei de școlarizare primară;
- Dezvoltarea măsurilor de protecție a copiilor bazate pe principiul comunității, în special în localitățile rurale;
- Sporirea eficacității asistenței pentru familiile defavorizate;
- Eliminarea factorilor ce limitează accesul la învățământ pentru copiii din familiile defavorizate și îmbunătățirea accesului acestora la învățământul primar și secundar, în special în localitățile rurale;
- Introducerea fondurilor private de pensii;
- Dezvoltarea programului antișomaj în scopul stabilirii numărului real de șomeri pentru angajarea în câmpul muncii și al reprofilării lor spre profesiile impuse de conjunctura economică;
- Crearea condițiilor pentru angajarea tineretului în câmpul muncii, inclusiv prin acordarea înlesnirilor fiscale agenților economici ce oferă locuri de muncă tinerilor specialiști;
- Promovarea ipotecii sociale;
- Construcția de locuințe sociale;
- Utilizarea mecanismelor financiare bazate pe principiile economiei de piață (de exemplu, asociații de economii și împrumut) în sfera construcției spațiului locativ, care ar permite construcția apartamentelor, în special pentru tineret, cu termen lung de achitare (15-20 ani), crearea locurilor de muncă în construcții și industria materialelor de construcții;
- Asigurarea independenței economice egale pentru bărbați și femei, prin crearea de noi locuri de muncă pentru femei;
- Reprezentarea egală la luarea deciziilor și promovarea femeilor în posturi de conducere, în temeiul criteriilor generale de competență;
- Eradicarea tuturor formelor de violență, ce au la bază genul, prin promovarea de programe educaționale, adoptarea legilor în domeniu, colaborarea cu mass-media și societatea civilă;
- Eliminarea stereotipurilor de gen prin culturalizare și educație în familie, școală și societate.

VIII. Cultura

Partidul Liberal consideră că domeniul culturii a fost defavorizat prin subfinanțare cronică, iar valorile culturale autentice - marginalizate social. Direcțiile prioritare de acțiune ale PL în domeniul culturii sunt următoarele:

- Stabilirea salariului minim garantat pentru lucrătorii muzeelor, bibliotecilor, altor instituții de cultură în valoare de 2000 de lei, menținerea salariului minim la un nivel cu 25% mai mare decât coșul minim de consum;
- Renovarea și construcția caselor și căminelor culturale;
- Alocarea suplimentară către primării de la bugetul de stat a mijloacelor financiare necesare reconstrucției și modernizării caselor și căminelor culturale;
- Transformarea ulterioară a caselor și căminelor culturale în Centre de cultură multifuncționale:
- proiectarea filmelor, spectacole, activități cultural-artistice pentru copii și tineret etc.;
- Promovarea programelor de dezvoltare culturală a satelor;
- Susținerea financiară a organizării de către instituțiile culturale republicane a spectacolelor la sate;
- Stabilirea unei alocații bugetare anuale unice pentru organizarea de către primării a sărbătorii „Hramul satului”;
- Încurajarea revenirii comunităților rurale la tradițiile culturale „Jocul satului”, „Hora satului”;
- Promovarea unor politici culturale bazate pe unitatea de cultură, istorie, patrimoniu, tradiții și limbă dintre România și Republica Moldova;
- Protecția și promovarea culturii minorităților naționale;
- Reforma sistemului de finanțare a culturii;
- Asigurarea condițiilor favorabile creației culturale și protejării patrimoniului cultural;

- Încurajarea tinerelor talente;
- Recunoașterea valorii, ridicarea statutului social, recompensarea în diverse forme a marilor personalități ale culturii;
- Promovarea proiectelor uniunilor de creație;
- Promovarea turismului cultural, susținerea artizanatului și a meșteșugurilor populare;
- Integrarea patrimoniului cultural național în sistemul valorilor culturale europene;
- Informatizarea tuturor bibliotecilor și completarea fondurilor de carte în limba română și în alte limbi;
- Începerea restaurării obiectelor din patrimoniul național (muzee, mănăstiri, biserici, alte edificii de valoare națională);
- Revizuirea și actualizarea Nomenclatorului de stat al monumentelor.

IX. Protecția mediului înconjurător

Standardele europene presupun o atenție deosebită acordată protecției mediului, respectarea normelor de mediu reprezintă o condiție obligatorie pentru integrarea în Uniunea Europeană. Eforturile PL vor fi concentrate pe următoarele direcții de acțiune:

- Definitivarea cadrului juridic de mediu existent în conformitate cu cerințele, directivele și standardele UE;
- Susținerea programelor și strategiilor de mediu și de dezvoltare durabilă elaborate în Republica Moldova pentru a deveni parte integrantă a Programului de guvernare a republicii;
- Crearea condițiilor pentru funcționarea și respectarea legislației de mediu și a principiilor dezvoltării durabile atât de puterea centrală, cât și de cea locală;
- Administrarea ecologică și durabilă a resurselor naturale;
- Susținerea unui program republican de conservare a solurilor și de reconstrucție ecologică a terenurilor supuse alunecărilor;
- Sprijinirea tendințelor de extindere a fondului forestier până la 17-20 la sută din teritoriul republicii;
- Susținerea elaborării și implementării de către fiecare localitate a planurilor locale de acțiuni de mediu (PLAM);
- Stimularea cooperării transfrontaliere, regionale și continentale a ecologiștilor din Republica Moldova;
- Dezvoltarea capacităților ONG (10-15% din Fondul ecologic republican și din fondurile ecologice locale), susținerea comunității neguvernamentale de mediu și integrarea acesteia în comunitatea ecologică europeană;
- Promovarea unei legi cu privire la fondul ecologic republican și local, prin care 50% din fondul respectiv să fie orientate spre creditarea fără dobândă a activităților de mediu (colectarea și reciclarea deșeurilor, construirea sistemelor de canalizare și a stațiilor de purificare, plantarea fâșiilor forestiere și împădurirea terenurilor degradate, extinderea spațiilor verzi și de agrement în orașe și sate, crearea centrelor naționale, județene și locale de instruire, informare și educație ecologică etc.);
- Scutirea de taxe a importurilor de tehnologii nonpoluante și de echipament destinat energiilor alternative;
- Susținerea extinderii ariilor protejate, a creării unui serviciu de administrare a ariilor protejate și a fondării unor parcuri transfrontaliere în bazinele râurilor Prut și Nistru;
- Susținerea unui program republican de informare, conștientizare și educație ecologică.

X. Problema transnistreană

Partidul Liberal consideră că singura soluție a problemei transnistrene este retragerea neîntârziată, deplină și necondiționată a armatei ruse din raioanele din stânga Nistrului, în conformitate cu angajamentele internaționale asumate de Federația Rusă la summitul OSCE de la Istanbul din anul 1999. Din perspectiva acestui deziderat, Partidul Liberal va acționa pe următoarele direcții:

- Atragerea cetățenilor din regiunea transnistreană prin dezvoltare economică, crearea condițiilor pentru creșterea nivelului de trai al populației, apropierea de Uniunea Europeană, siguranța și perspectiva zilei de mâine;
  - Lărgirea și aprofundarea prezenței internaționale în regiune, inclusiv punerea în aplicare a unui mecanism european de soluționare a conflictului și invitarea în regiune a unui contingent de forțe pacifitoare internaționale, care să înlocuiască actuala structură de menținere a păcii;
  - Dobândirea de către Uniunea Europeană și SUA a statutului de membri deplin la masa negocierilor, ceea ce va duce la deblocarea tratatelor, având în vedere ineficiența actualului format de negocieri de 5 plus 2, în care UE și SUA au rolul de observatori;
  - Încheierea unui acord de parteneriat cu Ucraina în soluționarea problemei transnistrene;
  - Aplicarea acestor măsuri ar urma să conducă la demilitarizarea regiunii, la organizarea de alegeri libere și democratice, la implicarea mai activă a societății civile în soluționarea problemelor regiunii;
  - Concetățenii noștri din regiunea transnistreană trebuie integrați informațional, cultural, civic, social, economic și politic în spațiul vieții publice din Republica Moldova. Implicarea activă a populației din stânga Nistrului în procesele politice din Republica Moldova va apropia în bună măsură soluționarea conflictului transnistrean.
- Votăm împreună pentru viață bună! Votăm Partidul Liberal!**

Sursa: <http://pl.md/libview.php?l=ro&idc=69&id=980>

Platforma electorală a partidului „Alianța Moldova Noastră”

• Slogane electorale

AMN — Forța care ÎNVINGE!

Eurointegrare cu AMN la Guvernare!

Saltul European al RM

Republica Moldova se află într-un moment crucial al evoluției sale. În ultimii 8 ani, conform clasamentelor internaționale, avem cea mai proastă guvernare, cu cele mai slabe rezultate în dezvoltarea social-economică din Europa, cu cea mai îndelungată monitorizare din partea Consiliului Europei. Primăvara anului 2009 ne oferă șansa să scăpăm de acest ultim regim comunist din Europa, de sărăcie, umilință și izolare.

Alianța „Moldova Noastră” reprezintă principala forță democratică din țară:

- prin cea mai viguroasă și extinsă structură, cu peste 740 de organizații primare și teritoriale;
- prin cea mai largă reprezentare în structurile eligibile ale administrației de stat (un total de circa 2500 de reprezentanți - consilieri, primari, conducători de raioane, deputați);
- prin echipa sa de specialiști competenți din toate domeniile și teritoriile;
- prin liderul său, Serafim URECHEAN, o figură puternică, echilibrată și pragmatică, singurul capabil să asigure bunele relații cu Bruxelles, Moscova, Washington, Kiev și București;
- prin reputația unică de partid care niciodată nu și-a trădat alegătorii, a rămas întotdeauna fidelă angajamentelor asumate.

• Alianța „Moldova Noastră” – forța care învinge!

AMN e plasat în poziția de lider pe eșichierul democratic prin votul alegătorilor din 2003, 2005 și 2007, an în care am obținut conducerea a 2/3 din raioanele țării. Astfel, partidul își asumă responsabilitatea pentru a demola regimul comunist și a constitui o guvernare democratică în rezultatul alegerilor parlamentare de pe 5 aprilie 2009! Electoratul democratic e mai mult decât cel comunist și poate ușor să învingă dacă se unește în jurul principalei forțe democratice – AMN!

A venit timpul pentru ALIANȚA ALEGĂTORILOR!

AMN propune societății, ca Idee Națională – Aderarea la Uniunea Europeană, iar pentru a subordona acestei idei sistemul de conducere, pentru prima dată în istoria Republicii Moldova, vine încă până la alegeri cu un PROGRAM DE GUVERNARE:

• Saltul european al Republicii Moldova!

La prima etapă el va diminua efectele crizei financiar-economice mondiale, iar ulterior, în baza unei creșteri economice accelerate, va scoate țara din sărăcie, va realiza programe sociale pentru viitorul fericit al copiilor, bătrânețea îndestulată a pensionarilor, nivelul decent de viață al tuturor cetățenilor și familiilor.

• Alianța „Moldova Noastră” învinge și făurește!

Saltul Investițional:

- Atragerea unor investiții străine directe de până la 1,2 – 1,6 miliarde dolari anual, prin:
- anularea TVA la importul echipamentului și utilajului tehnologic destinat producerii;
- dezvoltarea infrastructurii necesare mediului de afaceri;
- garantarea și respectarea dreptului la proprietate;

- crearea condițiilor pentru ca cetățenii aflați la muncă peste hotare să poată investi banii câștigați acasă, în afaceri proprii, scutindu-i de orice plăți inițiale către stat.
- modernizarea și dezvoltarea sectorului de tehnologii informaționale și comunicații.

• Saltul Economic

- Dublarea Produsului Intern Brut per locuitor în perioada 2009-2013 printr-o creștere economică accelerată, de 12-15 % anual, în medie.
- Obținerea unor creșteri anuale de circa 19 % - în agricultură și 15 % - în industrie.
- Asigurarea unui cadru macroeconomic previzibil, cu o inflație ce nu va depăși 5-7% anual.
- Modificarea politicii fiscale astfel ca ea să faciliteze întreprinderile mici și mijlocii. Venitul persoanelor fizice se va impozita prin aplicarea cotei unice de 7 %.
- Promovarea unei strategii naționale de creștere a exportului, inclusiv prin triplarea productivității muncii, și diminuarea deficitului balanței comerțului extern.

• Saltul în Agricultură și Dezvoltare Regională

- Creșterea Fondului de subvenționarea a agriculturii până la cota de 1 miliard de lei anual către anul 2010.
- Alocarea către țărani a unei subvenții de 300 de lei pentru fiecare hectar de teren arabil, utilizat pentru obținerea producției agricole.
- Crearea, anual, în fiecare sat, a unei întreprinderi industriale, fapt ce va crea un număr mare de locuri de muncă la țară. Un Fond de investiții de stat va finanța 60% din capitalul acestor întreprinderi, iar după trei ani de activitate profitabilă statul va transmite cota sa țăranilor gratuit.
- Compensarea ratei dobânzii la creditele contractate de către țărani în scopul de a stimula eficiența activității lor economice.
- Dezvoltarea pieții funciare și crearea unui Fond de stat pentru stimularea cumpărării terenurilor agricole de către locuitorii de la sat.
- Acordarea a câte 8 mii de euro pentru fiecare afacere nouă, deschisă de tineri în mediul rural, pe baza unor concursuri de proiecte.
- Aplicarea unui program național de dezvoltare a infrastructurii la sate: asigurarea fiecărei localități cu gazoduct intern, apeduct, canalizare și renovarea drumurilor.

• Saltul spre Bunăstare

- Crearea a 350 de mii de locuri noi de muncă și atingerea, până în 2013, a nivelului mediu de salarizare de 500 euro pe lună.
- Instituirea unor granturi de la Buget de 1000 euro pentru fiecare loc de muncă, în special, pentru stimularea activităților în domeniul prelucrării materiei prime agricole.
- Majorarea pensiei medii lunare până la cel puțin 35 % din salariul mediu pe economie și care să depășească nivelul minimului de existență, ceea ce ar însemna 175 euro până în 2013.
- Trecerea la un sistem mixt de alocare a indemnizațiilor sociale, bazat atât pe testarea veniturilor, cât și pe compensații nominative oferite categoriilor sociale defavorizate.
- Stabilirea unui parteneriat între autoritățile publice locale și organizațiile neguvernamentale de profil în vederea îngrijirii copiilor cetățenilor aflați la muncă peste hotare și a bătrânilor, invalizilor, etc.
- Încheierea acordurilor de protecție socială a cetățenilor moldoveni aflați la muncă peste hotare.
- Transformarea în prioritate națională a politicilor de susținere a familiei și de soluționare a problemelor demografice.

• Saltul în Ocrotirea sănătății:

- Perfecționarea sistemului de asigurări medicale.
- Garantarea accesului liber și gratuit al populației la toate etapele de acordare a asistenței medicale.
- Sporirea esențială a contribuției Bugetului de Stat la fondul pentru asigurările obligatorii în medicină.

- Crearea Fondului de asigurare a riscurilor în prestarea serviciilor medicale.
- Ajustarea salariului mediu al lucrătorilor medicali la nivelul mediu pe economie!
- Investirea a 600 milioane lei anual în repararea, modernizarea și dotarea instituțiilor medico-sanitare publice, la nivelul standardelor europene!
- Realizarea programului „medicul la sat” cu scopul de a ridica substanțial nivelul serviciilor medicale acordate în fiecare localitate rurală!

• **Saltul în Educație:**

- Adoptarea unui nou Cod al Educației în deplină concordanță cu standardele europene, care ar crea condiții pentru a forma resurse umane competitive la scară internațională.
- Sporirea finanțării bugetare a învățământului, de la 8% până la cel puțin 10% din PIB.
- Garantarea unui salariu pentru cadrele didactice la nivelul celui mediu pe economie. Echivalarea statutului cadrelor didactice cu cel de funcționar public.
- Elaborarea unui nou Curriculum Național care ar asigura în învățământul preuniversitar trecerea treptată de la principiul academic la cel de pregătire a elevului pentru viață, predominant în comunitatea europeană!
- Transformarea preocupării pentru cultură în prioritate națională. Instituirea unui parteneriat al statului cu ONG-urile din educație și cultură, care să fie finanțate prin proiecte speciale.
- Susținerea modului sănătos de viață și a dezvoltării culturii fizice și a sportului național.

• **Saltul în politicile de Tineret**

- Lansarea programului național „case pentru tinerele familii” care va acorda la nașterea primului copil dreptul de a închiria în condiții avantajoase pe termen de până la 10 ani locuințe, construite de stat din veniturile obținute în cadrul licitațiilor funciare.
- Instituirea unei scheme de susținere a copiilor din familiile nevoiașe prin acordarea unei indemnizații oferită în rate până la absolvirea gimnaziului de până la 5000 euro și care, începând cu al treilea copil din familie, va fi majorată cu 500 euro!
- Studii universitare accesibile - cel puțin 2/3 din locurile în instituțiile superioare publice de învățământ vor fi asigurate de la bugetul de stat! Crearea unui nou sistem de tip european pentru susținerea financiară a studenților.
- Asigurarea de către stat a primului loc de muncă pentru tinerii specialiști prin oferirea de suport financiar întreprinderilor și organizațiilor angajatoare.

• **Saltul în Democratizare**

- Consolidarea statalității Republicii Moldova. Finalizarea reformei constituționale, care va defini corect forma de guvernare. Alegerea Președintelui țării prin vot direct, de către popor.
- Implementarea sistemului electoral mixt, ce va permite alegerea candidaților atât în circumscripții uninominale, cât și pe liste de partid.
- Reintegrarea raioanelor de est în spațiul juridic, politic și economic al Republicii Moldova.
- Asigurarea independenței actului de justiție. Retragerea dreptului Președintelui Republicii Moldova de a aproba numirea judecătorilor.
- Plasarea Procuraturii în sistemul organelor de drept, conform practicilor europene. Extinderea sistemului de asistență juridică gratuită, din oficiu.
- Garantarea transparenței utilizării finanțelor publice, care va contracara corupția din acest domeniu. Decentralizarea actualului sistem de achiziții publice și constituirea agențiilor de achiziții publice la nivel de municipii și raioane.
- Eficientizarea actului de guvernare. Reforma administrației publice centrale și locale.
- Garantarea delimitării competențelor organelor publice centrale și locale. Aducerea serviciilor publice cât mai aproape de cetățeni.
- Consolidarea moralității prin garantarea libertății și a autonomiei Bisericii ortodoxe și a celorlalte confesiuni.

- Aprobarea Concepției de dezvoltare a spațiului mediatic național, prin care statul își va asuma angajamente concrete de susținere a presei independente.
- Elaborarea unui nou Cod al Audiovizualului. Asigurarea practică a statutului de instituție publică națională pentru Compania „Teleradio-Moldova”.

• **Saltul calitativ în Politica externă**

- Adoptarea de către Parlament a Concepției politicii externe a Republicii Moldova și asigurarea supravegherii parlamentare asupra direcțiilor prioritare de politică externă.
- Valorificarea oportunităților de includere a Republicii Moldova în grupul statelor potențial-candidate la aderarea la Uniunea Europeană. Participarea activă în Parteneriatul Estic și în Sinergia Mării Negre. Dinamizarea relațiilor cu structurile euro-atlantice.
- Negocierea acordului de asociere cu Uniunea Europeană și semnarea lui până în anul 2013.
- Armonizarea maximă a politicilor de bună vecinătate cu Ucraina și România, stat cu care vom intensifica, pe toate dimensiunile, cooperarea pentru a accelera procesul integrării europene a Republicii Moldova. Asumarea rolului de punte între Vest și Est.
- Dezvoltarea stabilă și pragmatică a parteneriatelor vitale pentru RM cu Rusia și SUA.

Realizarea platformei electorale a AMN va avea drept rezultat major integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană – realizarea Ideii noastre Naționale!

Alege Alianța „Moldova Noastră”!
ÎNVINGE!

Sursa: <http://www.amn.md/proiecte-0-32-0.html>

Platforma electorală a Partidului Popular Creștin Democrat

• Slogane electorale

Ascultă-ți inima!

Republica Moldova — o țară de succes!

10 angajamente

Campania electorală este perioada în care partidele politice din țara noastră își dau cu adevărat arama pe față. Dintr-o dată, pentru toate aceste partide, cetățeanul devine foarte important. Dintr-o dată majoritatea politicienilor nu mai pot dormi noaptea din cauza problemelor din țară. Dintr-o dată apar o puzderie de propuneri care de care mai năstrușnice și mai fanteziste pentru rezolvarea problemelor, pentru creșterea nivelului de trai, pentru bunăstarea populației. Și tot dintr-o dată, după alegeri, aceiași politicieni uită cu desăvârșire de cel care în final ar trebui să le fie stăpân, și anume electorul, alegătorul simplu, flămând, lipsit de un loc de muncă, cu un venit insuficient, pus în imposibilitatea de a-și trimite copiii la școală din cauza scumpirilor etc.

Nu încercăm să spunem că suntem mai presus decât alții. Nu susținem că am fi singurii capabili să rezolvăm problemele țării. Dar în mod sigur suntem cei care avem cu adevărat voință. Știm că mulți dintre cetățeni privesc întregul proces electoral cu neîncredere sau cu indiferență. Știm că sunt tot mai puțini cei care cred că dacă votează cu un partid sau cu altul se va schimba ceva în bine în viața lor de zi cu zi. De data aceasta însă avem nevoie de o schimbare adevărată. De un partid care a înțeles că disputele politice și mesajele electorale amăgitoare sunt de domeniul trecutului. De un partid care are capacitatea, experiența, competența, oamenii și dorința de a schimba ceva în această țară. De un partid care este dispus să își asume o serie de obligații punându-și în joc întreaga experiență politică.

Alegerile din acest an sunt cele mai importante din întreaga istorie a Republicii Moldova. De rezultatul lor depinde întreaga evoluție a țării. Și doar un partid european, un partid membru al marii familii politice de pe continent, care este Partidul Popular European, are capacitatea de a duce ferm Moldova către dezvoltare și Uniunea Europeană.

De aceea, Partidul Popular Creștin Democrat propune un program concret, constructiv și real. Este angajamentul Partidului Popular Creștin Democrat în fața alegătorilor, un program prin care dorim realizarea celor mai profunde reforme economice pentru ca Republica Moldova să fie o țară de succes. Este un program care izvorăște din experiența de peste 20 de ani ai PPCD și în același timp din puterea și tinerețea membrilor acestei echipe. Este un program care s-a născut pentru că PPCD înțelege că trebuie să depună eforturi astfel încât fiecare cetățean aibă un loc de muncă. Pentru că PPCD știe că sporirea veniturilor și a puterii de cumpărare trebuie să reprezinte o prioritate pentru viitoarea guvernare. Pentru că PPCD știe și poate să asigure integrarea europeană a Republicii Moldova. Pentru că PPCD este singurul partid care poate asigura o creștere economică puternică de durată, o economie competitivă și un mediu de afaceri stabil. Pentru că PPCD este singurul partid care luptă împotriva corupției și poate asigura reformarea justiției. PPCD este singurul partid pentru care dezvoltarea agriculturii reprezintă o prioritate și care are în vedere asigurarea în baza acesteia a unei dinamici economice sănătoase, bazată pe o producție consistentă. PPCD este singurul care pune accentul pe relații privilegiate și parteneriate strategice cu vecinii țării, România și Ucraina. PPCD înțelege să impună soluții pașnice pentru rezolvarea conflictului transnistrean și care să nu defavorizeze în nici un fel Republica Moldova. PPCD promovează tinerii, dar

și sprijină pensionarii, oferindu-le tuturor acestora posibilitatea de a trăi demn. PPCD este singurul partid care a ieșit deschis în apărarea familiei și moralei creștine și cere predarea religiei în școală. PPCD nu poate accepta ca într-o economie sănătoasă 60% dintre salariați să aibă salariul minim pe economie. PPCD vrea o țară modernă, integrată și respectată în lume, dorește micșorarea diferențelor dintre sat și oraș, dintre regiunile dezvoltate și cele sărace, dar mai ales urmărește înlăturarea sărăciei și dezvoltarea infrastructurii. PPCD vine nu vorbe, ci cu proiecte concrete. PPCD este partidul faptelor bune și al rezultatelor concrete.

Pentru că avem nevoie de toate acestea, avem nevoie de PPCD, singurul partid din Republica Moldova care își asumă acest angajament în fața alegătorilor.

Dumnezeu să binecuvânteze Republica Moldova !

• Angajamentul 1.

Crearea de noi locuri de muncă

Lipsa locurilor de muncă este una dintre cele mai mari probleme cu care se confruntă astăzi cetățenii Republicii Moldova. De aceea, accentul în cadrul programului nostru politic este concentrat pe atragerea de investiții, care reprezintă un factor-cheie în creșterea economică și asigură prosperitatea cetățenilor. Mai multe investiții înseamnă mai multe locuri de muncă, salarii mai mari și un trai decent.

În perioada actualului mandat PPCD și-a asumat sarcina de control a politicilor guvernamentale și a reușit să determine transferul unor importante resurse de la Bugetul de stat către proiecte concrete pentru localități concrete. Au fost promovate peste 200 de proiecte în 146 de localități care s-au concretizat inclusiv în crearea unor noi locuri de muncă. Mii de oameni au avut un loc de muncă plătit, sporind astfel venitul familiilor lor. Pentru perioada 2009–2013 Partidul Popular Creștin Democrat își propune să realizeze cele mai profunde reforme economice, astfel încât lipsa locurilor de muncă să nu mai reprezinte o problemă acută pentru Republica Moldova.

Proiecte PPCD:

- PPCD va realiza în perioada 2009–2013 un mare proiect: construcția Magistralei Prut-European pe ruta Giurgiulești (Cahul) – Criva (Briceni), în conformitate cu strategia de dezvoltare a infrastructurii rutiere a Uniunii Europene. Proiectul include de asemenea construcția podului peste râul Ciuhur în zona lacului de acumulare la Costești, precum și construcția ulterioară a încă 3 poduri peste râul Prut, astfel încât să existe o legătură directă cu România și Europa pentru fiecare raion. Construcția Magistralei prevede renovarea a 95 de localități din zonă, atragerea după sine a unor investiții masive și dezvoltarea a 6 zone industriale transfrontaliere cu infrastructură, producție și servicii. Proiectul va genera în total peste 150.000 de locuri de muncă permanente și temporale bine plătite.
- PPCD propune strategia de reabilitare a rețelei de drumuri naționale și locale, creând peste 20.000 locuri de muncă.
- Crearea și dezvoltarea a 15 parcuri industriale, cu o incidență pe piața muncii de peste 100.000 de locuri de muncă.
- Crearea de noi locuri de muncă prin:
- Dezvoltarea unor facilități industriale care să asigure prelucrarea la țară a produselor agricole, a cărnii și a laptelui;
- Dezvoltarea zootehniei și subvenționarea producției zootehnice;
- Crearea cooperativelor de creditare agricolă;
- Dezvoltarea sectorului de servicii în mediul rural;
- Dezvoltarea turismului rural, în principal a turismului ecologic și a agroturismului.
- Reorganizarea Agențiilor pentru ocuparea forței de muncă astfel încât acestea să fie prezente și în mediul rural.
- Organizarea cursurilor de reconversie profesională.

- Acordarea de facilități fiscale întreprinderilor care angajează tineri;
- Sprijinirea asociativității tinerilor prin crearea cadrului organizațional care să promoveze integrarea tinerilor în structurile administrative;
- Integrarea în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități prin susținerea dezvoltării unor activități specifice acestor categorii.

• Angajamentul 2

Cresterea veniturilor și a puterii de cumpărare

De aproape 20 de ani toate guvernările au pus în centrul discursului politic stabilitatea și creșterea economică, dar avem degradarea continuă a situației și a nivelului de trai. Astăzi salariul mediu pe economie este de 2286 lei, în timp ce în agricultură este de 2 ori mai mic: 1130 lei și acoperă doar 81,2% din coșul minim de consum. Pensia medie pentru limita de vârstă este de 643,7 lei, acoperind doar 56% din minimumul de existență calculat pentru pensionari. Circa 1 milion de persoane trăiesc în sărăcie. 100 mii dintre bugetari au venituri mai mici decât coșul minim de consum. În situația când criza financiară mondială se aprofundează și se înregistrează o creștere considerabilă a prețurilor pe piața internațională și cea internă, Partidul Popular Creștin Democrat consideră problema sporirii veniturilor și a puterii de cumpărare drept o prioritate pe care o fixează ca deziderat al programului său politic circumscris modelului de dezvoltare european.

Proiecte PPCD:

- Sporirea de 2,5 ori a câștigului salarial mediu pe economie în perioada 2009–2013: de la 2286 lei la 5700 lei (420 euro).
- Stabilirea unui nou sistem de salarizare a funcționarului public și a personalului contractual bugetar care să aibă la bază criteriile de diferențiere și corelare a salariilor între funcții și domenii de activitate bugetară.
- Asigurarea prin lege a salariului minim garantat.
- Stabilirea unui nivel minim garantat al pensiilor corelat cu nevoile de consum și cu evoluția inflației.
- Încurajarea sistemului privat de pensii în conformitate cu practicile Uniunii Europene.
- Eliminarea totală a inechităților și anomaliilor din sistemul de pensii.
- Susținerea pe toate căile, inclusiv cu credite, a inițiativelor privind deschiderea de întreprinderi mici și mijlocii.
- Introducerea plății alternative a impozitului funciar în produse. Reducerea, în același timp, cu 15% a impozitului funciar, în cazul achitării în expresie bănească.
- Reducerea cu 25% a impozitului pe venit pentru cadrele didactice și medicii care lucrează în mediul rural.
- Neimpozitarea venitului reinvestit în producție și formare profesională.
- Implementarea unui program privind măsuri de menținere a prețurilor, inclusiv reducerea TVA cu 10% pentru produsele alimentare de bază.

• Angajamentul 3

O creștere economică sigură, o economie competitivă, un mediu de afaceri stabil

Creșterea economică reprezintă esența oricărui act de guvernare. Până în momentul de față nici o formațiune politică nu a fost capabilă să definească soluții adecvate care să ducă la o creștere economică reală a Republicii Moldova. Partidul Popular Creștin Democrat propune prin programul său un pachet de măsuri menite să asigure o creștere economică susținută și o distribuire echitabilă a beneficiilor acestora, astfel încât bogăția rezultată să fie regăsită în creșterea nivelului de trai pentru toți cetățenii.

Un ritm sporit de creștere economică reprezintă cea mai importantă modalitate de comba-

tere a sărăciei care afectează în momentul de față largi categorii de oameni.

Propunem o creștere economică bazată pe producție autohtonă și atragerea de investiții străine, și nu bazată pe datorie și pe resursele celor care lucrează în străinătate.

Avem în vedere realizarea de investiții în sectoare strategice precum infrastructura, educația, sănătatea, tehnologiile avansate etc. Aceste domenii sunt creatoare de locuri de muncă, dar și de specialiști bine pregătiți care să contribuie la dezvoltarea economică a țării.

Proiecte PPCD:

- Creșterea economică medie de 7% printr-un amplu program de investiții în infrastructură și comunicații, prin asigurarea de stimulări fiscale pentru dezvoltarea producției autohtone și încurajarea exporturilor.
- Implementarea unor mari proiecte investiționale: magistrala Prut-European cu dezvoltarea a 5 zone industriale transfrontaliere.
- Crearea a 15 parcuri industriale cu impact direct pe întreaga suprafață a Republicii Moldova.
- Promovarea proiectului Comisiei Europene, denumit „Șina a treia”, începând cu segmentul de cale ferată Chișinău–Iași și Galați–Giurgulești
- Reforma bancară, care va duce la liberalizarea pieței bancare și atragerea unor mari bănci europene pe piața moldovenească, astfel încât să fie create condiții bune de creditare pentru domenii strategice de activitate, pentru dezvoltarea întreprinderilor de producție mici și mijlocii.
- Consolidarea capacității instituționale și personale, la nivel de administrație centrală și administrație publică locală, pentru atragerea de fonduri europene.
- Pregătirea specialiștilor privind managementul proiectelor și al fondurilor europene, precum și cursuri de instruire pentru specialiști din diferite ramuri ale economiei naționale.
- Eliminarea taxelor vamale pentru importul unor categorii de produse menite să asigure dezvoltarea: calculatoare, tehnică, mașini agricole, utilaj, inclusiv medical, etc.
- Încurajarea exportului de produse în Uniunea Europeană conform nomenclatorului acceptat de UE; crearea unui fond destinat promovării capitalului moldovenesc peste hotare.
- Identificarea și dezvoltarea resurselor termoelectrice de alternativă, inclusiv a resurselor regenerabile.
- Conectarea la surse și proiecte energetice europene.
- Sporirea rezervei strategice de gaze.

• Angajamentul 4

Pași concreți de integrare europeană.

Parteneriate strategice cu România și Ucraina

Partidul Popular Creștin Democrat a fost ani în șir singura forță care pleda pentru integrarea europeană. Astăzi această temă este abordată de mai multe partide, dar, cu mici excepții, nici unul dintre ele nu este capabil să depășească vorbele și să realizeze acțiuni concrete de integrare europeană.

Republica Moldova se află la etapa negocierii unui nou acord cu UE. Un asemenea plan de acțiuni poate fi realizat doar de PPCD, care a demonstrat de-a lungul istoriei sale că activează exclusiv în interesul Republicii Moldova și a cetățenilor ei, care are capacitatea de a duce țara în Europa, pentru că este membru al Partidului Popular European, care are relații de parteneriat cu partide politice și guverne creștin-democrate din statele membre ale UE și va beneficia de susținerea acestora în procesul de integrare europeană a țării noastre.

Proiecte PPCD:

- Anularea obligativității vizelor pentru cetățenii Republicii Moldova, cel târziu în 2010.
- Semnarea unui nou acord cu Uniunea Europeană ca etapă absolut necesară realizării pașilor concreți către integrare.

- Eliminarea restricțiilor de pe piața muncii din statele UE pentru cetățenii Republicii Moldova.
- Implementarea de măsuri adecvate care să ducă la încetarea monitorizării din partea Consiliului Europei, ca o condiție obligatorie pentru avansarea procesului de negociere cu Uniunea Europeană.
- Dialog continuu, constructiv și eficient cu România și Ucraina. Promovarea unui parteneriat tripartit Republica Moldova – România – Ucraina.
- Semnarea cu România a tratatului privind micul trafic de frontieră și altele.
- Deschiderea de noi consulate ale Republicii Moldova în România și ale României în Republica Moldova.
- Multiplicarea căilor de comunicație între Republica Moldova și România prin dezvoltarea infrastructurii rutiere, construcția de poduri, linii de cale ferată cu ecartament european (proiectul „Sina a treia”) etc.
- Cooperare transfrontalieră în beneficiul reciproc al comunităților de pe ambele maluri ale Prutului.
- Majorarea numărului de burse pentru studenți din Republica Moldova în instituțiile de învățământ din România.
- Asigurarea tuturor bibliotecilor cu fonduri de carte în limba română.

• Angajamentul 5

Combaterea corupției și reforma justiției

Problema corupției a devenit extrem de acută în Republica Moldova în ultimii ani. Ea a cuprins toate nivelurile realității socio-economice, de la agenți economici până la demnitari și oameni politici.

Partidul Popular Creștin Democrat a declarat demult război total corupției, făcând pași importanți în demascarea acesteia și arătând că sărăcia este cauzată de corupție. Privatizarea hoțască dirijată de către demnitari corupți a constituit una dintre cele mai grave lovituri care a sărăcit oamenii și țara. PPCD a scos la iveală marile hoții din ultimii 10 ani, publicând zeci de dosare ale corupției.

În opinia PPCD, justiția trebuie să fie un scut pentru toți cetățenii cinstiți.

Proiecte PPCD:

- Punerea în aplicare a unui program național anticorupție.
- Eficientizarea activității organelor de control fiscal.
- Controlul asupra utilizării fondurilor provenite din programe de asistență ale UE.
- Sporirea acțiunilor de control asupra procedurilor de privatizare.
- Creșterea transparenței instituționale și implicarea activă a reprezentanților societății civile în activitățile de prevenire și combatere a faptelor de corupție.
- Adoptarea legii răspunderii ministeriale.
- Adoptarea unei noi Legii privind Procuratura.
- Continuarea reformei privind organizarea judecătorească.
- Depolitizarea și democratizarea actului de justiție.
- Înăsprirea pedepselor pentru darea și luarea de mită, abuzul în serviciu și traficul de influență.
- Sporirea rolului Institutului Național al Magistraturii și al Consiliului Superior al Magistraturii.
- Acordarea, anual, a 10-15 burse de studiu pentru perfecționarea magistraților.
- Asigurarea unor salarii decente magistraților.

• Angajamentul 6

Agricultură performantă

Deși majoritatea populației Republicii Moldova locuiește la sat, fiind angajată cu precădere în agricultură, tocmai acest sector se află în cea mai proastă situație, cu cele mai mici venituri, cu cea mai mare sărăcie și cu cele mai multe probleme. Susținerea țăranilor a fost întotdeauna

o preocupare majoră a PPCD. Și atunci când a obținut dreptul de a ieși din colhoz cu titluri de proprietate. Și atunci când a creat Cartelul Țărănesc „Sf. Gheorghe”, asigurând metodic și juridic împrăștierea țăranilor. Și recent când a acordat ajutoare țăranilor în 190 de localități. PPCD are un program politic coerent pentru dezvoltarea unei agriculturi performante. Performanța în agricultură înseamnă, deopotrivă, o viață mai bună pentru lumea satului și securitate alimentară pentru toți cetățenii.

Proiecte PPCD:

- PPCD va sprijini sectorul agricol ca domeniu strategic, orientat spre cererea continuă a livrărilor pe piața europeană a produselor agroalimentare cu valoare adăugată înaltă și de natură ecologic pură.
- PPCD va realiza un amplu program de sporire a competitivității și productivității muncii, prin:
- Majorarea de 3 ori a subvențiilor în agricultură, și respectiv pentru fiecare hectar cultivat.
- Acordarea unei subvenții de 50% pentru prețul motorinei.
- Anularea taxei vamale pentru importul de mașini și utilaje agricole, precum și pentru importul de îngrășăminte.
- Dezvoltarea rețelei de piețe, încât producătorul să aibă acces direct pe piață fără a fi nevoit să recurgă la intermediari.
- Dezvoltarea unei rețele de piețe de tip en-gros pe întreg teritoriul Republicii Moldova.
- Asigurarea unor credite preferențiale pentru producătorii de alimente de bază.
- Dezvoltarea unui sistem de asigurări ale producției agricole, garantate pentru primii cinci ani de către stat.
- Diversificarea producției agricole în acord cu cerințele pieței. Promovarea prin contribuția statului, a proiectelor europene privind irigarea terenurilor agricole.
- Crearea unui Fond special pentru finanțarea semințelor de calitate, a soiurilor, precum și a raselor înalt productive de animale.
- Promovarea unei politici privind achizițiile de stat de la gospodăriile țărănești a produselor strategice în anii cu recolte înalte, asigurând astfel rezerve strategice pentru anii nefavorabili.

• Angajamentul 7

Dezvoltarea rurală și urbană durabilă

Dezvoltarea durabilă a oricărei regiuni și a unei țări, în ansamblu, este asigurată doar de o infrastructură performantă. Autostrăzile, drumurile naționale, aeroporturile sau căile ferate sunt baza pe care se sprijină și se dezvoltă o economie. În momentul de față, Republica Moldova dispune de o infrastructură învechită și deteriorată, acest lucru reprezentând un factor limitativ care duce la stagnare sau regres.

Infrastructura are un rol primordial în dezvoltarea Republicii Moldova. De aceea, PPCD, prin programul propus, consideră ca prioritate implicarea statului în această problemă. Dezvoltarea cere infrastructură, iar infrastructura aduce după sine dezvoltare.

Avem nevoie de drumuri și, pentru aceasta, avem nevoie de voință și determinare politică. Obiectivul nostru îl reprezintă asigurarea unui mediu rural și urban comod pentru viață, care constituie o condiție majoră pentru dezvoltare.

Proiecte PPCD:

- Interconectarea rețelei de drumuri din Republica Moldova cu rețeaua de drumuri europeană.
- Reabilitarea a 4000 km de drumuri locale și naționale. Construirea Magistralei Prut-European pe ruta Giurgiulești (Cahul) – Criva (Briceni), care prevede și renovarea a 95 de localități din zonă. Realizarea părții moldovenești a Coridorului IX European, precum și a Coridorului Budapesta– Odesa (BOK); construirea unei infrastructurii de terminale și centre de logistică de-a lungul Magistralei Prut-European și a coridorului Budapesta – Odesa;
- Implementarea unui program național de reparație a tuturor școlilor, grădinițelor de copii,

a centrelor de sănătate și a caselor de cultură. Extinderea, modernizarea și reabilitarea sistemului de alimentare cu apă în 400 de localități. u Finalizarea programului de conectare la conducta de gaz a tuturor localităților, conectarea tuturor instituțiilor de învățământ și sănătate.

- Reabilitarea și întreținerea căminelor culturale și a bibliotecilor comunale.
- Elaborarea unei strategii naționale de reabilitare termică a blocurilor, implicarea firmelor private care să finanțeze un astfel de proiect în schimbul mansardării blocurilor;
- Implicarea statului cu contribuție financiară la promovarea proiectelor cu finanțare din fonduri europene.
- Elaborarea cu titlu gratuit pentru fiecare localitate rurală a planului urbanistic de dezvoltare.
- Identificarea soluțiilor pentru cele 80 de locuri de pe drumurile naționale unde se produc cele mai multe accidente rutiere.

• **Angajamentul 8** **Rezolvarea pașnică a problemei transnistrene**

O chestiune fundamentală pentru menținerea independenței statului nostru și a perspectivelor lui de integrare europeană o reprezintă problema transnistreană. PPCD consideră că diferendul transnistrean nu poate fi rezolvat în mod echitabil și durabil fără înlăturarea cauzei lui fundamentale: prezența ilegală a trupelor militare ruse pe teritoriul nostru național. Orice abordare superficială a acestei chestiuni și acceptarea unei preținse soluționări rapide, fără înlăturarea factorului de presiune militară externă, reprezintă o capcană care poate fi fatală pentru țara noastră. Legea din 22 iulie 2005 privind principiile de reglementare a diferendului reprezintă un scut politico-juridic solid și o platformă constructivă de negocieri cu Moscova. Noi trebuie să restabilim partea deteriorată a construcției noastre statale, nu să distrugem întregul după modelul strâmb al separatiștilor. Noi vrem să reunim Transnistria la Republica Moldova, nu să anexăm Republica Moldova la Federația Rusă prin intermediul Transnistriei.

Proiecte PPCD:

- Soluționarea pașnică a diferendului transnistrean în conformitate cu interesul național al Republicii Moldova și respectarea cu strictețe a Legii privind principiile de bază ale rezolvării diferendului transnistrean, adoptată la 22 iulie 2005.
- Continuarea negocierilor privind soluționarea diferendului în formatul 5+2.
- Înlocuirea prezenței ilegale a militarilor ruși cu un mecanism internațional de observatori civili.
- PPCD a cerut cu insistență și va continua să revendice retragerea necondiționată și ordonată a armatei și armamentului rusesc de pe teritoriul național al Republicii Moldova, ca premiză principală pentru soluționarea diferendului.
- PPCD a respins și va respinge orice plan de federalizare a statului independent și suveran, unitar și indivizibil Republica Moldova.
- Promovarea cu consecvență strategia celor 3 D în soluționarea pașnică a diferendului: democratizarea, demilitarizarea și decriminalizarea Transnistriei. În același timp, PPCD pledează pentru consolidarea Armatei Naționale a Republicii Moldova ca factor fundamental în apărarea independenței și suveranității, fără implicarea ei sub nici o formă în soluționarea problemei transnistrene.
- Implementarea unui program amplu și complex de integrare a persoanelor juridice și fizice din Transnistria în viața social-economică a Republicii Moldova: agenți economici, organizații neguvernamentale, studenți, organizații de tineret, oameni de știință, instituții culturale etc., precum și un program de acțiuni de diplomație populară.
- Anularea oricăror restricții și impedimente de circulație între localitățile de pe cele două maluri ale Nistrului.

• **Angajamentul 9** **Promovarea valorilor familiei și sprijinirea tineretului**

Partidul Popular Creștin Democrat nu poate rămâne indiferent față de ignoranța manifestată de către toate celelalte formațiuni cu privire la familie și tineret. În consecință, PPCD propune un amplu proiect de sprijinire a familiei și tinerilor, un prim pas fiind realizat prin promovarea acestora pe listele de candidați ale partidului.

PPCD are cea mai tânără listă de candidați, dovedind astfel că nu folosește doar vorbe goale atunci când se referă la promovarea și sprijinirea tinerilor, ci efectiv recurge la acțiuni concrete.

Partidul Popular Creștin Democrat propune un plan de măsuri care să faciliteze accesul tinerilor în viața socială și politică, să nu mai fie nevoiți să emigreze din cauza indiferenței și mai ales din cauza lipsei de perspective.

Partidul Popular Creștin Democrat a fost și rămâne un mare apărător al familiei și moralei creștine.

PPCD consideră că liantul dintre Familie, Școală și Biserică este un factor al stabilității și prosperității unei societăți.

Proiecte PPCD:

- Burse sociale pentru copiii/tinerii de la sate care provin din familii cu venituri salariale medii, începând din clasa I și până la terminarea studiilor, bursa socială acoperind cheltuielile de masă, rechizite și cazare, necesare tânărului pentru o lună de studiu.
- Înființarea a 4 noi centre universitare la Orhei, Edineț, Ungheni și Soroca.
- Corelarea programelor educaționale cu programele definite în cadrul Uniunii Europene în vederea asigurării recunoașterii reciproce a diplomelor.
- Înființarea unor centre de excelență regionale.
- Stimularea inteligenței autohtone prin acordarea unor burse de performanță.
- Extinderea programului de alimentație a copilului până la clasa a IX-a.
- Asigurarea unui control medical profesionist gratuit anual pentru toți elevii și cadrele didactice.
- Consultarea studenților cu privire la toate măsurile de ordin social care-i vizează și pe care guvernul intenționează să le adopte.
- Apărarea și promovarea valorilor familiei și moralei creștine. u Introducerea religiei ca obiect de studiu în școală.
- Reînființarea unei Agenții Naționale a Locuinței care să se preocupe de construirea de locuințe sociale pentru tineri. Deschiderea unei linii de creditare pentru construcția ipotecară de locuințe, prin distribuirea gratuită a terenurilor .
- Acordarea de facilități în obținerea de credite pentru tinerii care doresc să își achiziționeze o locuință.
- Sprijinirea angajării tinerilor în conformitate cu specializările obținute pentru a stopa exodul forței de muncă tinere și specializate din țară, în așa fel încât nici un tânăr să nu rămână fără loc de muncă.
- Subvenționarea dobânzii pe o perioadă de 12 luni, în cazul creditelor pentru achiziția de bunuri de folosință îndelungată procurate în primul an de căsnicie. Mașină de spălat automată pentru fiecare familie la nașterea copilului. Majorarea indemnizației la nașterea copilului.

• **Angajamentul 10** **Reforma legislativă și constituțională**

Republica Moldova ca democrație în tranziție trebuie să-și încheie etapa de ajustări constituționale și legislative care să consolideze instituțiile statului de drept și să echilibreze atribuțiile puterilor în stat. În acest sens Constituția țării necesită îmbunătățiri. Modelul constituțional care se potrivește cel mai bine țării noastre este cel de republică parlamentară - modelul Germaniei, Italiei, Cehiei, Estoniei, Letoniei etc.

În 2000 Constituția a stabilit că Președintele republicii este ales de Parlament, însă competențele șefului statului și ale Parlamentului nu au fost modificate. De aceea, PPCD va propune modificarea în acest sens a Constituției și a unor legi. Competențele Președintelui republicii, ale Parlamentului și Guvernului trebuie să fie reasezate în conformitate cu normele și practicile europene. Această reformă trebuie făcută pentru a înlătura orice risc de alunecare spre autoritarism, de formare a așa-numitei „verticale a puterii” sau chiar a uzurpării puterii în stat.

Proiecte PPCD:

- Modificarea art. 78 și 85 din Constituție prin care Președintele republicii ar fi lipsit de dreptul de a dizolva Parlamentul.
- Art. 98 din Constituție, prin care dreptul de a desemna candidatura la funcția de Prim-Ministru aparține doar Președintelui, trebuie modificat cu prevederea: “Frațiunea parlamentară sau coaliția postelectorală majoritară în Parlament, care deține nu mai puțin 50+1 mandate, îi prezintă Președintelui spre desemnare candidatura Primului Ministru”.
- Art. 100 din Constituție trebuie modificat în așa fel încât Președintele republicii și Primul Ministru să nu dispună de dreptul de a revoca membrii Guvernului fără participarea Parlamentului ca organ reprezentativ legislativ și suprem.
- Modificarea art. 88 din Constituție prin care Președintele republicii trebuie lipsit de dreptul de a „suspenda actele Guvernului”. Președintele republicii trebuie să aibă dreptul de a contesta actele Guvernului în Curtea Constituțională.
- Modificarea art. 64 din Constituție și art 7-11 din Regulamentul Parlamentului, prin care Președintele Parlamentului trebuie să fie ales cu 50+1 din numărul deputaților aleși și demis în aceleași condiții.
- Prin modificarea art. 91 al Constituției, care prevede suplینirea provizorie a funcției de șef al statului de către președintele Parlamentului sau Primul Ministru, această atribuție urmând să fie păstrată doar pentru Primul Ministru.
- Prin modificarea art. 125 și 133 din Constituție și a unor legi organice, Președintele Parlamentului trebuie lipsit de dreptul de a propune numirea și demiterea: Procurorului General, a Președintelui Curții de Conturi, a Guvernatorului Băncii Naționale . Această funcție trebuie atribuită fracțiunilor parlamentare legal constituite.

Sursa: <http://www.e-democracy.md/files/elections/parliamentary2009/electoral-program-ppcd-2009-ro.pdf>

Platforma electorală a Partidului Comuniștilor din Republica Moldova

• Slogane electorale

Moldova europeană — o construim împreună!
Transformările în bine doar cu PCRM!

STIMAȚI ALEGĂTORI!

La 5 aprilie 2009 în țara noastră vor avea loc alegerile parlamentare. Rezultatele acestora vor determina viitorul țării - vor continua transformările în bine sau Moldova va reveni în trecut, va menține Moldova ritmurile de dezvoltare economică și va multiplica realizările sociale sau în țară se va instaura din nou haosul politic, criza, ilegalitatea și samavolnicia. Partidul Comuniștilor declară ferm: Moldova și poporul ei au o singură opțiune – construirea și progresul!

Partidul Comuniștilor a demonstrat, în cei opt ani de guvernare responsabilă, că este în stare să soluționeze cele mai grave crize, să mobilizeze resurse substanțiale pe direcții strategice de dezvoltare. Partidul Comuniștilor a demonstrat că în Republica Moldova poate fi majorat constant bugetul de stat, salariile, pensiile, bursele.

Partidul Comuniștilor a demonstrat că Patria noastră – Moldova – poate fi o țară de succes, iar viața noastră poate fi previzibilă și echitabilă.

Partidul Comuniștilor a demonstrat că Moldova și poporul ei sunt capabili să rupă izolarea internațională și să mențină direcția integrării europene.

Partidul Comuniștilor a demonstrat că politica echității sociale, politica investițiilor în om – în învățămînt, în medicină, în știință, în cultură – poate avea rezultate pragmatice, poate deveni baza dezvoltării.

Partidul Comuniștilor a reușit să creeze condiții favorabile pentru mediul de afaceri, pentru atragerea investițiilor interne și externe, precum și să valorifice aceste condiții.

Partidul Comuniștilor a reușit să contracareze criminalitatea organizată, să submineze bazele corupției și protecționismului, să protejeze mediul de afaceri de samavolnicia birocratilor.

Partidul Comuniștilor a demonstrat că renașterea valorilor spirituale și culturale ale popoului moldovenesc reprezintă elemente indispensabile și importante a construcției statale.

Partidul Comuniștilor a demonstrat că este singura formațiune capabilă să unească în jurul scopurilor, valorilor și principiilor sale pe cei mai competenți și responsabili politicieni, cei mai activi tineri, formînd o echipă modernă și organizată de tovarăși de idei.

Partidul Comuniștilor a demonstrat că în Moldova există un partid al statului moldovenesc, care promovează interesele lui de perspectivă, independența și unitatea popoului lui.

Partidul Comuniștilor din Republica Moldova propune un proiect de renovare continuă a țării. Un program, ce prevede continuarea și dezvoltarea transformărilor pozitive, obținute în ultimii opt ani. Acest program de acțiuni concrete reprezintă reacția noastră la criza economică mondială ce se apropie de hotarele Moldovei, soluția eficientă pentru depășirea eventualelor probleme ce îngrijorează cetățenii noștri. Acest program garantează realitatea construcției unei Moldove unite, prospere, europene.

Noi am reușit, începînd cu 2001, să soluționăm criza sistemică din țară și societate. Noi sîntem capabili să continuăm transformările de proporții. Noi sîntem capabili să dezvoltăm succesul obținut și în următorii patru ani.

Împreună cu Dumneavoastră, STIMAȚI ALEGĂTORI, ne vom concentra toate eforturile, toate resursele umane, administrative, materiale pe patru direcții strategice:

- construirea statului social
- renovarea economică
- deschiderea integraționistă
- securitatea țării și unitatea civică

• 2009-2013. Construirea statului social reprezintă:

- Majorarea salariului mediu pe economie pînă la un nivel ce ar depăși de trei ori minimumul de existență, dar care nu ar fi mai mic de 500 de euro. Veniturile fiecărei familii din Moldova trebuie să-i asigure acesteia o calitate destoinică de viață, precum și posibilitatea de a face economii.
- Majorarea pensiei medii pînă la un nivel ce ar depăși nivelul minim de existență.
- Formarea unor resurse profesionale și a unui potențial uman competitiv, în corespundere cu cerințele timpului și ale sarcinilor crescînde privind dezvoltarea societății și țării. Afirmarea învățămîntului în calitate de prioritate principală în următorii patru ani. Pînă în 2013 învățămîntul de stat trebuie să fie gratuit în totalitate.
- Consolidarea sistemului național de ocrotire a sănătății prin implementarea standardelor internaționale. Îmbunătățirea calității asistenței medicale preventive și specializate. Dezvoltarea calitativă a sistemului de servicii medicale necesare cetățenilor și garantarea protecției maternității, a copiilor și a persoanelor în etate. Înlăturarea consecvență a tuturor obstacolelor pentru integrarea în societate a persoanelor cu dizabilități.

• 2009-2013. Renovarea economică reprezintă:

- Majorarea de două ori a bugetului de stat. Creșterea bugetului pînă la nivelul ce ar permite statului să devină un investitor, administrator, concurent și partener eficient.
- Majorarea de șase ori a volumului de investiții în economia Moldovei, inclusiv prin intensificarea atragerii de capital în sectoarele economiei orientate spre export.
- Realizarea stimulentei pentru modernizarea economică și culturală a centrelor raionale, în special prin continuarea politicii de creare a unor parcuri industriale și tehnologice. Atragerea capitalului autohton și a celui străin pentru dezvoltarea regională. Valorificarea proiectelor comune ale euroregiunilor, menite să accelereze dezvoltarea industrială.
- Crearea și dezvoltarea unor noi sectoare ale economiei, ce ar permite valorificarea potențialului economic și, în consecință, dezvoltarea țării. Unificarea eforturilor în vederea sporirii competitivității producătorilor autohtoni atît pe piața internă, cît și pe cea externă.
- Modernizarea infrastructurii. În următorii patru ani, în Moldova urmează să fie reconstruită rețeaua de drumuri, să fie electrificate căile ferate, continuată gazificarea integrală a țării, să fie continuată realizarea programului național de asigurare a populației cu apă potabilă de calitate.
- Garantarea securității alimentare a Moldovei. Continuarea politicii de consolidare a terenurilor agricole și de reutilizare tehnologică a sectorului agrar. Valorificarea programului de cultivare a producției ecologice. Formarea unor structuri cooperatiste de achiziționare, prelucrare și comercializare a producției agricole. Majorarea suprafețelor irigabile pînă la 180.000 hectare. Îmbunătățirea calității producției agricole pînă la nivelul standardelor europene.
- Ameliorarea mediului înconjurător prin majorarea suprafețelor împădurite cu 50.000 hectare, crearea parcurilor naționale, diminuarea degajărilor poluante în atmosferă, utilizarea deșeurilor menajere.

• 2009-2013. Deschiderea integrațională reprezintă:

- Un nivel nou de relații între Republica Moldova și Uniunea Europeană, nivel ce ar permite cetățenilor Moldovei accesul deschis în spațiul european și ar asigura accesul liber al mărfurilor moldovenești pe piața europeană comună.
- Atragerea activă în Moldova a proiectelor europene ce vizează dezvoltarea infrastructurii, învățămîntului și protecției sociale. Modernizarea în continuare a sistemului de drept, protecția garantată al drepturilor omului, sporirea competenței și consolidarea independenței puterii judecătorești, îmbunătățirea calității administrației de stat, dezvoltarea consecvență a instituțiilor și standardelor democratice.
- Valorificarea potențialului integraționist al Comunității Statelor Independente. Implementarea proiectelor de infrastructură în cadrul CSI, menținerea parteneriatului în domeniul dezvoltării umanitare și culturale. Intensificarea parteneriatului strategic cu Federația Rusă, consolidarea relațiilor politice și economice reciproc avantajoase cu toate statele.

• 2009-2013. Securitatea statului și unitatea cetățenilor reprezintă:

- Asigurarea unei păci durabile în regiune. Soluționarea problemei transnistrene pe principiul integrității teritoriale a Republicii Moldova și acordarea Transnistriei unui statut juridic garantat. Acordarea susținerii sociale populației din Transnistria, integrarea ei în spațiul valorilor democratice comune ale Republicii Moldova.
- Demilitarizarea întregului teritoriu al Republicii Moldova și consolidarea multilaterală a statutului ei de neutralitate
- Continuarea politicii principiale de lichidare a corupției și a criminalității, asigurarea multilaterală a securității cetățenilor Moldovei.
- Asigurarea și menținerea diversității etno-culturale a țării. Consolidarea poporului polietnic al Republicii Moldova pe principiile dezvoltării democratice, ireversibilității cursului spre integrare europeană și formării unei perspective naționale comune.

STIMAȚI CONȚEȚĂȚENI!

În realizarea acestor transformări inevitabile este interesată întreaga societate. Conștientizăm că doar astfel de transformări pot asigura un nivel decent de viață pentru cetățenii țării noastre. Simtem convinși că, în condițiile create, doar PCRM este în stare să unifice toate forțele țării pentru a continua construcția activă și a transpune în realitate programul renovărilor.

TRANSFORMĂRILE ÎN BINE, DOAR CU PCRM!

Sursa: http://pcrm.md/main/index_md.php?action=program

Platforma electorală a Partidului Liberal Democrat din Moldova

• Slogan electoral

Stop comunism! Verde pentru Moldova!

• Edificarea statului de drept

- Alegerea Președintelui țării prin vot direct de către cetățeni.
- Formarea Parlamentului în baza sistemului electoral mixt. Alegerea a 51 dintre deputați prin vot direct și a 50 dintre deputați – în baza listelor de partid.
- Asigurarea separării reale a puterilor în stat.
- Adoptarea Legii lustrației în vederea îngădirii accesului la funcțiile publice persoanelor care au comis ilegalități în perioada guvernării comuniste.
- Asigurarea libertății mass-media. Implementarea unui program de stat pentru susținerea presei libere.
- Consolidarea societății civile și implicarea reală a organizațiilor neguvernamentale în procesul decizional.

• O justiție care face dreptate

- Eliminarea din sistemul judecătoresc, procuratură și organele de urmărire penală a persoanelor compromise prin fabricarea dosarelor penale la comanda puterii sau prin pronunțarea hotărârilor judecătorești ilegale.
- Asigurarea transparenței în procedura de numire și promovare a judecătorilor.
- Demilitarizarea procuraturii, acordarea statutului de magistrat procurorilor și asigurarea stabilității în funcție a acestora.
- Limitarea implicării Ministerului Justiției în administrarea Avocaturii și Notariatului.
- Instituirea sistemului de executori judecătorești privați și adoptarea unui nou cod de executare, cu un minimum de proceduri.

• Protecția socială – pentru o familie puternică și o bătrînețe asigurată

- Majorarea, pînă în anul 2012, a indemnizației unice la nașterea copilului, pînă la 10.000 lei și a indemnizației lunare de îngrijire a copilului, pînă la 1.300 lei.
- Integrarea în școală și în comunitate a persoanelor cu dizabilități.
- Stabilirea pensiei minime de 1.300 lei în conformitate cu minimul de existență.
- Restituirea tuturor restanțelor Băncii de Economii față de cetățenii care au făcut depuneri bănești în perioada de pînă la 1991.
- Implementarea programului național de locuințe pentru tineri și pentru familii tinere din mediul urban și rural.
- Implementarea programului de locuințe sociale.

• Educația – prioritate națională

- Tratarea educației drept prioritate națională cu alocarea a minimum 8% din PIB pentru sistemul de învățămînt.
- Consolidarea centrelor de cercetare în universități.
- Crearea “conturilor educaționale”, prin care fiecare cetățean ar putea să-și asigure educația.
- Majorarea salariilor în învățămînt în conformitate cu salariul mediu pe economie și atinge-

rea nivelului de 7.000 lei lunar pînă în anul 2013.

- Implementarea programului de stat privind asigurarea cu cadre a instituțiilor educaționale din mediul rural.
- Acordarea înlesnirilor fiscale pentru contractele de studii.

• Sănătate pentru toți

- Asigurarea accesului tuturor cetățenilor la servicii medicale de calitate.
- Extinderea serviciilor medicale gratuite acordate în baza poliței de asigurare.
- Asigurarea fiecărei localități cu medici de familie.
- Triplarea pînă în 2012 a salariilor lucrătorilor medicali.
- Asigurarea cu cadre specializate și dotarea instituțiilor medicale cu echipamente și tehnologii moderne.
- Crearea unei mișcări sociale la nivelul întregii țări pentru propagarea modului sănătos de viață.

• Economie competitivă

- Crearea unui mediu de afaceri prietenos și a unui climat investițional favorabil.
- Demonopolizarea activităților economice și limitarea intervențiilor statului în economie.
- Asigurarea inviolabilității proprietății ca factor al creșterii economice și al libertății personale.
- Crearea condițiilor favorabile pentru direcționarea banilor trimiși acasă de concetățenii care muncesc peste hotare în sectoarele de producere și servicii.
- Reducerea birocrăției. Reducerea numărului instituțiilor de control.
- Susținerea tinerilor antreprenori în lansarea și dezvoltarea propriilor afaceri și scutirea acestora de la plata impozitelor în primii 3 ani de activitate.
- Stimularea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii.
- Crearea a 200.000 locuri noi de muncă.
- Reducerea fiscalității generale și micșorarea TVA la 18%.
- Protecția liberei concurențe și a drepturilor consumatorilor.
- Creșterea salariului mediu lunar la 7.000 lei pînă în 2013.
- Gestionarea eficientă și transparentă a banilor publici.
- Asigurarea securității energetice a țării prin diversificarea surselor de aprovizionare cu gaze naturale. Aderarea la proiectul Nabucco și la alte proiecte energetice din regiune.
- Integrarea sectorului energetic al Moldovei în sistemul energetic European. Aderarea la Tratatul comunității energetice.

• Agricultură performantă

- Organizarea agriculturii după modelul agricol european și transformarea ei într-o ramură economică profitabilă.
- Redobîndirea de către Republica Moldova a statutului de stat exportator net de produse agro-alimentare.
- Dublarea fondului pentru susținerea producătorilor agricoli și stabilirea subvenției de 500 lei la hectar, începînd cu anul 2009.
- Stimularea creditului ipotecar și a creditării pe termen lung în agricultură.
- Diminuarea fiscalității, inclusiv scutirea de plata TVA a importului de mașini și utilaje agricole, material semincer, fertilizanți etc. care nu se produc în țară și reducerea termenelor de restituire a TVA la export
- Asigurarea transparenței procedurilor achizițiilor de stat și de repartizare a subvențiilor în agricultură.

• Transport și drumuri europene

- Reabilitarea pînă în 2013 a 500 km de drumuri principale rutiere prin atragerea fondurilor europene și ale altor donatori și alocarea din bugetul de stat a minim 500 mln. lei anual.

- Crearea condițiilor necesare pentru direcționarea investițiilor în construcția coridoarelor de transport internaționale moderne.
- Modernizarea și extinderea rețelei de căi ferate și a parcului de trenuri.
- Reabilitarea porțiunii de cale ferată Chișinău-Ungheeni, Chișinău-Bălți-Otaci și racordarea porțiunii Chișinău-Ungheeni la ecartamentul european.
- Diversificarea rutelor aeriene și demonopolizarea pieței serviciilor de zbor pentru reducerea prețurilor de călătorie.

• **Reintegrarea țării**

- Retragerea necondiționată și completă a trupelor ruse din Republica Moldova.
- Transformarea misiunii militare tripartite de menținere a păcii în una internațională civilă.
- Implicarea Uniunii Europene și a Organizației Națiunilor Unite în administrarea raioanelor de est pînă la soluționarea definitivă a diferendului transnistrean.
- Reintegrarea regiunii din stînga Nistrului în spațiul constituțional, economic, politic, social și cultural al țării, avînd la bază Constituția Republicii Moldova și Legea cu privire la principiile de bază ale reglementării conflictului din raioanele de est ale Republicii Moldova.

• **Integrare europeană și politică externă responsabilă**

- Semnarea Convenției privind micul trafic la frontieră cu România.
- Obținerea calității de stat asociat Uniunii Europene pînă în anul 2012.
- Obținerea regimului de călătorie fără vize în Uniunea Europeană pînă în anul 2011.
- Consolidarea relațiilor cu statele membre ale UE în vederea sprijinirii procesului de integrare europeană a Republicii Moldova.
- Stabilirea unui Parteneriat Strategic European cu România.
- Consolidarea relațiilor de bună vecinătate și sprijin reciproc cu Ucraina.
- Stabilirea unui parteneriat strategic cu Statele Unite ale Americii.
- Dezvoltarea unor relații previzibile și reciproc avantajoase cu Federația Rusă.
- Protejarea cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare.

• **Administrație publică eficientă**

- Reformarea complexă a administrației publice centrale pînă în 2011.
- Promovarea în administrația publică a persoanelor competente, responsabile și integre din punct de vedere moral.
- Reformarea sistemului de salarizare a personalului din administrație și crearea unui sistem eficient de motivare a muncii.
- Depolitizarea corpului de funcționari publici și asigurarea stabilității acestuia.
- Asigurarea transparenței procesului decizional la toate nivelele.
- Implementarea Strategiei de guvernare electronică și asigurarea cu echipament electronic performant a tuturor autorităților publice.

• **Autonomie locală și comunități prospere**

- Realizarea descentralizării administrative și financiare pînă la unitățile administrative de nivel unu.
- Consolidarea autonomiei autorităților publice locale în gestionarea bunurilor.
- Repartizarea transferurilor de la bugetul de stat la cele locale fără discriminare pe criterii politice.
- Acumularea impozitelor în localitatea de reședință a contribuabilului. 25% din TVA vor rămîine la bugetele locale.
- Implementarea Programului național de dezvoltare a infrastructurii rurale.
- Adoptarea și implementarea Strategiei naționale de dezvoltare regională.

- Dublarea pînă în anul 2013 a bugetelor pentru proiectele implementate în mediul rural și reducerea disparităților în dezvoltarea regiunilor.
- Creșterea finanțărilor nerambursabile pentru cooperarea transfrontalieră pînă la 500 milioane euro, din fondurile europene.
- Gazificarea tuturor localităților din țară pînă în 2013.
- Asigurarea cu apă potabilă curgătoare a gospodăriilor casnice pînă în 2013.
- Realizarea unui program național de construcție a rețelelor de canalizare în localitățile rurale.

• **Renașterea culturii și artei**

- Adoptarea Legii privind uniunile de creație și a Legii privind statutul artistului, care să stimuleze activitatea de creație.
- Dezvoltarea infrastructurii culturale și susținerea educației artistice. Renovarea a 200 case de cultură pînă în 2013 și transformarea lor în centre comunitare multifuncționale.
- Dublarea pînă la finele anului 2009 a salariilor lucrătorilor din domeniul culturii.
- Dublarea alocărilor din bugetul de stat pentru cultură.

• **Mediu natural sănătos**

- Crearea infrastructurii pentru colectarea, prelucrarea și reciclarea deșeurilor solide.
- Reabilitarea sistemului de diguri de protecție afectat de inundațiile din 2008 (cu alocarea unei treimi din bugetul Fondului Ecologic și atragerea finanțărilor externe) și realizarea altor acțiuni de prevenire a calamităților naturale.
- Extinderea suprafețelor împădurite și a altor categorii de vegetație forestieră pînă la 14% din suprafața totală a țării. Crearea rețelei de parcuri naționale.
- Realizarea măsurilor de protecție și sporire a fertilității solului pentru reducerea suprafețelor degradate de minim 2 ori: de la 878 mii ha la 439 mii ha.

Destinul Republicii Moldova este în mîinile cetățenilor ei.

E timpul să aducem normalitatea în țară.

Să dăm start înnoirii, să dăm VERDE PENTRU MOLDOVA!

Sursa: http://www.pldm.md/doc/arhiva1/brosura_oferta_RO.pdf

Platforma electorală a Partidul Democrat din Moldova

• Slogan electoral

Meriți mai mult!

Partidul Democrat din Moldova își propune drept scop ca Republica Moldova să devină o țară puternică economic și social, cetățenii căreia să se bucure de prosperitate și de condiții demne de viață. PDM consideră că acest scop poate fi atins numai în cadrul procesului de consolidare a statului de drept, luptei hotărâte și eficiente cu fenomenul corupției, consolidării democrației politice și apropierii consecvente de normele de viață și tradițiile statelor Uniunii Europene. Republica Moldova poate să devină un proiect de succes numai în cazul când va fi soluționat pașnic conflictul din raioanele de Est, iar Republica Moldova va deveni membru al UE.

Astăzi, datorită incompetenței guvernării, trăim în țara unde averile se fac pe furt și nu pe muncă, trăim în țara unde o mână de oameni se îmbogățesc pe sărăcia celorlalți, unde copiii noștri nu-și mai văd viitorul. Visul cetățenilor de a trăi într-o Moldovă democratică și prosperă rămâne un proiect politic neîmplinit, perspectiva de existență a țării noastre este amenințată de un șir de factori interni și externi.

Partidul Democrat este convins că o guvernare responsabilă și eficientă poate fi realizată de o echipă unită care știe să asculte oamenii, de un partid care cunoaște dorințele și necesitățile reale ale cetățenilor. PDM are experiența de guvernare în condiții extrem de dificile, când, în condițiile crizei economice profunde din 1998, au fost create premisele necesare pentru creșterea economică ulterioară, a fost aprobat în acești ani și cadrul juridic necesar pentru funcționarea statului de drept și de creștere a economiei naționale. Spre regret, acest potențial de creștere economică a fost irosit de PCRM în anii 2001-2009.

PDM participă la alegerile parlamentare din 2009 urmărind scopul asigurării unei guvernări care va aduce cetățenilor Republicii Moldova bunăstare, stabilitate și democrație. Acest scop poate fi atins, dacă va fi pus capăt fărâdelegilor, incompetenței și corupției celorla, care timp de opt ani se află la putere.

MOLDOVA MERITĂ MAI MULT!

• MERIȚI O ECONOMIE DINAMICĂ ȘI COMPETITIVĂ, UN MEDIU DE AFACERI STABIL ȘI ATRACTIV.

Reanimarea economiei naționale – temelia bunăstării fiecărui în parte și a viabilității statului. Scopul primordial al politicii economice a PDM este orientat spre creșterea competitivității economiei naționale.

Competitivitatea economiei naționale este constituită din două componente:

1. pe piața internă – atractivitatea țării pentru investitorii străini și locali
2. pe piața externă – atractivitatea mărfurilor locale pentru clienții de pe piețele externe

Pentru a garanta competitivitatea pe piața internă, PDM propune realizarea următoarelor obiective:

- **Reducerea maximă a birocrăției în procesul de reglementare a activității antreprenoriale:**
- introducerea avizelor de înregistrare a întreprinderilor prin intermediul poștei electronice;
- reducerea numărului organelor de control, cât și a numărului de inspecții;
- excluderea practicilor de limitare directe sau indirecte în operațiile de import-export;
- simplificarea sistemului de evidență fiscală a întreprinderilor;
- introducerea principiului de „ghișeu unic” în toate organele administrației publice;

• Facilitarea accesului la resursele financiare și materiale:

- dezvoltarea instituțiilor de micro-finanțare în mediul rural;
- acordarea unor granturi pentru inițierea afacerilor pentru tinerii specialiști din localitățile rurale;
- dezvoltarea sistemului de creditare avantajoasă a proiectelor inovative;
- acoperirea parțială de către stat a costurilor pentru procurarea utilajului de producție, mașinilor și tractoarelor agricole procurate în leasing;
- scutirea de TVA și taxe vamale a importului utilajelor de producție;

• Creșterea nivelului de cultură în activitatea antreprenorială:

- lărgirea și diversificarea spectrului serviciilor de informare și consultanță, oferite antreprenorilor de către organele administrației publice;
- suportul financiar al activităților de informare și consultare și a centrelor de instruire în afaceri, indiferent de forma de proprietate;
- introducerea unor cursuri specializate în activitatea antreprenorială în instituțiile de învățământ la toate nivelele

• Creșterea atractivității Republicii Moldova pentru investitorii străini:

- simplificarea procedurii de procurare a activelor imobile (clădiri, construcții, terenuri de pământ);
- destituirea limitării la procurarea terenurilor agricole de către investitorii străini;
- crearea parcurilor industriale și de inovații tehnologice;
- crearea unei rețele a centrelor logistice;

PENTRU A GARANTA COMPETITIVITATEA PE PIAȚA EXTERNĂ ESTE NECESARĂ REALIZAREA URMĂTOARELOR OBIECTIVE:

• Creșterea calității de producție:

- adoptarea unor cadre normative și legislative în domeniul de standardizare și certificare în conformitate cu cerințele UE
- crearea unor rețele de laboratoare moderne pentru controlul calității și asigurarea acestora cu acreditare în conformitate cu standardele corespunzătoare din UE
- obținerea licențelor pentru aplicarea tehnologiilor moderne și producerea unor mărfuri cu o cerere de piață mai mare
- suportul financiar al întreprinderilor ce introduc sisteme de operare a calității moderne (ISO, NASSR și altele)

• Diversificarea pieții de desfacere:

- organizarea expozițiilor, iarmaroacelor de vânzare a producției naționale în țările din Orientul Mijlociu și Apropiat și Asia de sud-est
- organizarea unei campanii agresive de marketing în mass-media țărilor europene
- organizarea unor cursuri continue în domeniul antreprenoriatului, abordând specificul de preferințe a pieții moldovenești, cât și specificul cerințelor de piață a anumitor țări europene.

- **Protejarea pieții interne prin aplicarea unui sistem flexibil de taxe vamale.**
- Din contul bugetului de stat de creat sistemul de laboratoare, acreditate în UE, pentru certificarea producției agricole pe piața UE.
- De a trece la sistemul aplicat în UE al subvențiilor în sectorul agrar, când banii se dau pe un hectar.
- De asigurat retrocedarea valorii TVA și a accizelor pentru combustibil în sectorul agrar.
- Reducerea TVA de la 20% până la 15%.

MERIȚI O AGRICULTURĂ PERFORMANTĂ

În acest scop PDM consideră vital necesar:

- Eliminarea pe un termen de 3-4 ani a controalelor și impozitelor pentru întreprinderile mici și mijlocii din zona rurală pentru a facilita investițiile producătorilor autohtoni și crearea locurilor de muncă la țară;
- Stimularea sistemului bancar, inclusiv prin Lege, de a acorda credite preferențiale pe termen lung, pentru dezvoltarea economiei naționale;
- Majorarea subvențiilor în agricultură, în special a subvențiilor investiționale de stimulare a producerii produselor agricole de înaltă valoare;
- Intensificarea activității ce ține de atragerea proiectelor și programelor investiționale și de asistență tehnică în sectorul agricol, în special a celor orientate spre dezvoltarea capacităților producătorilor agricoli de păstrare, congelare, ambalare și export direct a produselor agricole de înaltă valoare;
- Eliminarea tuturor restricțiilor și barierele administrative la exportul producției agroindustriale și simplificarea procedurilor de export a acestora;
- Introducerea cotei zero a TVA la comercializarea producției agricole;
- Modificarea radicală a politicii fiscale în domeniul agrar prin aplicarea impozitului unic calculat per hectar;
- Facilitarea accesului producătorilor agricoli la tehnologiile avansate prin majorarea subvențiilor la procurarea tehnicii agricole, sistemelor de irigare și serelor moderne;
- Facilitarea accesului agricultorilor la resursele financiare prin subvenționarea din partea Statului până la 70% din valoarea dobânzilor la credite;
- Rambursarea valorii accizelor și taxelor vamale la carburanții utilizați în procesul agricol;
- Eficientizarea sistemului de marketing prin eforturile comune ale autorităților publice și organizațiilor non-guvernamentale atașate agriculturii;
- Elaborarea unor branduri ale Republicii Moldova în sectorul agroindustrial și finanțarea, cu participarea bugetului de stat, a procesului de promovare a acestora peste hotare;
- Extinderea activității de familiarizare a antreprenorilor rurali cu standardele europene de certificare a producției agricole;
- Aplicarea mai eficientă a legislației antimonopol și de protecție a concurenței în scopul neadmiterii încheierii unor acorduri anticoncurență privind micșorarea artificială a prețurilor la producția agricolă;

Transformarea sectorului agroalimentar într-un sector modern, eficient și competitiv urmează să devină un obiectiv stringent pentru întreaga societate. Fiind tradițional o țară agrară, criza în agricultură afectează toate sferile activității umane și de producere: piața muncii, pauperizarea populației, dezvoltarea industriei de prelucrare la sate etc. Iată de ce, se impune elaborarea politicilor complexe și ample, ce ar permite depășirea cât mai urgentă a crizei de sistem prin care parcurge agricultura națională.

- **MERIȚI IMPOZITE MAI MICI**
- **MERIȚI O POLITICĂ ENERGETICĂ SIGURĂ**
- **MERIȚI SALARII PENTRU O VIAȚĂ DECENTĂ**

Partidul Democrat va promova consecvent o politică clară de majorare a salariilor astfel încât cuantumul acestora să asigure un trai decent.

În acest sens:

- Vom majora salariul mediu până la 7000 de lei;
- Vom asigura noi locuri de muncă mai bine plătite ca să diminuăm cu 50 % numărul șomerilor;
- Vom reforma salarizarea în sectorul bugetar;
- Vom asigura oportunități reale de recalificare profesională;
- Pentru persoanele fizice se va introduce taxa unică a impozitului pe venit 12%;

- **MERIȚI UN SISTEM ECHITABIL DE PENSIONARE**

PDM consideră că după o viață de muncă fiecare dintre noi merită o bătrânețe lipsită de griji. Pensia nu este un ajutor social! Ea este un drept fundamental al fiecăruia.

PDM consideră că actualul sistem de asigurări sociale trebuie reformat prin:

- modificarea Legii nr. 156/XIV privind pensiile de asigurări sociale de stat și lichidarea discriminării persoanelor pensionate până în 1999;
- unificarea cotelor de asigurări sociale pentru toate categoriile de plătitori;
- determinarea strictă a riscurilor asigurate și a cotei-parte de asigurare pentru fiecare risc;
- stabilirea mărimii prestației de asigurări sociale (în special a pensiilor) în dependență maximală de cota de asigurare socială achitată;
- indexarea salariului (după 1999) luat în calcul pentru stabilirea pensiei;
- implicarea Bugetului de Stat în finanțarea Bugetului asigurărilor sociale de stat pentru:
  - » acoperirea cheltuielilor pentru plata pensiilor pentru pensionarii a căror pensii au fost stabilite la crearea Fondului Social;
  - » subvenționarea unor categorii de contribuabili (lucrători din agricultură, persoanele cu salarii mici);
  - » excluderea oricăror cheltuieli care nu constituie prestații de asigurări sociale și se efectuează astăzi din Bugetul Asigurărilor Sociale;
  - » asigurarea condițiilor necesare pentru crearea unui sistem de pensii suplimentare (privat sau în cadrul sistemului exigent) pentru cei care ar dori să-și asigure o pensie suplimentară;
  - » crearea unui sistem profesional de pensii în cadrul anumitor ramuri ale economiei naționale, în special pentru persoanele care activează în condiții nocive de muncă și care să fie asigurate cu pensii anticipate, finanțate în perioada de anticipare din acest sistem, sau oferirea unor posibilități de a li se stabili pensii majorate.

Pentru a le face viața mai ușoară persoanelor ajunse la vârsta pensionării, venim cu următoarele propuneri:

- stabilirea unei pensii minime garantate care să asigure un trai decent;
- indexarea pensiilor în funcție de evoluția prețurilor, astfel încât puterea de cumpărare a pensionarilor să fie cu adevărat protejată;
- eficientizarea actualului sistem de pensii publice;
- tarife sociale pentru cei nevoiași pentru gaze, electricitate și întreținere;

În acest sens:

- Vom egala în drepturi pensionarii care au ieșit la pensie până în 1999 cu cei care s-au pensionat în ultimii ani.

- Vom introduce pensia socială minimă garantată. Începând din 2009, nici o pensie nu va fi mai mică de 1200 de lei.
- Pensia medie va ajunge la 2 500 lei în 2012.
- Vom indexa pensiile în fiecare an și vom elimina inechitățile existente prin uniformizarea sistemului de pensii.
- Vom diversifica sistemul de pensii prin introducerea pensiilor suplimentare, private sau în cadrul sistemului de stat.
- Vom ajuta pensionarii să-și continue activitatea de muncă dacă doresc și vom ajuta persoanele vârstnice să nu-și piardă locul de muncă în prag de pensionare

• MERIȚI SERVICII BUNE DE SĂNĂTATE

Pentru dezvoltarea și susținerea unui sistem medical orientat spre necesitățile populației, propunerile noastre sunt următoarele:

- modernizarea actualului sistem de sănătate;
- responsabilizarea autorităților locale privind nevoile medico-sociale ale populației.
- Republica Moldova are nevoie de o populație sănătoasă. Pentru aceasta, ne propunem următoarele obiective:
  - propagarea și cultivarea unui mod sănătos de viață, lupta consecventă cu fumatul și alcoolismul;
  - responsabilizarea cetățenilor pentru propria sănătate;
  - elaborarea cadrului legislativ și normativ adecvat care va permite înființarea și implementarea serviciilor medicale și sociale comunitare și de îngrijire la domiciliu. Fiecare cetățean al Republicii Moldova va avea acces la servicii medicale calitative și eficiente indiferent de zona în care locuiește - la oraș sau la sat, pe malul drept sau stâng al Nistrului;
  - orientarea asistenței medicale de la o politică de tratament către o politică de promovare a sănătății și de prevenire a maladiilor. Intervențiile de profilaxie primară și secundară a maladiilor vor fi bazate pe rezultatele cercetărilor științifice fundamentale și aplicative, iar aceste acțiuni vor fi susținute financiar;
  - crearea unor condiții care să-i permită fiecărui posesor de Poliță de asigurare obligatorie de asistență medicală să fie liber în alegerea medicului la care se adresează; pentru posesorii Poliței de asigurare obligatorie de asistență medicală cu vârsta de până la 40 de ani, acumularea a 25% din banii depuși pe un cont individual, în cazul când posesorul Poliței nu profită de ea pe parcursul anului;
  - mecanismele de ameliorare a calității și securității asistenței vor include fortificarea infrastructurii, dotarea cu tehnică performantă, echipamente și medicamente;

Îmbunătățirea calității serviciilor medicale poate fi realizată prin:

- modernizarea și dotarea instituțiilor medico-sanitare;
- distribuirea echitabilă a resurselor financiare pe tipuri de servicii, asigurarea unui grad înalt de transparență în distribuirea resurselor financiare prin informarea populației despre drepturile și obligațiile ei în cadrul pachetului oferit;
- respectarea principiului de receptivitate a sistemului de sănătate la necesitățile și aspirațiile populației, asigurarea securității pacienților și a personalului medical;
- motivarea adecvată a specialiștilor din domeniu în perfecționarea și prestarea serviciilor medicale;
- instruirea și implicarea specialiștilor din alte sectoare ale economiei naționale în domeniul fortificării sănătății populației;
- accesul garantat al populației la medicamente esențiale și calitative, securitatea produselor farmaceutice, implementarea Regulamentului de Bună Practică în Farmacii;

Vom contribui la promovarea unui mod sănătos de viață a fiecărui cetățean indiferent de vârstă și vom spori rolul Administrației Publice Locale în protecția sănătății.

Vom întreprinde măsuri de susținere a tinerilor specialiști și îmbunătățirea condițiilor de trai.

• MERIȚI O TINEREȚE FERICITĂ

Tinerii noștri merită o educație de calitate și condiții care să le ofere oportunități de studii fără discriminare după locul de trai, avere sau etnie.

În acest sens, prioritățile PDM se vor axa pe: creșterea burselor studentești până la valoarea coșului minim de consum; modernizarea condițiilor de trai în căminele studentești și controlul strict asupra costurilor de cazare; o reducere de 25 % la transportul interurban și instituirea cantinelor studentești cu program prelungit.

Familiiile tinere merită să pășească cu pas ușor în viață, iar nașterea unui copil să însemne doar gânduri optimiste și nu griji adiționale.

De aceea Partidul Democrat va institui un mecanism eficient de ajutor pentru tinerii care întemeiază o familie: acordarea unui sprijin financiar de 5.000 de lei din partea statului; oferirea unei indemnizații unice la nașterea primului copil de 2.500 de lei, la nașterea celui de-al doilea copil – de 5.000 de lei, iar pentru fiecare următor copil – de 7.500 de lei; asigurare medicală obligatorie gratuită pentru mamele neangajate cu copil de până la 3 ani; acordarea alocațiilor lunare în valoare de 500 de lei copiilor invalizi până la vârsta de 18 ani;

• Tinerii merită servicii de sănătate calitative

Partidul Democrat pledează pentru o reformă eficientă în domeniul sistemului de sănătate prin micșorarea costurilor administrative și mărirea volumului de asistență medicală acoperită de polița de asigurare medicală obligatorie. PDM consideră că costul poliței de asigurare medicală pentru tinerii de până la 30 de ani trebuie să fie redus cu 50%; de asemenea vom institui asistență medicală preferențială tinerilor în stare de vulnerabilitate și cu riscuri în dezvoltare și de sănătate și vom înzestra instituțiile de învățământ cu instalații și echipament necesar practicării activităților sportive.

• Tinerii merită locuri de muncă mai multe și mai bine plătite

Partidul Democrat pledează pentru existența unui program național de intervenție pe piața forței de muncă în vederea scăderii ratei șomajului prin corelarea cererii și ofertei forței de muncă, îmbunătățirea legislației, stimularea agenților economici în angajarea cadrelor tinere, oferirea posibilităților de muncă sezonieră în țară și peste hotare pentru tineri.

• Tinerii merită condiții favorabile pentru inițierea unei afaceri proprii.

Partidul Democrat va pleda pentru instituirea unui program național finanțarea căruia să fie realizată din bugetul de stat și suportul financiar al donatorilor externi care să ofere: granturi de până la 100.000 de lei pentru sprijinirea inițiativelor tinerilor întreprinzători; creditarea preferențială (fără dobândă și comision) a întreprinzătorilor tineri; scutirea de impozitul pe venit pe o perioadă de 3 ani la înființarea primei afaceri.

• Tinerii merită un loc de trai

Partidul Democrat va opta pentru lansarea unui Program Național de Construcție a Locuințelor pentru Tineri care să presupună finanțare de 50 % din bugetul de stat, acoperirea dobânzii bancare de către stat pentru creditele destinate tinerilor la procurarea locuinței, creditare preferențială în programe ipotecare, construcția a 750 de locuințe în 2009.

• COPIII NOȘTRI MERITĂ MAI MULT

Fiind conștienți de faptul că în situația creată politica în domeniul protecției copiilor și familiilor cu copii este prioritară pentru Republica Moldova, considerăm necesară întreprinderea următoarelor măsuri care ar asigura un nivel decent de viață copiilor:

- De majorat până la 5 mii de lei indemnizațiile pentru nașterea primului copil;
- definirea strictă și clară a funcțiilor în cadrul tuturor palierelor administrative implicate în procesul de implementare a politicilor în domeniul protecției copilului, inclusiv a celor de finanțare;

- implicarea mai activă a autorităților publice locale în asigurarea unui nivel corespunzător de trai și de dezvoltare a copiilor la nivel de comunitate;
- asigurarea unei interacțiuni și colaborări strânse între toți actorii implicați în realizarea politicilor de protecție a copiilor atât pe verticală cât și pe orizontală;
- asigurarea unei continuități în elaborarea politicilor în domeniu, cât și în realizarea lor;
- acordarea unui sprijin adecvat familiilor cu copii, în special familiilor tinere pentru a asigura o creștere a natalității și pentru a exclude încadrarea familiilor cu copii în rândul celor vulnerabile;
- acordarea priorității la ocuparea unui loc de muncă părinților cu copii minori;
- asigurarea unei abordări multidisciplinare în soluționarea problemelor copiilor aflați în dificultate.

• MERIȚI UN MEDIU CURAT

PDM va implementa un Program de reabilitare a mediului ambiant, a biodiversității și a landsaftului în Republica Moldova, bazat pe aplicarea tehnologiilor moderne, creșterea culturii ecologice a societății. Programul va fi finanțat atât din resursele interne, cât și din fondurile Uniunii Europene. Vor fi stopate procesele de eroziune a solului și de alunecări de teren inclusiv prin restabilirea pădurilor în proporții argumentate din punct de vedere științific. Va fi realizat programul național de salvare și protecție a râurilor mici și a lacurilor. PDM va introduce treptat sistemul de standarde ecologice europene în economia națională, inclusiv pentru mijloacele de transport.

• COPIII TĂI MERITĂ O EDUCAȚIE PERFORMANTĂ

Partidul Democrat pledează pentru un sistem de educație care permite accesul pentru toți cetățenii la o educație de calitate, fără discriminări bazate pe mediul de rezidență, pe avere sau pe etnie. Crearea condițiilor normale de studii și echiparea instituțiilor de învățământ cu inventar necesar trebuie să fie prioritatea zero a Ministerului Educației.

Pentru ameliorarea situației în domeniul educației, Partidul Democrat consideră necesară realizarea următoarelor obiective:

- Oficializarea prin lege a nivelului de finanțare a sistemului de învățământ – nu mai puțin de 8% din Produsul Intern Brut;
- Adoptarea Legii privind Statutul Cadrului Didactic cu indicarea explicită că salariul cadru didactic nu poate fi mai jos decât salariul mediu pe economie. Variante: salariul mediu al funcționarului public, două salarii medii pe economie etc.;
- Stabilirea de garanții sociale pentru cadrele didactice din învățământ: asigurarea prioritară cu spațiu locativ.
- Garantarea unei autonomii autentice a instituțiilor de învățământ; conferirea școlilor și liceelor dreptul de ași deschide conturi în instituțiile bancare și de a administra direct mijloacele financiare alocate de către stat.
- Extinderea libertăților academice ale cadrelor didactice; implicarea mai activă a părinților și a comunităților în viața școlii; promovarea educației non-formale în școală și susținerea de către stat a activităților extracurriculare ce au drept scop dezvoltarea copiilor. Modernizarea infrastructurii învățământului prin creșterea cu 300% a alocărilor pentru reparațiile capitale și curente ale blocurilor de studii și ale căminelor; gazificarea și termoficarea tuturor școlilor din localitățile rurale.
- Ameliorarea calității instruirii prin creșterea rolului fiecărui cadru didactic în evaluarea performanțelor elevilor și studenților; dotarea instituțiilor cu mijloace didactice și echipamente moderne de laborator, modernizarea manualelor; sporirea responsabilității elevilor și a studenților în propriile performanțe.

PDM va acorda o atenție sporită următoarelor priorități:

- sprijinirea prin burse sociale a elevilor și studenților cu venituri reduse;
- asigurarea, de către stat, a tinerilor absolvenți care au beneficiat de burse de studiu în străinătate pe durata facultății, cu locuri de muncă ce sunt compatibile cu calificarea și specializarea acestora;
- asigurarea accesului egal și sporit al cadrelor didactice la formarea profesională continuă;
- promovarea standardelor de calitate în educație: managerial și curricular;
- drepturi egale la educație pentru copiii cu dizabilități;
- construcția de noi grădinițe;
- construirea a cel puțin o creșă în fiecare raion cu program prelungit până la 3 ani.

• FEMEILE MERITĂ ȘANSE EGALE

Partidul Democrat se angajează să reconsidere rolul femeii în societate și în politică pentru a garanta participarea egală și activă a femeilor în viața comunității și societății.

În acest context Partidul Democrat se pronunță pentru:

- Promovarea politicii de egalitate a femeilor cu bărbații la toate nivelurile atât în sfera publică cât și cea privată;
- Modernizarea cadrului legislativ și instituțional în vederea asigurării egalității de șanse între femei și bărbați, inclusiv în familie;
- Cooperarea cu organisme internaționale și cu organizațiile nonguvernamentale în vederea promovării principiului egalității femeilor și bărbaților și realizării procesului de instruire juridică;
- Eliminarea tuturor formelor de discriminare din toate sferele vieții;
- Promovarea egalității de șanse și combaterea discriminărilor pe piața muncii;
- Susținerea tuturor formelor de stimulare a antreprenoriatului pentru femei;
- Promovarea educației gender în sistemul de învățământ în programele de instruire, educație și perfecționare a cadrelor din domeniile publice;

Vom contribui la crearea unui climat social în care femeile să-și poată manifesta pe deplin rolul pe care-l au în societate.

PD se angajează să reconsidere rolul femeii în societate și în politică pentru a garanta participarea egală și activă a femeilor în viața comunității și societății.

Dezvoltarea durabilă a societății contemporane prin folosirea efectivă a potențialului intelectual și economic al femeilor deopotrivă cu cel al bărbaților va constitui baza garantării șanselor egale pentru bărbați și femei.

Perioada de tranziție din Republica Moldova generează multiple probleme pentru femeile din țară: mijloace de întreținere reduse pe fondul scumpirii continue a vieții, migrația, acces inegal în toate domeniile

Aceste probleme conduc la rândul lor la o rată mare de șomaj și sărăcie, adâncirea inegalității sociale, creșterea numărului de femei victime ale traficului de ființe umane, prostituției, etc.

Femeia din Moldova este încă puțin reprezentată în politică și în procesul de luare a deciziilor. Sunt încadrate în câmpul muncii în domeniile cu o grilă de salarii mult mai mică decât pentru remunerarea bărbaților.

• Vom garanta:

- Schimbări și garanții clare sociale care vor ameliorat viața familiilor și copiilor lor, vor asigura o viață fără sărăcie, violență, discriminare;
- Resurse și mecanisme pentru ca femeia-mamă să aibă șanse reale de a participa la dezvoltarea economică și socială, dar și la crearea de condiții pentru familia sa;
- Salarii și posibilități pentru femei identice cu ale bărbaților,
- Respectarea deplină a drepturilor femeilor, asigurarea deplină a sentimentului de înțelegere și demnitate;

- O nouă redistribuire a puterii – întru asigurarea graduală a parității în ocuparea de posturi decizionale politice și executive;
- Accesul la formarea profesională, educație, sănătate, cultură, locuință, mediul ecologic pur etc.

• MERIȚI O VIAȚĂ MAI BUNĂ LA SAT

Partidul Democrat intenționează să transforme satele republicii în localități de tip european.

Prioritățile PDM în relansarea satului moldovenesc sunt:

- Crearea locurilor de muncă în sectoarele neagricole și acordarea facilităților pentru creșterea competitivității și a productivității.
- Diversificarea activităților generatoare de profit din mediul rural.
- Atragerea de fonduri și granturi de la diverse instituții internaționale pentru finanțarea proiectelor locale.
- Modernizarea și crearea a noi piețe de desfacere a producției agro-alimentare pentru agricultori.
- Stimularea și dezvoltarea turismului rural și acordarea de facilități pentru agenții economici care realizează proiecte proprii de dezvoltare a turismului în mediul rural.

• MERIȚI O MOLDOVĂ RESPECTATĂ ÎN LUME

Partidul Democrat propune o politică externă în care, bazându-ne pe performanța economică și administrativă internă, să construim o țară respectată în plan european și internațional pentru ceea ce poate face, nu pentru ceea ce spune. Integrarea în Uniunea Europeană trebuie să devină un mijloc de împlinire națională, nu un scop în sine. Partidul Democrat din Moldova pledează pentru o apropiere reală între Republica Moldova și UE; pentru atingerea celor patru libertăți (circularea liberă a cetățenilor, capitalului, mărfurilor și a serviciilor); pentru cultivarea unor legături privilegiate cu democrațiile occidentale și în primul rând cu SUA, Germania, Marea Britanie și Franța. PDM susține strategia de cooperare europeană și euro-atlantică. Drept orientări prioritare pentru politica externă PDM consideră a fi aprofundarea relațiilor cu vecinii - România și Ucraina; reabilitarea sistemului de relații moldo-ruse în baza unor măsuri de depolitizare a acestora prin departajarea problemelor legate de reglementarea conflictului transnistrean și a altor probleme bilaterale. Toate acestea, pentru a reda un caracter cât mai sincer și pragmatic relațiilor cu Federația Rusă. Țara are nevoie de o politică echilibrată prin obținerea unor condiții de parteneriat egal cu toate părțile interesate. PDM consideră că eforturile Republicii Moldova în acest sens trebuie să fie îndreptate spre cristalizarea unui sistem de interese la nivel național și spre o activitate politică externă care să asigure nemijlocit bunăstarea cetățenilor și securitatea națională.

Republica Moldova este un stat ce se confruntă cu multiple amenințări la adresa securității naționale. În plan strategic, securitatea națională a Republicii Moldova poate fi asigurată prin aderarea la UE, inclusiv prin coparticiparea la Politica Europeană de Securitate și Apărare.

Partidul Democrat va elabora un Program de asigurare a securității alimentare pentru stat, bazat pe dezvoltarea sustenabilă a economiei naționale și gestionarea responsabilă a resurselor naturale.

• MERIȚI O ȚARĂ INTEGRĂ

Nu există niciun conflict între populația de pe malul stâng și cel drept al Nistrului. Ceea ce numim astăzi „conflict transnistrian” este de fapt o consecință a confruntărilor politice din perioada destrămării URSS. Acest conflict nu este nici unul intern, nici interetnic și nici interconfesional. Conflictul transnistrean nu a fost soluționat până în prezent în primul rând din cauza incompetenței și a lipsei de voință politice a guvernanților de la Chișinău, îmbinate cu coruperea lor profundă.

PDM va soluționa acest conflict și va reîntregi statul Republica Moldova prin aplicarea consecventă și fermă a unui set de măsuri care, în primul rând, vor spori atractivitatea Republicii Moldova reîntregite pentru populația din stânga Nistrului și vor marginaliza puținii oponenți agresivi ai integrității teritoriale a Republicii Moldova.

PDM va iniția un dialog sincer și deschis cu populația din stânga Nistrului pentru a demonta, astfel, stereotipurile negative și fobiile moștenite din trecut. Fiecărui locuitor din stânga Nistrului i se vor aduce la cunoștință avantajele și perspectivele concrete ale reîntegrării statului.

PDM va elabora un Program sectorial și etapizat în timp de integrare a locuitorilor din stânga Nistrului în spațiul informațional, social, economic, politic și juridic al Republicii Moldova. Cu suportul UE, SUA și a Ucrainei, PDM va lansa un program amplu de restabilire a structurilor statului pe întreg teritoriul al Republicii Moldova și de reabilitare post-conflict a statului reîntregit. Va fi realizat un program de adaptare socială pentru reprezentanții structurilor de forță din Transnistria și va fi oferit un suport financiar celor care vor dori să plece benevol din zona de Est a Republicii Moldova.

Realizarea acestor acțiuni vor lipsi de sens factorul militar, inclusiv prezența militară străină pe teritoriul Republicii Moldova.

• MERIȚI O ȚARĂ GUVERNATĂ DE LEGE

La nivel național dar și internațional, corupția continuă să fie calificată drept cea mai mare problemă a Moldovei. Din acest motiv, PDM va aplica ferm principiul „În fața legii toți sunt egali”!

Mecanismul statal al Republicii Moldova este grav afectat de flagelul corupției. Corupția stopează creșterea economiei naționale, compromite imaginea țării și face imposibilă atragerea investițiilor străine. Intervențiile abuzive a statului în sfera businessului privat și aservirea puterii de către justiție dăunează grav climatului investițional. Corupția erodează încrederea cetățenilor în instituțiile statale și amplifică contrastele sociale existente. Corupția în sistemul educațional duce la scăderea calității pregătirii specialiștilor și compromite perspectiva aderării Republicii Moldova la Procesul de la Bologna. Drept urmare, specialiștii pregătiți în Republica Moldova nu sunt competitivi pe piața muncii atât internă cât și cea externă.

PDM constată cu indignare că majoritatea programelor și legilor anti-corupție au fost adoptate de PCRM sub presiunea externă și în realitate ele nici nu funcționează. În plus, sistemul electoral existent, modul de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale în special, contribuie la coruperea clasei politice din Republica Moldova.

• PDM va întreprinde măsurile necesare pentru:

- Consolidarea capacității de monitorizare a societății civile și mass-mediei a instituțiilor publice.
- Va fi adoptat un cadru juridic complet, coerent și funcționabil care va asigura controlul societății civile asupra modului de funcționare a instituțiilor publice și va asigura transparența procesului decizional la toate nivelele administrației publice.
- Prin aplicarea tehnologiilor informaționale moderne va fi asigurată formalizarea și transparența actului decizional și va fi redusă la minimum posibilitatea actului de corupție.
- Va fi realizat un program vast de informare a cetățenilor în ceea ce privește drepturile lor.

Combaterea fenomenului corupției este imposibilă fără reformarea sistemului judecătoresc în vederea independenței lui în raport cu celelalte ramuri ale puterii, asigurarea transparenței sistemului judecătoresc și asigurarea responsabilității personale al judecătorului pentru deciziile adoptate. Pe această cale va fi asigurată consolidarea capacității sistemului judecătoresc în prevenirea și combaterea corupției.

- **Proiectele legislative pe care le vom susține în mod prioritar sunt:**
- ridicarea imunității parlamentare și transparența în analiza dosarelor parlamentarilor și ale tuturor oamenilor politici;
- creșterea transparenței și integrității în administrația publică;
- susținerea unui proiect legislativ eficient pentru combaterea corupției;
- reducerea birocrăției în administrația publică și în celelalte instituții de stat.

• **MERIȚI O NOUĂ CALITATE A POLITICII STATULUI**

Pledăm pentru consolidarea unei bune guvernări la nivel central, o guvernare ce pune în centrul acțiunilor sale cetățeanul, prosperitatea și bunăstarea acestuia și reprezentarea cu demnitate a Republicii Moldova alături de partenerii noștri europeni și internaționali, precum și gestionarea corectă a administrației locale. În spiritul unei construcții instituționale eficiente și al subsidiarității, PDM va susține ferm debirocratizarea și descentralizarea instituțională. Prin cooperarea aleșilor locali ai tuturor partidelor politice democratice se va accelera ritmul de modernizare a administrației, de atragere a investițiilor și de creare a noi locuri de muncă.

PDM vine la guvernare pentru a ridica economia, a consolida țara și a o aduce în Europa!

Pentru că merităm!

Sursa: <http://alege.pdm.md/ro/oferta/full>

Platforma electorală a Uniunea Centristă din Moldova (UCM)

• **Slogane electorale**

Pentru Neam, Țară, Tradiții!
Un nou curs pentru Moldova!
Mergem la alegeri ca să învingem!

Tarlev – UCM Un nou curs pentru Republica Moldova

Noi vrem să edificăm o Moldova a cărei cetățeni, spunînd: „Eu îmi iubesc Țara”, totdeauna să poată completa cu mîndrie: „Pentru ca îmi este bine să trăiesc în ea”. Partidul politic Uniunea Centristă din Moldova consideră, că misiunea de a ridica considerabil calitatea vieții întregului popor, prin grija față de fiecare cetățean, este prioritară și de maximă importanță. Suntem convinși -bunăstarea fiecărui om constituie bunăstarea Țării. Partidul consideră, că atingerea acestui obiectiv strategic poate fi conceput și materializat doar prin conjugarea sistemică a acțiunilor puterii și societății civile. Un prim pas în acest sens ar putea fi Pactul „Împreună în numele Moldovei”, în care vor fi determinate principiile de unificare și consolidare a eforturilor noastre. Aceste principii se axează pe:

- consolidarea continuă a statalității moldovenești și edificarea unui stat eficient;
- neutralitatea Republicii Moldova, neparticiparea ei la acțiunile structurilor și blocurilor militare;
- promovarea politicii de formare în jurul Republicii Moldova a „centurii statelor prietene”, transformarea țării noastre într-o „punte” comunicațională, care ar asigura conexiunea intereselor Est-Vest;
- recunoașterea credinței ortodoxe drept temelie spirituală a societății moldovenești, manifestarea respectului față de celelalte confesiuni religioase;
- consolidarea națiunii moldovenești în baza poliētismului existent, concepută drept o familie civică, unită prin legătura strînsă de scopuri și aspirații;
- reglementarea pașnică a diferendului transnistrian în baza integrității teritoriale a Moldovei;
- edificarea unui veritabil stat de drept și democratic, în care toți sunt egali în fața legii, iar statul poarta raspundere efectivă în fața cetățenilor.

• **Obiectivele social-economice pentru perioada anilor 2009-2013**

Uniunea Centristă din Moldova își pune ca sarcină să realizeze următorii indici calitativi și cantitativi, care vor asigura o viață decentă pentru cetățenii Moldovei:

- a pune bazele funcționale pentru majorarea longevității medii - pîna la 68-70 ani;
- majorarea graduală a mediei salariale (care nu va fi mai mic de cuantumul minim de existență) pîna la 700 de euro și a pensiei pîna la 300 de euro;
- asigurarea absolvenților școlilor, colegiilor, instituțiilor de învățămînt superior cu „primul” loc de muncă;
- crearea, în fiecare an, a nu mai puțin de 100 mii locuri noi de muncă;
- majorarea „capitalului matern”: pentru primul copil - pîna la 10 000 lei, pentru cel de-al doilea - pîna la 20 000 de lei, pentru cel de-al treilea copil - pîna la 30 000 de lei;
- construirea a nu mai puțin de 5 mii locuințe sociale anual, din contul statului și darea lor în arendă tinerilor specialiști la prețuri preferențiale, cu transmiterea ulterioară a acestora celor care au activat 10 ani, conform studiilor și specialității (în mod prioritar cadrelor didactice și lucrătorilor medicali);

- realizarea programelor de stat cu privire la dezvoltarea satului moldovenesc - „Creșe și grădinițe de copii la sate”, „Studii competitive pentru elevii din mediul rural”, „Medicina de calitate la sate”, „Apă curată pentru sate”, „Noi locuri de muncă la sate”, „Produse agricole ecologice”.

• **Edificarea unui stat eficient**

Este necesar de a edifica un stat puternic și competitiv, care ar dispune de mecanisme eficiente și de resursele necesare pentru consolidarea unei Moldove prospere. Pentru o buna realizare a acestor sarcini și atingerea scopurilor scontate este necesara:

• **Reforma constituțională**

În principiu, apreciind pozitiv locul și rolul actualei constituții în societatea moldovenească, partidul consideră, în același timp, necesar de a introduce următoarele modificări, care ar putea fi calificate drept „pachet al dreptății”:

- A introduce norma constituțională „Moldova - stat social”, esența căruia va fi direcționată spre crearea condițiilor de asigurare a unui trai decent și libera dezvoltare a persoanei.
- A restabili institutul de alegere al președintelui țării direct de către alegatori.
- A institui dreptul de a exprima, prin referendum, vot de neîncredere Președintelui și Parlamentului Republicii Moldova, în cazul în care aceste instituții ale puterii politice nu-și onorează atribuțiile constituționale și/sau încalcă grav prevederile Constituției.
- A fortifica institutul democrației directe. Cetățenii, partidele, asociațiile obștești, acumulând numărul necesar de semnături (15 mii) vor avea dreptul de a interveni în parlament cu inițiative legislative.
- A acorda dreptul cetățenilor pentru a se adresa în Curtea Constituțională pe probleme ce vizează constituționalitatea unor acte normative.
- A determina statutul și a extinde drepturile opoziției parlamentare. A atribui opoziției parlamentare dreptul de a desemna reprezentanți în funcția de conducători ai Curții de Conturi, Procuraturii Generale, 2 din 3 avocați parlamentari; de a iniția organizarea unor referendumuri.
- A consfinți în Constituție, statutul de credința Ortodoxă, drept „religie a majorității cetățenilor țării”.
- Instituirea dreptului poporului de a exprima, prin referendum, vot de neîncredere Parlamentului Republicii Moldova în cazul în care Parlamentul nu-și onorează atribuțiile constituționale și/sau încalcă grav prevederile Constituției.

• **Reformarea sistemului electoral**

Consideram oportună trecerea de la alegerea deputaților în parlament în baza listelor de partid și principiul „Moldova o unica circumscriptie” la sistemul alegerilor în conformitate cu sistemul electoral mixt, care se axează pe îmbinarea a doua sisteme de reprezentare: proporțional și majoritar după cum urmează:

- Modificarea Codului electoral, având în vedere aplicarea sistemului electoral mixt, potrivit căruia 70 de deputați vor fi aleși pe circumscripții electorale cu un singur mandat, iar 31 de deputați în baza sistemului electoral proporțional.
- În cazul în care Parlamentul nou ales se va dovedi instabil și ineficient, ceea ce ar putea conduce la dizolvarea lui, Uniunea Centristă din Moldova va pleda pentru schimbarea imediată a sistemului electoral și desfășurarea alegerilor anticipate în baza noului sistem electoral.
- Uniunea Centristă din Moldova va promova în Parlament proiectul de modificare a Codului electoral, deja elaborat, prin care va insista la stabilirea unor norme precise, clare, rigide și eficiente, capabile să garanteze exprimarea liberă, legală și adecvată a voinței politice a cetățenilor la alegeri, precum și sancționarea dură a concurenților electorali și reprezentanților acestora pentru fraudarea alegerilor. Ținând cont de gravitatea consecințelor fraudelor electorale, se propune:

- Dizolvarea partidului și excluderea acestuia din alegeri, în cazul în care partidul respectiv se face vinovat de săvârșirea fraudei electorale, care a condus la obținerea majorității de mandate în Parlament, ceea ce ar echivala cu uzurparea puterii de stat.
- Tragerea la răspundere penală a membrilor organelor electorale și a reprezentanților concurenților electorali (partidelor, candidaților independenți), vinovați de săvârșirea fraudelor electorale, prin aplicarea pedepsei sub forma de amendă de la 150 pînă la 10000 unități convenționale sau privarea de libertate de la 5 la 25 ani.

• **Reforma sistemului judiciar**

- Examinarea oportunității instituirii și funcționării în țară a Curții de jurați.
- Modificarea art.122 din Constituția Republicii Moldova, avînd în vedere asigurarea reprezentării societății civile în componența Consiliului Superior al Magistraturii cu cel puțin 50+1 din membrii CSM, fapt ce va diminua influența factorului politic și predominarea interesului corporativ al magistraților în activitatea și deciziile CSM, asigurînd un control eficient al societății civile asupra puterii judecătorești în condiții de transparență, exigență, obiectivitate și de independență a judecătorilor față de ramurile puterii legislative și executive (Parlament-Președinție-Guvern).
- Stabilirea unor norme-garanții, capabile să asigure funcționarea independentă a CSM, exercitarea nestingherită de către CSM a atribuțiilor prevăzute în art.123 din Constituție, care stipulează univoc, că anume CSM "asigură selectarea, numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători”.
- Condiționarea dreptului Parlamentului și al Președintelui Republicii Moldova de a respinge numirea în funcție a unui judecător doar o singura dată, respingerea fiind motivată în scris și făcută publică. Acest drept urmează a fi garantat prin sesizarea Curții Constituționale de către CSM.
- Uniunea Centristă din Moldova este dispusă să inițieze schimbarea sistemului constituțional de formare a autorităților judecătorești, avînd în vedere instituirea mecanismului de alegere directă, de către popor, a judecătorilor în primele instanțe și în instanțele de apel cu participarea nemijlocită la acest proces a Consiliului Superior al Magistraturii.

În opinia UCM, realizarea măsurilor propuse va contribui la sporirea semnificativă a independenței puterii judiciare, a eficienței și calității actului de justiție, a responsabilității puterii judiciare și a judecătorilor în fața societății.

• **Combaterea corupției**

Uniunea Centristă din Moldova constată faptul că fenomenul corupției a afectat grav domeniile politic și instituțional, economic, judiciar și de ocrotire a ordinii de drept, de instruire și educație, de asistență socială și medicală, investițional și de comerț internațional, subminînd însăși statalitatea Republicii Moldova. În scopul creării condițiilor de ordin instituțional, administrativ-organizatoric, funcțional și procesual, necesare pentru dezrădăcinarea corupției, Uniunea Centristă din Moldova propune și va susține principal:

- Revizuirea și ajustarea legislației în vigoare la cerințele normelor convențiilor internaționale în domeniu, inclusiv codurile muncii, administrativ și penal prin introducerea unor norme ce vor preîntîmpina, și vor descuraja orice ispită de corupere, sancționînd legal, întemeiat și dur orice acțiune coruptibilă.
- Revizuirea statutului și a atribuțiilor Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, a departamentelor și serviciilor similare din cadrul MAI, SIS, Procuratura Generală și alte instituții, urmărind scopul de a crea o singură structură specializată, auto-nomă din punct de vedere administrativ și funcțional, autorizată să exercite atribuțiile de prevenire, depistare și cercetare penală a cazurilor de corupție și supusă doar controlului specific procesual instanțelor judecătorești competente.

- Instituirea Agenției Naționale Anticorupție, în care să fie reprezentate proporțional partidele parlamentare (de guvernare și de opoziție), organizațiile neguvernamentale specializate în domeniu și, care să fie abilitate cu atribuții bine determinate de coordonare și monitorizare a procesului de combatere a corupției la toate nivelele, în toate domeniile și instituțiile publice. Agenția Națională Anticorupție, fiind o instituție reprezentativă și autoritară, va putea supraveghea, controla și asigura realizarea unor acțiuni de ordin politico-juridic, legislativ, organizatoric, publicitar și psihologic, capabile să contribuie la dezrădăcinarea corupției din rîndul autorităților publice, inclusiv din rîndul celor supreme – Parlament, Președinție, Guvern, ministere, departamente, instanțe judecătorești etc.
- Asigurarea transparenței maxime a procedurilor de privatizare, exclusiv prin licitații, tendere, precum și a procesului de utilizare a surselor bugetare.
- Sporirea controlului asupra stării materiale a funcționarilor publici, judecătorilor, procurorilor, colaboratorilor organelor de drept, fiscale, de control și supraveghere, precum și asupra executării de către aceștia a normelor Codului funcționarului public.
- Asigurarea colaborării și interacțiunii cu toate instituțiile financiare internaționale în scopul eliminării căilor, mijloacelor și procedurilor formal-legale, facilitării transferului și păstrării surselor financiare și materiale, dobîndite ilegal de către persoanele implicate în acțiuni de corupție, precum și pentru repartizarea mijloacelor scoase ilegal din țară.
- Respectarea cu strictețe a prezumției nevinovăției, interzicerea show-urilor politico-penale.
- Asigurarea transparenței maxime și legal întemeiate a tuturor activităților desfășurate în scopul combaterii corupției, cultivarea spiritului anticorupție, crearea unei atmosfere publice intolerante față de fenomenul corupției.
- Dezrădăcinarea metodică și specială a corupției în afacerile comerciale internaționale, care se manifestă prin comportamentul incompetent, iresponsabil, provocator și meschin al demnitarilor responsabili de gestionarea acestui domeniu, ceea ce subminează iremediabil imaginea și credibilitatea țării în calitatea sa de partener în relațiile internaționale.
- Promovarea adoptării următoarelor proiecte de legi: privind activitatea de lobbyism; privind responsabilitatea ministerială; privind Agenția Națională Anticorupție etc.

• **Inovații și cunoștințe - principiile de bază ale dezvoltării economiei naționale**

Noi considerăm, că pe parcursul ultimilor 8 ani Moldova a finalizat etapa acumulării inițiale a capitalului, restabilirea parțială a celor mai importante ramuri economice – industria și agricultura tranzitînd într-un proces de „revenire în ascendentă” a economiei, axată în special pe stimularea consumului intern. Urmare a acestui proces către anul 2008 PIB-ul a crescut cu 60% în comparație cu anul 2000. Actualmente este necesar de a impulsiunea un nou ciclu de dezvoltare economică, care ar declanșa o eficiența trecere de la economia de consum spre economia dezvoltării; de la economia de deservire spre economia cunoștințelor; de la economia „comprador” spre economia de export, bazată pe susținerea și stimularea producătorului național.

În acest sens este necesar de a crea condiții favorabile pentru cetățenii întorși de peste hotare și transformarea lor în investitori activi în businessul mic și mijlociu. Economia națională necesită noi oameni, o nouă mentalitate, noi abordări, o nouă și calitativă creștere. În condițiile crizei mondiale trenante, Moldova necesită un „nou curs” - de anticriză, direcționat spre edificarea unui stat social european.

Considerăm, ca acest „curs” presupune următoarele principii:

- 100% garanție de stat pentru depunerile bancare a cetățenilor moldoveni în sistemul bancar național;
- naționalizarea întreprinderilor rentabile, care în situație de criza sunt expuse riscului falimen-

tarii;

- susținerea de către stat a sistemului financiar-bancar;
- liberalizarea sistemului economic național, inclusiv a sistemului bancar național, ajustarea funcționării acestora conform standardelor sistemului economico-financiar internațional în scopul asigurării concurenței reale și eficiente pe piața de capital, accesibilității agenților economici și a cetățenilor la sursele creditare ieftine, de lungă durată și rezonabile pentru dezvoltarea sectorului real al economiei naționale;
- o protecție mai eficientă a producătorului național, inclusiv prin intermediul mecanismelor vamale;
- elaborarea de către guvern a proiectelor investiționale cu participarea statului și agenților economici. Participarea activă a statului la diverse proiecte economice în calitate de actor, dar nu de observator pasiv;
- susținerea activă a acțiunilor de export, în baza unor eficiente mecanisme legislative și fiscale, acordarea de credite preferențiale și susținerea directă de către stat;
- aplicarea activă de către stat a principiului planificării macroeconomice;
- stoparea privatizărilor dubioase a întreprinderilor de stat rentabile prin participarea capitalului comprador, care au un impact nefast nu doar asupra economiei naționale și a nivelului de trai, ci și asupra suveranității și independenței statului moldovenesc;
- aplicarea activă a principiilor parteneriatului social în planificarea macroeconomică cu participarea Patronatului și Sindicatelor care ar avea dreptul de veto pe unele probleme strategice de dezvoltare socială și economică;
- renunțarea categorică de la politica de protejare doar a marelui capital, plasarea presiunii fiscale pe responsabilitatea întreprinderilor mici și mijlocii, fapt considerat pozitiv de către unele forte politice cu viziuni liberale.
- susținerea instituționalizată a întreprinderilor mici și mijlocii, aplicarea mecanismelor fiscale progresive și de stimulare.
- Ajustarea nivelului TVA național la nivelul TVA din țările vecine și a principalilor parteneri comerciali;
- Plafonarea adaosului comercial la unele marfuri și servicii, parvenite din partea agenților economici monopolizți;
- Prelungirea termenului de neimpozitare a dobînzilor din depozite, pînă în anul 2020;
- Legalizarea veniturilor obținute de cetățenii care lucrează peste hotare, stimulînd investiția acestor surse în proiecte investiționale sau depozitarea lor în sistemul bancar național; eliberarea de impozite, pe un termen de 5 ani, pentru cei care vor face investiții în sectorul real al economiei naționale;
- Instituirea impozitului pe obiecte de lux: aur, pietre prețioase, automobile, case de lux etc.

Păstrînd și dezvoltînd ramurile tradiționale ale economiei naționale, Moldova trebuie să evolueze hotărît spre o nouă dimensiune economică bazată pe cunoaștere și inovații

Pentru realizarea proiectului respectiv este necesar de a include în acest proces instituțiile de învățămînt superior și instituțiile de cercetare științifică. Școala superioară, instituțiile de învățămînt de profil constituie baza dezvoltării economiei bazate pe cunoaștere și inovații.

Soluționarea acestui obiectiv strategic necesită:

- transformarea instituțiilor de învățămînt superior în adevărate Centre științifice, care ar concura nu doar între ele, dar și cu Academia de Științe a Moldovei.
- a forma o nouă structură ministerială – „Educație și Știință”, care ar intermedia formarea comenzilor și elaborarea proiectelor sociale și de stat, ulterior propunîndu-le pe baza de concurs centrelor științifice din țară.
- Academia de Știință a Moldovei devine unul din principalele centre științifice din Republica Moldova, care în același timp, simbolizează semnificația strategică a științei în societate.

În acest sens este necesar de a revedea radical (inclusiv pe cale legislativă) managementul procesului științific și inovațional, atribuindu-i un caracter mult mai dinamic, autonom, responsabil și eficient. Concentrarea în exclusivitate a împuternicirilor organizațional-administrative și financiare în cadrul Academiei de Științe a Moldovei - reprezintă calea sigură spre stagnarea științei, transformarea acesteia într-un simplu mecanism de spălare a banilor.

Pe lângă centrele științifice de baza este necesar de a crea în mod sistemic parcuri tehnologice, tehnoparcuri, centre inovaționale și de engineering, business-incubatoare. În acest context, este necesar de a stimula fondarea unor dotate structuri de știință și producție corporative (grupuri și corporații financiar-industriale, companii-holding) cu scopul de a aplica efectul producerii masive și de concentrare a resurselor în sectoarele decisive ale progresului tehnico-științific. În calitate de direcții magistrale a determina:

- tehnologiile informaționale;
- nanotehnologiile, noile produse și materiale;
- biomedicina, farmaceutica, noile tehnologii de tratament;
- axarea producerii agricole pe biotehnologii, productivitatea solului, fabricarea produselor ecologice;
- surse energetice alternative, microenergetică, conservarea energiei;
- ecologizarea apelor, tehnologiile irigaționale.

A utiliza pe deplin instrumentele investiționale ale statului: formarea și realizarea „bugetului de dezvoltare”, a comenziilor de stat, fondarea la nivel interstatal a companiilor investiționale. A acorda parcurilor tehnologice și tehnoparcurilor dreptul de a importa fără aplicarea taxei vamale, a le elibera de plata impozitelor pe un termen de 10 ani.

• Dezvoltarea prioritara a businessului mic si mijlociu

Crearea condițiilor necesare pentru ca orice cetățean să-și deschidă propria afacere. Statul trebuie să creeze la nivel legislativ un sistem complex de motivare pentru bănci, eliberându-le parțial sau total de impozite în funcție de volumul creditelor acordate businessmanilor începători, luându-și asupra sa o parte din riscurile legate de acordarea „creditelor pentru inițierea afacerii”. Trebuie abandonată practica susținerii de către stat a „businessului în ansamblu” prin trecerea la o susținere concretă și direcționată a antreprenoriatului, pentru ca fiecare businessman în funcție de nivelul dezvoltării proprii afaceri, să poată beneficia de susținerea statului. În acest sens, trebuie realizat programul „Start” pentru businessmanii începători. Pentru întreprinderile în proces de dezvoltare -programul „Progres”. Pentru categoria întreprinzătorilor care doresc să-și mărească competitivitatea și se afla la etapa de avansare a businessului, programul „Dezvoltare”. Este oportun de a propune un pachet de programe speciale - agenților economici, care își certifica marfa - „consulting”, „marketing” etc.

Direcțiile principale ale dezvoltării businessului mic și mijlociu, care necesită, în primul rând, susținere din partea statului:

- dezvoltarea antreprenoriatului (mărfuri și servicii) în mediul rural;
- întreprinderi create de cetățenii care doresc să se întoarcă în Moldova din țările unde lucrează la moment. Pentru această categorie de întreprinderi create în mediul rural și în care lucrează nu mai puțin de 5 oameni, se propune o vacanță fiscală de 5 ani.

• Politica în domeniul privatizării

Schimbarea obiectivelor privatizării – accentul urmează a fi pus nu doar pe veniturile la buget, dar în mod special pe gestiunea lor eficientă, atragerea investițiilor, creșterea salariului și crearea de noi locuri de muncă. Analiza minuțioasă a tuturor concursurilor investiționale și a licitațiilor anterior efectuate de stat și contestarea în judecată a rezultatelor acestora în cazul în care investitorul nu și-a îndeplinit obligațiile contractuale. În acest caz urmează a fi întreprinse acțiuni de vânzare a proprietății de stat investitorilor de bună-credință. Neadmiterea

investițiilor dubioase la concursurile de privatizare a proprietății de stat sau la concursurile care oferă dreptul de a încheia contracte concesionale.

• Susținerea producătorilor naționali

Realizarea programului „Cumpăra mărfuri moldovenești”, ce prevede dezvoltarea complexă a sectorului real al economiei naționale. În condițiile crizei mondiale și a realizării măsurilor anti-criză, Uniunea Centristă din Moldova se pronunță categoric pentru diminuarea considerabilă a achizițiilor de mărfuri de larg consum de import din surse bugetare, interzicerea achiziționării de către comitetele de tender a întreprinderilor, organizațiilor și instituțiilor care valorifică mijloace bugetare, a mărfurilor de producție străină (în afară de mărfurile din categoria „importului critic”). Astfel, se va reuși a schimba esențial spre bine situația privind balanța negativă a importului și exportului de producție. Uniunea Centristă din Moldova se adresează către cetățenii țării cu apelul: Cumpărați mărfuri moldovenești! Cumpărați mărfuri industriale și agricole din Moldova! Metodele de baza ale sporirii competitivității mărfurilor moldovenești rezidă în:

- studierea cererii consumatorilor;
- crearea noilor produse;
- stimularea competitivității și limitarea drastică a monopolismului;
- majorarea esențială a calității mărfurilor.
- Sarcinile noastre primordiale:
- Diminuarea esențială a ratei procentuale la creditele pentru modernizarea întreprinderilor moldovenești.
- Restabilirea comenzii de stat pentru producătorii naționali.
- Crearea condițiilor favorabile în organele vamale și fiscale pentru exportul produselor moldovenești.
- Elaborarea și adoptarea legii cu privire la protejarea producătorului național.

• Dezvoltarea infrastructurii și a sferei serviciilor sociale

Moldova poate deveni o „punte” între Est și Vest doar în cazul creării unei infrastructuri moderne. Existența unei infrastructuri complexe va mări esențial ritmul de creștere al PIB-ului, nivelul de viață. Modernizarea accelerată și eficientă a infrastructurii Republicii Moldova reprezintă un scop strategic al UCM. Pentru realizarea acestui deziderat Moldova trebuie să participe la Strategia dezvoltării economice a CSI, în programele ce vizează dezvoltarea infrastructurii transportului, precum și la programele Uniunii Europene de dezvoltare a infrastructurii Moldovei.

Scopurile de baza:

- Dezvoltarea industriei transporturilor, construirea și modernizarea drumurilor. A construi (moderniza) anual nu mai puțin de 300 km. drumuri naționale și nu mai puțin de 500 km drumuri de importanță locală.
- Modernizarea/dezvoltarea terminalului de la Giurgiulești, inclusiv a portului de mărfuri/pasageri, construirea unei uzine de prelucrare a petrolului.
- Modernizarea aeroporturilor Chisinau, Mărculești, Bălți, Cahul.
- Conectarea Moldovei la proiectele regionale de construire a magistralelor strategice, coridoarelor de transport.
- Participarea de comun cu RAO EES, Gazprom și alte companii ruse la modernizarea infrastructurii electrice și de transportare a gazului în scopul măririi capacităților de export și tranzit a Republicii Moldova.
- Dezvoltarea și modernizarea rețelei de telecomunicații.
- Realizarea programelor de economisire a resurselor energetice și naturale.
- Implementarea informatizării și dezvoltarea activității economice în baza tehnologiilor noi și sistemului comerțului electronic.

• Programul național „Revoluția verde”

Agricultura Moldovei traversează o perioadă complicată, în special după cataclismele naturale din anii 2007-2008. Uniunea Centristă din Moldova întvede în acest sens necesitatea elaborării și realizării Programului național „Revoluția verde”. Scopuri strategice:

- fabricarea produselor ecologice;
- asigurarea înlocuirii importului cărnii, a produselor din carne, din lapte, fructelor și legumelor proaspete, congelate și conservate cu produse autohtone;
- dezvoltarea potențialului de export al cerealelor în concordanță cu creșterea consumului griului pe piața internă;
- dezvoltarea ramurii viticole;
- dezvoltarea mediului rural;
- crearea liniilor de producție în localități; construirea depozitelor moderne, pentru păstrarea producției agricole;
- eliberarea întreprinderilor agricole și a fermierilor de plata tuturilor impozitelor, pe un termen de 5 ani;
- demararea unei linii de creditare de lungă durată, nu mai puțin de cinci ani, cu rata dobânzii de 3- 5%;
- protecția solurilor de eroziuni;
- instituirea controlului de stat asupra utilizării produselor chimice în agricultură.

Dreptul de proprietate asupra pământului îl pot deține doar cetățenii Republicii Moldova care trăiesc în țară și sunt preocupați de prelucrarea acestuia. Crearea sistemului de protejare eficientă a drepturilor țăranilor asupra pământului și participarea liberă la diferite forme de gospodărie. Apărarea eficientă a drepturilor țăranilor, care dau pământul în arendă, de arbitrarul arendatorilor de rea-credință. Elaborarea business-proiectelor tip, care vizează fabricarea, prelucrarea și păstrarea produselor agrare precum și asigurarea calității lor ecologice. În scopul stimulării antrenării gospodăriilor agricole în practici agrare alternative cu utilizare redusă a substanțelor chimice, considerăm oportună crearea unui fond special de susținere a gospodăriilor ecologice. Sursele financiare ale acestui fond vor fi create prin reținerea a 1-2% din costul substanțelor chimice și semințelor importate de peste hotare. Asigurarea financiară a proiectelor de către băncile comerciale, inclusiv cu garanții de stat. Realizarea programului de implementare a tehnologiilor moderne în complexul agroindustrial. Crearea, cu suportul statului, a unei rețele ramificate de centre de servicii agrare pentru prestarea serviciilor tehnice, agronomice și zootehnice pentru agricultori, a unui sistem bine structurat și eficient de achiziții a mărfurilor agricole.

Dezvoltarea sistemului de irigare în baza tehnologiilor de economisire a apei (irigarea prin picurare). Organizarea institutului comenzii de stat în agricultura, care să se bazeze pe contracte între producătorii și consumatorii producției agrare. În acest context considerăm, că statul trebuie să țină cont de cheltuielile reale ale țăranilor pentru fabricarea produselor agrare și venitul mediu pe economie.

A interzice practica jefuirii țăranilor prin stabilirea unor prețuri de achiziție extrem de scăzute la grâu, struguri și alte produse agrare. UCM se pronunță pentru îmbunătățirea esențială a subvenționării agriculturii majorând-o de 3-4 ori. Scopul major consta în realizarea standardelor europene în agricultură. Dezvoltarea cooperăției, crearea cooperativelor de prelucrare, comerciale, de asigurare, creditare, de acordare a serviciilor. Crearea împreună cu partenerii străini a corporațiilor agroindustriale, holdingurilor, caselor comerciale, specializate în fabricarea și desfacerea produselor de export („Casa Coniacului din Moldova”, „Merele Moldovei”, „Nucile Moldovei” etc). Crearea în fiecare raion al țării a piețelor necomerciale publice de desfacere a produselor agrare și stabilirea relațiilor directe „producător-cumpărător”. Organizarea anuală a „iarmaroacelor” în țară și peste hotare.

• Modernizarea localităților

Cheia soluționării problemelor agriculturii rezida în transformarea și modernizarea satelor. Scopul strategic - crearea oraselelor agrare, în cadrul cărora vor fi concentrate capacitățile de producție și infrastructura socială.

Oraselul agrar trebuie să dispună de infrastructura socială adecvată - creșea și grădinița de copii, școala, punct medical, centru comercial și casa de cultură, casa de deservire socială, cafenea, baie publică și spălătorie.

Fiecare casă trebuie asigurată cu apă din apeduct și încălzire autonomă sau centralizată.

Orasele agrare trebuie asigurate cu legătura telefonică, internet, să dispună de o rețea ramificată de transport.

• Moldova Socială.

De la Societatea supraviețuirii - la Societatea bunăstării

Astăzi cetățenii țării trebuie să aleagă nu între liderii politici sau simbolurile de partid, ci între două modele de dezvoltare a societății.

Primul este modelul capitalismului salbatic și egoist, fondat în baza principiilor liberalismului care actualmente falimentează.

Al doilea este modelul statului social european, o societate mai umană, în care cetățenilor le este garantat un nivel decent de viață; responsabilitatea statului de elaborarea și realizarea politicilor sociale direcționate spre asigurarea unui mod de viață demn și dezvoltarea liberă a omului.

Conservatismul social european presupune un rol activ al bisericii, ajutor reciproc, participarea societății civile la proiectele sociale: eradicarea sărăciei, lupta împotriva corupției și a birocratiei distructive.

Statul social și de drept reprezintă o continuare emancipare a maselor, îmbunătățirea condițiilor lor de viață. Suntem siguri, că politica socială, adică cheltuielile pentru învățământ, cultură, medicină nu sunt doar costuri, cum încearcă să ne convingă unii politicieni, dar, în primul rând, investiții în capitalul social și uman într-o societate dinamică și competitivă.

Partidul UCM considera necesar și oportun de a fixa anual prin lege standardele de viață, garantate de stat cetățenilor țării:

- cantumul minimal al remunerației unei ore de muncă;
- cantumul minimal al pensiei;
- cantumul minimal al indemnizațiilor pentru maternitate și naștere;
- cantumul indemnizației pentru copil;
- pachetul minimal al serviciilor accesibile și gratuite în domeniul învățământului, ocrotirii sănătății, culturii.

• Modernizarea sistemului de învățământ și științei.

Dezvoltarea învățământului preuniversitar

- Adoptarea noilor generații de standarde educaționale, creșterea calității educației.
- Crearea unui mecanism de stimulare în vederea încurajării celor mai buni pedagogi și a unui sistem complex și diversificat de perfecționare continuă a corpului didactic.
- Introducerea unui sistem complex de remunerare diferențiat a activității cadrelor didactice nu doar în funcție de sarja didactică, dar și de multiple activități pedagogice, pe care le prestează.
- Salariul mediu al unui pedagog nu trebuie să fie mai mic decât salariul mediu pe economie.
- Realizarea programului „Unei școli moderne - o dotare tehnico-materială modernă”.
- Instituirea unui mecanism la nivel de stat cu referire la identificarea și susținerea copiilor talentați.
- Crearea Fondului Național „Dezvoltarea educației”.

Elaborarea și implementarea, sub patronatul statului și Fondului National, a programelor speciale:

- Copii dotați
- Educație profesională
- Granturi pentru cei mai performanți pedagogi
- Pregătirea prescolară a copiilor din localitățile rurale.

Învățământul superior și știința

- Crearea unui Registru special al instituțiilor de învățământ superior, preocupate de realizarea cercetărilor științifice strategice, și pregătirea specialiștilor cu un nivel de calificare concurențial pe plan european. Atribuirea cadrelor didactice, ce activează în cadrul universităților incluse în Registrul statului de funcționari publici cu un nivel corespunzător de remunerare și acordare garanțiilor sociale; pastrarea viageră a indemnizațiilor pentru titlurile științifice - doctor, doctor habilitat.
- Elaborarea și implementarea programelor cu destinație specială în vederea creării și susținerii instituțiilor științifice și tehnoparcurilor - incubatoarelor de tehnologii moderne pe lângă universități.
- Elaborarea și realizarea programelor de asigurare cu locuințe sociale a tinerilor specialiști.
- Creșterea bursei și granturilor pentru doctoranzi și tinerii specialiști până la un nivel nu mai jos de minimul de existență.
- Crearea, în baza principalelor instituții de învățământ superior, a sistemului național al învățământului la distanță, în vederea soluționării problemei pregătirii și recalificării cadrelor, precum și oferirea consultanțelor pentru businessul mic și mijlociu, inclusiv din sfera agricolă.
- Crearea sistemului național al educației continue.
- Crearea infrastructurii inovationale, capabile să asigure valorificarea cunoștințelor în produse solicitate de piață, în vederea realizării priorităților naționale în dezvoltarea tehnologică.
- Elaborarea unui program comun al Academiei de Științe a RM și principalelor universități: „Modernizarea economiei în baza tehnologiilor inovationale”.

Sanătatea națiunii și dezvoltarea sistemului de ocrotire a sănătății

Dreptul la sănătate nu poate depinde de situația financiară sau de statutul social al cetățeanului. Grija pentru sănătatea societății este obiectivul strategic și prioritar, care trebuie să fie în vizorul permanent al statului (puterii executive și legislative).

În acest sens politica UCM va fi orientată spre:

- Garantarea de către stat a asigurărilor medicale pentru someri și persoanele ramase temporar fără serviciu. Pentru cetățenii care lucrează, asigurarea medicală urmează a fi procurată anual de către întreprindere.
- Îmbunătățirea calității și creșterea accesului populației din mediul rural la serviciile medicale de calitate, inclusiv prin restabilirea punctelor medicale și spitalelor de circumscripție.
- Formarea în baza spitalelor raionale și orășenești a complexelor diagnostic-curative și a serviciilor de consultanță medicală; crearea centrelor clinico-diagnostice interraionale.
- Dezvoltarea serviciului de asistență medicală primară.
- Formarea în cadrul policlinicilor a secțiilor de reabilitare medico-socială și terapie, serviciului de îngrijire, stațiilor de zi, centrelor de chirurgie ambulatorie și a ajutorului medico-social.
- Reanimarea sistemului de profilaxie a tuturor bolilor conform standardelor elaborate de Organizația Mondială a Sănătății.
- Implementarea unui sistem lucrativ și eficient de compensare, precum și obținerea medicamentelor gratis conform listelor enunțate: în primul rând, de către persoanele pentru care medicamentele sunt indispensabile (bolnavii oncologici, cardiaci, bolnavii de diabet zaharat, pensionarii, veteranii etc.).

Prioritățile noastre sunt:

- Integrarea totală a cetățenilor Moldovei în sistemul asigurării medicale obligatorii. Acordarea pentru persoane social vulnerabile și pentru familiile cu mulți copii a posibilității achitării în rate a costului politei de asigurare medicală.
- Reluarea practicii, din contul statului a controlului medical sistematic al populației.
- Fondarea unui sistem funcțional de depistare, tratare și monitorizare continuă a bolilor grave cu impact nefast nu doar asupra indicilor de sănătate, dar și asupra celor sociali-economice.
- Asigurarea totală a serviciului medical de urgență cu personal calificat și transport. Reînnoirea anuală cu 25% a parcului auto din cadrul serviciului medical de urgență.
- Efectuarea reparațiilor capitale și reutilizarea tuturor spitalelor și maternităților atît în localitățile urbane, cit și în cele rurale.
- Formarea Consiliului de Supraveghere și Control (cu participarea reprezentanților societății civile) privind verificarea utilizării eficiente și imparțiale a mijloacelor financiare de către Compania Națională de Asigurări în Medicină.

Politica de tineret

Sustinerea inițiativelor sociale relevante, activităților cu impact social major, promovate de către tineri, uniunile de tineret și alte structuri sociale. Acordarea asistenței în asigurarea independenței economice a tinerilor cetățeni și realizarea dreptului acestora la muncă.

Cultura fizică, sportul și turismul

- Elaborarea unui program complex la nivel național și a unei concepții cu privire la educarea fizică a tineretului, dezvoltarea sportului și promovarea modului de viață sănătos.
- Dezvoltarea infrastructurii necesare (construirea edificiilor sportive în fiecare localitate, a Centrului de pregătire a Rezervelor Olimpice, bazelor sportive) în vederea organizării activităților de cultură fizică și sport.
- Crearea unor structuri funcționale și continue active la capitolul informațional și instructiv-educativ, capabile să atragă populația în practicarea culturii fizice și sportului.
- Formarea activă a imagini Moldovei de tinut propice pentru sejur, sport și turism.
- Dezvoltarea programelor speciale cu privire la promovarea sportului pentru invalizi, copii orfani și cei din familiile vulnerabile.
- Sustinerea dezvoltării sistemice a miscării olimpice din Moldova.
- Crearea tuturor condițiilor necesare pentru practicarea culturii fizice de către populație la locul de trai.
- Dezvoltarea itinerarelor turistice, ce ar include și regiunea transnistriană.
- Elaborarea și implementarea unor programe speciale de dezvoltare a sportului pentru persoanele cu handicap fizic, copii orfani și cei din familii defavorizate.

Dezvoltarea familiei

- Elaborarea și implementarea programului „Locuință accesibilă” pentru familiile tinerilor specialiști, care lucrează în sfera bugetară.
- Crearea sistemului garanțiilor sociale din partea statului (indemnizații, înlesniri) pentru familiile social vulnerabile cu copii.
- Realizarea programului „Statul - năsanul întregului popor” (stimularea materială a familiilor tinere la nunta din partea statului în vederea inițierii vieții familiale).

Reforma sistemului de pensii

- A vedea metodologia de calculare a pensiei, a lichida diferențele discriminatorii între pensionarii „pina” și „după” reforma.
- Crearea sistemului „Celor 3 surse de formare a pensiilor” : statul, cetățeanul, angajatorul.

- Acest mecanism va permite majorarea pensiilor nu mai puțin de 300 de euro lunar.
- Asigurarea unor condiții decente de viață și garantarea asistenței medicale tuturor persoanelor în etate.
- Pensionarilor, care au atins vârsta de 70 ani, a le rambursa (100%) depozitele banesti conform libretului de economii.
- Creșterea marimii pensiilor până la nivelul minimului de existență, fixarea unor corelații directe între mărimea pensiei - vechimea și cotizatiile de muncă.

• **Grija fata de invalizi**

Elaborarea programului la nivel de stat „Grija fata de invalizi”, care va prevedea:

- programul de creare a locurilor de muncă pentru invalizi;
- ajutor material decent invalizilor;
- programe speciale de ameliorare a deservirii medicale și sociale a invalizilor;
- îmbunătățirea condițiilor de trai pentru invalizi și deschiderea centrelor de reabilitare;
- simplificarea procedurilor de acordare a gradului de invaliditate;
- construirea căilor de acces spre toate instituțiile publice și crearea condițiilor speciale în transport public.

Veteranilor de război și participanților la lichidarea catastrofei de la Cernobil - o veritabilă asigurare socială din partea statului.

Partidul Uniunea Centristă din Moldova, este ferm convins de necesitatea instituționalizării unui sistem eficient de asigurare socială a veteranilor de război și a participanților la lichidarea catastrofei de la Cernobil. În acest sens este necesar de a realiza următoarele măsuri:

- a revizui baza normativă și a o codifica în conformitate cu standardele europene;
- a implementa servicii medicale fără plată pentru persoanele ranite în acțiunile militare sau care sunt invalizi, precum și procurarea cu înlesniri a preparatelor medicale pentru toți participanții la război și la lichidarea consecințelor catastrofei de la Cernobil;
- pentru toți participanții la război și la lichidarea consecințelor catastrofei de la Cernobil, a stabili călătoriile gratis în centrele raionale - vizita la medic, procurarea medicamentelor;
- persoanelor ranite în acțiunile militare, precum și tuturor participanților la lichidarea consecințelor catastrofei de la Cernobil, în conformitate cu normele juridice revizuite, a acorda credite preferențiale de 100.000 lei și a defalca în mod prioritar terenuri pentru construirea caselor.
- acordarea fără plată a polițelor medicale tuturor participanților la lichidarea consecințelor catastrofei de la Cernobil, precum și veteranilor raniti în acțiunile de luptă;
- adoptarea unei noi redacții a legii cu privire la veterani.

• **Cultura și viața spirituală**

Creșterea esențială a alocărilor bugetare, destinate dezvoltării culturii, inclusiv creșterea esențială a salariilor și îmbunătățirea asistenței sociale pentru angajații din sfera culturii; modernizarea caselor de cultură, a teatrelor, bibliotecilor, instituțiilor de învățământ de profil din țară.

• **Aprobarea programului de stat privind dezvoltarea muzeelor și bibliotecilor**

- Crearea bazei de date a celor mai valoroase obiecte ale culturii naționale: monumentelor istorice, arheologice, arhitecturale; artei monumentale; exponatelor de muzeu; edițiilor de carte rară și prețioase.
- Susținerea artei și a tinerilor talente, educației artistice a copiilor
- Elaborarea registrului de date „Tinerile talente ale Moldovei”.
- Susținerea scolilor de muzică, artistică și de artă pentru copii, instituțiilor de învățământ superior și colegiilor din domeniul culturii și artei, diverselor programe cultural-distractive ale copiilor și adolescenților din toată țara.

• **Stimularea și susținerea artei profesionale și uniunilor artistice**

Pastrarea și dezvoltarea celor mai frumoase tradiții ale teatrului și cinematografului moldovenesc, diferitelor forme ale artei interpretative.

Realizarea proiectelor inovative în sfera teatrală și concertistică.

Crearea condițiilor necesare pentru inițierea în masă a populației Moldovei în domeniul artei, ce se prezintă a fi mijloc de asigurare a stabilității sociale, umanizare a personalității, pastrarea particularităților culturale distincte, conștiinței și limbii naționale.

Asigurarea unei finanțări stabile pentru teatrele și structurile concertistice din țară, crearea condițiilor propice pentru înnoirea colectivelor artistice, crearea mecanismelor de protecție socială a angajaților din instituțiile de artă.

Susținerea logistică și materială a activității uniunilor artistice și altor structuri intelectuale-artistice din sfera culturii.

Dinamizarea activității Consiliului Obștesc al structurilor artistice în vederea concentrării eforturilor mediului artistic asupra direcțiilor prioritare pentru statul nostru multinațional, precum și dezvoltarea continuă a tradițiilor etnoculturale a populației Republicii Moldova.

Majorarea comenzilor de stat privind crearea unor noi opere artistice, muzicale; noilor creații dramaturgice și montajelor teatrale, inclusiv pentru copii și adolescenți, prin acordarea unei atenții deosebite tinerilor talente.

• **Unitate prin diversitate**

Obiectivul primordial al Republicii Moldova - integrarea intelegătoare și continuă a tuturor comunităților etnice conviețuind, într-o unică națiune politică, națiunea moldovenească, păstrând totodată diversitatea etnonațională a țării.

Națiunea moldovenească - reprezintă o mare familie a comunităților etno-culturale, pe care-i unește spiritul unic și coeziunea scopurilor și aspirațiilor. Fundamentul, pe care se formează națiunea moldovenească, este libertatea, dreptatea, patriotismul.

Unitate în diversitate - este formula de bază a vitalității statului-națiune moldovenesc în perspectiva istorică.

Partidul propune să fie creată Adunarea Etno-culturală a Moldovei, care va activa permanent, având următoarele obiective:

- consolidarea și dezvoltarea statalității moldovenesci;
- susținerea și statornicirea înțelegerii interetnice în Moldova;
- formarea identității unice moldovenesci prin intermediul consolidării etniilor din Moldova într-o unică națiune (polietnică) moldovenească.

• **Religia. Rolul distinct al Creștinismului**

Uniunea Centristă din Moldova consideră, că religia este principala componentă a mosteririi spirituale umane.

Bazându-ne pe principiul libertății spirituale, respectăm principiile morale ale religiilor tradiționale ale tuturor comunităților etnice din Moldova și suntem deschisi pentru colaborare cu biserica.

Vom pleda împotriva proliferării sectelor totalitare și împotriva extremismului religios.

• **Creștinismul - elementul coagulant al națiunii moldovenesci**

În vederea creșterii rolului și importanței Creștinismului în viața socială se propune a fi creat Soborul Poporului Moldovenesc - organ consultativ de largă reprezentare, care va pune în discuție și va elabora recomandări privind soluționarea celor mai stringente probleme ale societății.

Acest organ urmează să întrunească reprezentanții bisericii, organelor publice, partidelor politice, organizațiilor neguvernamentale (ONG), businessului, comunității interetnice.

Partidul consideră, că unul din obiectivele de importanță națională constă în acordarea

ajutorului parohiilor satesti in construirea, restaurarea si repararea bisericilor preponderent din localitatile rurale, asigurarea lucratorilor cultelor cu pensii.

Partidul pledeaza pentru formarea „pachetului social” de stat pentru slujitorii bisericii.

Partidul pledeaza pentru sporirea rolului statului in vederea contracararii actiunilor destructive ale sectelor totalitare din Moldova, care propaga idei, valori, ritualuri contrare normelor, principiilor si valorilor democratice constitutionale, credintei stramosesti, precum si valorilor, traditiilor culturale, spirituale si morale nationale.

Partidul pledeaza pentru predarea bazelor religiei in scoli.

• Regiuni puternice - stat puternic

Dezvoltarea regiunilor si perfectionarea sistemului de autonomie locala

Partidul se pronunta pentru aplicarea practica in Moldova a principiilor Cartei europene a autonomiei locale. Organele administratiei locale trebuie sa obtina dreptul de a reglementa o parte considerabila a afacerilor publice si a le gestiona, actionind in limitele legii, in interesul populatiei locale si pe propria raspundere.

In procesul planificarii si adoptarii oricaror decizii, care vizeaza nemijlocit competentele administratiei locale, organele puterii centrale sint obligate sa consulte autoritatile publice respective.

Principalele scopuri ale politicii regionale - intarirea unitatii economice a tarii si ridicarea nivelului de trai si calitatii vietii populatiei, asigurarea conditiilor egale pentru dezvoltarea sociala in toate regiunile Moldovei.

Principalul instrument al dezvoltarii social-economice il reprezinta dezvoltarea pe teritoriul acestora a infrastructurii sociale si de productie. In primul rind - drumurile, transportul, energetica, telecomunicatiile, ocrotirea sanatatii, invatamintul, stiinta.

Este necesar de a crea centre regionale de dezvoltare a economiei inovationale.

Suntem convinsi de necesitatea crearii si consolidarii unor centre industriale si instructiv-stiintifice in orasele Balti, Tiraspol, Bender, Ribnita, Edinet, Orhei, Ungheni, Comrat, Cahul.

In localitatile rurale crearea unor clustere teritoriale de productie si a zonelor turistice si de odihna.

• Autonomia Gagauza - regiune de importanta strategica pentru Moldova

Consideram ca o eficienta si stabila dezvoltare a autonomiei UTA Gagauzia, prosperarea ei continua, sunt de nerealizat fara respectarea stricta a principiilor europene a integritatii teritoriale si drepturilor regiunilor.

Noi consideram absolut necesara respectarea tuturor articolelor Legii „Privind statutul juridic special al Gagauziei” adoptata in anul 1994. Revederea acestei legi in mod unilateral este inacceptabila.

Consideram necesara reprezentarea obligatorie a Gagauziei in ramurile puterii de stat a Republicii Moldova. Unul din viceprim-ministrii guvernului trebuie sa fie reprezentant al Gagauziei. In parlamentul Republicii Moldova urmeaza a fi prevazuta o anumita cota pentru reprezentantii Gagauziei.

Autonomia Gagauza trebuie sa beneficieze de dreptul de veto special asupra hotaririlor puterii centrale, care incalca interesele autonomiei fixate prin lege.

Formarea bugetului autonomiei UTA Gagauzia trebuie sa fie exclusiv in competenta autoritatilor Gagauziei. Toate impozitele si taxele percepute pe teritoriul Gagauziei trebuie indreptate in bugetul Gagauz-Eri, care la rindul sau trebuie sa deconteze procentul stabilit in bugetul statului.

Noi sustinem planurile conducerii autonomiei UTA Gagauzia de a transforma regiunea intr-un „Socioecopolis” si consideram ca in caz de realizare reusita, acest proiect poate fi extins si asupra altor regiuni ale Republicii Moldova.

• Reglementarea diferendului transnistrian

Pentru unificarea tarii sunt necesare anumite principii de baza, acceptate de ambele parti.

Aceste principii nu pot fi impuse de nici una dintre parti. Ele urmeaza a fi formulate in cadrul unor discutii constructive din ambele parti.

Din punctul nostru de vedere, este vorba despre urmatoarele principii de baza:

- integritatea teritoriala a Moldovei;
- democratizarea Moldovei;
- neutralitatea Moldovei;
- demilitarizarea Moldovei;
- relatiile dintre Centru si regiuni - in baza principiului subsidiaritatii.

Procesul unificarii tarii urmeaza sa parcurga urmatoarele etape:

Prima etapa. Elaborarea de comun acord a principiilor de unificare a tarii. Semnarea Conventiei despre solutionarea pasnica a problemei in baza principiilor convenite.

Etapă a doua. Elaborarea si realizarea programelor si proiectelor de reintegrare economica si umanitara.

Etapă a treia. Elaborarea si discutarea ampla a proiectului de unificare a Moldovei.

Etapă a patra. Expunerea tezelor de baza ale documentului unui referendum cu participarea tuturor cetatenilor Moldovei, inclusiv a celor care locuiesc in Transnistria.

Etapă a cincea. Organizarea alegerilor generale in organele puterii de stat.

Sarcini practice prioritare:

- Recunoasterea reciproca a documentelor si diplomelor Republicii Moldova si Transnistriei.
- Reluarea circulatiei feroviare prin teritoriul Transnistriei. Reluarea circulatiei pe calea ferata Chisinau-Odesa.
- Lansarea proiectelor economice avantajoase, in special, energetice, de transport si ecologice comune.
- Restabilirea comunicarii fluviale pe Nistru.
- Garantii legislative a dreptului de proprietate pentru populatia Transnistriei si companiile straine, care activeaza in regiune.
- Restabilirea continua a relatiilor economice, asigurarea mobilitatii libere a cetatenilor pe intreg teritoriul Republicii Moldova.
- Crearea spatiului unic vamal, bancar si economic.

• Prioritatile politicii externe.

Formarea „centurii statelor prietene” in jurul Moldovei

Partenerii strategici ai Republicii Moldova sunt Uniunea Europeana si Federatia Rusa.

Moldova va pleda pentru obtinerea statutului de tara asociata a UE si aprofundarea relatiilor economice, politice si umanitare cu Rusia.

In acelasi timp, pledam pentru aprofundarea colaborarii economice si culturale in cadrul CSI, pentru participarea reala, si nu formala, la diverse proiecte de colaborare.

Stabilirea relatiilor reciproc avantajoase si de buna vecinatate cu Romania si Ucraina; dezvoltarea relatiilor multilaterale cu aceste state vor fi principalele prioritati ale politicii externe a Moldovei.

Consideram a fi nejustificata nici sub aspect politic, nici economic, mentirea statutului de membru al Moldovei in cadrul organizatiei internationale GUAM.

Uniunea Centrista din Moldova considera oportun si necesar sa declare ca va depune toate eforturile pentru ca Republica Moldova sa devina o „punte comunicationala” eficienta intre Vest si Est si un teritoriu al bunelor relatii si colaborarii intre Uniunea Europeana si tarile membre ale CSI.

Sursa: <http://www.e-democracy.md/files/elections/parliamentary2009/electoral-program-ucm-2009-ro.pdf>

Platforma electorală a Miscării Social-Politice “Acțiunea Europeană”(MAE)

Noi ne-am ales o singură cale posibilă pentru dezvoltarea RM – Uniunea Europeană – care simbolizează și produce prosperitate, securitate și democrație. Programul electoral al MAE definește o listă de instrumente, soluții și alternative viabile prin care dorim să aducem Europa acasă la noi, accelerând reforma internă și întărind resorturile esențiale pentru dezvoltarea democratică, pluralistă, națională și sustenabilă a Republicii Moldova.

Suntem convinși că MAE are capacitatea, voința și viziunea de a construi politici serioase, înscriind RM pe traiectoria progresului și civilizației europene. Fiind un partid de adâncă inspirație europeană, MAE își va asuma ferm responsabilitatea despărțirii de modelul Voronin de guvernare, formulând obiective, stabilind sarcini concrete de pregătire a țării noastre de procesul de stabilizare, asociere și integrare în Uniunea Europeană, în următorii 4 – 8 ani.

MAE reprezintă expresia politică a cetățenilor care se identifică cu spațiul comunitar european. Suntem convinși că numărul membrilor și simpatizanților noștri va fi de zeci de ori mai mare atunci când cetățenii RM vor cunoaște mai bine beneficiile și avantajele ancorării țării noastre la spațiul european.

Doctrinar și organizatoric, MAE reprezintă o forță politică de centru-dreapta. MAE dorește să recupereze și să canalizeze energia celor mulți, înobilând-o cu deșteptarea trezirii europene. Programatic, MAE se situează pe un spațiu vast al opțiunilor cetățenești de simpatie pentru modelul european de guvernare, deschis spre modernizare, prosperitate și libertatea inițiativei private. Înțelegerea noastră despre acest model este legată de încrederea MAE în forța progresului social, inițiativa antreprenoriatului liber, pe fundamentul unei culturi democratice și naționale viguroase.

Politic, MAE dorește să construiască un model european de guvernare în RM, întemeiat pe respectul pentru drepturile și libertățile universale ale omului, pe respectul pentru diversitate, și totodată pe valorile naționale, ca pilon fundamental al statalității pe care am obținut-o prin luptă la destrămarea URSS, și care este vehicolul politic capabil să ofere o șansă tuturor cetățenilor săi de a se integra în Uniunea Europeană, cu drepturi egale, alături de alte națiuni iubitoare de libertate și democrație.

MAE întrunește astfel elementele fundamentale ale liberalismului clasic, unificând într-un cadru armonios curente și segmente sociale care împărtășesc valorile politice de centru și centru-dreapta, oferind șansa constituirii unei platforme ideologice complexe, stimulând sinergii pentru unificarea unor curente politice de natură liberală, conservatoare și creștin-democrată.

Totodată, MAE și-a cristallizat modelul său ideatic, întemeiat pe câteva principii intangibile, care pot furniza coerență, limpezime și solidaritate democratică în raport cu alte partide-prieteni. Aceste principii definitorii pentru MAE sunt legate de:

- comunitatea de limbă, cultură și identitate cu România;
- cursul strategic direct și non-negociabil spre Uniunea Europeană;
- reintegrarea teritorială a raioanelor estice în spațiul constituțional al RM pe principii democratice, de absorbție instituțională, cu sprijinul cetățenilor RM aflați în acest moment sub jugul unei administrații impuse de Rusia prin rapt teritorial;
- păstrarea caracterului unitar, indivizibil, suveran și independent al RM

- solidaritatea democratică cu Ucraina și România, eliminând orice ambiguități în relațiile cu aceste țări;
- diversificarea surselor de asigurare a securității energetice și alimentare;
- abandonarea proiectelor integraționiste rusești (CSI), și pledarea deschisă spre un parteneriat euro-atlantic, în contextul apropierei RM de statutul unei țări privilegiate de atractivitatea modelului european de guvernare.

Constatând dezbinarea partidelor liberale și social-liberale din ultimul deceniu, MAE este convinsă că va putea contribui la închegarea aceste opțiuni fundamentale pentru renașterea RM după alegerile din 2009, în special prin forța exemplului, calitatea discursului politic și onestitatea opțiunilor sale europene.

MAE va milita consecvent și sigur contra oligarhiei și totalitarismului instalat de conducătorii PCR în RM, trecând de la rezistența activă la asumarea unor responsabilități tot mai impotante pe planul guvernării de care are atâta nevoie societatea noastră, cetățenii noștri, și UE în care credem cu tărie.

• Consolidarea statului de drept în Republica Moldova

Consolidarea statului de drept și democratic reprezintă obiectivul programului de guvernare pe care-l propune partidul nostru. Doar întărirea statului de drept condiția de bază pentru creșterea economică și integrarea țării noastre în UE. Participând la guvernare, MAE va pleda pentru un complex de măsuri care să stimuleze și să consolideze independența efectivă a justiției, profesionalizarea și curățarea rândurilor magistraților de corupție, servilism și lipsă de virtute.

Vom veghea la respectarea legislației naționale și aplicarea de către judecători a convențiilor europene și internaționale în ceea ce privește protejarea drepturilor și libertăților cetățenilor statului nostru. Totodată, MAE își asumă obligația de a furniza energie, idei și angajament exemplar în cristalizarea unor modele civilizate de dialog și cooperare inter-ministerială, va contribui la atragerea de expertiză de calitate, readucerea acasă a unor compatrioți, care și-au făcut o reputație internațională în cele mai importante universități și instituții superioare din lume, pentru ca împreună să putem depăși mlaștina stagnării, amplificată de minciună, populismul ieftin al PCR și al aliaților săi, corupția și ineficiența acestei guvernări.

Suntem convinși că, funcționarea statului de drept trebuie să fie edificată prin instituții eficiente, prin descentralizare și subsidiaritate pe plan teritorial, în condițiile legislației naționale și a statului național unitar al RM. Constituției trebuie să-i fie redată valoarea și strălucirea sa în calitate de stea călăuzitoare pentru procesul legislativ, și procedurile juridice, eliminând practica vicioasă de aplicare selectivă a legislației, inclusiv a prevederilor constituționale, în funcție de interesul unor grupuri politice ireponsabile.

Accesul la informația cu caracter public trebuie să fie asigurată ca o condiție a încrederii în organele publice, încurajând întreaga societate civilă, biserica, sindicatele și ONG-urile să devină mai eficiente și mai responsabile în fața cetățenilor statului nostru. Protejarea libertăților democratice trebuie să fie înfăptuită mult mai eficient în RM, în special prin eliminarea corupției, abuzurilor și schemelor ilegale, care conviețuiesc în acest moment în RM sub protecția găștilor corupte legate de PCR.

Stărpirea corupției necesită voință politică și oameni în care publicul are încredere, dedicații interesului public și valorilor statului de drept. MAE pledează pentru construirea unui sistem meritocratic, capabil să răspundă la crizele de legitimitate, la provocările și pericolele cu care se confruntă societatea noastră.

Libertatea de expresie, pluralismul politic și independența editorială a presei scrise și electronice sunt condițiile necesare și suficiente pentru viabilitatea opțiunilor europene în RM, ca opoziție fermă față de obscurantismul comunist ori xenofob velicoderjavnice de care vrem să scăpăm în mod categoric. Pluralismul confesional asigură tuturor cetățenilor RM dreptul de exprimare

a convingerilor lor religioase, în condițiile toleranței, eticii interconfesionale și separația bisericii de stat. Asigurarea funcționării separației puterilor în stat, independența justiției, protejarea intereselor cetățenilor de către organele de drept sunt principii fundamentale pentru identitatea noastră politică, a MAE, și reprezintă manifestul nostru pentru libertate în RM.

Programul electoral al MAE este un program apărut pe cunoașterea minuțioasă și profundă a realităților social-economice și politice din RM. Opțiunile noastre europene reprezintă un far călăuzitor pentru acțiunile pe care le vom întreprinde pentru înfăptuirea proiectului nostru politic, centrat pe restituiră demnității cetățeanului într-un stat de drept, asigurarea încrederii lui în viabilitatea instituțiilor statului, apărarea libertăților constituționale pentru fiecare, indiferent de sex, rasă, naționalitate, vârstă ori stare socială, confesiune ori identitate politică.

Baza acțiunii politice a MAE se întemeiază pe faptele îndreptate spre defnirea interesului public, într-un spațiu al instituțiilor pluraliste democratice, în care putem găsi energie pentru schimbare, motivație pentru performanță și echilibru între valorile pe care le împărtășim. Poziționându-ne definitiv pe vectorul politicilor europene, MAE își articulează discursul său electoral prin condiția de eficiență politică, alimentată de verticalitatea morală a identității noastre europene. Libertatea și responsabilitatea sunt valorile centrale de care are nevoie RM, și doar aceste valori pot crea angajament european pe plan național.

Rostul apariției MAE este de a contribui la clădirea unei societăți libere, în care cetățenii RM sunt mai siguri de viitorul lor, mai independenți în acțiunile și aspirațiile lor de puterea statului, contribuind la prosperitatea economică, socială și culturală a țării noastre. Programul MAE poate fi împărtășit și de alte partide și formațiuni politice social-liberale și liberale, pentru care vom menține deschidere și înțelegere, asigurându-ne că valorile și convingerile noastre nu sunt călcate în picioare ori ignorate de partenerii noștri.

OBIECTIVELE PROGRAMULUI NOSTRU ELECTORAL:

• Dezvoltarea economică

MAE își proiectează obiectivele sale în domeniul dezvoltării economice pe valorile și principiile businessului modern, conștient de libertățile și drepturile sale, dar legat și de responsabilitățile sociale, care-l definește pe plan național și local.

Viitoarele noastre acțiuni vor fi dictate de voința noastră fermă de a participa în mod efectiv și plener la procesul de redresare și modernizare a economiei din RM, pe principii capitaliste și post-industriale, pe drumul larg deschis spre integrarea în economia globală și piața comună a Uniunii Europene, alături de țări și națiuni libere și demne. Noi credem că a sosit timpul unor acțiuni efective în sprijinul dezvoltării businessului autohton, corectând prin politici deștepțe și eficiente decalajele existente într nivelul de protecție al investitorilor străini și al businessului național.

Economia deschisă și liberalizarea tranzacțiilor comerciale sunt condiții clasice ale ideologiei liberale, la care noi aderăm cu toată încrederea. Noi credem că bunăstarea cetățenilor poate fi asigurată numai dacă RM va înregistra o creștere durabilă și calitativă a capacității sale economice, în condițiile unei deschideri maxime spre standardele de performanță, tehnologiile moderne și principiile de competitivitate înaltă a businessului. Suntem convinși că într-o economie globalizată doar competiția, concurențiabilitatea și spiritul de inovație pot decide asupra locului pe care o națiune îl poate obține în lumea contemporană.

Totuși, susținem ferm punctul de vedere că buna funcționare a instituțiilor economiei de piață, eliminarea samovolniciei birocrățiilor, respectarea proprietății private și stimularea inițiativelor private produc competiție economică sănătoasă. Proprietatea privată este pentru MAE motorul și condiția unei dezvoltări economice viabile și sustenabile. MAE va face efortul de a întări practicarea acestui principiu în economie, eliminând vestigiile regimului sovietic al economiei de comandă și control birocratic asupra inițiativei private, asigurând șanse egale și egalitatea tuturor în fața legii.

MAE va garanta implementarea unei noi generații de politici de reglementare a afacerilor, astfel încât businessul autohton să-și poată revendica pagubele din partea instituțiilor și autorităților incompetente, și reparațiile materiale pentru abuzurile săvârșite de birocați în exercițiul funcției lor. MAE este conștient că bogăția națiunii nu reprezintă suma mecanică a veniturilor populației, și că averea nu reprezintă un scop în sine, prin ignorarea celor aflați în nevoie.

Pledăm pentru eliminarea barierelor administrative în dezvoltarea neîngrădită a businessului autohton, creșterea calității educației economice și profesionale, influențând în mod corespunzător etica afacerilor, și cultura antreprenorială, atât de necesară statelor moderne. Economia de piață trebuie să funcționeze în mod liber, fără limitări abuzive și obstrucționări deliberate, limitându-se intervențiile politice și manifestările monopoliste, care lipsesc economia de vigoare și opțiuni alternative. Politicile de reglementare a sferei de afaceri trebuie să încurajeze inițiativa privată în spiritul responsabilității, solidarității și progresului economic.

În plan strategic, MAE va contribui la politici de stimulare a exporturilor spre piața europeană unificată, făcând din economia RM un element indispensabil al pieții europene. MAE pledează spre politici economice sustenabile, elaborate pentru o dezvoltare pe termen lung a potențialului uman, resursier și strategic al economiei RM. Vom reuși să integrăm RM în Uniunea Europeană doar atunci când vom atinge indicatori comparabili de prosperitate pentru cei mai mulți dintre cetățenii țării noastre, doar atunci când vom ajuta businessul local să devină competitiv, inovator și exemplar pe plan național și chiar regional, doar atunci când investițiile străine vor găsi un teren fertil în RM, deschis afacerilor și tehnologiilor de vârf, doar atunci când vom decupla economia de recidivele regimului sovietic, adânc implantate în modelul și mentalitatea guvernării comuniste.

• Indicatori de evaluare	• Efecte proiectate
Creștere economică	1. Asigurarea unei creșteri economice de 10-12% anual
Locuri de muncă	2. Crearea anuală a unui număr de circa 25 mii de locuri de muncă noi, bine plătite.
Salariu mediu	3. Asigurarea unui salariu mediu pe economie de circa 500 de EURO către anul 2013
Noi întreprinderi	4. Crearea de întreprinderi noi și creșterea productivității muncii va permite majorarea salariului în mediu cu 30% anual, cea ce va permite atingerea unui salariu de 500 de EURO lunar către anul 2013.
Pensie decentă	5. Asigurarea unei pensii medii de 200 EURO în anul 2013 și de 80 de EURO după primul an de Guvernare. MAE va garanta tuturor pensionarilor o pensie echivalentă cu minimul 40% din salariul, cea ce corespunde standardelor europene. Astfel după primul an de Guvernare pensia medie va constitui 80 de EURO.
Pachete sociale din partea angajatorilor	6. Liberalizarea sistemului de salarizare cu aplicarea unicului indicator obligatoriu – salariu minim pe țară, și anularea limitei maxime de contribuție în bugetul asigurărilor sociale
	7. Legiferarea practicii de acordare a pachetelor sociale de către angajatorii din RM.

• **Agricultură competitivă și deschisă spre inovație**

Antreprenoriatul agricol în RM are nevoie de stimulente și resurse strategice pentru a ieși din actualul declin profund în care se găsește. Căderea abruptă a exporturilor de produse agro-alimentare autohtone s-a datorat embargoului la exporturile orientate spre piața Rusiei, dar a fost accentuată și de lipsa de progrese în ajustarea agriculturii RM la cerințele, standardele și modul de funcționare al agriculturii europene. Lipsa de orizont al autorităților naționale s-a răsfrânt negativ asupra producătorilor și exportatorilor de produse agroalimentare, cât și a autorităților moldovenești, determinând scăderea producție și declinul industriei de procesare în RM. Odată cu sistarea exporturilor de produse vegetale, animale și a băuturilor alcoolice în Federația Rusă, ponderea acestora în totalul exporturilor moldovenești s-a diminuat drastic de la 61% în anul 2004 până la 39,9% în anul 2007, fără ca aceste tendințe să fie urmate de acțiuni eficiente de ajutorare a producătorilor agricoli din RM.

Politica subsidiării în agricultură trebuie să fie fundamental revizuită, și aplicată în spiritual normelor și principiilor europene existente în domeniu. MAE își propune să conecteze producătorii din RM la piața europeană, în paralel cu consolidarea structurilor asociative și de rețea a producătorilor agricoli, mari și mici. Obiectivul nostru este să accelerăm modernizarea tehnologiilor de producție, să sporim competitivitatea produselor autohtone, să creștem productivitatea muncii și să stimulăm potențialul de export al agriculturii rurale din RM, la standardele rețelelor modern de distribuție internaționale și europene.

MAE pledează pentru protejarea drepturilor non-discriminatorii pentru agenții economici la procurarea terenurilor cu destinație specială. Accesul restricționat de acces pe piața terenurilor agricole provoacă subdezvoltarea agriculturii din RM, limitează capitalizarea agriculturii și menținerea la plafoane infime a capacităților de atragere a resurselor financiare în agricultură, domeniul în care se regăsește cea mai mare parte a forței de muncă din RM. Drept consecință, lipsa resurselor financiare și a tehnologiilor moderne determină o productivitate redusă pe majoritatea domeniilor de activitate agricolă, fiind de 3-5 ori mai mică decât în majoritatea statelor europene, iar valoarea adăugată creată este cea mai mică pe plan continental.

Pledăm spre o liberalizare a pieții agricole din RM, ceea ce ar putea atrage circa 1,5-2 mlrd de euro, sub formă de investiții directe, în următorii 4-5 ani, și o creștere a capitalizării sectorului agricol de 5-10 ori. Aceste tendințe se vor răsfrânge benefic asupra producătorilor agricoli, mari și mici, care vor avea capacitatea de a atrage resurse financiare în sector, vor deveni mai competitive și mai responsabili de specificul, riscurile și potențialul de dezvoltare al agriculturii.

MAE va promova aplicarea unui nivel redus sau chiar eliminarea TVA-ului pentru un număr de produse de bază și uniformizarea taxării alimentelor de bază în RM, încurajând businessul autohton să devină mai flexibil, mai competitiv și mai atractiv pentru lanțurile comerciale naționale;

MAE va promova politici destinate să sporească subvenții de stat pentru creșterea cantității și calității producției la hectar, dar și scutirea de impozit pe terenul agricol, pe o perioadă de 2 ani, a proprietarilor ale căror culturi sunt afectate de secetă sau inundații. În particular, MAE va încuraja dezvoltarea culturilor ecologice, și le va stimula prin politici de acordare a unei subvenții pentru produsele ecologice, susținând activ sprijinirea producătorilor individuali de produse tradiționale

MAE va sprijini dezvoltarea sistemelor de creditare a activităților agro-zootehnice și va promova măsuri pentru sporirea șanselor RM de a accesa fonduri speciale pentru dezvoltarea agriculturii statelor acoperite de Politica Europeană de Vecinătate, concentrându-și eforturile spre obținerea accesului liber spre fondurile comunitare structural și crearea capacităților de absorbție a fondurilor europene prin intermediul Fondul European pentru Dezvoltare Rurală, și PEV. Totodată, RM trebuie să se alinieze definitive și gradual la normele și practicile Uniunii Europene pentru obținerea mărcii europene (stampila ovală), în scopul exportului de produse din carne și lapte în spațiul Uniunii Europene;

Crearea unui management integrat la nivel republican pentru asigurarea pieței de desfacere a producătorilor agricoli trebuie să fie suplinită pe plan național prin descentralizarea competențelor în domeniul funciar: de la nivel central spre nivel local. MAE consideră că RM trebuie să promoveze Crearea unor centre agroindustriale inovatoare, care să servească drept model pentru preluarea practicilor internaționale și a tehnologiilor moderne de către asociațiile agricole și gospodăriile țărănești.

• Indicatori de evaluare:	• Efecte proiectate
<p>Politici în sprijinul producătorilor Exporturi și competitivitate Perfecționarea cadrului legal Diversificarea sectoarelor agricole Protecția solului și resurselor naturale</p>	<p>Reformarea sistemului de subvenționare, excluderea clientelismului anacronic, și acordarea subvențiilor pe domenii strategice, transparent, lichidând concurența neloială și mafiotizarea agriculturii</p> <p>Simularea creșterii productivității și calității produselor agricole, introducerea grilelor de productivitate și calitate obligatorie, facilități la importul de tehnologii, orientarea producătorilor spre domenii care generează profit, extinderea instrumentelor fiscale pentru descurajarea economiei de subzistență.</p> <p>Optimizarea procesului de adoptare a actelor legislative și reglementărilor în domeniul agricol prin acțiuni care să înlăture birocracia, adaptarea cadrului instituțional la modelul de agricultură privată și armonizarea legislației naționale cu aquisul comunitar în domeniu.</p> <p>Sușinerea ofertei locale, creșterea asortimentului de producție vegetală și animală și relansarea unor sectoare considerate secundare în agricultură (producerea plantelor aromate, uleioase, cunicultura, piscicultura și apicultura), ca direcție strategică pe care statul trebuie s-o sprijine în continuare.</p> <p>Cartografierea terenurilor agricole și cu destinație specială, înființarea unui fond special al soiurilor și speciilor, urmă din achiziționarea și cultivarea speciilor prestigioase, creând condiții pentru cercetare și dezvoltare a productivității agricole.</p>

• **Dezvoltarea rurală și infrastructura serviciilor comunale**

MAE consideră că satul moldovenesc tradițional în RM se găsește în miezul unei crize de proporții, marcată de sărăcie, derută, lipsă de resurse strategice și atenție din partea statului. Constatând eșecul lamentabil al fostelor programe de guvernare ale PCRМ Satul Moldovenesc, MAE consideră că ținta dezvoltării rurale trebuie să-l reprezinte grija pentru familie, recunoașterea rolului pe care comunitatea, vecinătățile și autonomia locală îl au pe planul dezvoltării durabile.

MAE recunoaște drept fundament al oricărei dezvoltări rurale tradiția – sumă a tuturor elementelor culturale, definitorii pentru națiune, familie – unitatea cea mai stabilă a relațiilor umane, leagăn al inițiativei individuale și valorilor fundamentale. Modelul dezvoltării rurale al MAE se întemeiază pe descentralizarea efectivă a serviciilor publice locale, autonomia financiară a localităților, concomitent cu politicile statului orientate spre diminuarea inegalităților teritoriale, asumarea de responsabilități, pe principii de subsidiaritate și solidaritate inter-comunală.

Dezvoltarea rurală eficientă este indisolubil legată de accesul egal și nediscriminatoriu al localităților la fonduri publice de dezvoltare. MAE propune constituirea unui Fond Național de dezvoltare, care să garanteze principii stabile, transparente și orientate strategic pentru finanțarea nevoilor locale, acestea incluzând: crearea și promovarea de proiecte locale de dezvoltare, prestarea de servicii de consultanță și cooperare inter-comunală, asigurarea accesului tuturor localităților la rețeaua de drumuri publice, la rețele de distribuție energetică și la apa potabilă.

Modelul MAE de dezvoltare rurală înseamnă asigurarea tuturor locuitorilor cu servicii de primă necesitate, asigurare medicală și elemente de infrastructură urbană, mobilizarea parteneriatelor public – private, pe direcția priorităților definite de locuitori drept esențiale pentru localitățile lor. Refacerea și dezvoltarea infrastructurii de bază (drumuri, apă, canalizare, conectarea localităților la rețelele de gaz și gestionarea deșeurilor) reprezintă un domeniu în care experiența nemijlocită a statelor vecine (România și Ucraina, Bulgaria și Ungaria, Polonia și Cehia) ar putea servi drept stimulente esențiale pentru definirea unei paradigme europene de dezvoltare rurală, în condiții de descentralizare a deciziei pe plan local, autonomiei locale, eligibilității puterilor locale și descentralizării finanțelor publice locale;

MAE consideră inadecvat și regresiv actualul model de încadrare în câmpul muncii a tinerilor pedagogi, medici, ingineri, agronomi, și pledează pentru creșterea rolului autorităților locale, Agenției de Utilizare a Forței de Muncă, în crearea, menținerea și dezvoltarea unei piețe de muncă națională și regionale, crearea unor fonduri de stimulare a tinerilor specialiști în scopul încadrării în muncă în mediul rural. MAE va pleda pentru constituirea și conectarea Agenției la cerințele mediului de afaceri, oferind cursuri de recalificare și de perfecționare, gratuite, pentru populația rurală, având drept scop reducerea șomajului și a dependenței de producția agricolă.

Satul moldovenesc trebuie ajutat să se adapteze la avantajele și instrumentele economie de piață moderne. Politicile economice ale statului trebuie să conducă la stimularea diversificării activităților economice, altele decât cele agricole, și a serviciilor din mediul rural, în unison cu politica de atragere a investițiilor străine, care trebuie să servească și interesului de modernizare a mediului rural din RM. În acest scop, MAE consideră oportună și prielnică angajarea autorităților specializate în promovarea și dezvoltarea agroturismului la standarde europene, ecoturismului și renașterea meșteșugurilor populare, artizanatul și artei populare și a tradițiilor culturale locale.

MAE va promova integrarea sectorială a politicilor economice cu obiectivele locale și regionale de dezvoltare și extindere a infrastructurii drumurilor publice, a transportului rutier și feroviar, creșterea ocupării forței de muncă, dezvoltare rurală, educație și sănătate, mediu și diversitate etno-culturală. Promovarea diverselor modele și forme de parteneriat public-privat reprezintă un instrument european de consolidare a capacităților și inițiativei locale în scopul

creșterii standardelor de viață, excluderii diferenței dintre nivelul de trai din zona rurală și cea urbană, și integrarea standardelor de management eficient.

Satele RM reprezintă un exemplu remarcabil de diversitate și bogăție culturală. MAE consideră drept prioritară politica de reabilitarea, întreținere și promovare a siturilor naturale și istorice, încurajării cercetărilor academice și explorărilor arheologice, protejării resurselor peisagistice și naturale. În general, lipsa de viziune a produs o acutizare a diferențelor între zona rurală și urbană în ultimele decenii, ceea ce ne va îndemna să explorăm diverse forme de parteneriat între marile orașe și localitățile rurale, în vederea compatibilizării și integrării lor în spații habituale moderne, pe baza unor asocieri între zonele urbane și cele rurale în scopul valorificării potențialului complementar al acestora.

• Indicatori de evaluare:	• Efecte proiectate
<p>Șanse egale locuitorilor de la sate Dezvoltarea infrastructurii rurale ca obiectiv prioritar al statului Investiții în capitalul uman al satelor din RM Consolidarea autonomiei locale financiare și patrimoniale</p>	<p>Promovarea egalității de șanse egale sociale și economice, stimularea ocupării prin orientarea investițiilor spre mediul rural, crearea de centre regionale de instruire și perfecționare, stoparea migrației din mediul rural, combaterea sărăciei și creșterea capacității de a răspunde la cerințele sporite ale economiei de piață și pentru o calitate mai bună a vieții.</p> <p>MAE va susține un Program de stat de refacere a drumurilor locale și naționale, începând cu reformarea agențiilor abilitate de construcția drumurilor, continuând cu revederea modului de completare și distribuire a resurselor pentru fondul rutier, și încheind cu crearea capacităților locale de folosire rațională a fondurilor europene pentru infrastructură.</p> <p>MAE va promova politici de instruire și recalificare a tinerilor din mediul rural în vederea inițierii de afaceri noi, oferind condiții de acces la resurse financiare ieftine, stimularea inițiativei private prin granturi și facilități fiscale, burse de perfecționare și proiecte nerambursabile pentru afaceri locale.</p> <p>Autonomia locală va fi o prioritate pentru MAE, cu politici de sprijinire a bazei fiscale locale, armonizarea transferurilor proporțional cu potențialul de creștere a zonei, stimularea mecanismelor de dezvoltare regională, crearea unor instrumente de redresare a zonelor defavorizate în Moldova.</p>

• Inițiativa privată și proiectul liberal al MAE

Opțiunea fundamentală a MAE este orientată spre descătușarea energiilor sociale, spiritul antreprenorial și clasa de intelectualitate tehnică și de creație, care are misiunea de a integra în mod efectiv în concertul națiunilor europene. Membrii MAE susțin competiția onestă și libera inițiativă, concentrându-și eforturile pe crearea unui climat care să stimuleze inițiativa privată, excelența în orice domenii de activitate și manifestare pentru toți membrii societății. Totodată, MAE se pronunță contra clanurilor oligarhice și folosirii instrumentelor politice pentru obținerea câștigurilor ilicite, a supra-veniturilor rușinoase, pe seama populației sărăcite. Egalitatea șanselor trebuie să ajute societății din RM să-și promoveze cei mai buni exponenți ai săi în structurile guvernamentale și ale administrației publice locale și regionale. MAE va elabora și promova în noua guvernare, de după aprilie 2009, un model al dezvoltării economice competitive, capabile să genereze valoare adăugată superioară și atragerea de tehnologii în toate sectoarele, inclusiv în agricultură și servicii, în corespundere cu aspirațiile tot mai mari ale membrilor societății. Acest model trebuie să genereze creștere și stabilitate economică, întemeiată pe companii inovatoare, întreprinderi mici și mijlocii, adaptate competiției regionale și internaționale, orientate spre produse de calitate într-un mediu economic dinamic, asigurând resurse și îmbolduri necesare cetățenilor săi talentați.

MAE consideră că potențialul universitar și de cercetare din RM trebuie să fie pus în serviciul progresului social și tehnologic. Izolarea universităților de industrie și de economia reală creează probleme insurmontabile atât pentru viitorii absolvenți și cadrele profesionale, cât și pentru sectorul privat. Universitățile trebuie să producă inovație și plus valoare, nu doar diplome obținute de studenți oboșiți și anemici.

MAE va pleda pentru ca investițiile străine în economia RM să fie distribuite proporțional pe întinderea teritoriului național, și nu doar în capitală, astfel încât toți cetățenii activi ai țării să poată participa la formarea PIB, oferind condiții sănătoase de trai copiilor și familiilor lor, într-un mediu competitiv, dar onest, în care competiția este completată de solidaritate socială și responsabilitate a statului față de grupurile vulnerabile ale populației.

MAE va găsi instrumentele adecvate stimulării volumului de investiții străine prin unii climat investițional adecvat așteptărilor investitorilor străini, asigurându-li-se o activitate economică liberă și transparentă. Totodată, MAE consideră vital să se aplice prezumpția nevinovăției în relațiile dintre instituțiile publice și businessul privat în RM, având drept impact egalarea în drepturi a agenților economici și a instituțiilor publice, eliminarea abuzurilor și protejarea mediului de afaceri de acțiuni de reprimare din partea statului.

MAE va curma practicile curente de parazitare a unor întreprinderi de stat pe seama anulării datoriilor lor, ori pe seama unui management fraudulos, care îmbogățeste o mână de chivernișiți, apropiați partidului de guvernământ. Privatizarea și eficientizarea producției, crearea unui cadru instituțional și juridic adecvat parteneriatului public privat, stimularea domeniilor în care economia RM poate fi competitivă pe plan regional și european – acestea sunt obiective de care MAE este atașat, și care vor fi convertite în politici eficiente de viabilizare a economiei naționale.

MAE consideră extrem de important ca statul să susțină educația populației la condițiile economiei de piață. Această educație este posibilă prin introducerea unor cursuri suplimentare pentru copii în programul școlar, crearea unor centre de recalificare, gratuite, pentru persoanele în căutarea unui nou loc de muncă, dar și prin crearea unei infrastructuri atractive de instruire – inclusiv prin așa-zisele incubatoare de afaceri în baza parteneriatelor dintre centrele universitare și mediul de afaceri, în scopul atragerii, plasării și implementării tehnologiilor performante.

MAE pledează pentru politica de forjare a unor niște tehnologice în vederea atragerii de consorții internaționale cu renume, care să investească în RM, grație avantajelor economiei locale, asigurând condiții superioare de angajare, recrutare și instruire a forței de muncă, preluarea și utilizarea de know-how care să diversifice geografia și intensitatea exporturilor RM.

• Indicatori de evaluare:	• Efecte proiectate
<p>Optimizarea și simplificarea cadrului de afaceri Protejarea juridică a businessului contra abuzurilor Deetatizarea completă a economiei</p>	<p>MAE va promova politici ferme de optimizare a procedurilor de raportare obligatorie a businessului către instituțiile statului, va revizui sistemul de servicii contra plată prestate de către autoritățile statului, va crea un sistem integrat și eficient de protecție a concurenței, va revizui sistemul de subvenționare și susținere a sectorului privat, va definitiva procesul de codificare a legislației fiscale.</p> <p>MAE consideră aplicarea prezumpției nevinovăției în relațiile dintre stat și business chintesența opțiunilor sale liberale, promovând un mecanism de responsabilitate personală și instituțională a funcționarilor publici față de acțiunile întreprinse, ferind mediul de afaceri de acțiuni abuzive, decizii eronate din partea statului și birocrăției.</p> <p>MAE va promova o participare mai mare a businessului la formularea priorităților de dezvoltare a țării, în condiții de egalitate în raport cu autoritățile centrale, în beneficiul interesului public și privat. MAE va promova excluderea oricăror forme de expropriere a proprietății înafara procedurilor judecătorești.</p>

• Asigurarea securității energetice

Constatând carențele majore ale RM în asigurarea securității sale energetice, MAE consideră că sursa acestei probleme nu rezidă în lipsa de alternative, cât mai ales în eșecul guvernării de le căuta. MAE va pleda pentru scoaterea la lumină a tuturor afacerilor tenebroase pe care PCRM și aliații săi le-au gestionat, în ultimii 10 ani, pedepsind cei vinovați proporțional cu vina stabilită de justiție. RM are nevoie de siguranță energetică, de rute alternative de energie și de instituții capabile să furnizeze expertiză de calitate în toate domeniile în care interesele businessului privat, dar și a oamenilor simpli, sunt afectate.

MAE consideră garantarea securității energetice a statului este prioritară pentru dezvoltarea economică și socială a RM. În acest sens, va promova politici de racordare a RM la proiecte regionale, în curs de construcție (Nabucco, SouthStream), rezolvând în mod strategic prioritatea aprovizionării societății cu resurse energetice la prețuri rezonabile. 400 milioane EURO anual pentru infrastructura locală. Pentru apropierea infrastructurii de drumuri, apeducte, canalizare, rețele electrice și de gaze, la standardele minime europene, Moldova are nevoie ca timp de 10 ani să investească minimul 400 milioane EURO anual.

Toate țările din Sud-estul Europei au reuși renovare infrastructurii locale, prin accesarea fondurilor comunitare și atragerea investițiilor private în infrastructură. MAE va prelua practicile pozitive de conlucrare cu instituțiile financiare internaționale, pentru a crea condiții de viață adecvată tuturor cetățenilor Moldovei.

În acest moment, RM importă 98% din resursele energetice consumate, iar pierderile energetice în sistemul de termoficare depășește 60%. MAE își propune atragerea investițiilor în volum de 800 milioane EURO în sistemele de termoficare, cea ce va permite reducerea pierderilor de minimul 2 ori. De asemenea pe termen mediu v-om asigura conectarea Moldovei la sistemul electric Românesc și European, precum și la conductele alternative de gaze. În acest scop vor fi atrase investiții private de 700 milioane EURO.

Drept sarcini prioritare, MAE va pleda pentru demonopolizarea și garantarea concurenței loiale pentru desfășurarea tranzacțiilor comerciale și organizarea prestațiilor în domeniul asi-

gurării cu resurse energetice. Căutarea surselor alternative va fi însoțită de stimularea dezvoltării energiilor regenerabile: eoliană, solară, biomasă, inclusiv cea a deșeurilor urbane;

Implementarea unor măsuri orientate spre economia de energie prin conservarea și reducerea cheltuielilor de transport a resurselor energetice către consumatorul final.

Statul va trebuie să asigure procesul de adoptare a unor metodologii credibile și oneste în raport cu consumatorii industriali și familiali de calculare corectă a prețului de vânzare a resurselor energetice și monitorizarea activității importatorilor pentru asigurarea corectitudinii și transparenței. În același timp, MAE consideră vital ca statul să asigure soluții viabile în condiții de de criză energetică la importul de gaze naturale și de alte resurse energetice de alternativă, concomitent cu modernizarea sistemului de transport și distribuție, dezvoltarea interconexiunilor și diversificarea surselor de import de gaze naturale și alte resurse energetice MAE va fi prioritar angajat în asigurarea condițiilor necesare pentru transparența furnizării spre consumatorii din RM, dar și a exporturilor care tranzitează RM, a resurselor energetice. În acest scop, MAE va monitoriza prin politici și instituții credibile funcționarea stațiilor de evidență (contoarelor) în scopul controlului strict al volumelor importurilor de gaze natural.

• Indicatori de evaluare:	• Efecte proiectate
Întărirea securității energetice Investiții strategice în producerea de alternative	<p>MAE va spori eforturile guvernului central în atragerea de resurse estimate la circa 400 milioane EURO anual pentru infrastructura locală. MAE va prelua practicile pozitive de conlucrare cu instituțiile financiare internaționale, pentru a crea condiții de viață adecvată tuturor cetățenilor Moldovei.</p> <p>MAE își propune atragerea investițiilor în volum de 800 milioane EURO în sistemele de termoficare, cea ce va permite reducerea pierderilor de minim 2 ori. De asemenea pe termen mediu v-om asigura conectarea Moldovei la sistemul electric Românesc și European, precum și la conductele alternative de gaze. În acest scop vor fi atrase investiții private de 700 milioane EURO.</p>

• Justiția Independentă în RM

Statul de drept și integrarea europeană sunt elemente indisolubil legate între ele. MAE pledează pentru asigurarea independenței autorităților jurisdicționale prin eliminarea influenței factorului politic asupra numirii magistraților, sau asupra luării deciziilor finale de către judecători. Considerăm important ca sistemul organelor judecătorești să fie finanțat corespunzător, în mod autonom și transparent, la standardele care să asigure eliminarea corupției, ridicarea gradului de competență și responsabilitate a judecătorilor pentru calitatea deciziilor luate.

MAE consideră vital important de a separa procesul bugetar al instanțelor judecătorești și introducerea lui separat în bugetul de stat. Astăzi, instanțele judecătorești sunt finanțate conform legii procesului bugetar, care descrie modul de finanțare a instituțiilor subordonate guvernului, drept urmare, se creează o dependență periculoasă între instanțe și puterea politică. MAE consideră această confuzie deliberată, creând puternice surse de presiune asupra justiției, și va pleda pentru crearea unui sistem independent de finanțare a justiției, în conformitate cu legea privind organizarea judecătorească în RM.

MAE pledează pentru modificarea statutului Consiliului Superior al Magistraturii (CSM), fiind adus în conformitate cu art.1 din Legea cu privire la CSM, care stabilește statutul CSM ca fiind o autoritate independentă, formată în vederea organizării și funcționării sistemului

judecătorec, și este garantul independenței autorității judecătorești. MAE pledează pentru o restructurare a instanțelor de judecată specializate, prin introducerea unui sistem unic de instanțe de drept comun, evitându-se astfel târăgănarea examinării acțiunilor.

MAE va susține politici de stat îndreptate spre întărirea încrederii în justiție, având drept obiectiv eliminarea imaginilor și stereotipurilor negative față de justiție, determinată în mare parte de frustrări sociale și capacitatea redusă de implementare a deciziilor judecătorești, corupției și presiunilor politice. MAE va promova mecanisme de executare obligatorie și imediată a deciziilor judecătorești, fără drept de contestare a acțiunilor decise de judecată, astfel încât părțile să conteste în instanță statul și nu acțiunea executorului judecătorec. Estimăm că această schimbare de paradigmă va asigura creșterea capacității instanțelor, responsabilitatea executorilor judecătorești și calitatea procesului judiciar.

Lichidarea instituției admisibilității în cadrul proceselor de judecată, care îngreșește dreptul justițiabilului la un recurs efectiv;

Introducerea unui mecanism transparent de propunere și selectare a candidaților la funcția de judecător în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

• Reformarea procuraturii, poliției și a altor servicii

Statul de drept și ordinea constituțională în RM trebuie să fie apărată și menținută de autorități care se bucură de încrederea populației, capabile să acționeze cu demnitate și profesionalism, găsindu-se în serviciul cetățeanului și nu al birocrației. MAE pledează pentru reformarea radicală și structurală a tuturor subdiviziunilor Ministerului de Interne, considerându-l în acest moment drept un focar de ilegalități, un reactor de ignoranță și reacții tribaliste, dirijate de către factori politici influenți. Reforma internelor presupune demilitarizarea completă, renunțarea la secretomania și spiritul cazon prin care reacționează la doleanțele cetățenilor, și creșterea calității serviciului prestat publicului: ordine și justiție.

MAE se pronunță în favoarea adoptării unei noi legi cu privire la procuratură, conform standardelor europene, scoțând-o din chingile clanului aflat la putere, și curățind-o de elementele corupte, care favorizează protecționismul, fabricarea de dosare politice, în condițiile în care infracții se plimbă nestingheriți în RM. Procuratura trebuie să urmeze modelul european de funcționare al acestei instituții, având un rol mult mai redus decât în acest moment, conform prevederilor constituționale, și asigurând numirea prin concurs a procurorilor de către Consiliul Superior al Magistraturii. Ca și în cazul Ministerului de interne, Procuratura trebuie să fie demilitarizată și racordată criteriilor de mobilitate profesională, specifice magistraților.

• Indicatori de evaluare:	• Efecte proiectate
Ordine publică pentru cetățeni Servicii de calitate pentru cetățeni	<p>Demilitarizarea și optimizarea structurilor trupelor de ordine în RM, decriminalizarea și de corupționalizarea acestor structuri, alegerea personalului civil pe criterii compatibile cu statutul funcționarilor publici, eliminarea tutelei politice, asigurarea controlului public asupra calității serviciilor.</p> <p>Autoritățile publice care mențin ordinea și luptă contra fenomenelor antisociale trebuie să corespundă standardelor, normelor și valorilor europene, recrutarea personalului trebuie să fie înfăptuit pe criterii de compatibilitate profesională, eliminarea ignoranților, corupților, mafioților din aceste servicii, și orientarea lor spre furnizarea de servicii, achitate din impozitele cetățenilor.</p>

MAE pledează pentru reformarea categorică și neamănată a Serviciului de Informații și Securitate (SIS) la standardele europene, în corespundere cu sarcinile care stau în fața acestui serviciu, în condițiile riscurilor provocate de separatismul transnistrean, menținut de Rusia, și a provocărilor de insecuritate economică, energetică, tehnogenică. MAE se oferă să promoveze proiecte de legi care să pună capăt amestecului SIS în viața politică, asigurând un control public asupra scopurilor și mijloacelor folosite de către acesta. Ca și Procuratura, SIS trebuie să justifice banii alocați din bugetul public prin rezultate pe măsura standardelor unui stat democratic, în conformitate cu normele spațiului euroatlantic.

• Eliminarea fenomenului antisocial și corupției

Rapoartele naționale și internaționale atestă o slabă eficiență a programelor anti-corupție în RM. MAE consideră că de vină este atât caracterul formalist, selectiv și spontan de manevrare a organelor abilitate cu aceste activități între interesele mercantile ale PCRM și aliașilor săi, cât și lipsa unor personalități puternice, care să trezească încrederea publicului asupra rezultatelor pe care toată lumea le așteaptă de la aceste programe. În opinia MAE, lupta împotriva corupției trebuie începută cu organele anti-corupție, care trebuie să fie curățate de persoane numite politic, aflate în relații de cartel cu cei pe care aceștia ar trebui să-i sacrifice ca producători de corupție. MAE va susține în fruntea acestor instituții persoane care pot efectiv să curețe organele statului și economia de morbul afacerilor ilegale.

MAE consideră că orice activități de anti-corupție nu pot reuși fără un proces de re-credibilizare a serviciului public, eliminând actualele obstacole la ocuparea unor funcții publice, îndepărtarea influenței politice și orientarea spre eficiență și rezultate clare în activitatea serviciului public. Suntem convinși că progresele așteptate în acest domeniu trebuie să apară ca urmare a consistenței reformei instituționale a organelor puterii de stat, creșterii responsabilităților pentru exercitarea atribuțiilor de serviciu, verificarea riguroasă a activităților legate de combaterea corupției, desfășurate până în prezent, eficientizarea și reorganizarea acestei activități.

MAE consideră că actuala infrastructură de luptă contra corupției este inefficientă și limitată, nefiind ancorată asupra domeniilor care generează cu adevărat corupție: sistemul bancar, întreprinderile de stat, exporturile ilegale din regiunea separatistă, combaterea economiei subterane, infracțiunile electronice, folosirea banilor murdari din relațiile cu spațiul ex-sovietic. Totodată, MAE consideră inadmisibilă folosirea agenției de luptă cu criminalitatea în calitate de instrument de lichidare a opoziției, prin deschiderea de dosare personale.

• Indicatori de evaluare:	• Efecte proiectate
Toleranță 0 la corupție Integritate publică	MAE va asigura aplicarea riguroasă a legislației naționale, stabilitatea serviciului public pe principii de meritocrație și performanță, ca politică de bază în combaterea corupției. MAE va ataca marea corupție, identificând rădăcinile acesteia, achizițiile publice, recrutarea și promovarea, gestionarea proprietăților de stat, reglementarea afacerilor. MAE va promova un sistem transparent și accesibil de supraveghere a integrității publice, monitorizarea veniturilor, optimizarea sistemului de control și evaluare a serviciilor prestate. Considerăm că și controlul din partea societății civile este un factor decisiv în eficientizarea sistemului național de recrutare și promovare a oficialilor onești, educați pe principii europene.

MAE va pleda pentru profesionalizarea lucrului acestei agenții și pentru curmarea practicilor de persecutare a persoanelor fizice și juridice sub pretextul luptei împotriva corupției. Programul de luptă contra corupției trebuie să includă activități de educație și sensibilizare a publicului, nu doar eforturi din partea mediului asociativ, dar și responsabilități alocate autorităților publice. Aceasta ar trebui să includă publicarea informației complete despre averea deputaților, miniștrilor, a celorlalți funcționari și a familiilor acestora, precum și monitorizarea strictă a averii în perioada mandatului/deținerii funcției, expertizarea marilor contracte de privatizare a bunurilor din patrimoniul statului, realizate în perioada guvernării comuniste.

• Dezvoltarea socială a RM

MAE cunoaște tabloul general al marilor riscuri sociale (mortalitatea infantilă, îmbătrânirea populației, dezechilibrul sistemului de protecție socială, dezavantajele femeilor, alcoolismul în creștere și efectele migrației asupra familiei). Prioritățile MAE vor fi legate de creșterea calității sistemului de sănătate publică, reducerea costurilor tranzacționale, optimizarea banilor investiți în sistem, reducerea cheltuielilor de menținere a sistemului, și atragerea de investiții în politicile de sănătate publică.

MAE se va pronunța categoric în favoarea unui trai sănătos, sancționând alcoolismul, fumatul și drogurile prin instrumente financiare și educație publică, descurajând comportamentul deviațional, care provoacă infracțiuni, prin politici naționale, sprijinite de societatea civilă (ONGuri, biserică, școli, fonduri de încredere și binefacere, etc).

Restituirea anuală a un miliard de lei TVA la procurarea de locuințe noi. Pentru a stimula sectorul de construcție și a soluționa problema locativă a cetățenilor Moldovei, MAE va modifica politica fiscală și va implementa un sistem de restituire a TVA la procurarea de locuințe noi, care constituie 20% din prețul imobilului. Astfel la procurarea unui apartament de 60 mii EURO, statul va restitui înapoi TVA plătit în mărime de 10 mii Euro. Pentru aceasta din bugetul de stat anual vor fi alocate un miliard de lei. Bugetul va acoperi această pierdere aparentă prin încasarea altor impozite, datorate creșterii volumului de construcții.

• Indicatori de evaluare:	• Efecte proiectate
Ajutor social familiilor vulnerabile Servicii medicale calitative Program de asistență pentru familiile tinere și cu mulți copii	Restituirea anuală a un miliard de lei TVA la procurarea de locuințe noi. Pentru a stimula sectorul de construcție și a soluționa problema locativă a cetățenilor Moldovei, MAE va modifica politica fiscală și va implementa un sistem de restituire a TVA la procurarea de locuințe noi, care constituie 20% din prețul imobilului. MAE va promova alocarea de investiții prioritare pentru instituțiile prestatoare de servicii medicale (spitale, ambulatorii, medici de familie), asigurând standardele de calitate și efecte directe asupra sănătății populației. MAE va încuraja politici de încurajare a creșterii demografice, reducând riscurile pentru tinerele familii, asistând mesele gratuite pentru copiii în școli (lapte și corn), mese asigurate pentru bătrânii singurteci, ajutoare financiare familiilor tinere.

• **Autonomia locală**

Autonomia locală este limitată și stingherită în RM de presiunile administrației centrale și de lipsa cronică de resurse. În mod repetat, autonomia locală a fost limitată prin intervenții abuzive ale statului, prin reducerea încasărilor la bugetele locale, prin preluarea unor resurse locale de către diverse grupuri clientelare PCR/M și persecutarea oficialilor aleși. MAE consideră că a venit timpul în care RM să-și ia în serios restanțele la capitolul autonomiei locale, declanșând un proces de reforme a proprietății, finanțelor și resurselor locale, angajate în serviciul comunităților teritoriale.

MAE pledează pentru raționalizarea și optimizarea structurii administrației publice la toate nivelurile, în special la nivel central, în vederea reducerii cheltuielilor inutile pentru aparatul administrației de stat. Vom pleda pentru reducerea nr de comune mici, insuficient înzestrate cu resurse financiare, și raioane puternic fragmentate, de inspirație sovietică, spre revenirea la județele RM, în formatul celor 11 unități sub-naționale (adoptat în 1998), concentrând comunele în funcție de capacitatea administrativă, potențialul local și gradul de iradiere a beneficiilor sociale și economice localităților megieșe.

Autoritățile publice din RM trebuie să tindă spre integrarea standardelor și practicilor europene în materie de autonomie locală și descentralizare, atât prin accesarea fondurilor de dezvoltare regională, cât și prin achiesarea RM la spațiul administrativ european. În particular, se cuvine de promovat o legislație nouă în domeniul funcției publice municipale, creșterea îndemnizațiilor stabilite funcționarilor municipali

MAE consideră defectuoasă practica finanțării pe criterii politice a unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi de către unitățile administrativ-teritoriale de nivelul al doilea și de către guvern, diminuarea controlului de stat în planificarea veniturilor și cheltuielilor în bugetele locale. Autoritățile locale în RM trebuie să obțină capacitatea efectivă de a poseda și gestiona resursele locale, fiind protejate de acțiuni suspecte de naționalizare silită, ori de politici de imixtiune a guvernului central în proporționarea bugetelor locale.

MAE consideră de datoria sa să pledeze pentru reforma patrimoniului public municipal, și transmiterea integrală a patrimoniului public local la administrația publică locală, gestionarea acestuia în condiții de transparență, eficiență și raționalitate economică, pe baza standardelor elaborate în acest scop, și a indicatorilor OECD, optimizați pentru statele UE.

Și la nivel local, ca și la nivel central, MAE optează pentru depolitizarea serviciului public, asigurarea stabilității în funcție și a unor grile de evaluare a performanțelor individuale, în mod neutru, pe baze de eficiență și corectitudine profesională, înafara rațiunilor electorale ori ideologice, care oferă protecție garantată unor segmente clientelare, aflate la putere. Stabilitatea serviciului public trebuie să fie sigurată și de sistemul de angajări ale funcționarilor publici în baza concursurilor deschise, asigurându-se astfel transparența și respectarea principiului meritocrației în procesul de selecție.

• Indicatori de evaluare:	• Efecte proiectate
Descentralizarea efectivă, și solidaritate regională Finanțe publice descentralizate	În RM, MAE consideră descentralizarea un antidot contra ineficienței centrale, și va institui un control parlamentar sigur asupra ajustării legislației sectoriale la principiul autonomiei locale și subsidiarității. MAE va reforma sistemul finanțelor locale, întărind baza fiscală locală, revizuind sistemul relațiilor fiscale între nivelele de autoritate publică, anulând intervențiile abuzive ale guvernului central.

• **Drepturi politice garantate și libertatea de exprimare**

MAE constată grave deficiențe în RM în ceea ce privește exprimarea liberă a pluralismului politic. Aceleași carențe izvorăsc în prezent din zeci de rapoarte naționale și internaționale asupra RM, ceea ce confirmă bănuiala că RM este condusă astăzi ca un stat polițienesc, în care drepturile și libertățile civile nu se respectă. Semnalăm că este datoria noastră politică și obligația morală de a stabili drept scop prioritar garantarea reală și efectivă a dreptului fiecărui cetățean la opinie și la libera exprimare, în condițiile existenței unui spațiu public, pluralist, democratic și tolerant.

Statul trebuie să asigure și să protejeze garantarea accesului la informație pentru toți ziaristi, lideri de opinie, reprezentanți ai mediului academic, acționând în serviciul interesului public, și nu al unei birocrații ghiftuite și temătoare. Presa trebuie să se bucure de șanse egale în accesarea informației cu caracter public, indiferent de mediile de informare pe care le reprezintă.

MAE constată existența unui dezechilibru puternic pe piața media în folosul unor mijloace electronice și tipărite rusești, ceea ce alterează calitatea procesului de informare și mobilizare a cetățenilor, a opțiunilor pro-europene, în detrimentul opțiunilor strategice ale RM de aderare la UE. Vom pleda în continuare pentru protejarea spațiului public de interferențe mediatiche nedorite, creând totodată condiții necesare și prielnice pentru dezvoltarea presei scrise și electronice autohtone.

MAE constată intensa politizare a Consiliului Coordonator al Audiovizualului din RM, ceea ce a condus la decizii injuste, discriminatorii și infame în raport cu anumiți difuzori privați și publici, constatând lipsa de transparență și principialitate în aplicarea legislației naționale în acest domeniu, precum și desfășurarea unor concursuri neobiective de eliberare a licențelor de emisie și a frecvențelor. MAE va pleda pentru depolitizarea acestei autorități, sporind responsabilitatea instituțională a sa.

MAE pledează pentru sporirea calității editoriale a programelor radio și TV, dezvoltării rețelelor mass-media regionale, și formarea de consorții public – private urmărind crearea de alternative mass media, întărirea standardelor de calitate a programelor de știri, a dezbaterilor politice și analizelor economice, divertismentului și programelor culturale.

În particular, MAE va pleda pentru formarea unor condiții economice egale pentru toți difuzorii privați, publicații tipărite pe piața mass-media și a activității editoriale, eliminând astfel practicile discriminatorii instituite de regimul comunist. MAE va promova politici care să stimuleze dezvoltarea pieței informaționale și a pieței de publicitate în RM, integrând-o în spațiul informațional european și regional.

• Indicatori de evaluare:	• Efecte proiectate
Deetatizarea presei de stat Profesionalizarea mass media	MAE va promova reformarea audiovizualului public și eliminarea discrepanțelor între programele locale-naționale și cele retransmise din Rusia, în direcția europeanizării surselor de educație și informație publică, compatibile cu cursul spre UE. MAE consideră cenzura și auto+cenzura drept impedimente majore ale democrației din RM, și va prioritiza susținerea unor fundații europene pentru democrație la întărirea libertății breslei gazetărești, reducerea hate-speech, extinderea spiritului de toleranță și integrare a mass media, excluderea mijloacelor xenofobe din peisajul presei înregistrate în RM.

• **Viziunea MAE în afacerile de politică externă**

Opțiunea MAE în materie de politică externă se articulează în angajamentul său ferm de ancorare a RM la spațiul euro-atlantic și comunitar al UE în următorii 4-8 ani, printr-un acord de stabilizare și asociere, ca preludiu procesului de aderare instituțională, sectorială și integrală, la structurile politice europene. RM are nevoie de negociatori puternici, și expertiză de calitate pentru a-și promova interesele în raport cu UE. RM are nevoie de diplomați de carieră, responsabili de succesele și insuccesele raportate în politica externă, având capacitatea de construcție și de solidaritate pe plan regional, pe teme majore de securitate și integrare ale RM.

Politica externă a RM trebuie să crească în calitate, certitudine, corectitudine și reputație. MAE consideră inadecvat angajamentul curent al MAEIE în ceea ce privește promovarea intereselor RM în UE, obținerea de garanții care susțin caracterul unitar și indivizibil al statului, independența, suveranitatea și integritatea teritorială, aderarea la Uniunea Europeană, și protecția cetățenilor săi aflați la muncă peste hotare.

RM trebuie să-și promoveze interesele sale prin intermediul Parteneriatului Estic și al PEV, cu mai multă fermitate și rezultate pe măsura așteptărilor. În particular, MAE pledează pentru accelerarea semnării unui Acord de Asociere și Stabilizare la UE până în anul 2010. Noul acord trebuie să asigure accesul RM la programe privilegiate de finanțare în vederea ajustărilor structurale și integrării sectoriale pe: dezvoltare regională, dezvoltare rurală, competiție economică, agricultură, transport, educație și energie. MAE pledează ca noul acord să includă și dobândirea dreptului de liberă circulație a cetățenilor Republicii Moldova în țările UE pentru următorii 2-4 ani, simultan cu obținerea unui Acord de parteneriat strategic cu SUA, având drept obiectiv crearea condițiilor necesare pentru aprofundarea integrării euro-atlantice.

MAE consideră că RM nu trebuie să piardă timp până atunci, rezolvând cât de curând restanțele majore pe care RM le mai are în raport cu Consiliul Europei și UE, în ceea ce privește consolidarea instituțiilor democratice, respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, libertatea de expresie, întărirea justiției independente și autonomiei locale în RM.

MAE pledează pentru încheierea unui Acord de parteneriat strategic cu România, care să conducă la întărirea legăturilor economico-financiare dintre statele noastre, la facilitarea accesului cetățenilor din RM la piața de muncă din România, întărirea cadrului de cooperare transfrontalieră și facilitarea accesului cetățenilor RM în România.

MAE pledează pentru întărirea relațiilor de cooperare bilaterală cu Ucraina, construind împreună noi domenii de interese comune, inclusiv în ceea ce privește implementarea reformelor interne, stoparea migrației ilegale, garantarea reciprocă a investițiilor, asigurarea ordinii și pazei frontierelor celor două state, protejarea drepturilor minorităților naționale.

MAE va sprijini un cadru de relații pragmatice cu Rusia, în temeiul intereselor economice, dar și respectarea Acordului bilateral, semnat în 2001, care consacră respectul pentru respectarea independenței, suveranității și integrității teritoriale. MAE nu este dispusă să tolereze încălcarea acestor principii de către Rusia, și va mobiliza opinia publică europeană și internațională contra acelor centre decizionale, care se fac responsabile de întârzierea retragerii armatelor ruse din Transnistria, dar și de sprijinul economic-financiar, militar și diplomatic acordat regimului separatist de la Tiraspol. MAE consideră necesar ca RM să ceară despăgubiri din partea Federației Ruse pentru imixtiunea militară din 1992, susținerea separatismului și provocarea de pagube materiale și umane uriașe, statului independent al RM.

MAE consideră necesar de a părăsi Comunitatea Statelor Independente, ca structură inutilă, ineficientă și costisitoare, care trebuie să fie înlocuită printr-o ofensivă diplomatică de întărire a relațiilor bilaterale între RM și statele membre ale UE, compatibile cu aspirațiile și perspectivele de aderare ale Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

MAE susține consolidarea dialogului actual al RM cu NATO și va depune eforturi semnificative pentru îndeplinirea corespunzătoare a Planului Individual de Acțiuni NATO - Republica Moldova și începerea negocierilor asupra Planului de Acțiuni privind pregătirea pentru aderare (MAP).

• Indicatori de evaluare:	• Efecte
Integrare simultană în NATO și UE Nu CIS, ci EU ca factor de stabilizare și definire a priorităților Parteneriat strategic occidental transferat spre vecini	MAE va pleda pentru reechilibrarea cursului de politică externă: de la o politică tout azimout, la susținerea doar priorității de politică internațională care corespund interesului RM de aderare la UE. MAE va extrage RM din țesătura obligațiilor legate de CSI, promovându-și interesele pe temeuri bilaterale cu statele ex-sovietice, iar cu Rusia, în formate multilaterale, o condiție fiind suspendarea ajutorului alocat regimului separatist, evacuarea trupelor și munițiilor rusești, achitarea pagubelor suferite de RM ca urmare a intervenției militare și secesionismului provocat de Rusia în RM. MAE consideră indispensabilă reevaluarea relațiilor RM cu vecinii săi: România și Ucraina, elevându-le la statut de relații strategice, parteneriat privilegiate, similar noului acord politic ce va fi semnat cu UE.

• **Educația publică și Cercetarea**

De la URSS, RM a moștenit un indicator relativ înalt de alfabetizare totală a populației, însă inegalitățile sociale apărute de-a lungul tranziției sale au redus dramatic accesul la servicii calitative de educație, înrăutățind frecvența școlară și înmatricularea la toate nivelele de educație publică: primară și secundară. MAE Tranziția politică și economică (de la statul polițienesc spre statul democrației participative, și de la economia hipercentralizată spre economia funcțională de piață) a ridicat și problema unor schimbări structurale în sistemul educației publice, asigurate și garantate de stat.

MAE consideră că reformarea sistemului de educație pre-universitară are nevoie în RM de un pachet urgent și comprehensiv de inițiative legislative, care să sprijine pe de o parte autonomia școlară, descentralizarea și eficientizarea procesului de studii, iar pe de altă parte să optimizeze costurile sistemului existent. Aceasta ar trebui să genereze sporirea competenței de achita salariile de către nivelul raional de administrație publică, menținerea școlilor – competența corpului de management al școlilor și asociațiile parentale. Acest model de descentralizare ar trebui să ofere suficiente instrumente pentru a raționaliza utilizarea judicioasă a resurselor bugetare, asigurând instituțiile educației preuniversitare cu suficientă autonomie școlară, în timp ce autoritățile locale ar trebui să-și păstreze calitatea de “supraveghetori” și autorități competente, cu care se poate crea parteneriate pentru obiective punctuale. În acest fel, școlile ar putea judeca un rol mai important în menținerea și dezvoltarea serviciilor de calitate, scăpând de sub tutela autorităților locale și trecând la o fază nouă de gestionare a programelor de studii.

Considerăm că, descentralizarea implică un transfer considerabil de resurse și autoritate spre școli, acestea având nevoie de creșterea competenței manageriale, crearea unor mecanisme de administrare eficientă a resurselor, planificare și monitorizare a rezultatelor, crearea de condiții adecvate pentru buna funcționare a școlilor, marcând astfel o diferență radicală de la actualul sistem hipercentralizat spre un model de educație publică mai flexibilă, întemeiată pe autonomia școlară și competențe coordonate.

Investițiile capitale în școlile din RM trebuie să fie implementate prin intermediul unui program național, bazat pe priorități și politici pe termen lung, proceduri transparente și credibile, care să asigure acordarea de finanțări echitabile, juste și eficiente. Finanțarea bugetară a unor studenți la universitățile pedagogice din RM ar trebui să fie efectuată prin intermediul raioanelor, și nu direct către universități, menținând astfel la nivel local instrumentul de atragere a absolvenților în sistemul școlilor publice, raioanele fiind autoritățile cele mai apropiate de necesitățile de cadre pedagogice ale școlilor pre-universitare. Această schimbare va spori transparența alocațiilor de la buget, readucând absolvenții de la universități în școlile care au aceste necesități, motivând autoritățile locale să trateze mai responsabil cheltuielile pentru educație aflate la dispoziția lor.

MAE consideră că implementarea acestui model de descentralizare a educației pre-universitare va cere din partea statului o finanțare sporită pe termen scurt – primii 2-3 ani, și pe termen mediu – 3-5 ani. Estimăm că cheltuielile pentru educație ar trebui să crească de la 7-8% din PIB în prezent până la 10% în perioada de lansare a modelului descentralizării educației, urmând să descrească ulterior, pe termen mediu, până la 7%. Estimăm că aceste reforme ar putea solicita alocarea de la bugetul de stat pentru întreținerea învățământului a minim 10% din PIB, cu o creștere de la 1,8 miliarde de lei, actualmente, la 7 miliarde de lei, conform ultimelor tendințe ale Uniunii Europene;

Conceptul reformei în educația publică trebuie să sprijine ideea unor servicii educaționale calitative pe plan național, și nu să justifice menținerea unor școli mici, în care rata de elevi la un profesor școlar este mult mai mică decât oriunde în Europa, aproape egal cu numărul elevilor pe care îi instruiesc, și fără nici o șansă ca în următorii ani să schimbe acest decalaj demografic. Este nevoie de un efort serios pentru a monitoriza și cartografia necesitățile educaționale locale, luând în considerație tendințele demografice, modelele de re poziționare ale instituțiilor educaționale la nivel teritorial, asigurând transportul public pentru elevi și profesori, separarea școlilor în funcție de nivelul de educație public.

Salariile trebuie să fie mărite pentru profesorii școlari cel puțin la nivelul salariului mediu pe economie. Luând în considerație disparitățile existente pe plan regional, noi propunem ca nivelul salarial să fie decis pe plan local (raional), care ar putea avea mai multe motive să decidă asupra priorităților de salarizare, nivelul de efort pedagogic în acest sens, în corespundere cu necesitățile locale.

Dezvoltarea RM fără investiții serioase în educație nu va produce competiție și performanță economică, ci doar bravadă și discursuri de oratorie gratuită. Sistemul educației publice din RM se găsește într-o criză profundă, de care suntem conștienți și care îndeamnă MAE să declare reforma sistemului de educație preuniversitară și universitară drept obiective de ordin strategic, având drept indicatori de referință autonomia universitară și creșterea politici de relansare a educației în scopul dezvoltării durabile a societății. Această reforma va trebui sprijinită prin activități de reglementare a calității educației la toate nivelurile – preuniversitar, universitar; restructurarea sistemului educațional preuniversitar și universitar; înnoirea conținuturilor curriculare și a traseelor educaționale.

MAE consideră inefficient sistemul universitar, orientat exclusiv pe producerea de purtători de diplome, și doar într-o foarte mică măsură pe crearea de profesioniști calificați, conectați la necesitățile în dinamică a economie de piață și a sectorului privat. Noi considerăm că universitățile trebuie susținute în re-conectarea lor la sectorul productiv, la încurajarea cercetării în instituțiile de învățământ superior în baza priorităților de dezvoltare socioeconomică și relaționarea cercetărilor cu dezvoltarea economică durabilă la nivel republican și regional (diversificarea resurselor energetice; tratarea maladiilor canceroase; tehnologii informaționale și de comunicare; agricultură ecologică, nanotehnologii ș.a.), acest lucru implicând și redefinirea rolului cercetării științifice conform standardelor Uniunii Europene.

Pledăm pentru reorganizarea Ministerului Educației și Tineretului într-un Minister al Educației Naționale, investit cu funcția de monitorizare a proceselor în instituțiile (pre) universitare. Totodată, legislația RM trebuie să garanteze asigurarea efectivă a exercițiului administrării și

autonomiei universitare, respectând totalitatea libertăților academice pentru instituțiile de învățământ superior acreditate, inclusiv descentralizarea sistemului educațional preuniversitar prin acordarea autonomiei instituționale în gestionarea bugetelor, resurselor umane, elaborarea strategiilor de dezvoltare pe termen scurt și mediu.

• Indicatori de evaluare:	• Efecte proiectate
Salarii competitive pentru pedagogi Reforma învățământului profesional Cercetarea științifică Cheltuieli pentru educație din PIB	Va revedea sistemul de salarizare al profesorilor, sporind salariile cu cel puțin 20% mai mult decât salariul mediu pe economie (în prezent 70% din salariul mediu pe economie) Va spori conectivitatea sistemului de școli profesionale cu nevoile specifice ale economiei de piață (de la 12% la 40%, înmatricularea anuală a elevilor în școli) Va consolida viabilitatea universităților prin conectarea lor la procesul economic și tehnologic al întreprinderilor din RM, înregistrând circa 30% creștere în următorii 4 ani din contul proiectelor de cercetare și dezvoltare desfășurate în universități. Vom majora cheltuielile pentru educație publică: de la 8,5% din PIB în 2007 la 9% din PIB către 2010.

• Politica MAE în domeniul Tineretului și sportului

MAE constată cu îngrijorarea, că politica actualii guvernări a provocat exodul masiv a tineretului peste hotare. Tinerii în prezent sunt una din cele mai vulnerabile grupe sociale din țară. Astfel peste 70% din ei nu-și pot găsi un loc de muncă.

Politica dezastroasă și ilegală de limitare a numărului de studenți în instituțiile superioare de învățământ a dus la acea că anual 10 mii de tineri sunt privați de dreptul legal de ași continua studiile. Ori este binecunoscut că persoana cu studii superioare are șanse de 3-4 ori mai mari decât o persoană fără studii să-și găsească un loc de muncă. O altă problemă ține de faptul că tinerii specialiști în special cei cu profesii din sectorul bugetar, evită cu orice preț posibilitatea de a se angaja înafara municipiului Chișinău, drept consecință în majoritatea localităților rurale este o lipsă acută de specialiști. Pentru a proteja tinerii, MAE pledează pentru majorarea burselor pentru studenți la nivel de 1/3 din salariul mediu pe țară, cea ce va constitui în primul an de Guvernare a MAE 70 de EURO.

Considerăm necesar să atragem investiții de capital privat în construcția de campusuri universitare. MAE va asigura construcția de campusuri pe bani privați pentru 10 mii de studenți în primii 3 ani de guvernare. Pentru studenții din familiile social vulnerabile vor fi acordate burse de locuit, care v-or acoperi 50-100% din prețul chiriei la campusul universitar.

Pentru facilitarea accesului la studii MAE va crea un Fond Național pentru educație, din mijloacele căruia v-or fi achitate dobânzile la creditele pentru învățământ contractate de tineri. În acest scop, MAE propune elaborarea unor facilități speciale la nivel național și regional care să stimuleze decizia agenților economici de a angaja tineri în câmpul muncii, MAE va modifica politica fiscală, astfel pentru tinerii până la 30 de ani plățile în bugetul asigurărilor sociale și bugetul asigurărilor medicale va constitui doar jumătate din suma achitată de restul angajaților.

Guvernarea MAE va duce o politică de încurajare a tinerilor, prin oferirea de granturi, la proiecte de cercetare internaționale. Pentru orientarea tinerilor specialiști în localitățile rurale, MAE va promova o politică de oferire a burselor prin intermediul primăriilor rurale, astfel va crește proba-

bilitatea ca tânărul specialist să se întoarcă în satul lui de baștină. Un alt instrument va fi oferirea de locuințe, pentru tinerii specialiști, care după 5 ani de activitate va trece în proprietate privată. Guvernul MAE va oferi granturi în valoare de 50% din costul proiectelor pentru construcția de edificii sportive în localitățile rurale și centrele raionale din Republică.

Vor fi încurajate autoritățile locale, pentru organizarea competițiilor raionale și republicane la diverse discipline sportive.

În scopul promovării unei imagini pozitive a Moldovei peste hotare MAE va finanța direcțiile sportive, unde sportivii autohtone, au cele mai ridicate performanțe.

• Indicatori de evaluare:	• Efecte proiectate
Tineretul – o politică la modul serios Îndemnizații tinerelor familii Investiții pentru știință și inovații tehnologice	<p>Renașterea RM este de neconceput fără creșterea și educarea unei generații mai capabile, mai ambițioase și mai vizionare. MAE va susține politici de stat menite să ofere o bază materială pentru întemeierea de familii, case pentru tinerii specialiști, locuințe închiriate de la stat, în funcție de venituri și de ocupații privilegiate.</p> <p>MAE va promova programe de stat care stimulează familiile numeroase, bine întreținute, încheiate, socializate prin instituții preșcolare, liceale și universitare conectate în rețele.</p> <p>Din resursele alocate pentru știință, MAE va crea un fond de 50 milioane lei anual, pentru studenți și tinerii specialiști, fonduri pentru cercetare universitară, stimulând cooperarea intensă între mediul universitar și sectorul privat, stimularea integrării tinerilor savanți în comunitatea internațională (burse de călătorii la conferințe internaționale și burse de cercetări, burse de merit și premii inovatoare).</p>

• Eficientizarea sistemului de ocrotire a sănătății

MAE constată că cu toate că bugetul asigurărilor medicale a cunoscut cea mai mare creștere comparativ cu alte cheltuieli publice, sistemul de ocrotire a sănătății continuă a fi unul defectuos, nu corespunde exigențelor societății moderne și nu asigură o protecție medicală suficientă pentru populație. Actualul sistem de ocrotire a sănătății rămâne a fi monopolizat și lipsit de orice tip de competiție în interior. Drept consecință avem prețuri la asigurările medicale ridicate, servicii de calitate proastă și calitatea vieții lasă de dorit. Obiectivul de bază a MAE în domeniul ocrotirii sănătății este de a menține și întări sănătatea cetățenilor, asigurarea accesului liber la serviciile medicale calitative și reformarea sistemului în așa mod ca să facă față cerințelor crescânde ale populației. Pentru aceasta MAE este promotorul fidel al inițiativei private în sistemul de ocrotire a sănătății, v-om încuraja dezvoltarea sistemelor alternative de asigurare medicală și crearea unui mediu de concurență sănătoasă, prin liberalizarea serviciilor medicale.

Principalele obiective sectoriale ale MAE în reformarea sistemului de ocrotire a sănătății sunt legate de liberalizarea sistemului de asigurare medicală obligatorie. Astfel încât fiecare cetățean să-și poată alege compania de asigurare și pachetul medical pe care îl dorește. Autoritățile publice v-or determina doar asigurarea medicală minimă obligatorie. Considerăm oportun și necesar de a da posibilitate sectorului privat să dezvolte un sistem autonom al rețelilor spitalicești și încurajarea concurenței între ele. Astfel pacientul va decide singur unde urmează să se trateze. Concurența între spitale va duce la creșterea calității serviciilor medicale la prețuri competitive.

MAE consideră important ca pe lângă investițiile în spitale și îngrijire medicală, statul să se ocu-

pe și de administrarea unor vaste programe naționale de încurajare a unui mod de viață sănătos, cu funcția de profilaxie și stimulare a vieții active, de natură să reducă riscurile de îmbolnăvire, bolile cronice și de vârstă.

MAE este convins că și în sistemul asistenței medicale este nevoie de creat un mediu sănătos sub aspect etic. Promovarea unei politici de etică profesională în rândul medicilor la prescrierea medicamentelor. Prin lege medicii vor fi obligați să ofere pacientului minimul 2-3 alternative medicamentoase.

MAE va încuraja eforturi susținute în vederea dezvoltării serviciilor medicale private, în special cele spitalicești. Liberalizarea sistemului de remunerarea a personalului medical, cu introducerea Contractelor colective de ramură, și contractelor individuale de muncă. Dezvoltarea instituțiilor de protecție a dreptului pacientului și a lucrătorilor medicali.

• Indicatori de evaluare:	• Efecte proiectate
Servicii medicale calitative Investiții strategice în dezvoltarea instituțiilor medicale de calitate	<p>MAE va promova politici orientate spre dezvoltarea sistemelor alternative de asigurare medicală și mediu de concurență sănătoasă, prin liberalizarea serviciilor medicale.</p> <p>MAE va promova un program de optimizare a serviciilor furnizate de instituțiile spitalicești, oferind investiții strategice, și încurajând competiție sănătoasă la furnizarea de servicii calitative clienților.</p>

• Reforma sistemului de pensionare

Sistemul național de asigurare cu pensii din RM a rămas la jumătate de drum al reformei, și nu poate fi calificat ca fiind potrivit cu schimbările din economie și viața publică. Astfel după 10 ani de zile de la implementare noului sistem noi, contrar legislației care prevede unicitatea și egalitatea sistemului de pensioanare, noi până în prezent avem 3 categorii distincte de pensionari. Peste 90% din populație sunt așa numita categorii defavorizată de pensionari, care sunt descriminați deschis în comparație cu câteva grupe favorizate cum ar fi: birocrații și foștii deputați, care au un sistem propriu privilegiate de pensionare. În plus, sistemul de indexare a pensiei este de așa natură, că odată cu trecerea timpului, persoana pensionată devine din ce în ce mai săracă, deoarece pensia lui scade continuu, dacă o raportăm la salariul de funcție pe care la deținut persoana dată.

Situația economică a pensionarilor s-a agravat în mod special în ultimul deceniu. Astfel dacă în anul 1994 pensia constituia 50% din salariul mediu pe economie, în prezent ea este la nivelul de 20%, sau de 2 ori mai mică decât minimul obligatoriu, conform cerințelor Uniunii Europene. Este convingerea noastră că, reforma sistemului de pensionare trebuie să reprezinte o politică prioritară a viitoarei guvernări. MAE se simte obligată să inițieze procesul de reformare a sistemului de pensioanare care va include în sine: lichidarea sistemului de indexare a pensiilor, calculul pensiei se va face în dependență de veniturile pe care le-a avut pensionarul și pensia lui va fi de minimul 40% din salariul deținut, ceea ce reprezintă aproape de 2 ori mai mult decât oferă sistemul actual de pensionare.

Pentru populația săracă, care primește o pensie din Bugetul Asigurărilor sociale, mai mică decât minimul de existență, Guvernul va oferi o pensie de sprijin din fondul de rezervă, care va fi egală cu diferența dintre pensia primită și minimul de existență.

MAE va promova liberalizarea sistemului de pensionare, va dezvolta sistemul privat de asigurare socială și va încuraja angajații să participe la sisteme facultative de pensii. Fiecare angajat va fi liber să-și aleagă compania de asigurare pentru pensii în dependență de facilitățile și beneficiile oferite. Considerăm necesar să anulăm sistemul dublu al plăților personalizate, care favorizează existența unor categorii de pensionari favorizați (cu merite în regimul sovietic) și a celorlalți pensionari defavorizați (marea majoritate a pensionarilor din RM).

Platforma electorală a Partidului Dezvoltării Spirituale “**MOLDOVA UNITĂ**”

• Indicatori de evaluare:	• Efecte proiectate
Pensii sigure și demne Eliminarea privilegiilor contestate	MAE va promova o reformă profundă a sistemului de pensii în RM, asigurând garantarea fondurilor de pensionare, diversificarea tipurilor de pensii și forme de contribuții, sporirea transparenței și credibilității lor. MAE va spori vizibilitatea categoriilor de pensionari privilegiați, oferind egalitate de șanse, stimulente pentru fonduri private de pensionare, responsabilitate în gestionarea banilor – contribuții, și eliminarea corupției.

• Dezvoltarea spațiului național și civic în RM

Este convingerea MAE că RM dispune de un potențial uriaș de resurse naționale neexplorate până în prezent. Națiunea grupului titular trebuie să reprezinte un pilon central al națiunii civice a RM, întemeiată pe susținerea identității culturale, lingvistice și istorice românești, alias moldovenești, ca liant integrator pentru grupurile etnice și naționale existente în RM. Proiectul națiunii civice în RM trebuie să servească obiectivului de integrare socială, culturală și politică a tuturor cetățenilor săi, indiferent de apartenența lor etnică, confesională, culturală, profesională sau religioasă.

MAE va promova politici de stat în vederea integrării lingvistice a minorităților, și va pleda contra încercărilor de politizare și de feudalizare a minorităților etnice de către un anumit partid sau grupare politică cu intenții obscure. Autoritățile statului trebuie să acționeze metodic și strategic în vederea creșterii gradului de conectivitate culturală între minoritățile naționale și etnosul titular, formator de statalitate în RM, și nu spre dezbinarea ori izolarea acestora pe apartamente etnice, malefice pentru natura obiectivelor europene ale RM.

Integrarea RM în Uniunea Europeană trebuie să răspundă modelului diversității culturale, dar fără ca această diversitate să fie exploatată de forțe din exterior, pentru restituirea RM pe terenul inaplicabil al regimurilor marionetă, tutelate de Moscova, politic și lingvistic. Patriotismul civic al cetățenilor RM trebuie să fie compatibil cu patriotismul constituțional, oferind garanții și răspunsuri instituționale nevoiile de păstrare și dezvoltare a identității culturale definitorii românești ai etnosului majoritar, laolaltă cu păstrarea culturilor naționale.

MAE va pleda pentru creșterea autonomiei și responsabilității societăților culturale naționale, stabilind proiecte comune prin care acestea vor ajuta, împreună cu organele statului, procesul de integrare a tuturor cetățenilor țării noastre în viața politică, socială și economică.

Spațiul mediatic în RM este haotic, dezzechilibrat, dominat de posturi străine obscure, care modelează în mod defectuos conștiința publică a populației. Obiectivul MAE va fi de a pune în aplicare standarde naționale de difuzare, publicitate stradală și vizuală, având drept punct de reper rolul limbii oficiale, în RM, în procesul de consolidare a coeziunii politice și sociale.

• Indicatori de evaluare:	• Efecte proiectate
Consolidarea rolului limbii române de liant al națiunii civice din RM Redimensionarea spațiului mediatic ocupat în prezent de alte limbi decât cea oficială	MAE va sprijini promovarea unor programe naționale de educație publică europeană, de integrare socială prin cultura etnosului formator de statalitate al RM, lansând ca proiect consolidarea cetățeniei luminate, pro-europene în RM. Spațiul public din RM trebuie protejat în aceiași măsură ca și frontierele naționale. MAE pledează pentru o bună gestionare a politicilor menite să motiveze loialitatea civică a tuturor cetățenilor săi, indiferent de naționalitatea, confesiunea, rasa ori limba lor nativă. Totodată, MAE va lupta contra extremismului velicoros, construind punți de liant cultural între grupuri naționale și națiunea titulară, între grupuri religioase noi și biserica tradițională, în spiritul ecumenismului luminat.

Sursa: http://www.ae.md/electoral/pdf/Programul_electoral_al_MAE.pdf

• Principalele sarcini ale partidului

- consolidarea tuturor forțelor sociale sănătoase întru îmbunătățirea stării economice a țării, stării sociale și dezvoltării spirituale a cetățenilor țării noastre;
- fundamentarea democrației veridice, asigurarea și protecția drepturilor constituționale ale cetățenilor;
- soluționarea problemelor de ordin politic, economic și social cu premisa luării în considerare a intereselor tuturor categoriilor sociale și ale fiecărui cetățean în parte;
- asigurarea păcii și concordiei în stat, a stabilității politice, economice și sociale.

• Partidul dispune de toate mijloacele necesare soluționării acestor sarcini:

- percepția clară a complexității acestor probleme;
- încrederea în faptul că Republica Moldova și cetățenii ei sunt demni de un destin mai bun;
- existența unor specialiști profesioniști în domeniul dreptului, economiei, psihologiei și culturii, apti să elaboreze programe corespunzătoare și să obțină realizarea acestora;
- onestitatea membrilor partidului.

• Starea socială și economică

În legătură cu acestea, întru viitorul țării noastre, Partidul dezvoltării spirituale „Moldova Unită” îndeamnă toate forțele politice sănătoase ale țării și toți cetățenii să se unească într-un front unic pentru crearea condițiilor dezvoltării libere și democratice a republicii. E timpul să depășim dezacordurile doctrinare și ambițiile mărunte de partid, să ne unim în jurul unei idei naționale și să elaborăm programe eficiente de depășire a crizei sociale și economice și a pericolului dispariției Moldovei ca și stat. Pledăm pentru un impuls real dezvoltării progresive a statului, înlăturarea mărcii „cel mai sărac stat din Europa”, recuperarea demnității umane, credinței și mândriei pentru propriul stat. Doar participarea adevărată în guvernarea statului a tuturor forțelor politice; unirea în jurul ideii esențiale de prosperitate a țării; înlăturarea cusurilor cum sunt corupția, cumetismul, interesele de grup; respectarea strictă a drepturilor și libertăților constituționale ale cetățenilor vor face posibilă soluționarea problemelor și alăturarea Moldovei la cele mai dezvoltate țări din lume.

• Societatea civilă și respectarea drepturilor omului

În condițiile în care structurile autoritare ale birocrăției cu putere de decizie nu sunt capabile să gverneze eficiente statul și să reflecte interesele națiunii, societatea ar trebui, folosindu-se de mecanismul alegerilor parlamentare, să instaleze pe posturile guvernării oameni care nu sunt implicați în luptele dintre clanuri pentru putere și proprietăți. Parlamentul trebuie populat de oameni competenți și onesti care să soluționeze problemele cu care se confruntă statul nostru.

Partidul „Moldova Unită” consideră că pentru a aduce la împlinire aceste intenții, poporul ar trebui să se unească, să organizeze structuri și organizații ale societății civile, care să fie apte să participe la alegeri și să-și apere conștient interesele. Noi vom contribui la crearea unei rețele de cetățeni uniți, meniți să influențeze deciziile la nivel de stat și să controleze respectarea acestora.

Cea mai importantă componentă a societății civile este, în opinia partidului „Moldova Unită”, un sistem de partide dezvoltat și eficient, care are drept primă sarcină asigurarea bunăstării cetățenilor și protecția intereselor sociale, inclusiv a valorilor democratice. „Moldova Unită” pledează pentru democratizarea statului, diminuarea rolului acestuia în viețile cetățenilor, redistribuirea unor funcții statale în folosul societății civile. Considerăm că, în cadrul devenirii societății civile, sindicatele trebuie să procure o independență adevărată și să se bucure de dreptul la inițiativa legislativă. Partidul „Moldova Unită” susține că una dintre condițiile indispensabile pentru dezvoltarea pozitivă a statului nostru este consolidarea națiunii, consolidarea tuturor forțelor sănătoase ale societății. Credem că pentru consolidarea societății este în primul rând necesar să formulăm o idee națională, care să fie la unison cu dorințele majorității populației din republică și care să cuprindă toate aspectele vieții societății: economice, politice, culturale, educaționale etc. Este, fără îndoială, o sarcină foarte dificilă, dar în decursul a 20 de ani de independență statală, se vrea o soluție la această problemă esențială. Considerăm că această sarcină ar trebui să fie prioritară în Parlament, Guvern și societatea civilă. Lipsa unei idei naționale este, la rândul ei, un factor considerabil care contribuie la dezintegrarea societății. Această stare a lucrurilor fragmentează declarațiile unor lideri de partid și de guvernare și exclude o elaborarea unei strategii funcționale de dezvoltare a statului.

• **Partidul „Moldova Unită” consideră că în cadrul consolidării societății trebuie utilizate toate posibilitățile de profilaxie a conflictului social prin:**

- măsuri de fortificare a încrederii față de structurile de guvernare;
- respect față de opinia și poziția oponenților în viața politică a Moldovei;
- ridicarea nivelului de moralitate și spiritualitate a societății;
- contribuție la dezvoltarea instituțiilor de democrație politică;
- egalitate în drepturi a tuturor cetățenilor Moldovei indiferent de naționalitate, limbă, confesiune, stare materială etc.;
- susținerea categoriilor social-vulnerabile ale societății;
- modificarea principală a structurilor de guvernământ, transformarea lor din centre de comandă a luărilor de decizii indiferente față de elementele mai îndepărtate ale sistemului, în centru de coordonare a guvernării statului cu control din partea societății civile.

• **Drepturile omului**

Protecția drepturilor omului este o sarcină prioritară a partidului „Moldova Unită”. Suntem convingeți că bunăstarea socială este de neatins în condițiile în care drepturile cetățenilor și oamenilor politici nu sunt respectate, iar realizarea deplină a libertăților politice și a drepturilor cetățenilor nu poate fi concepută în lipsa protecției sociale și de drept. Cu toate acestea, în anul 2008, ca și în anii anteriori, nu se depășește situația de nerespectare a drepturilor omului în Republica Moldova, mai ales dreptul la liberul acces la justiție, dreptul la un proces echitabil, dreptul la liberul acces la informație obiectivă etc. Partidul „Moldova Unită” consideră că această stare deplorabilă de nerespectare în masă a drepturilor omului, este susținută de faptul că structurile autoritare și parlamentul s-au străduit în decursul elaborării reformelor să asigure o corespondență formală între legislația republicii și normele internaționale care reglementează drepturile omului. Credem că societatea noastră a exclus cu desăvârșire procesul de educație morală și de drept, iar principiile și normele menite să asigure realizarea drepturilor și libertăților omului nu sunt recunoscute drept valori supreme. Partidul „Moldova Unită” consideră că educarea unor cetățeni conștienți a Moldovei, dezvoltarea la vârste fragede a comportamentului civilizată prin conștientizarea propriilor drepturi și dorința de a le proteja, educarea patriotismului – sunt cele mai importante funcții ale sistemului educațional. După părerea noastră e necesară o fortificare a instituției Plenipotențiarului parlamen-

tar pentru drepturile omului, crearea unui sistem pentru reprezentanții acestuia în raioane, în funcțiile cărora să se conțină controlul activității persoanelor publice, reacția la încălcările prevederilor legislației și la abuzuri de putere din partea autorităților. Credem că cea mai importantă prioritate a statului este siguranța fiecărui cetățean al republicii. Partidul „Moldova Unită” susține că o condiție indispensabilă liberului acces al cetățenilor la informație obiectivă și la concursul liber de idei și opinii este demonopolizarea mass-media. Pleדם pentru protecția jurnaliștilor împotriva presiunilor exercitate asupra lor care le amenință viața și sănătatea.

• **Dezvoltarea spirituală**

Partidul „Moldova Unită” crede că dintre cele mai importante sarcini la nivelul statului este lupta pentru păstrarea integrității moștenirii culturale și spirituale a moldovenilor și a altor popoare din țară, care compun baza identității noastre naționale. Considerăm că problema identificării poporului Republicii Moldova cu prezentul și viitorul ei este necesară și decisivă. Cine suntem? De ce suntem capabili? La ce se pot aștepta de la noi vecinii noștri, dar comunitatea mondială? Spre ce tindem? Care este supra-sarcina națiunii? Pentru a răspunde la aceste întrebări, poporul trebuie să se unească, să se consolideze toate forțele sănătoase, să se instaleze un concurs de eforturi ale tuturor partidelor, deoarece nici una dintre programele de partid nu sunt în stare să răspundă singure la toate întrebările. Națiunea trebuie să devină încrezătoare și demnă. Demnitatea nu se procură prin moștenire sau prin aderarea la diverse uniuni, chiar și europene.

• **Considerăm că demnitatea națiunii rezidă în:**

- posedarea unei idei naționale de dezvoltare;
- unirea și concordia între cetățeni;
- stabilitatea economică și socială;
- înțelepciunea guvernanților;
- respectul tradițiilor morale ale popoarelor,
- dragostea și dedicația față de pământurile natale.

Partidul „Moldova Unită” e de părere că fără susținerea acestor repere de bază pentru societate, națiunea se separă în grupuri de oameni ușor manipulabili. Credem că deosebit de periculoasă este lipsa, în concepția națiunii moldovenești, unei idei fundamentale de dezvoltare. Pericolul constă în faptul că această stare a lucrurilor este propice manipulării societății conștiente și creează posibilitatea substituirii ideii naționale cu diverse surrogate folositoare anumitor grupuri de oameni. Suntem convingeți că una dintre cele mai importante priorități naționale este lupta pentru păstrarea moștenirii culturale, care compun baza identității noastre naționale. Partidul „Moldova Unită” este îngrijorată de starea deplorabilă a culturii, lăsată în voia sorții de către stat.

Partidul va milita pentru luarea unor decizii cu putere legislativă care să punteze obligațiile statului în domeniul culturii, Intenționăm să inițiem asigurarea legislativă și încurajarea mecenatului și a sponsorizărilor, crearea unor fonduri speciale de susținere materială a oamenilor culturii. Partidul „Moldova Unită” este îngrijorat de instalarea culturii de masă, care trezește cele mai primitive instincte. Partidul va iniția un proces de control social exercitat de oamenii culturii autoritari sau independenți asupra activității din domeniul culturii.

Partidul „Moldova Unită” nu susține ascetismul, dar creșterea bunăstării personale trebuie să corespundă principiului moralității, adică principiului esențial de a nu aduce daune proprii persoane, celorlalți și mediului ambiant. Acesta este principiul moralității creștine și al tuturor religiilor. Partidul „Moldova Unită” își exprimă convingerea că nivelul spiritualității societății îi determină capacitatea de a progresa. Spiritualitatea este calea spre consolidarea societății.

Credem că întreținerea spiritualității în politică constă în responsabilitatea reală, și nu de fațadă, pentru oamenii care și-au exprimat încrederea în politica sau partidul votat, precum și responsabilitatea pentru îndeplinirea promisiunilor electorale.

• Reforma guvernării de stat

Analizând factorii fundamentali ai dezvoltării continue, partidul „Moldova Unită” conchide că în statul nostru nu există încă înțelegerea faptului că organizarea unei guvernări eficiente este cale economică adevărată de protecție, conservare, înnoire și activizare a societății. Considerăm că timpul refacerii aparatului de stat a sosit deja, imediat după formarea noii componente a Parlamentului, deoarece aparatul de stat a încetat practic să-și îndeplinească funcțiile. Trebuie revăzută problema legitimității puterilor de stat din perspectiva autorității acestora și a încrederii majorității populației că ordinea formării guvernării existentă este cea mai bună pentru Republica Moldova.

Partidul „Moldova Unită” crede că în situația dată, nu poate fi ignorat pericolul ieșirii de sub controlul societății a autorităților de stat și dezorganizarea ordinii de drept constituționale. De aceea e nevoie să stabilim un acord între putere și societatea civilă în domeniul deciziilor politice fundamentale. Credem că atitudinea tehnocrată față de guvernarea economiei, declarată de autorități, a avut drept rezultat pierderea valorii specialiștilor în aparatul de stat, dezordinea în rândurile cadrelor și deficitul cadrelor calificate în toate structurile aparatului de guvernare. Partidul „Moldova Unită” consideră că metodele de conducere a statului și a economiei au un caracter vădit administrativ și de comandă cu elemente de voluntarism, iar piața nu mai este un reglator firesc de producere și prețuri, ci unealtă administrativă și economică. Această situație împiedică realizarea finalităților economice și, mai mult decât atât, duce la deformări morale ale participanților acestor pseudo - relații de piață.

Considerăm că e necesară și neapărată realizarea consecventă și calificată a reformei administrative, inclusiv reforma administrației publice cu descentralizarea guvernării de stat. Partidul „Moldova Unită” subliniază necesitatea principală a elaborării și adoptării legii privind colaborarea și controlul administrării publice de către societatea civilă. Pledăm pentru o guvernare puternică capabilă să realizeze cu succes șirul de funcții încredințate autorităților de societate. Trebuie să constituim o putere care să se bucure de încrederea poporului și care să fie capabilă să unească oamenii pentru crearea unei societăți caracterizate de bunăstare socială.

Partidul „Moldova Unită” crede că statul ar trebui scutit de funcțiile reglării birocratice a activității gospodărești, deoarece tocmai aceasta este baza coruperii funcționarilor publici. Pledăm pentru o reformă adevărată a puterii juridice, care să garanteze recuperarea prestigiului social al judecătorilor, prezența severă a procurorilor care să împiedice încălcările în justiție, conflictele de interese politice, presiunile cauzate de conflictele de afaceri etc. Vom fi consecvenți și duri în intenția de a realiza separarea puterilor de stat privită ca și bază pentru construirea unui stat democrat. Fiecare organ al puterii trebuie să posede acele funcții, de îndeplinirea cărora poate fi responsabil.

Partidul „Moldova Unită” va milita pentru împuținarea organelor de control. Trebuie lichidat Centrul de luptă împotriva infracțiunilor economice și a corupției, care s-a transformat de mult într-un organ de represiune. Partidul „Moldova Unită” este convins de faptul că în condițiile crizei de sistem, micșorarea numărului membrilor și cheltuielilor de întreținere a aparatului de administrare publică, se arată necesară și utilă. Suntem convinși că prezența unor funcționari de stat competenți și profesioniști, bine plătiți și protejați din punct de vedere social, va avea drept rezultat un sistem de guvernare mult mai eficient. În plus, va scădea considerabil nivelul de corupție. Partidul crede că toți cetățenii Republicii Moldova, indiferent de naționalitate, apartenență etnică sau religie sunt egali în fața legii și dețin aceleași drepturi și libertăți.

Puterea de stat în Republica Moldova trebuie să se formeze pe cale democratică pe baza alegerilor libere.

Reprezentanța diferitor naționalități prezentă în organele tuturor ramurilor și pe toate nivelurile trebuie să fie proporțională cu măsura prezenței acestor naționalități în componența republicii. Proporționalitatea trebuie garantată de procedurile democratice fără discriminări legate de apartenența națională sau altele.

• Politica socială și economică

Partidul „Moldova Unită” consideră că direcția socială și economică abordată de autorități este împotriva poporului. În adevăr, un grup mic de oameni care compun așa-numita „elită” – clasa de guvernare, conduce o politică socială și economică ce le servește propriile interese egoiste.

De aceea continuă să crească diferența dintre veniturile unui grup mic de oameni bogăți și venitul restului de populație săracă. Majoritatea populației se regăsește într-o stare de sărăcie susținută artificial fără șanse să modifice această situație în regimul actualei guvernări. Guvernarea țării noastre are o influență negativă asupra situației cetățenilor, societății, culturii și tradițiilor poporului provocând pierderi morale în toate domeniile. Considerăm că Parlamentul și Guvernul în componența lor nouă trebuie să emancipeze funcția socială a statului. Recuperarea statutului social și a bunăstării materiale a profesorilor, educatorilor, medicilor, savanților, care îndeplinesc cele mai importante funcții de protecție spirituală și fizică a sănătății oamenilor, amplificarea potențialului intelectual și vital al poporului moldovenesc – este o sarcină de ordin statal care nu poate fi lăsată la discreția autoreglării economiei de piață.

Apariția bătrânilor lipsiți de protecție socială, persoanelor cu handicap și bolnavilor care nu se bucură de asistență medicală calificată, a oamenilor care nu au unde să trăiască, a copiilor privați de grija maturilor, trebuie apreciată ca și atitudine iresponsabilă a puterii de stat răspunzătoare pentru aceste probleme. Deosebit de importantă este politica demografică a statului. Potrivit opiniei experților genofondul Republicii Moldova este într-o stare atât de precară, încât nu va fi în stare să se auto-reproducă decât cu aplicarea unei politici demografice.

Ținând cont de necesitatea soluționării întregului complex de probleme sociale și economice, Partidul „Moldova Unită” consideră că trebuie luate măsuri extraordinare privitoare la garanțiile sociale și economice ale statului. Primul pas în atingerea acestor scopuri trebuie să devină consolidarea prin lege a standardelor sociale fundamentate, care garantează sănătatea spirituală și fizică a națiunii. Acestea sunt standardele care ar trebui să garanteze educația gratuită, formele și direcțiile de asistență medicală gratuită, un complex de servicii sociale gratuite, care asigură cultura spirituală și fizică a cetățenilor, un nivel reglabil al burselor și pensiilor care să se încadreze în minimul de subzistență. Pe baza acestor standarde (și nu a celor actuale) se pot puncta cheltuielile din bugetul de stat pentru aceste scopuri.

E necesar să se adopte o lege privind bazele politicii familiale. Nu putem fi simpli spectatori ai migrației în masă, dezbinării de familie, copiilor deveniți orfani și bătrânilor sărăciți. La baza consolidării familiei stă independența economică a acesteia. Politica familială de stat trebuie să se orienteze spre crearea garanțiilor, salarii demne oamenilor muncii și ajutoare familiilor cu venituri mici. Partidul consideră că fortificarea familiei este cea mai importantă strategie de consolidare a statului și societății, iar lichidarea completă a fenomenului de abandon al copiilor este una dintre cele mai importante sarcini ale statului. De atenție deosebită ar trebui să se bucure familiile tinere. Noi susținem elaborarea și realizarea programului de stat „Familia tânără”, care presupune crearea unui sistem de creditare preferențială a familiei tinere pentru soluționarea problemei locuinței, educației copiilor, dezvoltarea afacerilor de familie. Partidul pledează pentru elaborarea unui program specializat de stat pentru a-i interesa pe tinerii de viață în Moldova. Inițiem elaborarea Pactului Național al ocupării tineretului. Noi inițiem crearea unei baze instituționale și juridice de realizare a programu-

lui: „Spunem nu migrării de muncă impuse de circumstanțe. Tuturor cetățenilor Republicii Moldova li se cuvine o viață demnă și locuri de muncă acasă”. Politica pentru tineret a partidului este orientată spre crearea de condiții pentru o inițiere în viață de succes a tinerilor, pentru o educație de calitate, libertate în alegerea profesiei, începutul activității profesionale, perfecționare continuă fizică și morală. Noi susținem participarea activă a tinerilor la procesele sociale și politice, dezvoltarea organizațiilor tineresti și sociale. Este necesară consolidarea legislativă a facilităților destinate tinerilor angajați, stimularea angajatorilor, care își expun locurile de muncă absolvenților instituțiilor de învățământ.

Partidul „Moldova Unită” consideră că e necesară implementarea evidenței de stat a sărăciei, elaborarea programelor de stat întru sprijinirea oamenilor în etate singuri, persoanelor cu handicap, orfanilor; crearea unui sistem de alocații temporare și unice, lichidarea impedimentelor din calea activității de binefacere.

Partidul este convins că cea mai importantă și prioritară sarcină a politicii economice este dezvoltarea business-ului mic și mijlociu. Business-ul mic și mijlociu trebuie scutit de presiunile din partea statului prin limitarea procedurilor de control și verificare.

- **Propunem elaborarea și adaptarea unei politici economice de stimulare care să conțină avantaje pentru business-ul mic, și anume:**
- scutirea de impozite a întreprinderilor mici pentru 3 ani și reducerea impozitelor cu 50% pentru următorii 2 ani;
- protecția business-ului mic de influențele corupției și ale lumii interlope. Nimeni nu are dreptul, indiferent de pretext, să amendeze, să stopeze activitatea sau să șantajeze întreprinderea mică înregistrată în câmpul juridic al republicii;
- introducerea unui impozit unic și simplu aplicabil pentru întreprinderile mici;
- elaborarea și implementarea contabilizării simplificate, crearea unui formular unic de raportare o dată pe an;
- lărgirea considerabilă a spectrului de activități aplicabile unui singur patent;
- crearea unor condiții favorabile pentru orientarea business-ului mic spre însușirea ultimilor tehnologii și producerea unor servicii sau produse de cea mai înaltă calitate tehnologică.

Dezvoltarea prioritară a business-ului mic și mijlociu stă la baza depășirii impasului economic în care se află Republica Moldova.

Sursa: <http://moldovaunita.md/pages/ro/platforma-electorală.php?lang=RO>

Platforma electorală a Partidului Conservator

Partidul tău – Viitorul tău !

Partidul Conservator promovează valorile prioritare – viața omului, bunăstarea și demnitatea lui, familia și demnitatea lui creștină, patriotismul și credința țării, unitatea națiunii indiferent de apartenența etnică, convingerile religioase și politice.

Partidul Conservator garantează realizarea unui program de acțiuni concrete și realiste în primii 3 ani de guvernare:

- „Munca bine plătită!” – proiect național prioritar
- Vom ridica salariul mediu pe economie până la valoarea de 10000 lei până în 2012
- „O bătrînețe asigurată!”
- Vom majora valoarea pensiei minime până la nivelul de 5000 lei până în 2012
- persoanele cu dizabilități – membri cu drepturi egale ai societății !
- Protecție socială garantată și crearea tuturor condițiilor de viață și muncă pentru persoanele cu dizabilități
- Vom majora pensia pentru gradul I de invaliditate până la nivelul salariului mediu pe economie !
- „Sănătate de calitate pentru toată populația” – proiect prioritar național
- Vom garanta accesul neîngrădit al populației de la sate și din orașe la servicii medicale eficiente și de calitate.
- „Sistem de educație și învățământ modern, calitativ, accesibil și gratuit !” – proiect național prioritar
- Dezvoltarea agriculturii – pe primul loc în lista priorităților P.C.
- „Prima ta casă” – proiect național prioritar
- Ajutor real și concret celui care muncește pentru procurarea primei locuințe
- „Lupta anticorupție – prioritatea supremă pentru PC” – corupția în RM va fi nerentabilă
- asigurarea securității cetățeanului RM și garantarea respectării drepturilor lui, atât în țară, cât și peste hotare
- Dezvoltarea economică stabilă și atragerea activă a instituțiilor în sectorul real al economiei și în producerea de mărfuri (evidențierea domeniilor și direcțiilor strategice ale economiei naționale pentru obținerea de beneficii maxime din dezvoltarea lor; aplicarea cotei unice de impozit pe venit de 11 % reducerea valorii TVA de la 20 % la 15 %; ș.a.)
- „Infrastructură la nivel european” - proiect național prioritar (drumuri și căi de comunicații moderne, extinderea sistemelor de alimentație cu apă și canalizare a rețelelor de distribuție a gazelor în toate localitățile țării)
- „Sport pentru toți” – program național prioritar. Promovarea modului sănătos de viață; susținerea și dezvoltarea culturii fizice și sportului. Construirea complexelor sportive în fiecare localitate.
- Reîntregirea țării. Soluționarea conflictului transnistrean cu acordarea unei autonomii largite raioanelor din stînga Nistrului în componența statului unitar RM.
- Integrarea europeană prioritatea nr.1 a politicii externe a RM.

Sursa: http://www.conservator.md/uploads/1236918053_1235532459_mail.google.gif

Platforma electorală a candidatului independent în Parlamentul Republicii Moldova, **Sergiu Banari**

Un singur OM poate să aducă SCHIMBAREA în țară, dacă este susținut de mii de oameni!!!

Astăzi, toți cetățenii Republicii Moldova au conștientizat—AȘA NU MAI PUTEAM TRĂI!

Principiile: „Toți suntem egali în fața legii” și „Hoțul trebuie să stea în pușcărie” - trebuie să devină o normă principală pentru poporul Republicii Moldova.

O Moldovă nouă trebuie și poate fi edificată numai de oameni noi care nu au participat la privatizarea prădalnică, n-au provocat războiul civil din Transnistria și care nu au nici o legătură cu regimul totalitar Voronin - Tkaciuk. Sunt gata să depun toate eforturile pentru renașterea Moldovei și îmbunătățirea nivelului de trai al cetățenilor săi.

Sarcina principală la care voi lucra este accelerarea industrializării economiei și modernizării sectorului social. Acest lucru va permite crearea locurilor noi de muncă, creșterea veniturilor în bugetul național, alinierea pensiilor și salariilor bugetarilor la coșul minim de consum, asigurarea unui nivel mai înalt de instruire, îmbunătățirea calității asistenței medicale și va da un impuls necesar dezvoltării raioanelor.

Voi lupta împotriva corupției și samovolniciei funcționarilor în scopul redobândirii proprietății publice furate.

PRO INVESTIGAREA PRIVATIZĂRII CRIMINALE A PROPRIETĂȚILOR DE STAT CONTRA BONURILOR PATRIMONIALE

- Este necesar identificarea persoanelor responsabile de sărăcirea poporului și pedepsirea acestora în conformitate cu Codul Penal al Republicii Moldova;
- Privatizarea ulterioară a întreprinderilor de stat trebuie să se desfășoare în cadrul unor licitații deschise, cu participarea experților independenți.
- Fondurile acumulate în urma privatizării proprietății de stat trebuie să fie îndreptate spre compensarea pierderilor suportate de cetățenii Republicii Moldova în urma privatizării proprietăților de stat contra bonurilor patrimoniale și indexarea depozitelor pierdute.

PRO INSTITUIREA MONOPOLULUI DE STAT ASUPRA ALCOOLULUI, TUTUNULUI ȘI ZAHĂRULUI

- Este o măsură necesară și reală de a suplini bugetul RM, și, astfel de a asigura la timp indexarea salariilor, pensiilor și indemnizațiilor. Acest articol de venituri se poate ridica la 5 miliarde de lei încasări, de care beneficiază astăzi sectorul tenebru al economiei.

PRO ECONOMIE SOCIALĂ

Setul de măsuri de atenuare a impactului crizei economice:

1) Toate piețele autorizate – ZONA PATENTELOR

- Extinderea activităților în bază de patentă. Toate persoanele juridice și fizice care au până la cinci angajați ar trebui să activeze în bază de patentă.
- Introducerea plății diferențiate pentru patenta de întreprinzător (în funcție de tipul de activitate).
- A egala un an de muncă în baza patentei de întreprinzător cu un an de vechime în muncă.
- A permite importul pentru deținătorii de patente în valoare de 10 000 \$ / luna.

2) Activitatea economică cinstită trebuie să fie profitabilă.

- Reducerea taxei pe valoarea adăugată (TVA):
- domeniul comerțului și serviciilor până la 12%;
- pentru producători până la 8%.
- A aloca pentru toți fermierii autohtoni subvenții suplimentare din bugetul de stat: 1 ha - 35 dolari pe an.

3) A extinde autonomia economică a raioanelor.

- A crea până la finele anului 2009 trei zone economice libere: Bălți, Orhei, Comrat.

PRO PĂSTRAREA INTEGRITĂȚII TERITORIALE A ȚĂRII CA BAZĂ A PROCESULUI DE INTEGRAREA EUROPEANĂ

Principiile de soluționare a conflictului transnistrean:

- Desfășurarea unui referendum național cu privire la două probleme:
- Denumirea limbii de stat din Republica Moldova - moldovenească / română;
- Acordarea limbii ruse statut de limbă oficială.
- Federația - formulă de bază în soluționarea conflictului transnistrean.
- A înceta orice cooperare militară cu NATO, cu excepția implicării în proiectele umanitare ale acestui bloc.
- A interzice prezența forțelor militare ale altor state pe teritoriul Republicii Moldova.
- Recunoașterea internațională a neutralității Republicii Moldova.

PRO COMBATAREA CORUPȚIEI

- Reducerea cu 30% a numărului funcționarilor de stat, mijloacele economisite să fie îndreptate în sfera socială.
- A supune funcționarii de toate nivelele la testarea anuală cu detectorul de minciuni.
- Înăsprirea sancțiunilor pentru darea și luarea de mită.

PRO PROTECȚIA SOCIALĂ A CETĂȚENILOR.

- Pensia minimă trebuie raportată la coșul minim de consum (pentru persoanele cu 25 de ani vechime în muncă și mai mult).
- A ridica salariul mediu din sectorul public către anul 2010 la 400 dolari.
- Reforma sistemului de asigurări medicale obligatorii. Instituirea asigurărilor medicale acumulative.
- Practicarea comenzilor de stat în vederea pregătirii specialiștilor în instituțiile profesionale și superioare de învățământ.

PRO REFORMA SISTEMULUI POLITIC ȘI ELECTORAL

- Alegerea Președintelui Republicii Moldova prin votul direct al alegătorilor.
- Stabilirea unui sistem electoral mixt (50% pe listele de partid și de 50% prin vot uninominal care presupune că în fiecare circumscripție se dispută un singur mandat).
- Adoptarea unei legi ce va permite alegătorilor să decidă retragerea anticipată din funcție a deputaților care nu-și onorează obligațiunile față de alegători.
- Anularea imunității parlamentare a deputaților din Parlamentul Republicii Moldova în condițiile comiterii infracțiunilor economice.

Sursa: <http://www.e-democracy.md/files/elections/parliamentary2009/electoral-program-sergiu-banari-2009-ro.pdf>

Programul electoral al candidatului independent la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, Ștefan Urîtu

• **Motto: DREPTURILE OMULUI MAI PRESUS DECÂT ORICE !!!**

Acest motto, care a fost principiul meu de viață până acum, rămâne a fi și temelia programului meu de activitate în Parlament. Voi coopera cu orice deputat sau fracțiune, care va urmări beneficiul public și nu a intereselor de partid, grup sau personal și invers, voi critica dur orice partid, indiferent de culoarea lui, dacă va uita de promisiunile electorale, de Constituție.

1. Garantarea dreptului la un trai decent fiecărui om:

- nu valoarea medie a salariului să devină etalon, ci garantarea că suma veniturilor integrale pentru orice persoană să nu fie mai mică decât coșul minim de consum;
- impozitele să fie percepute doar din diferența dintre suma veniturilor și suma cheltuielilor pentru fiecare familie;
- dreptul la adăpost să fie garantat așa, încât nimeni să nu fie lipsit de spațiu minim: exemplu 9-12 m. p. dotat cu sufragerie, baie și toaletă.
- Condiții și grijă specială pentru pedagogi, profesori universitari, lucrătorii instituțiilor de cultură și arte;
- Transmiterea în proprietatea locuitorilor a odăilor din căminele instituțiilor bugetare, care la momentul efectuării „marii privatizări”, locuiau în ele;

2. Controlul societății asupra funcționării instituțiilor publice:

- Condiții de activitate a apărătorilor drepturilor omului să fie garantate fără imixtiune din partea altor autorități;
- Avocatul, real să devină parte egală cu procurorul în procesul de judecată;
- Jurnalistul și orice altă persoană care solicită sau distribuie informații publicului larg, să nu fie hărțuit și amenințat;
- Perfectarea sistemului de lucru cu petițiile și plângerile populației, scurtând calea, micșorând durata examinării și garantând eficiența.
- Independența reală a instanțelor judecătorești;

3. Soluționarea echitabilă a conflictului transnistrean:

- Crearea Case Justiției pentru Stânga Nistrului; iar în perspectivă și pentru toată Republica Moldova;
- Integritatea informațională pentru Stânga și Dreapta Nistrului;
- Infrastructura și locuri de muncă prestigioase în zonele limitrofe;
- Dezvoltarea societății civile și implicarea ei la soluționarea problemelor comune;
- Crearea și susținerea Forumului pentru Democrație și Drepturile Omului în Stânga Nistrului.

4. Prevenirea torturii, tratamentului inuman și degradant:

- Asigurarea reală a protecției martorului și a victimei (instituții separate de Departamentul Instituțiilor Penitenciare, pedepse alternative detenției, închisori private, etc.);
- Independența instituțiilor de monitorizare a drepturilor omului și diversificarea acestora;
- Controlul civil asupra funcționării instituțiilor penitenciare, izolatoarelor, azilurilor pentru bătrâni, spitalelor pentru persoane cu dizabilități și a instituțiilor similare acestora;
- Asigurarea locurilor de muncă, instruirii și pregătirii profesionale pentru reintegrarea deținuților; Votați ȘTEFAN URÎTU –Votați Drepturile Omului !

Platforma Electorală a Partidului Ecologist „Alianța Verde” Din Moldova

Partidul Ecologist „Alianța Verde” din Moldova își pune drept scop a făuri un stat curat, democratic și prosper. Vom promova drept principii politice fără de alternativă:

- Independența, Integritatea și aderarea la UE.
- Vom elabora timp de 6 luni un program pentru aderare la UE odată cu țările din Balcani.
- Până la 1 noiembrie 2009 vom prezenta amendamente la legislație și vom promova ca:
  - » președintele țării să fie ales de toți cetățenii prin vot direct.
  - » alegerea deputaților pe circumscripții uninominale (fiecare cetățean al localității, raionului să voteze pentru un candidat concret)
  - » reducerea numărului de deputați până la 65 persoane (economisire 41 mil. lei anual)
  - » anularea imunității deputaților (alesul poporului fiind cinstit și curat nu are nevoie de imunitate)
  - » salariul unui deputat să fie egal cu salariul mediu pe țară
  - » reducerea structurii guvernului până la 9 ministere (economia anuală 180 mil. lei)
- Vom elabora acte normative, mecanisme și instrumente legale ca cetățenii participanți la conflictele militare și apărarea integrității țării să obțină o atenție și susținere demnă pe care o merită eroii neamului.
- Vom elabora și vom implementa un program de aprovizionare cu apă calitativă și de construire a stațiilor de purificare până în 2013 în 70% din localitățile republicii.
- Până la finele anului 2010 vom duce la bun sfârșit procesul de gazeficare a satelor.
- Vom elabora și implementa un program de 4 ani de reparație capitală a tuturor drumurilor naționale și a 300 km de drumuri rurale.
- Timp de un an vom elabora un program de dezvoltare social economică pentru toate centrele raionale ce va face posibilă absorbirea forțelor de muncă care se eliberează de la sate.
- Vom deschide 100.000 de locuri de muncă, preponderent la sate prin crearea întreprinderilor mici, mijlocii și a filialelor întreprinderilor mari.
- Vom asigura creșterea pînă în 2013 a salariilor medicilor, profesorilor și tuturor categoriilor de bugetari cu 50% anual.
- Vom asigura creșterea anuală a pensiilor cu 30%.
- Timp de 4 luni de la începerea activității în Parlament vom înainta un proiect de lege ca 35% din locurile de muncă în organizațiile de stat obligatoriu să fie ocupate de tineri.
- Vom propune modificarea legii privind organizarea referendumului în așa mod încât să fie posibilă participarea cetățenilor la rezolvarea problemelor majore de politică externă și internă.
- Vom revedea legile existente și vom elabora un cadru legal adecvat de atragerea investițiilor autohtone și străine în economia națională.
- Vom crea condiții de constituire a unei Bănci Agricole pentru acordarea de credite cu o dobândă anuală de 5-6% pentru deținătorii de întreprinderi mici și mijlocii pe un termen de 10- 25 ani.
- Vom pleda pentru studierea istorie religiei în instituțiile de cultură generală.
- Vom elabora și implementa un program de 4 ani de a extinde de 2 ori ariile naturale protejate, de conservare și perpetuare a diversității biologice.
- Vom reda pădurilor din republica Moldova menirea lor constituțională de protecție a mediului pentru aceasta până în 2013 vom reduce de 2 ori suprafețele de păduri supuse tăierii și vom mări de 3 ori suprafețele plantate cu păduri.

- Vom perfecta legislația și vom elabora un program de utilizare a surselor renovabile de energie (soare, vânt, biomasă) și de conservare a energiei, astfel până în 2013 vom reduce cu 10% importul de energie, consolidând astfel independența energetică a Republicii Moldova.
- Vom elabora noi acte legislative pentru îmbunătățirea stării sistemului de asistență sanitară a populației.
- Nu vom admite în procesul de elaborare și adaptare a legislației imixiunii care să conducă direct sau indirect la schimbarea climei.
- Vom monitoriza procesul de elaborare și implementare a legislației pentru a nu admite încălcarea drepturilor omului și a minorităților din Republica Moldova.
- Vom elabora cadru legislativ și vom monitoriza procesul de dezvoltare a agriculturii ecologice. Până în 2013 10 % din exportul agricol să corespundă standardelor produselor ecologic pure.

Sursa: <http://www.pemave.md>

Tezele principale a programului Uniunea **Muncii „Patria-Родина”** pentru alegerile parlamentare din 5 aprilie 2009

I. Protecția socială

- Salariul minim pentru toți lucrătorii din sfera bugetară – 5000 lei. Indexarea salariului în dependență de creșterea prețurilor.
- Stabilirea pensiei minime de 2 000 lei și indexarea acesteia în dependență de creșterea prețurilor.
- Asigurarea transparenței mecanismului de formare a prețurilor la toate serviciile comunale.
- Elaborarea și implementarea din contul Statului a programului de construcție a apartamentelor pentru familiile tinere și a locuințelor sociale.

II. Economie

- Crearea relațiilor strategice cu țările exportatoare de resurse energetice și materie primă strict necesare pentru dezvoltarea economiei RM.
- Elaborarea unui program național de dezvoltare economică orientat spre producerea mărfurilor moldovenești, care pot concura pe piața mondială.
- Reducerea impozitelor fiscale pentru întreprinderile private pînă la 18%.
- Dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii capabile să producă mărfuri concurente pentru export și susținerea lor de stat.
- Limitarea importului produselor alimentare și mărfurilor industriale care se produc în RM.
- Gestionarea eficientă și transparentă a banilor publici.

III. Reintegrarea țării

- Organizarea referendumului cu privire la atribuirea limbii ruse a statutului de a doua limbă de stat.
- Anularea tuturor hotărârilor Guvernului, Parlamentului de colaborare cu blocul militar NATO. Păstrarea neutralității RM conform Constituției.
- Atribuirea statutului special de autonomie a raioanelor din stînga Nistrului în cadrul teritoriului RM.
- Semnarea tratatului de bază între RM și România cu privire la recunoașterea hotarelor RM.

IV. Politica externă

- Formarea relațiilor strategice de colaborare politică și economică prioritară cu țările CSI, Federația Rusă.
- Formarea relațiilor economice reciproc avantajoase cu țările UE.

V. Edificarea Statului de drept

- Alegerea Președintelui RM prin vot direct de către cetățeni.
- Asigurarea separării reale a puterilor din stat.
- Asigurarea legislativă a libertății mass-media. Adoptarea legislației care prevede tragerea la răspundere (inclusiv penală) pentru publicațiile care nu corespund adevărului și afectează Statul, persoana juridică sau fizică.

Sursa: <http://www.e-democracy.md/files/elections/parliamentary2009/electoral-program-prm-2009-ro.pdf>

Platforma Electorală a Partidului Republican din Moldova

ÎNTRUDUCERE

Forma democratică de guvernare a statului este Republica. În dorința cetățenilor de a avea o guvernare democratică țara noastră poartă denumirea de Republica Moldova. Democratismul și patriotismul partidului nostru sunt reflectate în denumirea - Partidul Republican din Moldova.

Partidul participă în campania electorală a Parlamentului țării care va avea loc la 5 aprilie 2009, pornind de la conștientizarea valorilor supreme ale societății-statul de drept, pacea civică, democrația, demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic. În deosebire de partidele care nu au nici un orientir, Partidul Republican din Moldova declară solemn că orientirul nostru sunt valorile supreme înscrise în Legea Supremă-Constituția Republicii Moldova, care urmează a fi respectată de toți, inclusiv și de funcționarii tuturor organelor statale.

SFERA SOCIALĂ

Pînă la atingerea obiectivului de stabilire a pensiilor de nivel european va fi îmbunătățită starea socială a păturilor social vulnerabile:

- Vor fi construite căminuri sociale pentru familii social vulnerabile.
- Vor fi construite locuințe în baza creditelor ipotecare eliberate pe termen de 25 de ani cu o dobîndă prielnică pentru solicitanți.
- Se vor majora salariile. Salariul minim a bugetarilor va acoperi coșul minim de consum.
- Va fi revizuită metodologia stabilirii pensiilor astfel încît pensia să nu fie mai mică decît 1400 de lei.
- Stipendiile pentru tineretul studios va egala cu nu mai puțin de 600 lei/lunar.
- Se vor deschide cantine cu alimentare gratis a familiilor social vulnerabile.
- Se vor alimenta gratis copiii în grădinițele de copii și în școli (clasele primare).
- Se vor crea spitale sociale pentru lecuirea persoanelor social vulnerabile.
- Se vor demonopoliza asigurările medicale. Se vor crea centre de asigurări medicale autonome social independente financiar în mun. Chișinău, Comrat, Cahul, Bălți, Vulcănești, Singerei, Soroca, Edineț.
- Pentru ameliorarea activității curativ-profilactice se vor crea asociații staționar policlinice.
- Pacienții social vulnerabili se vor asigura cu asistență medicală stomatologică terapeutică și protetică gratuită.
- Pacienții social vulnerabili se vor asigura cu medicamente gratuite.
- Vor fi protejați mamele și copiii. Vor fi majorate considerabil plățile de stat pentru nașterea copilului.
- Vor fi micșorate tarifele la serviciile comunale, inclusiv la energia electrică.
- Va fi lichidată ilegalitatea funcționării Termocomului ca agent economic și micșorat sinecostul pentru energia termică.
- Vor fi protejați și asigurați social persoanele care activează peste hotarele țării.

AGRICULTURA ȚĂRII

- Vor fi create condiții pentru exploatarea rațională a pămînturilor și a celorlalte resurse naturale în concordanță cu interesele naționale.
- Se vor consolida terenurile agricole și va apărea posibilitatea de a aplica la prelucrarea lor știința, tehnica și tehnologiile moderne.

- Se va mecaniza complet agricultura.
- Se vor armoniza multelateral relațiile dintre producătorul producției agricole și ramura de prelucrare a acestuia. Prin construcția întreprinderilor de prelucrare a producției agricole la locul producătorului va fi demonopolizată ramura de prelucrare.
- Producătorul autohton va fi protejat.
- Va fi protejată piața internă și vor fi obținute noi piețe de desfacere a produselor agricole autohtone.

Vităritul ca ramură va fi restabilit. Votați Partidul Republican din Moldova !

PROPRIETATEA ȘI PROTECȚIA ACESTEIA

Proprietatea privată, publică, intelectuală(industrială) v-a fi garantată și protejată prin lege. Nimeni nu va fi expropriat de averea sa în mod arbitrar. Va fi stopată exproprierea patronilor, investitorilor autohtoni și străini, a cetățenilor de structurile mafioate. Va fi interzisă recuperarea din bugetul de stat a daunelor cauzate de către funcționarii de stat și structurile mafioate. Astfel vor apărea noi locuri de muncă prestigioase europene salarizate la nivel european. Oamenii săraci plecați în toată lumea din Moldova săracă întru a supraviețui vor avea posibilitatea să se întoarcă acasă la copii și părinți. Defalcările în fondul social din salariile de nivel european vor permite plățirea pensiilor de nivel european și îmbunătățirea stării sociale a păturilor vulnerabile. Pentru aceasta va fi destulă suma de circa 2000 000 000 (două miliarde) de EURO, pe care îi primește acum anual populația Moldovei de la cei, care muncesc în străinătate.

ECONOMIA ȚĂRII

Partidul Republican din Moldova v-a introduce în economia țării PLANIFICAREA și, astfel țara va obține un rezultat bine așteptat ce va permite ieșirea din sărăcie care a predominat timp de 19 ani. Însăși planificarea economiei v-a fi reglementată. Un loc deosebit va ocupa știința și nanatehnologiile. Piața ca instrument al economiei planificate va fi efectivă.

Activitatea de întreprinzător va fi eliberată complet de piedicile care încă mai există după ghețurile care au anulat seturile de legi elaborate de parlamentele anterioare ce au lucrat în zadar aproape două decenii. Producătorul autohton va fi protejat.

Concurența loială va fi protejată astfel ca fiecare producător să aibă acces la realizarea produselor sale.

ECOLOGIA ȚĂRII

- Vor fi create condiții pentru refacerea și protecția mediului înconjurător, precum și menținerea echilibrului ecologic.
  - Se vor planta anual un milion de arbori și arbuști.
  - Vor fi restabilite fișile forestiere.
  - Se vor construi întreprinderi de prelucrare a deșeurilor.
  - Vor fi construite întreprinderi de purificare a apelor.
  - Astfel vom avea o țară verde, curată, cu oameni sănătoși.
- Votați Partidul Republican din Moldova !

PROBLEMA-TRANSNISTRIA

Constituția declară-Teritoriul Republicii Moldova este inalienabil. Reieșind din aceasta Partidul Republican din Moldova va contribui prin mijloace pașnice la dezrădăcinarea tuturor pricinilor care au dus la dezmembrarea teritoriului țării și la menținerea lui în această stare de dezmembrare. În rezolvarea acestei probleme Partidul Republican din Moldova pornește de la faptul că Republica Moldova este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi și că lor li se garantează dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea

identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase și se va sprijini pe fundamentul pe care îl avem-unitatea poporului Republicii Moldova. Iată de ce suntem convingși în rezolvarea cu succes a problemei-Transnistria.

RELAȚII EXTERNE

Partidul Republican din Moldova pornește de la faptele neutralității permanente a Republicii Moldova și neadmiterii dislocării de trupe militare ale altor state pe teritoriul său, proclamate de Constituție. Republica Moldova va stabili și va dezvolta relații avantajoase cu vecinii săi, cu statele cu care Moldova tradițional are relații și cu ceilalți subiecți ai dreptului internațional. Aspirațiile europene ale poporului vor fi atinse prin implimentarea și dezvoltarea valorilor general umane și europene la noi acasă.SUA, China, Japonia vor rămâne și în continuare pentru Moldova, ca și pentru popoarele lumii un model de democrație și economie.

ÎNCHEIERE

Partidul Republican din Moldova este convins că alegătorul are nu numai din cine, dar și pe cine a alege. Însă alegerea corectă depinde de el, de măriia sa alegătorul.

Toți la alegeri!

Votați Partidul Republican din Moldova !

Spicuiuri din programul electoral al candidatului independent **Valentina Cușnir**

Vin în această campanie cu câteva priorități :

1. Stoparea declinului economic în toate ramurile economiei naționale și trecerea la creștere pas cu pas, pentru ce:
  - Gospodăria Țărănească să fie principala structură în sectorul agrar și consolidarea să fie în baza GT, nu a dării în arendă a terenurilor.
  - Voi elimina barierele în calea deschiderii locurilor de muncă prin procurarea polițelor de asigurare de către capul GT la S preț pe tot parcursul anului și achitările la Fondul Social în rate.
  - Voi face drum investițiilor străine direct la Țărani, fără intermediari.
2. Reducerea unor subdiviziuni ineficiente din structurile statale ca Direcția Expertize Anticorupție din cadrul CCCEC, diferite Centre create de guvernarea comunistă, direcții din cadrul ministerelor și agențiilor.
3. Modificarea Legii cu privire la Regulamentul Parlamentului și readucerea activității Parlamentului la cerințele Constituției prin:
  - egalarea în drepturi a deputaților,
  - excluderea fracțiunilor parlamentare din lista structurilor subvenționate din Bugetul de Stat , cât și a persoanelor care le deservesc și scoaterea ultimilor din categoria funcționarilor publici.
4. Conlucrarea cu organismele europene și de pe alte continente reieșind din adevărata situație din Republica Moldova prin:
  - direcționarea investițiilor în ramurile prioritare,
  - negocierea cu țările ,unde muncesc cetățenii noștri peste hotare pentru legiferarea lor, așa cum am făcut eu în 2007 și am obținut suplimentar 1500 locuri legale pe lângă cele 5000 atribuite de Statul Italia.
5. Stabilirea, conform unor criterii, a statutului de victime a represiunilor economice comuniste pentru cetățenii noștri plecați peste hotare și acordarea unor facilități pe viitor, în legătură cu acest statut
6. Stabilirea salariilor, pensiilor și indemnizațiilor, burselor în conformitate cu Constituția RM, inclusiv prin:
  - acordarea tinerelor familii la 09 luni, după înregistrarea căsătoriei, a unui ajutor de 1000 euro, ce ar stimula apariția primului copil,
  - acordarea unei indemnizații unice de 30 mii lei tinerilor specialiști la sfârșitul primului an de muncă în localitățile rurale ,cu condiția că nu vor părăsi locul de muncă timp de 3 ani.
7. Sănătatea și Învățămîntul – cu adevărat priorități Naționale, inclusiv prin:
  - revizuirea legilor populiste adoptate în grabă de comuniști și punerea lor în serviciul cetățenilor,
  - revederea contractelor cu țările, unde au fost trimiși la studii copii orfani și din familii social vulnerabile cum ar fi Cuba, Rusia..., situația copiilor trimiși și tragerea la răspundere pentru cheltuirea banilor publici, cînd cu acele sume aici puteau studia de 10 ori mai mulți copii.....

Sunt ultima în buletinul de vot !

Cei din urmă vor fi cei Dintii- așa spune Sfînta Scriptură !

Sursa: <http://www.e-democracy.md/files/elections/parliamentary2009/electoral-program-valentina-cusnir-2009-ro.pdf>

Anexa nr. 1 Glosar Electoral

- » **afișe electorale** - apeluri, declarații, fotografii și alte materiale utilizate de concurenții electorali în scop de agitație electorală;
- » **agitație electorală** - acțiuni de pregătire și difuzare a informației, care au scopul de a-i determina pe alegători să voteze pentru unii sau pentru alți concurenți electorali;
- » **alegător** - cetățean al Republicii Moldova cu drept de vot;
- » **Registrul alegătorilor** – listă a cetățenilor Republicii Moldova care au drept de vot, ce conține și alte date necesare pentru asigurarea participării lor la alegeri;
- » **alegeri** - în cazul în care nu se face vreo specificare, alegerile în Parlament, în autoritățile administrației publice locale, precum și referendumurile. Aceeași noțiune vizează acțiunile cetățenilor, partidelor și altor organizații social-politice, organelor electorale și altor organe de stat, orientate spre întocmirea listelor electorale, desemnarea și înregistrarea candidaților, efectuarea agitației electorale, votarea și constatarea rezultatelor votării, precum și alte acțiuni electorale întreprinse în conformitate cu legislația în vigoare;
- » **alegeri generale** - orice tip de alegeri care au loc într-o singură zi, de duminică sau în oricare altă zi indicată în actul de stabilire a alegerilor, pe întreg teritoriul țării;
- » **alegeri anticipate** - alegerea organului electiv în cazul încetării înainte de termen a mandatului sau dizolvării acestuia ori în cazul reorganizării administrativ-teritoriale;
- » **campanie electorală** - perioadă de activitate care se desfășoară cu scopul de a-i determina pe alegători să-și exprime voturile pentru alegerea unui sau altui concurent electoral și care începe, pentru fiecare concurent electoral, la data înregistrării acestuia de către Comisia Electorală Centrală sau de consiliul electoral de circumscripție și se încheie la data excluderii concurentului electoral din alegeri sau în ziua votării;
- » **candidat** - persoană care candidează pentru ocuparea unei funcții publice eligibile din partea partidelor, a altor organizații social-politice, precum și independent de acestea;
- » **candidat independent** - persoană care își desemnează candidatura pentru ocuparea unei funcții publice eligibile independent de partide, de alte organizații social-politice;
- » **circumscripție electorală** - unitate electorală administrativă în care se organizează și se desfășoară alegerile și referendumurile;
- » **Cod de conduită** - convenție încheiată între concurenții electorali și reprezentanții mass-media privind modul de desfășurare și de reflectare a campaniei electorale care exclude lezarea demnității și imaginii concurenților electorali;

CONCURENȚI ELECTORALI:

- » **candidații independenți**, înregistrați de Comisia Electorală Centrală, precum și partidele, alte organizații social-politice ale căror liste de candidați au fost înregistrate de Comisia Electorală Centrală - în cazul alegerilor parlamentare;
- » **partidele**, alte organizații social-politice și persoanele care candidează pentru funcția primar sau de de consilier în consiliul local și care sunt înregistrate de consiliile electorale de circumscripție respective - în cazul alegerilor locale;
- » **conestație** - cerere de anulare sau revizuire a unui act, a unei hotărâri sau acțiuni;
- » **Comisia Electorală Centrală** - comisie înființată pentru realizarea politicii electorale în scopul bunei desfășurări a alegerilor, care activează continuu în condițiile prezentului cod;

- » **desemnarea candidaților** - procedură de adoptare de către partide și alte organizații social-politice a deciziilor asupra candidaturilor pentru funcțiile electivă, desfășurată în cadrul ședințelor organelor de conducere ale partidelor și altor organizații social-politice, în conformitate cu statutele lor, după anunțarea datei alegerilor;
- » **domiciliu** - loc de trai permanent al unei persoane, confirmat în buletinul de identitate cu ștampila „domiciliu”;
- » **declarație de ședere** – procedură prin care cetățeanul cu drept de vot declară locul aflării sale în ziua alegerilor;
- » **drept electoral** - drept constituțional al cetățeanului de a alege, de a fi ales și de a-și exprima prin vot atitudinea privind cele mai importante probleme ale statului și ale societății în ansamblu și/sau în probleme locale de interes deosebit;
- » **listă de candidați** - listă a candidaților desemnați de partide, de alte organizații social-politice pentru a participa la alegeri;
- » **listă electorală** - listă ce cuprinde toți cetățenii cu drept de vot care domiciliază pe teritoriul unei secții de votare;
- » **listă de subscripție** - listă cu semnături ale alegătorilor care susțin un oarecare candidat la alegeri sau inițierea referendumului;
- » **localitate** - unitate administrativ-teritorială organizată conform legii (raion, municipiu, oraș, sector, sat (comună), unitate administrativ-teritorială cu statut special);
- » **minim de locuri speciale de afișaj electoral** - locuri special amenajate pentru afișaj electoral, amplasate într-o localitate. Panourile de afișaj electoral se amplasează uniform pe întreg teritoriul localității. Suprafața minimă acordată unui concurent electoral pe un panou este de 1 m². Spațiul de afișaj electoral oferit concurenților electorali trebuie să fie egal pentru toți;
- » **organe electorale** - organe care organizează desfășurarea alegerilor Parlamentului, în autoritățile administrației publice locale, precum și desfășurarea referendumurilor;
- » **organizații social-politice** - partide, fronturi, ligi, mișcări politice de masă, înregistrate în condițiile Legii privind partidele și alte organizații social-politice;
- » **partide** - asociații benevole ale cetățenilor, constituite și înregistrate în condițiile Legii privind partidele și alte organizații social-politice;
- » **perioadă electorală** - perioadă de timp cuprinsă între ziua aducerii la cunoștință publică a datei alegerilor și ziua în care rezultatele finale ale alegerilor sunt confirmate de către organele competente;
- » **persoane autorizate să asiste la operațiile electorale** - membri reprezentanți și observatori ai concurenților electorali în organele electorale, observatori acreditați de consiliile electorale de circumscripție, observatori acreditați de Comisia Electorală Centrală, precum și reprezentanți ai mijloacelor de informare în masă;
- » **referendum** - scrutin prin care poporul își exprimă opțiunea în cele mai importante probleme ale statului și societății în ansamblu, având drept scop soluționarea acestora, precum și consultare a cetățenilor în probleme locale de interes deosebit;
- » **reședință** - loc de trai temporar, confirmat în buletinul de identitate cu ștampila „reședință”;
- » **revocare** - retragere de către instanța de judecată a mandatului persoanei care ocupa o funcție publică eligibilă, precum și retragere a mandatului primarului prin referendum local.

• **Lista actelor legislative consultate:**

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.94 // Monitorul Oficial 1, 12.08.1994
2. Legea despre statutul deputatului în Parlament nr. 39/07.04.94 // Monitorul Oficial 4/78, 30.04.1994
3. Legea pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului nr. 797/02.04.96 // Monitorul Oficial 81-82/765, 19.12.1996
4. Codul electoral, nr. 1381/21.11.97 // Monitorul Oficial 81/667, 08.12.1997
5. Legea privind accesul la informație nr. 982/11.05.2000 // Monitorul Oficial 88-90/664, 28.07.2000
6. Lege privind actele legislative, nr. 780/27.12.2001 // Monitorul Oficial 36-38/210, 14.03.2002

IDIS „Viitorul” reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor. IDIS activează în calitate de platformă comună care reunește tinerii intelectuali, preocupați de succesul tranziției spre economia de piață și societatea deschisă în Republica Moldova.

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiativă Sociale (IDIS) „Viitorul” este succesorul de drept al Fundației Viitorul, și păstrează în linii mari tradițiile, obiectivele și principiile de acțiune ale fundației, printre care se numără: formarea de instituții democratice și dezvoltarea unui spirit de responsabilitate efectivă printre oamenii politici, funcționarii publici și cetățenii țării noastre, consolidarea societății civile și spiritului critic, promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise, modernizate și pro-europene.

